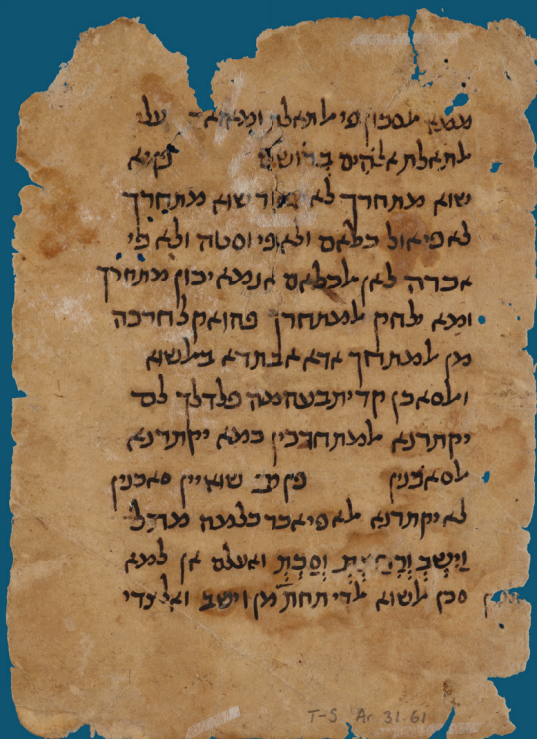

The Tiberian Pronunciation Tradition of Biblical Hebrew

Volume II

GEOFFREY KHAN

THE TIBERIAN
PRONUNCIATION TRADITION
OF BIBLICAL HEBREW

VOLUME II

The Tiberian Pronunciation Tradition of Biblical Hebrew

Including a Critical Edition and English Translation of the Sections on

Consonants and Vowels in the Masoretic Treatise

Hidāyat al-Qāri' 'Guide for the Reader'

Volume II

Geoffrey Khan

 UNIVERSITY OF
CAMBRIDGE
Faculty of Asian and Middle
Eastern Studies

OpenBook
Publishers

<https://www.openbookpublishers.com>

© 2020 Geoffrey Khan.

This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International license (CC BY 4.0). This license allows you to share, copy, distribute and transmit the text; to adapt the text and to make commercial use of the text providing attribution is made to the authors (but not in any way that suggests that they endorse you or your use of the work). Attribution should include the following information:

Geoffrey Khan, *The Tiberian Pronunciation Tradition of Biblical Hebrew, Volume II*.
Cambridge, UK: Open Book Publishers, 2020, <https://doi.org/10.11647/OBP.0194>

In order to access detailed and updated information on the license, please visit, <https://doi.org/10.11647/OBP.0194#copyright>

Further details about CC BY licenses are available at, <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

All external links were active at the time of publication unless otherwise stated and have been archived via the Internet Archive Wayback Machine at <https://archive.org/web>

Updated digital material and resources associated with this volume are available at <https://doi.org/10.11647/OBP.0194#resources>

Every effort has been made to identify and contact copyright holders and any omission or error will be corrected if notification is made to the publisher.

Semitic Languages and Cultures 1, volume 2.

ISSN (print): 2632-6906

ISSN (digital): 2632-6914

ISBN Paperback: 978-1-78374-857-0

ISBN Hardback: 978-1-78374-858-7

ISBN Digital (PDF): 978-1-78374-859-4

DOI: 10.11647/OBP.0194

Cover image: Cambridge University Library T-S Ar. 31.61 (Hidāyat al-Qāri'). Courtesy of the Syndics of Cambridge University Library

Cover design: Luca Baffa.

Volume II

Edition and English Translation of the
Sections on Consonants and Vowels in the
Masoretic Treatise
Hidāyat al-Qāri' 'Guide for the Reader'

CONTENTS

II. INTRODUCTION	1
II.Int.0.1. Preliminary Remarks.....	1
II.Int.0.2. The Long Version	2
II.Int.0.3. The Short Version	5
II.Int.0.4. The Manuscript Corpus	8
II.Int.0.5. The Edition and Translation of the Texts.....	11
II.Int.0.6. Terminology.....	16
II.Int.0.6.1. Arabic Terms	16
II.Int.0.6.2. Hebrew and Aramaic Terms	19
HIDĀYAT AL-QĀRĪ (LONG VERSION).....	24
II.L.0.0. INTRODUCTION.....	24
II.L.1.0. THE FIRST DISCOURSE: ON THE LETTERS.....	40
II.L.1.1. Preliminary Discussion concerning the Nature of Letters.....	40
II.L.1.2. Section concerning the Inventory of Letters	48
II.L.1.3. Chapter concerning the Place of Articulation of the Letters	48
II.L.1.4. Section concerning some General Issues relating to Letters.....	58
II.L.1.5. Chapter on the Interchange of Letters	66
II.L.1.6. Chapter concerning the Influence of the Four Let- ters <i>ʾalef, vav, yod</i> and <i>he</i> on the Six Letters בגדכפח	76
II.L.1.7. Section on Deviations from the General Rule ...	76

II.L.1.8. Section on Further General Issues Relating to הַיִּסּוּד	90
II.L.1.9. Chapter concerning Letters that Occur in Three Grades	94
II.L.1.10. Conjugations.....	98
II.L.1.11. Chapter concerning the Occurrence of Letters for the Sake of Enhancement.....	100
II.L.1.12. Section (more on Enhancement).....	106
II.L.1.13. Chapter on Contraction.....	110
II.L.2.0. THE SECOND DISCOURSE	116
II.L.2.1. Preliminary Remarks on Vowels	116
II.L.2.2. Chapter concerning the Number of the Vowels and those of them that are ‘High’, those of them that are ‘Level’ and those of them that are ‘Low’, and what is Connected to this ...	118
II.L.2.3. Section concerning what Corresponds to (Arabic) Inflectional Vowels	122
II.L.2.4. Section on the Correspondence (of Hebrew Vow- els) to Arabic Inflectional Vowels	124
II.L.2.5. Section on <i>Raf^c</i>	126
II.L.2.6. Section on the Second <i>Raf^c</i>	128
II.L.2.7. Section on <i>Naṣb</i>	128
II.L.2.8. Section on <i>Khafḏ</i>	130
II.L.2.9. Section (Preliminary Remarks on the <i>Shewa</i>)..	132
II.L.2.10. Section concerning the <i>Shewa</i>	132
II.L.2.11. Section on the Nature of Mobile <i>Shewa</i>	136
II.L.2.12. Chapter concerning the Mobile <i>Shewa</i> and what is Related to this.....	138

II.L.2.12.1. The First Subsection	138
II.L.2.12.2. The Second Subsection	144
II.L.2.12.3. The Third Subsection.....	146
II.L.2.12.4. The Fourth Subsection.....	150
II.L.2.12.5. The Fifth Subsection.....	154
II.L.2.12.6. The Sixth Subsection	154
II.L.2.12.7. The Seventh Subsection.....	156
II.L.2.12.8. The Eighth Subsection	160
II.L.2.12.9. The Ninth Subsection	162
II.L.2.12.10. The Tenth Subsection	164
II.L.2.12.11. The Eleventh Subsection.....	164
II.L.2.12.12. The Twelfth Subsection	164
II.L.2.12.13. The Thirteenth Subsection.....	166
II.L.2.12.14. The Fourteenth Subsection	168
II.L.2.13. Section concerning Uncertainty regarding the Reading of the <i>Shewa</i>	168
II.L.2.14. Section on the Names of the Vowels	172
II.L.2.15. Section on their Place of Articulation.....	172
II.L.2.16. Section concerning Combinations of them (i.e. the Vowels) to Form Basic Nouns and Combi- nations of them to Form Abstractions	174
II.L.2.17. Chapter concerning the Descending of the Vow- els from One to the Other according to the Order of their Places of Articulation	176
II.L.2.18. On the Origin of the Vowels.....	178
II.L.3.0. THE THIRD DISCOURSE: ON THE ACCENTS (SELECTED PASSAGES)	182
II.L.3.1. On the <i>Ga'ya</i>	182

II.L.3.2. Chapter concerning Cases whose Rule is not at all Dependent on an Accent and Cases whose Rule is Dependent on an Unspecified Accent	184
HIDĀYAT AL-QĀRĪP (SHORT VERSION)	194
II.S.0.0. INTRODUCTION	194
II.S.1.0. SECTION CONCERNING THE PLACE OF ARTICULATION OF THE LETTERS	198
II.S.2.0. SECTION CONCERNING אִיִּהּ AND בְּגִדְכֶם	204
II.S.3.0. TAV	216
II.S.4.0. SECTION CONCERNING THE VOWELS	218
II.S.5.0. SECTION CONCERNING THE SHEWA	222
II.S.6.0. MOBILE SHEWA	230
II.S.6.1. The First Subsection	230
II.S.6.2. The Second Subsection	232
II.S.6.3. The Third Subsection	236
II.S.6.4. The Fourth Subsection	236
II.S.6.5. The Fifth Subsection	236
II.S.6.6. The Sixth Subsection	238
II.S.6.7. The Seventh Subsection	240
II.S.6.8. The Eighth Subsection	240
II.S.6.9. The Ninth Subsection	240
II.S.6.10. The Tenth Subsection	240
II.S.6.11. The Eleventh Subsection	242
II.S.6.12. The Twelfth Subsection	242
II.S.6.13. The Thirteenth Subsection	242
II.S.6.14. The Fourteenth Subsection	244
II.S.7.0. SECTION ON THE NAMES OF THE VOWELS AND THEIR PLACE OF ARTICULATION	246

II.S.8.0. DISCUSSION CONCERNING THEIR PLACE OF ARTICULATION	250
II.S.9.0. SECTION CONCERNING THE GA‘YA.....	252
COMMENTARY ON HIDĀYAT AL-QĀRĪP	254
Long Version.....	254
Short Version	302
REFERENCES AND ABBREVIATIONS	305
Abbreviations.....	305
References	305
INDEXES	315

II. INTRODUCTION

II.INT.0.1. PRELIMINARY REMARKS

This volume presents an edition and English translation of the sections of the Masoretic treatise *Hidāyat al-Qāri'* 'Guide for the Reader' that concern the consonants and vowels. This medieval work constitutes an important primary source for the reconstruction of the Tiberian pronunciation tradition, and it has been constantly referred to in volume 1.

Some general remarks concerning *Hidāyat al-Qāri'* in the context of other Masoretic treatises have been made in vol. 1, §I.0.13.1., where references are given to previous scholarship on the text, in particular the important work of Ilan Eldar.

The author of *Hidāyat al-Qāri'* was the Karaite grammarian ʾAbū al-Faraj Hārūn, who was active in Jerusalem in the first half of the eleventh century (see vol. 1, §I.0.13.4.).¹ He produced the work in Arabic in both a long and a short version, first writing the long version and subsequently abbreviating this to produce a shortened recension. These underwent further recensions in later centuries in both Arabic and Hebrew (see vol. 1, §I.0.13.1.). The original Arabic versions written by ʾAbū al-Faraj Hārūn contained an introduction, followed by sections on the consonants, vowels and accents. The edition presented in this volume is of the extant portions of the introduction and sections on the consonants and

¹ His authorship is identified explicitly in a scribal note preserved in the Genizah fragment of the short version JRL A 694 (Eldar 1994, 41).

vowels in both versions. Also included in the edition are some selected passages from the section on the accents that relate to the *ga‘ya* and to the interaction of vocalization and stress. Eldar (2018) has made an edition of the section on musical accents and also has published selected passages from other sections of both versions of the treatise (e.g. Eldar 1980; 1987a; 1987b; 1994). There are not, however, any full editions of all the extant portions of the introduction and the sections on the consonants and vowels in the two versions. Moreover, Eldar published the selected passages with a Hebrew translation. The edition in this volume, therefore, complements the work of Eldar by making available the entire text of the introduction and sections on consonants and vowels and by providing an English translation. It is based on many newly identified manuscripts in the Firkovitch collections (National Library of Russia, St. Petersburg), which now allow a complete reconstruction of the text of the short version and a nearly complete reconstruction of the text of the long version. The edition is accompanied by a commentary, which clarifies passages where it has been deemed necessary and contextualizes the ideas of ‘Abū al-Faraj within the linguistic and philosophical thought of his day.

II.INT.0.2. THE LONG VERSION

In his introduction to the long version, ‘Abū al-Faraj indicates (§II.L.0.1.10.) that the work consists of three discourses (*maqālāt*), one devoted to consonants, one to vowels and one to accents. The introduction to the third discourse refers to the

al-Dānī (d. 1052-3)³ and al-Qaysī (d. 1045),⁴ reveals some parallels in structure. These *tajwīd* manuals open with an introduction on the requirements of *tajwīd* sanctioned by earlier authorities. This is followed by a series of sections on the pronunciation of the consonants, arranged by place of articulation, which is clearly analogous to the contents of the first discourse of *Hidāyat al-Qārī*'. In these *tajwīd* manuals, however, there are no clear counterparts to the various sections of *Hidāyat al-Qārī*' on philosophical aspects of letters (§II.L.1.1.), on morphological formations involving the interchange, augmentation and elision of letters (§II.L.1.5., §II.L.1.11., §II.L.1.13.) and on verbal conjugations (§II.L.1.10), which are found in the first discourse of the long version of *Hidāyat al-Qārī*'.

The remainder of the contents of the *tajwīd* manuals are concerned mainly with contextual variations in the realization of vowels, in particular with regard to their length. This does not correspond very closely to the second discourse of the long version of *Hidāyat al-Qārī*', which is concerned with philosophical aspects of vowels (§II.L.2.1.–§II.L.2.2., §II.L.2.18.), the role of vowels in various morphological formations (§II.L.2.3.–§II.L.2.8., §II.L.2.16.–§II.L.2.17), the *shewa* (§II.L.2.9.–§II.L.2.13.) and the production and places of articulation of vowels (§II.L.2.14.–§II.L.2.15.).

³ 'Abū 'Amr 'Uthmān ibn Sa'īd al-Dānī, *Al-Taḥdīd fī al-ʿItqān wa-l-Tajwīd* (ed. al-Ḥamad 2001).

⁴ Makkī ibn 'Abī Ṭalīb al-Qaysī, *Al-Ri'āya li-Tajwīd al-Qirā'a wa-Taḥqīq Lafẓ al-Tilāwa* (ed. Farḥāt 1996).

The *tajwīd* manuals do not contain sections corresponding to the treatment of cantillation accents in the third discourse of *Hidāyat al-Qāri'*, since pitch variation in the recitation of the Qurʾān is not prescribed but is improvised (Nelson 2001).

The various aforementioned components in the three discourses of *Hidāyat al-Qāri'* that do not have counterparts in the *tajwīd* manuals have been incorporated from the Masoretic tradition, from material on morphology in other grammatical works of ʿAbū al-Faraj Hārūn, from the Arabic grammatical tradition, e.g. the theory of the production of vowels (§II.L.2.15.),⁵ and from philosophical treatments of language in Muslim speculative theological works (*kalām*). The custom of incorporating morphological material into treatments of pronunciation is seen already in earlier Masoretic treatises such as *Kitāb al-Muṣawwitāt* (ed. Allony 1963) and *Seder ha-Simanim* (ed. Allony 1965). It is clear that *Hidāyat al-Qāri'* is hybrid with regard to the nature and origin of its contents. It does not replicate exactly the format of Qurʾānic *tajwīd* manuals. It does not, moreover, constitute a simple compendium of material from the Masoretic tradition, despite the statement to that effect in §II.L.0.9. of the introduction.

II.INT.0.3. THE SHORT VERSION

The short version of *Hidāyat al-Qāri'* has survived in many more manuscripts than the long version. This reflects the greater popularity of the short version. The same applies to the distribution of ʿAbū al-Faraj's grammar book *al-Kitāb al-Kāfi fī*

⁵ This can be traced to the Muslim physician Ibn Sīnā (980–1037 C.E.); cf. Eldar (1983) and vol. 1, §I.2.1.3.

al-Lughā al-ʿIbrāniyya ‘The Sufficient Book concerning the Hebrew Language’, which is a shortened version of his original grammar book *al-Kitāb al-Mushtamil ʿalā al-ʾUṣūl wa-l-Fuṣūl fī al-Lughā al-ʿIbrāniyya* ‘The Comprehensive Book of General Principles and Particular Rules of the Hebrew Language’ and is extant in many more manuscripts than *al-Kitāb al-Mushtamil* (Khan, Gallego and Olszowy-Schlanger 2003, xlvi).

In the introduction to the short version of *Hidāyat al-Qāriʾ*, ʾAbū al-Faraj indicates that he may take the opportunity to include ‘where necessary what was not mentioned in the (original) *Hidāyat al-Qāriʾ*’. This is analogous to his approach in *al-Kitāb al-Kāfi*, in which he in several places states that he is expanding on material that is dealt with in *al-Kitāb al-Mushtamil* or presenting the material in a different arrangement. In one case he admits that the view he expresses in *al-Kitāb al-Kāfi* should supersede the remarks he made on the subject in *al-Kitāb al-Kāfi* (Khan, Gallego and Olszowy-Schlanger 2003, xxxiii).

The first two discourses of the original long version of *Hidāyat al-Qāriʾ* have been made more concise in the short version by removing sections that relate to philosophical discussions of letters and vowels, and sections that are concerned with morphological patterns and processes. The main sections that are retained in the short version of the first two discourses concern the pronunciation of the consonants, vowels and *shewa*. The division into two discourses has also been eliminated.

The first part of the introduction to the short version (§II.S.0.1.–§II.S.0.2.) includes a variety of titles of the work. It is indicated that the long version was called *Kitāb al-Shurūṭ* ‘The

Book of Conditions/Rules’, but was generally known (*mulaqqab*) by the name *Hidāyat al-Qāri’*. The term *sharḥ* ‘rule’ is a term that is frequently used in the work. The short version of *Hidāyat al-Qāri’* (*mukhtaṣar Hidāyat al-Qāri’*) is said in the introduction to have been known as *Kitāb al-Muhja* ‘The Book of the Essential Requirements (literally: the lifeblood).’ This corresponds closely the title *Muhjat al-Qāri’* (מהגה אלקאר) ‘The Essential Requirements of the Reader’ that appears in a booklist datable to the 13th century (Allony 1975, 56). A Genizah fragment of the short version has a scribal note that refers to the work as *Kitāb al-Hidāya fi ‘Ilm Shurūṭ al-Miqrā* ‘The Book of Guidance regarding the Knowledge of the Rules of Scriptural Reading’ (JRL A 694). A Genizah fragment of an anonymous Masoretic treatise (CUL T-S NS 311.113) refers, moreover, to what appears to be *Hidāyat al-Qāri’* by the title *Kitāb al-’Alhān* ‘The Book of the Accents’.

Some other works of ’Abū al-Faraj are referred to with different forms of title. This applies, for example, to his glossary of biblical words, which is referred to in the sources with various titles, including *Tafsīr ’Alfāẓ al-Miqrā* ‘Explanation of Biblical Words’, *Sharḥ ’Alfāẓ allatī fihā Ṣu’ūba fi al-Miqrā wa-Dhikr Ishtiqāqihā* ‘The Explanation of Words in the Bible that have Difficulty and the Mention of their Derivation’, *’Alfāẓ al-Ṣa’ba allatī li-l-Torah* ‘The Difficult Words of the Pentateuch’ (Goldstein 2014, 357).

The full text of the sections that are covered in this edition are extant in the surviving manuscripts.

II.INT.0.4. THE MANUSCRIPT CORPUS

The edition of the long version of *Hidāyat al-Qāri'* is based on all manuscripts of the work that are known to me. These are extant predominantly in the Second Firkovitch collection of the National Library of Russia in St. Petersburg. The corpus includes the following manuscripts. Full class-marks are given together with the abbreviations that are used in the edition:⁶

St. Petersburg, National Library of Russia:

II Firkovitch, Evr.-Arab. I 2390 = L1

II Firkovitch, Evr.-Arab. I 2505 = L2

II Firkovitch, Evr.-Arab. I 4477 = L3

II Firkovitch, Evr.-Arab. II 307 = L4

II Firkovitch, Evr.-Arab. II 418 = L5

II Firkovitch, Evr.-Arab. II 604 = L6

Cambridge University Library:

T-S NS 301.23 = L7

New York, The Jewish Theological Seminary:

JTS 8110, EMC 829, 832 = L8

The number of extant manuscripts of the short version is much larger and only a selection of those that are extant were

⁶ These include some manuscripts that were identified by Ilan Eldar. I identified the remainder in my investigations in the Firkovitch collection.

used for the edition. These again are predominantly from the Second Firkovitch collection, which preserves the longest manuscripts. My corpus includes the following:⁷

St. Petersburg, National Library of Russia:

- II Firkovitch, Evr.-Arab. I 2347 = S1
- II Firkovitch, Evr.-Arab. I 2477 = S2
- II Firkovitch, Evr.-Arab. I 2478 = S3
- II Firkovitch, Evr.-Arab. I 2480 = S4
- II Firkovitch, Evr.-Arab. I 2481 = S5
- II Firkovitch, Evr.-Arab. I 2528 = S6
- II Firkovitch, Evr.-Arab. I 2542 = S7
- II Firkovitch, Evr.-Arab. I 2544 = S8
- II Firkovitch, Evr.-Arab. I 2551 = S9
- II Firkovitch, Evr.-Arab. I 2557 = S10
- II Firkovitch, Evr.-Arab. I 2772 = S11
- II Firkovitch, Evr.-Arab. I 2794 = S12
- II Firkovitch, Evr.-Arab. I 2795 = S13
- II Firkovitch, Evr.-Arab. I 2813 = S14
- II Firkovitch, Evr.-Arab. I 2814 = S15
- II Firkovitch, Evr.-Arab. I 2897 = S16
- II Firkovitch, Evr.-Arab. I 2928 = S17
- II Firkovitch, Evr.-Arab. I 2941 = S18
- II Firkovitch, Evr.-Arab. I 2945 = S19
- II Firkovitch, Evr.-Arab. I 2966 = S20

⁷ I identified the majority of these manuscripts in my searches through the Firkovitch collection. Some were drawn to my attention by José Martínez Delgado, whose help is here gratefully acknowledged.

II Firkovitch, Evr.-Arab. I 3384 = S21

II Firkovitch, Evr.-Arab. I 3944 = S22

II Firkovitch, Evr.-Arab. II 297 = S23

II Firkovitch, Evr.-Arab. II 323 = S24

II Firkovitch, Evr.-Arab. II 325 = S25

II Firkovitch, Evr.-Arab. II 326 = S26

II Firkovitch, Evr.-Arab. II 420 = S27

II Firkovitch, Evr.-Arab. II 488 = S28

Cambridge University Library:

Mosseri I, 57.2 = S29

In addition to these manuscripts, there are also several extant Genizah fragments containing the short version, which were used by Eldar (1987a; 1987b) in his edition of selected passages from the short version. For my own edition I decided to give preference to the longer manuscripts that are now available in the Firkovitch collection.

The manuscripts of the corpus that are used for the edition of the long and short versions are all written in Judaeo-Arabic (Arabic in Hebrew script). They do not include any colophons. Their scribal hands and codicology, however, are similar to the manuscripts from the Firkovitch collection that formed the basis of the edition of 'Abū al-Faraj's grammatical work *al-Kitāb al-Kāfi* (Khan, Gallego, and Olszowy-Schlanger 2003, xlvi–lxix). Based on this comparison, therefore, they can be dated to a period ranging from the eleventh to the thirteenth centuries. Their ultimate origin would in all likelihood have been the Karaite synagogue in Cairo, which appears to have been the source of most of the Second Firkovitch collection (Harviainen 1996).

II.INT.0.5. THE EDITION AND TRANSLATION OF THE TEXTS

The edition of the two texts follows the same basic method as was applied in the edition of ʿAbū al-Faraj’s *al-Kitāb al-Kāfī* (ed. Khan, Gallego, and Olszowy-Schlanger 2003). The objective of this method is to produce a text that is as clear and readable as possible but still remains close to the philological reality of the manuscripts.

For each section of the works a single manuscript was chosen to act as the basis of the edition. Preference was given to a manuscript that contains the section in undamaged folios. As is the case with most manuscripts of the Second Firkovitch collection, individual folios are often out of order in the manuscripts of the corpus. This has often necessitated re-ordering the folios. Where the complete section is not contained in one base manuscript, various base manuscripts are used for the section.

As far as possible, the text is presented in the edition exactly as it appears in this base manuscript for a particular section, following its orthography and reproducing the diacritical marks and vocalization. Where scribes make corrections or additions to the text, these are incorporated into the edition. No indication is made, however, of deleted text. Similarly, when text is inserted as an afterthought in the margin, it has been included in the main text of the edition .

Collations are made with other manuscripts that preserve this section of the text. Where there is a difference in another manuscript, this is indicated in the critical apparatus. These differences include both textual and also orthographic variations.

If the reading in another manuscript is clearly superior to that of the base manuscript, the superior reading is adopted in the edited text and distinguished by enclosing it in angled brackets < >. Editorial judgements as to superiority in reading do not include cases where another manuscript has a linguistic construction that conforms more closely to the conventions of Classical Arabic than the one found in the base manuscript, so long as the construction in the base manuscript could be interpreted as exhibiting a difference only in linguistic register and is not the result of a scribal error. In some cases where the reading of the base manuscript makes little sense and no superior reading is available in other manuscripts, an emended reading is proposed, enclosed in angled brackets, which is as close as possible in form to the reading in the manuscript .

If small lacunae occur in the base manuscript and the text has been supplied from another manuscript or the missing text is easily reconstructable, the supplied text is enclosed in square brackets [...].

As remarked, the diacritical marks of the base manuscript are reproduced in the edition. These include marks on letters and vocalization. In most cases diacritical dots on letters are inconsistently marked in the manuscripts and this inconsistent marking is reproduced in the edition. It was decided, however, to mark a dot consistently over the letters *šade* and *ṭet* when they represent Arabic *ḏād* and *ẓā'*, respectively, even if they do not have a diacritical dot in the manuscript. The purpose of this was to make the text more readable. Missing or inconsistently marked diacritics of other letters were judged not to reduce the

readability of the text. Indeed, it cannot be excluded that the omission of diacritical marks on the letters *dalet* and *tav* representing Arabic *dhāl* and *thāʾ* may, in some cases, be a reflection of the pronunciation of these consonants by the scribe as stops rather than fricatives due to the interference of his vernacular dialect .

Hebrew words and Biblical quotations are vocalized in some manuscripts. If vocalization appears in the base manuscript, this is reproduced in the edition exactly as it is written by the scribe. The vocalization always consists of Tiberian signs, but in many cases it deviates from the standard Tiberian Masoretic vocalization. These reflect idiosyncracies of vocalization and pronunciation of individual scribes who transmitted the text. The standard Tiberian vocalization of the Hebrew words is given in the translation on the page facing the edited text. The most common deviations from standard Tiberian vocalization include the following:

Interchange of *segol* and *patah* (cf. vol. 1, §I.4.3.3.), e.g.

בְּרַע (long version, §II.L.1.10. | Standard Tiberian: בְּרַעַל Gen. 14.2 ‘Bera’)

בְּעַר (long version, §II.L.1.10. | Standard Tiberian: בְּעַרְרָא Psa. 92.7 ‘stupidity’)

גַּם (long version, §II.L.2.12.7. | Standard Tiberian: גַּםְּ ‘also’)

מְקַנְנָה (long version, §II.L.2.12.14. | Standard Tiberian: מְקַנְנָהְּ Jer. 22.23 ‘nested’)

יְהִדְיָהוּ (long version, §II.L.2.10.2. | Standard Tiberian: יְהִדְיָהוּ ‘Jehdeiah’)

יִרְבֶּה (long version, §II.L.1.13. | Standard Tiberian: יִרְבֶּה ‘it multiplies’)

Simple vowel sign in place of a *ḥatef* sign on gutturals, e.g.

וְעָלִי (long version, §II.L.1.11.4. | Standard Tiberian: וְעָלִי Psa. 92.4 ‘and on’)

עַדִּי (long version, §II.L.1.11.4. | Standard Tiberian: עַדִּי ‘until’)

וַיַּמְהָרוּ (long version, §II.L.2.12.4.2. | Standard Tiberian: וַיַּמְהָרוּ Josh. 8.14 ‘they made haste’)

Non-standard distribution of *shewa* and *ḥatef* signs, e.g.

יִמְחֲאוּ כַף (long version, §II.L.2.12.1.6. | Standard Tiberian: יִמְחֲאוּ־כַף Psa. 98.8 ‘let them clap their hands’)

אֱלֹהֵהוּם (long version, §II.L.2.12.1.6. | Standard Tiberian: אֱלֹהֵהֶם Ezra 7.16 ‘their God’)

בַּיּוֹם הַהוּא (long version, §II.L.2.12.2.2. | Standard Tiberian: בַּיּוֹם הַהוּא Isa. 27.2 ‘on that day’)

The edited texts have been divided into numbered sections and subsections, which correspond to sense units. In some cases these paragraph divisions are also marked in the base manuscript by various means, such as section titles or blank spaces. In numerous cases, however, they are not marked in the manuscript. It was decided that the imposition of a system of paragraph division produced a text that is far more readable and also would facilitate reference to specific passages. The numbers of the paragraphs consist of three elements: A roman numeral II, denoting volume 2 of the book, a capital L or S, denoting the long or

short version respectively, and a series of Arabic numerals indicating sections and subsections, e.g. II.L.1.7.11 (= vol. 2, long version, section 1.7.11.). Where the original text does not have a title at a major section division, a title indicating the contents of the section is supplied in the translation in brackets. Where the original text has only a generic title at such divisions, such as *פצל* *faṣl* ‘section’, the specific content of the section is likewise supplied in the translation in brackets.

Section numbers of this introduction have the prefix II.Int.

The folio divisions of the base manuscript are shown in the edited text by a superscribed abbreviation of the manuscript with the folio number after a colon, indicating where the following text begins, e.g. ^(L5:17v) denotes that the following text begins on fol. 17 verso of the manuscript L5.

The English translation is intended to be read either in conjunction with the original text or independently of it. An attempt has been made to convey to the reader as clearly as possible the sense of the author. The translation is not, therefore, a slavishly literal rendering of the text, since this would often remain obscure for the English reader on account of the predilection of ʿAbū al-Faraj for complex syntax. Biblical quotations are reproduced in the original Hebrew, with standard Masoretic vocalization and an English translation. Occasional footnotes clarify some details of the translation. Longer explanations on the various sections of the text are given in a commentary after the editions. This commentary includes references to various parallel sources and to the relevant sections in vol. 1.

II.INT.0.6. TERMINOLOGY

The technical terminology used by 'Abū al-Faraj in *Hidāyat al-Qāri'* corresponds closely to what is found in his grammatical works (Khan, Gallego, and Olszowy-Schlanger 2003, xxxix–xlvi). Much of the grammatical terminology is that which was used in the mainstream Baṣran school of Arabic grammar of the period. There are also a number of survivals of Hebrew and Aramaic terms from the Masoretic and early Karaite grammatical tradition. Some of these have been Arabicized. The main technical terms that are used in *Hidāyat al-Qāri'* are as follows.

II.Int.0.6.1. Arabic Terms

אמר 'amr 'imperative'

אנחא 'anḥā' 'vowels'

אסאס 'asās' 'basic noun'

אסם *ism* 'noun'

אסתפהאם *istifhām* 'interrogative'

אצל 'aṣl' 'basic form'

בי *bē* 'bet'

דאל *dāl* 'dalet'

ואו *wāw* 'vav'

זג *zujj* 'arrow-head' (term for the vowel sign *qibbuṣ*)

חרף *ḥarf* 'letter'

אללין חרף *ḥarf al-līn* 'soft letter' (see commentary on §II.L.1.1.7.)

מסתעמל חרף *ḥarf musta‘mal* ‘auxiliary letter’ (see commentary on §II.L.1.12.3.)

טעאם *ta‘ām* ‘taste (of a vowel)’, ‘perceived quality (of a vowel)’ (see commentary on §II.L.1.1.)

כאדם *khādim* ‘subordinate particle’

כאף *kāf* ‘*kaf*’

כבר *khavar* ‘assertion’

כסדאני *kasdāni* ‘Aramaic’

כסרה *kasra* (*i* vowel)

כפך *khafḥ* ‘lowering’ (vowel quality) (see commentary on §II.L.2.3.)

לגה *lugha* ‘lexical class’ (see commentary on §II.L.0.1.1.)

מאצִי *māḏī* ‘past tense’

מדגוש *madgūsh* ‘with *dagesh*’

מדכר *madhakkār* ‘masculine’

מונת *mu‘annath* ‘feminine’

מלך (pl. מלוך) ‘vowel’ (literally: ‘king’)

מסתקבל *mustaqbal* ‘future tense’

מפעול *maf‘ūl* ‘passive participle’

מטלך *maf‘ūl muṭlaq* ‘absolute object’ (equated with the Hebrew infinitive, see commentary on §II.L.2.7.1.)

מצאף *muḏāf* ‘conjoined’ (see commentary to §II.L.1.5.21.)

מצדר מסתעאר *maṣdar musta‘ār* ‘transposed infinitive’ (see commentary on §II.L.2.7.2.)

מקטע *maqta‘* ‘prosodic stopping point’, ‘place of prosodic division’ (§II.L.2.10.3., §I.2.5.2.)

מרפי *marfī* ‘with *rafe*’

נגמה *naghama* ‘vowel’

נצב *naṣb* ‘holding level’ (vowel quality) (see commentary on §II.L.2.3.)

נקטה ואחדה *nuqta wāhida* ‘single dot’, i.e. *ḥireq*

נקטה מן אספל *nuqta min ‘asfal* ‘dot below’, i.e. *ḥireq*

נקטין *nuqṭatayn* ‘two dots’, i.e. *šere*

סאכן *sākin* ‘silent, without a following vowel’

עבראני *‘ibrānī* ‘Hebrew (language)’

עטף *‘atf* ‘conjunction’

ערץ *‘arad* ‘abstraction, abstract property, verbal property’

פאעל *fā‘il* ‘agentive participle’

פאעל באלגיר *fā‘il bi-l-ghayr* ‘transitive agent’

פאעל בנפסה *fā‘il bi-nafsihi* ‘reflexive agent’

פאתחה *‘pataḥ*’

פעל *fi‘l* ‘verb’

פעל אלדי לם יסם פאעלה *fi‘il alladhī lam yusamma fā‘iluhu* ‘action whose agent has not been mentioned’, i.e. passive.

פעל פי אלנפס *fi‘l fi al-nafs* ‘intransitive verb’

פרע *far*^c ‘secondary, derivative form’

פתחה *fatha* (a vowel)

צמה *damma* (u vowel)

קאמצה (pl. קואמץ) ‘*qames*’

קטע *qaṭ*^c ‘disjoined state’

ראכב *rākib* ‘affix’

רפע *raf*^c ‘raising’ (vowel quality) (see commentary on §II.L.2.3.)

שוא ‘*shewa*’

שוא מתחרך *shewa mutaharrik* ‘mobile *shewa*’

שוא סאכן *shewa sākin* ‘silent *shewa*’

נקט תלת *thalāth nuqaṭ* ‘three dots’, i.e. *segol*

תצריך *taṣrif* ‘verbal conjugation’

תקדיר *taqdīr* ‘virtual form’ (see commentary on §II.L.1.4.8.)

II.Int.0.6.2. Hebrew and Aramaic Terms

אוגרה ‘collection’ of exceptional words with regard to the occurrence of *dagesh* on initial בגדכפת consonants (§II.L.1.7., §II.S.2.0.)

אינת the person prefixes of the prefix conjugation (א, י, נ, ת)

אתא מרחיק ‘coming from far’, a variant form of *dehiq* (§II.L.1.7., §II.S.2.0.)

בית הבליעה ‘place of swallowing, throat’

גמאל 'gimel'

גַּי symbol representing verbal conjugations with imperatives containing *pataḥ* in the first syllable and past forms containing *hireq* in the first syllable (§II.L.2.7.2., §II.L.2.8.2.)

גַּעֲיָה 'ga'ya'

דָּגֶשׁ 'dagesh'

דְּדִחִיק 'what is compressed', *deḥiq*, compression of a vowel that brings about the occurrence of *dagesh* at the beginning of a following word (§II.L.1.7., §II.S.2.0.)

דְּפָסִיק 'what is paused', a pause due to *paseq* (§II.L.1.7., §II.S.2.0.)

הֵה, הֵי 'he'

וָו 'vav'

חֵת 'het'

חֹלֶם 'holem'

חֶרֶק 'hireq'

טֵת 'tet'

טַעַם (i) 'accent'; (ii) 'taste (of a vowel)', 'perceived quality (of a vowel)' (see commentary on §II.L.1.1.)

יֹד 'yod'

בּוֹנֵן symbol representing verbal conjugations with imperatives containing *holem* in the first syllable and past forms containing *pataḥ* in the first syllable (§II.L.2.5.)

למאד *'lamed'*

לְשׁוֹן *'lexical class', 'linguistic form'* (see commentary on §II.L.0.1.1.)

מִיָּדַע *'definite'*

מֵאֵם, מֵאֵם *'mem'*

מְכָה symbol representing verbal conjugations with imperatives containing *pataḥ* in the first syllable and past forms containing *segol* in the first syllable (§II.L.2.7.2.)

מְכָרְתָּ *'disjoined'* (see commentary to §II.L.1.5.21.)

מְנַכֵּר *'indefinite'*

מְסָב symbol representing verbal conjugations with imperatives containing *šere* in the last syllable and past forms containing *pataḥ* in the last syllable (§II.L.2.8.2.)

מַפִּיק, מַפִּיק *mappiq*

נוֹן *'nun'*

סְגוּלָה *'segol'*

סְמַאךְ *'samekh'*

סְמוּדָּ *'conjoined'* (see commentary to §II.L.1.5.21., §II.L.2.17.)

עָבַר *'past tense'*

עַיִן *'ayin'*

עֵינֵי קֶר הַלְשׁוֹן *'root of the tongue'*

פֵּא *'pe'*

פתח *'pataḥ'*

צדי *'ṣade'*

צרי *'ṣere'*

קוף *'qof'*

קמץ *'qameṣ'*

ריש *'resh'*

רפה *'rafe'*

שׁוּטָל symbol representing verbal conjugations with imperatives containing *shureq* in the first syllable and past forms containing *qameṣ* in the first syllable (§II.L.2.6.)

שׁין *'shin'*

שׁיְרָה symbol representing verbal conjugations with imperatives containing *hireq* in the first syllable and past forms containing *qameṣ* in the first syllable (§II.L.2.8.2.)

שׁירו symbol representing verbal conjugations with imperatives containing *hireq* in the first syllable and past forms containing *holem* in the first syllable (§II.L.2.5.)

שׁרק *'shureq'*

תָּו, תִּיּו *'tav'*

תְּמָה *'interrogative'*

HIDĀYAT AL-QĀRI'

HIDĀYAT AL-QĀRĪ (LONG VERSION)

II.L.0.0. (INTRODUCTION)

GAP

II.L.0.1.

[...] לְיוֹם קוּמִי לְעֵד ‘for the day when I arise as a witness’ (Zeph. 3.8), אֲוִרִי וְיִשְׁעִי | יְהוָה | ‘The Lord is my light and my salvation’ (Psa. 27.1), which are two masculine nouns, since the accent is at the end and not the beginning of the word. Another example is הַשָּׁבָה עִם-יְנַעֲמִי (Ruth 2.6), which means ‘who returned’ and is a past verb, since the accent is on the first letter. Similar to this in letters and form is וְשָׁבָה אֶל-בֵּית אָבִיהָ (Lev. 22.13), which means ‘and she became one returning (to her father’s house)’, ‘she became one doing’, since the accent is not on the first letter. A similar case is כָּל-הַנֶּפֶשׁ הַבָּאָה לְיַעֲקֹב (Gen. 46.26), which means ‘every soul (belonging to Jacob) that is entering’. Since the accent occurs on the *’alef*, (it means) the soul became one doing, as opposed to כָּל-הַנֶּפֶשׁ לְבֵית-יַעֲקֹב הַבָּאָה מִצְרָיִמָה (Gen. 46.27), which means ‘(all the persons belonging to Jacob who) arrived’ or ‘who entered’. The *he* in the first word (i.e. הַבָּאָה Gen. 46.26) is the *he* of the definite article, whereas in the second word (i.e. הַבָּאָה Gen. 46.27), it is in place of אֲשֶׁר. The accent has changed two things: the meaning (of the word) and the meaning of the affixed *he*. Likewise, שָׁבוּ עַל-עוֹנֹת אֲבוֹתָם ‘They have turned back to the iniquities of their forefathers’ (Jer. 11.10), since the accent is on the *shin*, this is from the lexical class of ‘returning’, as opposed to שָׁבוּ וַיִּבְזֹזוּ ‘They captured and made their prey’ (Gen. 34.29), which should be interpreted as being from the lexical

הדאיה אלקאר

II.L.0.0.

GAP

II.L.0.1.

[] (L5:17r) לא לְיוֹם קוּמִי לְעֵד יְיָ אוּרִי וְיִשְׁעֵי פִצְאָרָא <אסמין>

לְמַדְכֵּר לְמָא תֵּאכֵר אֲלִלְחֹן עֵן אוּל אֲלִכְלֵמָה וְכַדְלָךְ הַשְּׁבָה עֵם
נְעָמִי וְתַפְסִירָה אֲלֹתֵי רִגְעַת פִּעְלָא מֵאֲצִיָּא לְמָא כֵּאֵן אֲלִטְעֵם מֵע

אֲלִחְרָף אֲלֵאוּל מֵתַל דְּלָךְ פִּי אֲלִחְרוּף וְאֲלִלְפֻטְ כְּקוּ וְשִׁבָּה אֵל בֵּית
אֲבִיָּה אֲלֵדִי תַפְסִירָה וְתַצִּיר רֵאגְעָה צֵאֲרַת פִּאֲעֵלָה לְמָא תֵּאכֵר

אֲלִטְעֵם עֵן אוּל חֲרָף וְכַדְלָךְ כֹּל הַנְּפֵשׁ הַבֵּאָה לִיעֻקֵּב אֲלֵדִי יַפְסֵר
כֹּל אֲלִנְפֵס אֲלִדֵּאכְלָה לְמַגִּי אֲלִלְחֹן עֵלִי אֲלֵאֲלָף (L5:17v) צֵאֲרַת

אֲלִנְפֵס פִּאֲעֵלָה מִכֵּאֲלַפָּא לְקוּ [כֹּל] הַנְּפֵשׁ לְבֵית יַעֻקֵּב הַבְּאָה
מִצְרַיִמָּה אֲלֵדִי תַפְסִירָה אֲלֵדִי חֲצֵלַת אוּ אֲלֵדִי דְכֵלַת וַיְכּוֹן אֱלֹהָא

עֵלִי אֲלִכְלֵמָה אֲלֵאוּלִי הָא אֲלִתְעֵרִיף וְעֵלִי אֲלִכְלֵמָה אֲלִתְאֲנִיָּה
מִקָּאֵם אֲשֶׁר גִּיר אֲלִלְחֹן שִׁיין אֲלִמְעֵנִי וּמְעֵנִי אֱלֹהָא אֲלִרֵּאכְב

וְכַדְלָךְ שְׁבֹו עַל עֲוֹנוֹת אֲבֹוֹתָם לְחֲצוּל אֲלִטְעֵם עֵלִי אֲלִשִׁין כֵּאֵן מֵן
לְגָה אֲלִרְגוּע מִכֵּאֲלַפָּא שְׁבֹו וַיִּבְּזוּ אֲלֵדִי יַפְסֵר מֵן לְגָה אֲלִסְבִי לְמַגִּי

class of 'capturing', since the accent is on the *bet*. Likewise עוֹרִי עוֹרִי דְבַר־יִשְׁרָאֵל (Jud. 5.12), in which the first (two cases of עוֹרִי) mean 'my rousing, my rousing', since the accent occurs on the *resh*, whereas the second (two cases of עוֹרִי) mean 'rouse yourself, rouse yourself', feminine singular imperative, on account of the occurrence of the accent on the *ayin*. Similarly, וְדַבַּרְתִּי עַל־הַנְּבִיאִים 'and I spoke to the prophets' (Hosea 12.11) should be interpreted as a past verb, since the accent falls on the *bet*, as opposed to וְדַבַּרְתִּי עַל לְבָהּ 'I will speak tenderly to her' (Hosea 2.16), which should be interpreted as a future verb. (To these could be added) other similar examples. On account of this, the accents have an important status and there is a need to learn them.

II.L.0.2

If one were to say 'What do you say concerning the formation of these accents?', the response would be that they originated by convention among the people of the language, by the help of which they fully expressed their purposes, as in the aforementioned examples and others. They established them by convention, just as they established the vowels by convention, as will be explained. It is not impossible that the established form was based on a particular type of arrangement of the Levites in [Ezra], peace be upon him, because [] the accents were established [] his time [], for if he investigates what [] the forms, he would realize that it was fixed by the Levites [] on the basis of the principles of singing and according to the established arrangement [] [] serves *pashta* [] close to [] two conjunctive accents, namely inverted *shofar*¹ and *merkha*, as will be explained.

¹ I.e. *mahpakh*.

אללחן עלי אלבא וכדלך עורִי עורִי דבוֹרָה עֹרִי (L1:4f) עֹרִי דברי
 שיר אלדי תפסיר אלאול תוראני תוראני למגי אלטעם עלי 15
 אלריש ואלב יפסר תורי תורי אמר למונת למגי אלטעם עלי
 אלעין וכדלך וְדַבְרְתִי עַל־הַנְּבִיאִים יפסר מאציא [למגי] אללחן
 עלי אלבא מכאלפא לקולה ודברתי על לבה אלדי יפסר
 מסתקבלא אלי גיר דלך ממא יגרי הדא אלמגרי פאדא כאן דלך
 כדלך כאן ללאלחאן מוקף כביר ואלחאגה תדעו אלי עלמהא 20

H.L.O.2.

פאן קיל פמא [ת]קול פי הדה אלאלחאן מן רתבהא קיל לה
 אנהא מואצעה פי אלאצל בין אהל אללגה כמלו בע[ונהא]
 אגראצהם כאלאמתלה אלמדכורה וסואהא פתואצעו עליהא
 כמא תואצעו עלי אלמלוך עלי מא יגי ביאנה ומא ימתנע
 אלת[ואצע] עלי וגה מכצוץ מן תרתיב אללוים פי [עזרא] 25
 ע אל לאן [] אלאלחאן מוצוע [] זמאנה [] לאן אדא
 תאמל מא [] אלאחכאם עלם אנה מן תקריר אל[לויים]
 [עלי אצול אלשיר ועלי מואצעה תרתיב] [(L1:4v)] []
 יכדם אלפשטה [] אלקריב אלי [] כאדמין והמא אלשופר
 אלמקלוב ואלמארכה עלי מא יאתי ביאנה וכדלך אלתיביר 30

Likewise, *tevir* is served by two conjunctive accents, namely *merkha* and *darga*. Each has its own special melody, and a particular number of tones in various different pitches according to the accent when it is followed by a vowel in the word, as will be explained. If it be said ‘What is the origin of the melodies of the accents before the aforementioned arrangement was fixed?’, the response would be as follows. It is possible that the people of the language paused on one letter and made it slightly longer than another one to the extent that they could make thereby their intentions known. My claim that the accents have been fixed since the time of the prophets, peace be upon them, is supported by three things.

II.L.0.3

One of these is that the nation has not been cut off from the holy land. The period in which they were cut off from it was between the two temples, concerning which it is stated אֲזַ תְּרַצָּה אֶת־שַׁבְּתוֹתֶיהָ בְּהִשְׁמָהּ מֵהֵם ‘Then the land shall enjoy its sabbaths while it lies desolate without them’ (Lev. 26.34, 43).² When the land completed its rest in the periods of its lying fallow, הָעִיר יְהוָה אֶת־רוּחַ כְּרֶשׁ מֶלֶךְ־פָּרְס ‘the Lord stirred up the spirit of Cyrus king of Persia’ (Ezra 1.1 etc.) and he sent up the two groups (of returnees) to the holy land, the group of Ezra and the group of Nehemiah, according to what [] Ezra. After they arrived in the Holy Land they were not cut off from it until this day. Now the reading that Ezra, peace be upon him, and his congregation used to read is the reading of the Land of Israel today. It has remained the way (of reading) that has been transmitted among them from generation to generation, from

² The wording is a conflation of the two verses Lev. 25.34 and Lev. 26.43 in the Masoretic Text.

יכדמה כאדמין אלמארכה ואלסלסלה ולכל כא[ן] תנגים מכצוין
 וחרכאת מעדודה עלי וגוה מכתלפה חסב <אללחן> אדא בקי
 בעדה מלך פי אלכלמה עלי מא יאתי ביאנה פאן קיל פכף כאן
 אצל אלאלחאן פי תנאגימהא קבל אן תקרר אלתקריר אלמדכור
 קיל לה ימכן אן כאן אהל אללגה יוקפון אלחרף ויתקלונה ען 35
 גירה יסירא במקדאר מא יעלם בה גרצהם יאיד מא דכרתה מן
 אן אלאלחאן מקררה מן זמאן אלנביא על אלס אמור ג

II.L.0.3.

אחדהא אן לם תנקטע אלממה ען ארץ הקדושה ואלמדה אלתי
 אנקטעו מנהא בין אלביתין והו אלדי קאל פיהא אָז תרצה הארץ
 את שבתותיה בהשמה מהם פלמא אסתופאת אלארץ עטלהא 40
 אלדי כאן פי אלשמטות העיר יי [את רוח] כרש מלך פרס
 וצע[ד] אלגמעין אלי [ארץ הקדושה והמא ג]מע עזרא וגמע
 נחמיה עלי מא [] עזרא ומן בעד חצולהם פי ארץ [הקדוש]ה
 מא אנקטעו מנהא ועד היום הזה (L1:5r) פאלקראה אלדי כאן
 יקראה עזרא ע א וגמע[הא] הי קראה ארץ ישראל אליוס 45
 פבקית אלטריקה אלמאתורה מעהם גיל ען גיל וכלף ען כלף אלי

one offspring to another, until now. If it be said: the wicked Edom deported the people, filled ships with them, left them without a sailor or a helmsman, and caused the hot baths to overwhelm them with smoke until they died, in accordance with what is said to have happened during the conquests of Jerusalem by Edom; the response should be: Although it did to them what you have mentioned, Edom only cut them off from Jerusalem. This is demonstrated by the fact that there was pilgrimage to Tiberias from the direction of the Levant and the East and to Gaza from the direction of the West during the period the people of Edom were in control of the Land of Israel, which was about five hundred years, in accordance with what is mentioned in their chronicles. Those who dwelt in the land all taught their children the Torah and the Scriptures, I mean the remainder of the twenty-four books. If all this is indeed so, then it must be the case that the people used to teach their children what they knew and were familiar with concerning the correct division of the accents and their musical rendition.

II.L.0.4.

The second point is that those who were exiled and did not come back with Ezra and Nehemiah, peace be upon them, remained scattered and they lost (knowledge of) the accents, and began to read with different cantillations. Therefore, you see that the (Jews of) Byzantium read in a way that is different from that of the people of Iraq. The (Jews of) Persia have a way of reading that is different from that of the (Jews of) Byzantium and the Iraqis. The people of the West have (a reading) different from all of the aforementioned. Indeed, perhaps some community that you do not know has a way (of reading) that differs from all of these, such as those whom Edom drove away to remote countries, as we have mentioned. It is the general

אלאן פאן קיל אן אדום הרשעה אגלת אלאמה ומלת מנהם
 אלמראכב וכלתהא בלא נותי ולא מדבר ודכנת עליהם
 אלחמאמאת חתי מאתו עלי מא קיל אנה גרי פי פתוח ירושלים
 עלי יד אדום קיל לה ואן כאן קד פעלת בהם מא דכרת פלם 50
 תקטעהם אדום אלא מן ירושלים פקט יאייד דלך אן אלחג כאן
 אלי טבריה מן גהה אלשאם ואלשרק ומן גהה אלגרב אלי גזה
 מדה מא קאמת גמאעה אדום מאלכה ארץ ישראל והו נחו כמס
 מאה סנה עלי מא הו מדכור פי אכבארהם ומא כאנו מקימין פי
 אלבלד אלא ויעלמו אולאדהם אלתורה ואלקראן אעני בקיה 55
 ארבעה וכ ספר פאדא תבתת הדה אלגמלה יצח אן אלקום
 כאנו יעלמו אולאדהם מא עלמוה וערפוה מן תעדיל אלאלחאן
 ותנאגימהא

H.L.O.4.

תאניהא אן אלדי אנגלא ולם יגי מע עזרא ונחמיה ע א בקיו
 משתתין ותשתת ענהם אלאלחאן פצארו יקרו בגיר לחן ולדלך 60
 תרי אלרום יקרו בטריקה ליס הי לאהל אלעראק וללעגם
 טריקה ליס הי ללרום ולא ללעראקיין ולאהל אלגרב מא ליס
 ללמדכורין ולעל מן מא ע[רפת] (L1:5v) [לה] טריקה תכאלף
 אלכל וכדלך מן אגלתה אדום וצאר פי אלבלאד אלשאסעה

consensus of those just mentioned³ that the way of reading of the Land of Israel is the original one and this is what is called the Tiberian reading. This is demonstrated by the fact that the people in the communities of the exile would press any teacher who travelled (from Tiberias) to these distant lands to teach their children the reading of the Land of Israel and eagerly imbibed that from him, making him sit down so that they could assiduously learn it from him. Whoever came from the exile to the Land of Israel had a desire for the teaching of the reading of the Land of Israel that was equally ardent as that of those absent and (a desire) for abstaining from his own (tradition of reading). This is evidence for what I have stated.

II.L.0.5.

The third point is that if somebody were to read בְּרֵאשִׁית (Gen. 1.1) with the accent *tevir* or an accent other than the *tifha*, he would provoke the congregation to point out his error and angrily censure him. This demonstrates what I have stated. Likewise, if somebody were to read the three books with the cantillation of the twenty-one books or read the twenty-one books with the cantillation of the three books, the congregation would declare him to be in error and reject it. Likewise, if somebody were to read *merkha* in place of *darga*, or *darga* in place of *merkha*, or *revia*^c in place of *pazer*, or the like, he would be declared to be in error. Now, if all this is the case, it strengthens my claim that the accents have been established since the time of the prophets. If this were not the case, then anybody who wished to change (the reading) could change it without being called to account for this, just as there would be

³ I.e. the various Jewish communities outside of the Land of Israel.

65 חכמה מא דכרנאה ובאגמאע מן דכר אן טריקה ארץ ישראל הי
 אלאצל והי אלדי יסמונהא אלקראן אלטבראני יאייד מא
 דכרתה אן מן סאפר מן אלמעלמין אלי הדה אלבלאד אלנאאיה
 עלקת בה אלגואלי ליעלם אולאדהם קראה ארץ ישראל ותנשף
 דלך מנה ואגלסוה ליתעלמו דלך מנה באגתהאד ומן גא מן
 אלגולה אלי ארץ ישראל חכמה חכם אלגאיבין פי שהותה 70
 לתעלים קראה ארץ ישראל וזהדה במא פי ידה אמארה עלי מא
 דכרתה מן דלך

H.L.0.5.

ואלג אן לו קרא אלאנסאן בראשית בלחן תביר או מא כאן מן
 אלאלחאן גיר אלטפחה < לכאן > פי תגליט אלגמאעה לה
 75 ואלרד עליה באלזגר דלאלה עלי מא דכרתה וכדלך לו קרי
 קאריא אלג אספאר בלחן אלואחד ועשרין ספר או קרי
 < אלואחד > ועשרין ספר בלחן אלתלתה אספאר לגלטה
 אלגמע ורד עליה דלך וכדי מן קרי מוצע סלסלה מארכה או
 מוצע מארכה סלסלה או מוצע פזר רביע ומא גרי הדה אלמגרי
 80 לגלט פאדא אסתקרת הדה אלגמלה תקוא מא דכרתה מן אן
 אלאלחאן מקררה מן זמאן אלאנביא ולולא דלך לכאן ללמגייר
 אן יגייר ולא יחתסב עליה פי דלך כמא לא יחתסב עלי מן (L1:6r)

no calling to account of somebody who wanted to recite in prayer the Psalms or some passage from the twenty-four books without the intention of reading (the text) in order.

II.L.0.6.

Some people have considered the following passage to demonstrate that the accents are the work of the Levites: וְשָׂמוּ בְּמִקְרָא וַיְבִינּוּ וַיִּשְׁכְּלוּ 'and they gave the sense, so that they understood the reading' (Neh. 8.8). The argument is that there was no one preceding the time of Ezra, as has been mentioned before, and what is referred to (in this passage) is an innovation in relation to earlier practice. This is not improbable, since neither reason nor textual tradition confutes this claim.

II.L.0.7.

It is an established fact that the reading has various characteristic features, which the reader must learn in order to ensure a correct cantillation of what he reads. When he does not know this, the cantillation is produced in a corrupt fashion. If it be said 'So what benefit is there in the accents apart from what you have stated?', the response would be that their benefit is that they enable the congregation, however numerous, small or large, all to read one word together, and that they continue, whatever they read, in a coordinated way. Such a thing cannot be achieved without the established accents. Surely you see that Muslims, whether they be two or more, cannot read with the same degree of coordination as the Jews read, since each one has his own way (of reading). One makes long a place that another makes short. One reads melodically a place that another reads flat. For this reason they are unable to achieve what Jews do, because a group and individuals intone according to specific

אראד אן יעלי אלתהלות <ומא כאן> מן ד וכ ספר אדא לם
 יכון גרצה תרתיב אלקראה

H.L.0.6.

85 וקד אסתדל בעצהם באן אלאלחאן עמל אללויים בקו ושום שכל
 ויבינו במקרא הדא אן לם יכון מתקדמא ען זמאן עזרא כמא
 דכר מן קבל ויכון מא דכר תגדיד למא תקדם ומא הו בעיד לאן
 לא יחיל מא דכר לא עקל ולא שרע

H.L.0.7.

90 פקד תבת אן אלקראה להא טרק יחתאג אן יעלמהא אלקאר
 ליעדל תנגים מא יקראה פמתי לם יעלמה כרג אלתנגים מפסוד
 פאן קיל ומא פי אלאלחאן מן אלמנפעה גיר מא דכרתה קיל לה
 אן מנפעתהא אנה יתם ללגמע אלכתיר אלצגיר ואלכביר אן
 יקראו גמיעא פי כלמה ואחדה ויסתמר דלך מהמא הם יקרון
 עלי תרתיב ולא יתם מא הדא סבילה בגיר הדה אלאלחאן
 95 אלמקררה אלי תרי אן ישמעאל לא יקדר אתנין מנהם ומא זאד
 יקראו עלי תרתיב מא יקרוה בני ישראל לאן לכל ואחד מנהם
 טריקה פהדא יתקל מוצע יכפפה גירה והדא ינגם מוצע ירסלה
 גירה פלהדא תעדר עליהם מא תם לבני ישראל לאן אלגמע

rules, and they do not change that from letter to letter. If somebody were to change something, (his reading) would be rejected and declared to be incorrect.

II.L.0.8.

For this purpose and others, they fixed the rules of the accents and the masters of this discipline composed books and treatises that discuss the principles that have brought about their particular effects. They recorded what has deviated from a particular principle. This includes cases where the reason for the deviation is stated and cases where a reason is not stated. Know that the rules of the discipline of the accents involve the consideration of a particular accent that exhibits some inconsistency and stating what the reason is for this inconsistency. This involves, for example, consideration of the fact that the accent *tevīr* is served sometimes by the conjunctive accent *merkha* and sometimes by *darga*, this being a case where the same accent has two alternating conjunctive accents. When somebody considers the reason for this, it is clear to him what the cause is that conditions the *darga*. The other rules are formulated in a similar manner. It is a discipline that is known by all who have investigated it carefully. If somebody has not investigated carefully, he only knows it from somebody who has investigated carefully. It is possible that the person who established these accents founded a discipline derived from them, which was transmitted with its practitioners. Some of this was lost and some remained, just as some of the knowledge of a language may be lost while some remains. This applies to the rules (of the accents). Whoever investigates carefully achieves his goal, or at least part of it. Since earlier scholars—may God have mercy

ואלפראד ינגמו עלי אלחק בעינה ולא יגיירו דלך מן חרף אלי
 100 חרף פאן גייר מגייר רד עליה וגלט

H.L.O.8.

פלהדא אלוגה וגירה צבט[ת] (L1:6v) [ש]רוט אלאלחאן וועעו
 ארבאב הדה אלעלם לה כתבא ותצאניפא יתכלמו עלי אלעלל
 אלתי ותרת פי מעלולאתהא וצבטו מא כרג ען תיך אלעלה
 פמנהא מא דכר אלסבב פי כרוגה ומנהא מא לם ידכר לה
 105 סבבא ואעלם אן אלשרוט פי עלמהא תחתאג אן ינטר לחן ואחד
 יכון פיה כלאף מא פיקול אלנאטר מא אלסבב פי הדא אלכלאף
 כמן נטר פי לחן תביר אנה יכדמה תארה מארכה ותארה
 סלסלה והו לחן ואחד ואלכאדמין מתגאיראן פאדא נטר מא
 אלסבב פי דלך באן לה מא <אלעלה> אלמוגבה ללסלסלה
 110 וכדי יגרי אמר סאיר אלשרוט פהו עלם יעלמה כל מן נטר פיה
 באלסבר ואן לם יסבר לם יעלם אלא ממן סבר ומא ימתנע אן
 יכון אלואצע להדה אלאלחאן געל להא עלמא מסתמדא וכאן
 מע אצחאבה ואנדרס מנה אלבעץ ובקי אלבעץ כמא אנדרס מא
 כאן מעלום מן בעץ אללגה ובקי אלבעץ וכדלך אלשרוט פמן
 115 רגע אלי אלסבר חצל לה אלגרץ או בעצה למא כאן אלמתקדמין

upon them—investigated this discipline very carefully, they achieved an expert knowledge of it.

II.L.0.9.

When, however, somebody wishes to learn about this, he is not able to find a complete book of theirs on this subject, only fragmentary writings. I have, therefore, been requested to strive to complete this short treatise that I have begun, and I have acceded to this request, acknowledging my deficiencies with regard to it and transmitting what I have learnt from their writings and from their pupils, and seeking help (in this task) from the God of Israel.

II.L.0.10.

This book consists of three sections. The first section concerns the letters and their pivots, I mean their places (of articulation) in the mouth, including those that are heavy and those that are light. The second section concerns the vowels, those that are long and those that are short, their places of articulation, their basic form and their accidental properties. The third section concerns the accents, those of low pitch and those of high pitch, and their subordinate accents.

רוח אללה קד סבר הדא אלעלם סברא גיידא אתבתו מא עלמוה

II.L.0.9.

ולמא ראם אלראים עלם דלך לם יציב להם פי דלך כתאבא

כאמלא בל כתב מקטעה פסאל אלסאיל אן אגד פי מא אבתדית

בה מן תכמיל הדא אלמכתצר פאגבת אלי דלך מקר בקצורי

פיה חאכי מא תעלמתה מן כתבהם ומן ^(L1:7r) תלאמידהם 120

ובאלהי ישראל אסתעין

II.L.0.10.

הדא אלכתאב ישתמל עלי תלת מקאלאת אלמקאלה אלֹא פי

אלחרוף ומראכזהא אעני מחאלהא פי אלפם ואלתקיל מנהא

ואלכפיף אלמקאלה אלֹב פי אלמלוך ותקילהא וכפיפהא

ומחאלהא ואסהא <וערצהא> אלמקאלה אלֹג פי אלאלחאן 125

ווצעהא ורפעהא וכדאמהא

125 [וערצהא] וערצהא L1

II.L.1.0. THE FIRST DISCOURSE: ON THE LETTERS

II.L.1.1. (Preliminary Discussion concerning the Nature of Letters)

II.L.1.1.1.

It should be noted that a letter by itself in isolation does not convey meaning. What we say is demonstrated by the fact that if you say אָלֶף (‘alef), although you may think it is a single letter, it is not one but three letters, viz. פּ ל א. Likewise, the בָּא (bā’, i.e. bet) is two letters. Similarly, when you say גִּמֵּל (gimel), this is four letters. Similarly, the דָּאֵל (dāl, i.e. dalet) is three letters, and so forth for the remainder of the inventory of letters. This is because one cannot communicate only with the (phonetic) property of the letter itself, but when two letters follow each other, it is possible to do this with them, whether they are identical or different, as when you say גַּג (‘roof’), דָּד (‘breast’), גַּגִּים (‘roofs’), דָּדֶיהָ (‘her breasts’ Prov. 5:19). One cannot communicate concerning the (phonetic) property of gimel or the (phonetic) property of dāl (i.e. dalet) (by uttering the sounds) in isolation. This shows that the original conventional agreement was on the properties of the letters, and since the property could not be talked about (by uttering it) by itself, it needed something else to allow it to stand as an independent expression []. So, to ‘alef was added a lamed and pe, to bā’ (i.e. bet) was added an ‘alef, and to gimel mem, ‘alef and lamed so that it is possible to communicate about their property in isolation.

II.L.1.1.2.

If somebody were to say ‘Why was the conventional agreement not on the ‘alef without its property, and on the bā’ (i.e. bet) and gimel without their property’, the response would be that ‘alef

II.L.1.0.

אלמקאלה אלאולי אלכלאם פי אלחרוף

II.L.1.1.

II.L.1.1.1.

אעלם אן אלחרף וחדה לא יפיד במגרדה יביין מא קולנא אן
קולך אלף ואן כאן ענדך אנה חרף ואחד פליס הו ואחד בל ג
חרוף אלף וכדלך אלבא איצא חרפאן וכדלך קולך גמאל ד' 130
חרוף וכדלך אלדאל ג חרוף ועלי הדא אלמגרי יגרי אמר בקיה
אלקבאלה ודלך אן מחץ אלחרף וטעמה לא יצח אלתכאטב
במפרדה בל אדא תראדפא צח דלך פיהמא מתלין כאנא או
גירהן כקולך גַגְּ דְּדִ גְּגוֹת דדיה פכאציה אלגמאל לא יצח
אלתכאטב בהא ולא כאציה אלדאל עלי אלתפריד פדל דלך עלי 135
אן אצל אלמואצעה עלי כואץ אלחרוף ולמא לם תכון אלכאציה
תנהץ בנפסהא פי אלתכאטב אחתאגת אלי אמר אכר יקלהא
וינהצהא [] דלך פאזיד עלי אלאלף למאד ופא ואזיד עלי
[אלבא] אלף עלי אלגמאל מאם ואלף ולמאד חתי יצח
אל[תכאטב] ^(L1:7v) באלכאציה עלי אלתפריד 140

II.L.1.1.2

פאן קאל קאיל פלם לא כאן אלתואצע עלי אלאלף דון כאציתה
ואלבא ואלגמאל דון כאציתהמא קיל לה אן אלאלף פיה ג חרוף

has three letters and each letter has a different property, so how could they aim to know the property of one letter, then two further letters when no property is known to them. Rather it is necessary for them to know the distinctive property of the three letters and then pronounce a single word. My claim that the conventional agreement was initially on the property of the letter is supported by the fact that people differ with regard to the number of the letters that are added to the quality of the letter and its phonetic property, whereas no difference is permitted with regard to the quality of the letter and its phonetic property. This is because the Tiberians add only *yod* to the essence of *bā'*, whereas other towns add to it *yod* and *tav* and they say '*bet*'. Likewise, they (the Tiberians) add '*alef* and *lamed* to the property of *dāl*, whereas others add *lamed* and *tav* and say '*dalet*'. They add '*alef* and *yod* to the quality of *zāy* and say '*zāy*', whereas others add *nun* to this and say '*zayin*'. To *lamād* they add *mem*, then '*alef*, then *dāl*, where others reverse this and add '*alef*, then *mem*, then *dāl* and say '*lamed*', and so forth. This is also the practice with the remaining letters. The variation has not taken place in the property (of the letter) but rather in the occurrence of the added letters in order for the property to be articulated in a single utterance. If this (i.e. the addition of letters) is what existed in the establishment (of the language), there would be no variation.

II.L.1.1.3.

Since the property of the letter requires other (elements), the additions have been added to the property and the letter has become a free-standing entity consisting of a combination of its property with additional elements. After this, however, the

ולכל חרף כאציה מתגאירה פכיף יקצדו כאציה חרף ואחד ותם
 חרפאן מא ערף להם כאציה ואנמא ינבגי אן יערפו כצוציה
 145 אלתלת חרוף תם ינטקו בהא כלמה ואחדה יאייד מא דכרתה
 מן אן אלמואצעה וקעת עלי כאציה אלחרף פי אלאבתדא הו אן
 אלחרוף אלמצאפה אלי טעם אלחרף וכאציתה קד יכתלף
 אלנאס פי כרתהא וקלתהא וטעם אלחרף וכאציתה לא יצח
 בתה אלכרוג ענה ודלך אן אלטבראנין יזידון עלי כאציה אלבא
 150 יוד פקט ומדן אכר יזידון עליה יוד ותו פיקולון בית וכדלך יזידון
 עלי כאציה אלדאל אלף ולמאד וגירהם יזיד למאד ותו פיקולון
 דלת וכדלך יזידון עלי טעם אלזאי אלף ויוד פיקולון זאי וגירהם
 יזיד עלי דלך גון פיקולון זאין וכדלך אללמאד יזידון עליה מאם
 תם אלף תם דאל וגירהם יעכס דלך פיזיד אלף תם מאם תם
 155 דאל פיקול לאמד אלי גיר דלך ומא גרי הדה אלמגרי פי בקיה
 אלחרוף פאלתגייר לם יקע [פי אל] כאציה בל <פי וקוע>
 אלחרוף אלמזידה <לנהוץ> [אלכא] ציה באללפט פי אלתפריד
 פלו כאן ממא הו [וקע] פי אלמואצעה לם יתגייר

H.L.1.1.3.

פלמא אפתקרת ^(L1:8r) אלכאציה אלי גירה זידת אלזואיד עלי
 160 אלכאציה ואסתקל אלחרף בטעמה מע אלזואיד ולם יכן מן בעד

letter still cannot communicate meaning by itself, because if somebody said ‘*alef*’, he would not thereby communicate to the hearer more than what he already knows, namely that ‘*alef*’ is distinct from (other letters such as) *tet*. The letter, therefore, requires other letters to be combined with it in order for meanings to be understood. So it is required, for example, to have the combination ‘*alef, resh* and *ṣade*’ to (form the word) ארץ, and the combination *shin, mem* and *resh* to form שמר.

II.L.1.1.4.

Just as the property of a letter requires added elements, the combinations of letters required something else, without which no meaning can be understood by the joining of letters, namely the vowels (literally: ‘kings’), which are called also vocalization (literally: inflectional vowels). This is because if (vowels such as) *qameṣ* and *pataḥ* were missing from שמר, you would not know to what form to assign the word, whether to שמור, or to שומר or to שומר. This would have been after the vowels were fixed among those who established (the language) by convention. If the vowels are removed, the meaning is not understood at all.

II.L.1.1.5.

The letters and vowels also require something else, namely the accents. This is the case as remarked above with (a pair of) words that have identical combinations of letters and identical vowels with no difference (between them), and that require (the placement of) the accent in order for the meaning to be understood, as in קומי אורי ‘Arise! Shine!’ (Isa. 60.1), קומי לעד ‘my arising as a witness’ (Zeph. 3.8), יהוה אורי וישעי ‘The Lord is my light and salvation’ (Psa. 27.1).

דלך אלחרף יפיד מעני במפרדה לאן לו קאל קאיל אלף למא
 אפאד אלסאמע מנה גיר מא עלמה אנה אלף מכאלף לטית
 פאחתאג אלחרף איצא אלי גירה מן אלחרוף ינטם אליה ליפהם
 בדלך אלמעאני פאחתיג אלי אלאלף ואלריש ואלצדי פי ארץ
 ואלי אלשין ואלמים ואלריש פי שמר 165

II.L.1.1.4.

וכמא אפתקרת כאציה אלחרף אלי אלזואיד אפתקרת אלחרוף
 אלמנצומה אלי אמר אכר לולאה מא פהם באנצמאם אלחרוף
 מעני והם אלמלוך אלדי תסמא אנחא <לאן> לו עדם מן שמר
 אלקאמצה ואלפאתחה למא עלמת אלי אין תרדהא אלי שְמֹזֶר
 אם אלי שְמֹזֶר אם אלי שְמֹזֶר הדא בעד אסתקראר אלמלוך בין
 אלמתואצעין ואמא בארתפאע אלמלוך מא יפהם מעני אלבתה 170

II.L.1.1.5.

ואפתקר איצא אלחרוף ואלמלוך אלי אמר אכר והו אלאלחאן
 כמא מצא פימא אנצמת חרופה עלי סוא ואסתות מלוכה מן גיר
 כלף ואחתאג אלי אללחן ליפהם אלמעני מתל קומי און[רי] קומי
 לעד יי אוןי וישעי 175

II.L.1.1.6.

So, there are four cases of need (of complements): the need of the property (of a letter) for added elements in order for it to be an autonomous utterance, the need of a letter for another letter, the need of (a combination of) letters for vowels—these three are necessarily interdependent—and the need of (combinations of) letters and vowels for accents, not in all circumstances but in certain cases. For this reason I have presented the section on letters first, then I have presented second the section on vowels and I have presented third the section on accents, according to this order of obligatory complementarity.

II.L.1.1.7.

Now, meaning is not expressed by a letter alone and so the Hebrew grammarians have called a 'letter particle' a 'functional particle', since a functional particle does not express meaning in relation to itself but expresses meaning in relation to something else. This terminology (i.e. 'functional particle' rather than 'letter') is appropriate because אָל consists of two letters, and likewise בִּי, מִן, אֶד, עַם and similar cases. When some letters are combined with each other, unwritten letters are concealed between written letters. The main case of this are the vowels in words such as שָׁם, בָּם, עָם, יָד, שָׁם. In each of these words a letter 'alef' is hidden, which is one of the soft letters. When some letters are combined and a vowel occurs with them, a letter is not hidden between them, as in בִּי, בּוּ, מִי, בִּי, in which another letter is not hidden between the two (written) letters, as a yod is hidden between the *kaf* and *nun* in נֹגֵב בְּנֵרֹת 'south of Chinneroth' (Josh. 11.2). There are many cases of this, but I have cited here one example.

H.L.1.1.6.

פצאר ארבעה אפתקאראת אפתקאר אלכאציה אלי אלזואיד
 לתסתקל פי אללפט ואפתקאר חרף אלי חרף ואפתקאר
 אלחרוף אלי אלמלוך הדה תלתה לא בד מן חאגה בעצהא אלי
 בעץ ואפתקאר אלחרון] [L1:8v) ואלמלוך אלי אלאלחאן לא עלי
 כל וגה בל פי בעץ אלמואצע ולהדא געלת מקאלת אלחרוף 180
 מתקדמה פי אלאלול ותנית במקאלה אלמלוך ותלת מקאלה
 אלאלחאן עלי תרתיב אללפתקאר ואלחאגה

H.L.1.1.7.

פאדן אלחרף וחדה לא יפאד מנה מעני ועלי הדא אלוגה סמא
 אלדקדוקיין < אלחרף כאדמא > מן חית אן אלכאדם וחדה לא
 יפיד מעני פי נפסה בל יפיד מעני פי גירה והדה אללסתמיה תגוז 185
 לאן אַל חרפאן וכדלך כּי ומן ואַךְ ועם ומא שאכל דלך ואלחרוף
 פיהא מא אדא אנצם בעצהא אלי בעץ אנכתמת חרוף גיר
 מכתובה בין אלחרוף אלמכתובה ואלאצל פי דלך אלמלוך
 כקולך שם במ עם יד שם פקד אנכתם פי כל לפטה חרף אלף
 והו מן חרוף אללין ופי אלחרוף מא אדא אנצמת וחצל מעהמא 190
 מלך לא ינכתם בינהמא חרף כּכּ כּי בוּ מּיּ בּיּ אלדי מא כּפיּ בין
 אלחרפין חרף סואהמא כּמא כּפיּ ואנכתם פי נּגּב כּנּרוּת אליוּד
 בין אלכאף ואלנון ואמתאל דלך כתיר ואנמא אורדת באנמודגא

II.L.1.2. Section (concerning the Inventory of Letters)

The traditional inventory of letters consists of twenty-two basic letters. To the basic letters are added five letters, which are called 'straight', namely דםןףץ. To the basic letters are added six letters, namely בגדכפת. The Tiberians add to these six letters the letter *resh*, making it (i.e. the group of non-basic letters) בגדכפרת, so that the total comes to thirty-four with the *resh* of the Tiberians. It is said that there are some who attribute a particular feature to *zayin* and call it *zāy makrūkh*. I have not, however, been able to identify their purpose in using the term *makrūkh*, in order for me to be able to describe it, as I shall describe the purpose of the Tiberians (in the use of this term *makrūkh*) with regard to the *resh*.

II.L.1.3. Chapter concerning the Place (of Articulation) of the Letters

II.L.1.3.1.

Know that according to the traditional inventory (of letters) there are five groups in five places (of articulation). These are בומף, זסצש, דטלנת, גיכרק, אהחע.

II.L.1.3.2.

The letters אהחע have a single place of articulation. This is the throat and the root of the tongue. The Tiberians call it the 'root of the tongue' and the 'place of swallowing'. This is the first place of articulation in the mouth. For this reason they are the lightest letters, as a group or individually. The meaning of their 'lightness' is that they never take *dagesh*. It has been said that *dagesh* is placed in 'alef in some specific places in Scripture, namely in the following four cases: וַיָּבִיאוּ לּוֹ אֶת־הַמִּנְחָה 'and they brought him the present' (Gen. 43.26), וַיָּבִיאוּ לָנוּ בְיַד־אֱלֹהֵינוּ 'and they brought to us by the hand of our God' (Ezra 8.18), מִמּוֹשְׁבֹתֵיכֶם תָּבִיאוּ 'from your dwellings you shall bring'

פצל II.L.1.2.

אלקבלה כב חרף אצולא וינצאף אלי אלאצול כמסה חרוף והי 195
 אלתי יסמונהא פשוטות והם ןסןףן ינצאף אלי אלאצול איצא
 סתה חרוף והי בגדכפת אלטבראניין יזידו עלי הדה אלסתה
 אחרף חרף ריש ויגעלונהא בגדכפרת פיציר אלכל ארבעה (L1:9f)
 ותלאתינ בריש אלטבראניין וקד קיל אן תם מן יגעל ללזאי חכם
 ויסמיה זאי מכרוך ומא וקפת להם עלי גרן פי קולהם מכרוך 200
 פכנת אדכרה כמא אדכר גרן אלטבראניין פי אלריש

II.L.1.3. באב פי מחל אלחרוף

II.L.1.3.1.

אעלם אלקבלה תגי כמסה אקסאם פי כמסה מחאל והי אהחע
 גיכרך דטלנת זסעש בומף

II.L.1.3.2.

אהחע מחלהא מחל ואחד והו אלחלקום ואצל אללסאן ויסמונה 205
 אלטבראניין עקר הלשון ובית הבליעה והו אול מחל פי אלפם
 ולדלך צארת אכף אלחרוף מגמועה או מפתרקה ומעני אלכפה
 פיהא הו אן לא ידכלהא דגש בתה וקד קיל אן אלדגש ידכל פי
 אלאלף פי מואצע מכצוצה מן אלמקרא והו ארבעה ויביאו לו
 את המנחה ויביאו לנו כיד אלהינו ממשבותיכם תביאו ושפו 210

(Lev. 23.17), וְשָׂרְפוֹ עֲצָמוֹתָיו לֹא רָאוּ 'and his bones, which were not seen, are laid bare' (Job 33.21). I shall clarify this in response to those who have adduced this as a counterargument. *Het* and *'ayin* do not take *dagesh* in any circumstances. As for *he*, it takes what could be thought to be *dagesh*, but it is not what it is thought to be. This is because *dagesh* makes a letter heavy and *rafe* makes it soft, as in לָךְ 'roof'.

II.L.1.3.3.

The quality of the letter is uttered with *dagesh* and with *rafe* in the realization of its phonetic property. *Dagesh* is placed on a letter at the beginning of a word, the middle and the end. This is not the case with *he*, since it is in a place (of articulation) in which heaviness is not possible. This is because heaviness is for the purpose of a pressure⁴ that is applied to the place of articulation, so that the letter is made heavy. The tongue root and the place of swallowing are not a place that permits closure or contraction, or what resembles this, like the lips, which can be closed and receive pressure,⁵ so that from them can be heard הַ and הֵ, as will be described below. It is only at the end of a word that a point occurs in it (i.e. *he*) in order to cause its property to appear and distinguish it from places where it does not appear, such as הַרְפָּה וְגִדְיוֹפָה 'a reproach and a taunt' (Ezek. 5.15), in which the quality of the *he* is not pronounced, rather it is pronounced with the pronunciation of *'alef*. This differs from the other letters in which *dagesh* is permitted, such as *kaf* and *pe*, which have two types of pronunciation that both necessarily entail the articulation of the property of the letter.

⁴ Literally: leaning. | ⁵ Literally: leaned upon.

עצמותיו לא ראו וסאביין אלכלאם פיה פי גואב מן עארץ בה
 ואלחית ואלעין פלא ידכלהא דגש לא בוגה ולא בסבב ואלהא
 קד ידכלה בטן אלטאן אנה דגש וליס דלך כמא טן לאן אלדגש
 יתקל אלחרף ואלרפי ירכיה כק גג

II.L.1.3.3.

215 קד כרג טעם אלחרף פי אלדגש ואלרפי למעני כאציתה ואלדגש
 ידכל פי אלחרף פי אול אלכלאם ואלוצט ואלאכר ואלהא מא
 הדא חאלה לאנה פי מחל לא יצח פיה אלחקל לאן אלחקל
 ללאעתמאד יפעל פי אלמחל פיתקל דלך אלחרף ועקר הלשון
 ובית הבליעה מא המא מחל יגוז פיה אלטבק או אלצם או
 220 מא מאתל דלך כאלשפתין אלתי יצח אן תטבקא ויעתמד עליהא
 ויסמע מנהא בִּי וְבִי עֲלֵי מֵא ידכר מן בעד ואנמא יגי פי אואכר
 אלכלאם פקט פיה נקטה פתצהר כאציתה ותבינה פי מא לא
 יטהר חֲרָפָה וְגִדּוּפָה אלדין מא כרג ללהא טעאם בל כרג בכרוג
 אלאלף אלדי הו מכאלף לבקיה אלחרוף אלדי יצח פיהמא
 225 אלדגש כאלכאף ואלפא אלדי עלי חאלתין פי אלנטק לא בד מן
 אללפט פי כאציה אלחרף

II.L.1.3.4.

As for *he*, this is not pronounced at the end of a word unless it has a dot in it. This is not called *dagesh* but rather 'appearance'. Do you not see that if a dot appears in it, (it is) at the end of a word, as in אֶהְיֶה 'Oh!' (Josh. 7.7), מִחֲצִיטָה 'half of it' (Lev. 6.13). It may occur in the middle of a word and be pronounced in the way that it is pronounced when it has a dot in it, as in תִּהְיוּ כִּי־לִי 'you wrong me' (Job 19.3), מִהַבְּלִים 'filling with vain hopes' (Jer. 23.16), וְהָרְאֵל 'and the altar hearth' (Ezek. 43.15). So it is clear to you that this (dot) denotes appearance and is not *dagesh*, for *dagesh* is a strengthening that occurs in the letter after the articulation of its property: מֶלֶךְ 'king', מַלְּוֹךְ 'Malluch' (1 Chron. 6.29), הִרְאֵךְ 'He made you see' (Deut. 4.36), הִרְאִיתֶם 'Have you seen?' (1 Sam. 10.24). It is clear, therefore, from this that the dot in *he* is to indicate the appearance of the property (of the letter) and not for making it heavy.

II.L.1.3.5.

It follows from all of this that these four letters are never made heavy since they are in the first place of articulation from which speech is sounded. If it were said: Surely the *dagesh* may be inserted in some of the four letters of this place, namely in the 'alef in the four passages that you have just mentioned, and this disproves your statement that *dagesh* is not put on the letters of this place of articulation, the response would be: If one examines carefully the so-called *dagesh* in the 'alef in these four passages, one sees that it is not *dagesh*, since the speaker strives

II.L.1.3.4.

ואלהא לא ילפֿט בה פי אכר אללפֿט אלא אן יכון פיה נקטה
 פלא יסמא הדא דגש בל טהור אלי תרי אנה אדא חצל פיה
 אלנקטה פי אכר אלכלמה כק אָהה מַחֲצִיטָה וקד יכון פי וצט
 אלכלאם מן גיר הדא אלנקטה וילפֿט בה עלי מא ילפֿט בה ופיה 230
 אלנקטה כק תַּהֲפֵרוּ לִי מִהַבְּלִים וְהַהֲרֵאֵל פִּקֵּד בְּאֵן לָךְ אֵן הַדֵּא
 טהור לא דגש לאן אלדגש הו תשדיד יחצל פי אלחרף בעד
 <אלנטק> בכאציתה כק מְלֻךְ מְלוֹךְ הַרְאָךְ הַרְאִיתִם פּבֵּאֵן בַּדְּלָךְ
 אן אלנקטה פי אלהא אנמא הי לטהור אלכאציה לא ללתתקיל

II.L.1.3.5.

פחצל מן הדה אלגמלה אן הדה אלדֿ חרוף לא תתקל בתה למא 235
 כאנת אול מחל יתצות מנה אלכלאם פאן קיל אוליס > קד
 ידכל < אלדגש פי בעץ אלחרוף אלדֿ חרוף הדא אלמחל והו
 אלאלף פי אלארבע מואצֿע אלתי דכרתהא אנפא פקד (L1:10r)
 כסר מא דכרתה מן אן הדא אלמחל לא ידכל חרופה דגש קיל
 אן הדה אלארבע מואצֿע אדא תאמל אלדגש אלמדכור פי 240
 אלאלף ירי אנה לא בדגש מן חית אן אלמתכלם מתכלף

to introduce heaviness into it but it is not made heavy. Surely you see how heaviness occurs in *bet*, *kaf* and other letters without effort and strengthening takes place. This is not the case with 'alef. If one examines carefully whether 'alef is made heavy in this way, one will see that it is not made heavy. Rather it is as if the speaker is taking it out of a pit, unlike the other letters in which *dagesh* is permitted. It is said that the reason for the impossibility of heaviness in the letters of this place of articulation is that it is the first of the places of articulation, and the more the articulation progresses upwards from place to place, the more heaviness can be applied.

II.L.1.3.6.

From the second of the places of articulation are heard $\dot{\lambda}$ and $\dot{\gamma}$ *rafe*. This is the third of the tongue that is adjacent to the pharynx, opposite the (soft) palate. In fact this is not a primary place of articulation, but it functions like one. This is because when *gimel* and *kaf* have *dagesh*, their place of articulation is the middle of the tongue, in its wide part. The primary places of articulation are five in number. The third of the tongue that is the place of articulation of the two (aforementioned) letters with *rafe*, I mean $\dot{\lambda}$ and $\dot{\gamma}$, is secondary. So, the total number of places of articulation are six, five primary and one secondary. The middle of the tongue is the place of articulation of five letters, namely גיכרק.

II.L.1.3.7.

From the third place of articulation are heard five letters, namely דטלנת. This is the extremity of the tongue in combination with the flesh of the teeth. If you press gently, you hear from it $\dot{\delta}$ and $\dot{\eta}$ *rafe*. If you press with force, you hear from it δ

לאדכאל אלתתקיל פיה והו לא יתקל אלי תרי כיה יגי אלתתקיל
 פי אלבי ואלכאף וגירהמא בגיר תכלף ויקע אלתשדיד מוקעה
 וליס כדלך אלאלף ואן תאמל דלך פי תתקיל אלאלף עלם אנה
 לא יתקל ואנמא אלמתכלם כאנה יכרגה מן גב מכאלפא למא 245
 יצח פיה אלדגש מן סאיר אלחרוף וקיל אן אלעלה פי סקוט
 אלתתקיל ען חרוף הדא אלמחל לאנה אול אלמחאל וכל מא
 צעד מן מחל אלי מחל יתקל

II.L.1.3.6.

ואלמחל אלתאני מן מחאל אלחרוף יסמע מנה ג ך אלמרפיין והו
 תלת אללסאן ממא ילי אלחלקום קדאם אלחנך והדא אלמחל 250
 ליס הו אלאצל פי אלחקיקה בל יגרי מגראה לאן מתי צאר
 אלגמאל ואלכאף מדגושה כאן מחלהמא וסט אללסאן בערצה
 פאצול אלמחאל כמסה ותלת אללסאן אלדי הו מחל אלחרפיין
 אלמרפיין אעני ג ך הוא פר[ע] פגמלה אלמחאל סתה כמסה
 אצול וואח[ד] [L1:10v] פרע פוסט אללסאן מחל לכמסה חרוף והי 255
 גיכרִק

II.L.1.3.7.

ואלמחל אלתאלת <יסמע מנה> כמסה חרוף והי דטלנִת והו
 טרף אללסאן מע לחם אלאסנאן ואן אלצקת ברפק סמעת
 מנהא ד ת אלמרפיין ואן אלצקת בקוה סמעת מנה ד ת

and ת with *dagesh*. This differs from the second place of articulation, which is divided into two places (when the letters are pronounced) with *dagesh* and *rafe* respectively, namely the (back) third of the tongue and its middle. *Dalet* and *tav* are not like that, rather their place of articulation does not change, whether they have *dagesh* or *rafe*. *Dagesh* denotes pressing with force and *rafe* (pressing) lightly.

II.L.1.3.8.

The fourth place of articulation is the teeth, from which are heard four letters, namely שצסז. In this place of articulation the letters are not divided into light and heavy as in the preceding places of articulation. Know that when you pronounce (the word) זש, you pronounce three letters from three different places of articulation, the *shin* from the teeth, the *yod* from the middle of the tongue, in its wide part, and the *nun* from the extremity of the tongue and the flesh of the teeth. If you taste a letter (by pronouncing it) in its place of articulation, you will taste its property.

II.L.1.3.9.

The fifth place of articulation is the lips, which is that of the four letters בומף. If you close the lips with force, ב and פ with *dagesh* are heard. If you close them gently and lightly, you hear from them ב and פ with *rafe*. This place of articulation is like the place of articulation of דטלנת, where two letters with *dagesh* and two letters with *rafe* are heard.

אלמדגושיין והדא מכאלף ללמחל אלב אלדי אנקסס אלי מחלין 260
 ענד אלדגש ואלרפה המא תלת אללסאן ווסטה ואלדאל ואלתו
 ליס המא כדלך בל מחלהמא לא יתגייר לא פי אלדגש ולא פי
 אלרפי ואנמא אלדגש לאלאלצאק באלקוה ואלרפי באלכפה

II.L.1.3.8.

ואלמחל אלראבע הו <אלאסנאן> יסמע מנה ד חרוף והי זסצש
 והדא אלמחל לא ינקסס פיה אלחרף אלי כפה ותקל מתל 265
 אלמחאל אלדי תקדמתה ואעלס אנך אדא לפטת בשין פקד
 לפטת בג חרוף מן תלת מחאל מתגאירה פאלשין מן אלאסנאן
 ואליוד מן [וסט] אללסאן בערצה ואלנון מן טרף אללסאן ולחס
 אלאסנאן פאדא דקת אלחרף פי מחלה אנמא דקת מנה
 כאציתה 270

II.L.1.3.9.

ואלמחל אלה הו אלשפתין מחל ארבע חרוף בומף פאן
 אטבק[ת] אלשפתין בקוה סמע מנהמא ^(L1:11r) ב פ אלמדגושיין
 ואן אטבקתהמא ברפק וכפה סמעת מנהמא ב ו ף אלמרפיין
 פקד צאר הדא אלמחל מתל מחל דטלנת אלדי יסמע מנה
 חרפיין מדגושיין וחרפיין מרפיין 275

II.L.1.4. Section (concerning some General Issues relating to Letters)

II.L.1.4.1.

If somebody were to say ‘What is the value of knowing the places of articulation of the letters?’, the response to him would be as follows. If somebody asked and said ‘What is language?’, I would say: It consists of expressions that its original speakers⁶ established by convention among themselves to make their intentions understood to one another. It needs to be known that before this they established by convention specific letters in various places of articulation, from which the expressions could be constructed. They were, therefore, the foundations of the expressions. Through knowledge of the places of articulation the thinking of the establishers (of the language) can become clear, in that they taught that the meaning that one intends can be fully expressed with twenty-two letters, but cannot be fully expressed with less than this. They took them from five basic places of articulation, and one secondary place of articulation, as has been explained. Either it was the case that only the aforementioned letters could have been produced from each place of articulation or they knew that letters other than those mentioned could have been produced from the places of articulation but they had no need of more than the ones they proclaimed. It seems that it will be impossible for us to know the truth with regard to this issue.

II.L.1.4.2.

[] not true. Since it is of this nature, knowledge [] than ignorance. Since the knowledge of the technique of reading is explicated through (its analysis into) letters, vowels, accents and

⁶ Literally: the masters.

II.L.1.4. פצל

II.L.1.4.1.

אן קאל מא אלפאידה פי מערפה מחאל אלחרוף קיל לה לו
 סאל סאיל פקאל מא אללגה לקלת הי עבאראת תואצע עליהא
 ארבאבהא ליפהמו אגראצהם לבעצהם בעץ ויחתאג אן יעלם
 קבל הדא אנהם תואצעו עלי חרוף מכצוצה פי מחאל מכתלפה 280
 אלתי מנהא יצח אן תנבני אלעבאראת פהי ללעבאראת אצולא
 פאתצח בעלם אלמחאל חכמה אלמתואצעין באן עלמו אן
 אלגרץ יכמל באתני ועשרין חרפא ובדון דלך לא יכמל
 ואתכדוהא מן כמסה מחאל אצול ומחל ואחד פרע עלי מא
 מצא ביאנה פאמא אן יכון לא יצח מן כל מחל גיר מא דכר מן 285
 אלחרוף או עלמו אן יצח מן אלמחאל גיר אלחרוף אלמדכ[ורה]
 גיר אן לם תדעהם אלחאגה אלי אכתר ממא דכרוה וקריב אנא
 תתעדר מערפה צחה דלך

II.L.1.4.2.

(L1:11v) [] לא יצח פמא כאן הדא סבילה אלעלם [] ל מן
 אלגהל ולמא כאן עלם צנאעה אלקראה יעלל בחרוף ומלוך 290

the *shewa*, it is appropriate for the necessary description to be made of each of these, in order for me to demonstrate the superiority of this language over other languages, since it is 'a pure language' (Zeph. 3.9). Given that among the letters of Hebrew there are several letters, as explained above, that are 'straight', there are בְּגִדְכֶפֶת letters, and *dagesh* and *rafe* in all remaining letters except אֶהוּחֵ, if one were to say 'What is the function of *dagesh* and *rafe*?', the response would be as follows. There is clearly a function. This includes the change of meaning by means of *dagesh* and *rafe*, for example שִׂמְח בְּחַוּוּר 'Rejoice, oh young man!' (Ecc. 11.9), which is an intransitive verb, since the *mem* in it is light. If it has *dagesh*, the verb becomes transitive, as in שִׂמַּח גִּפְּשׁ עַבְדְּךָ 'Gladden the soul of your servant' (Psa. 86.4). Likewise הַכֹּהֵן הַמְטַהֵר 'the priest who cleanses' (Lev. 14.11) is a transitive agent, whereas אִישׁ הַמְטַהֵר 'the man who is cleansed' (Lev. 14.11) is a reflexive agent, and similar cases.

II.L.1.4.3.

The people of the language used words from one place of articulation, such as אָהָה 'Oh!', which is from the place of articulation of אֶהוּחֵ, דָּלֵת from the place of articulation of דִּטְלֵנָה, מִפּוֹ וּמִפּוֹ 'on this side and that' (Ezek. 40.34) from the place of articulation of בּוֹמֵף, and similar cases.

GAP

II.L.1.4.4.

[...] The third category is what interchanges in one place of articulation, for example בָּזַר 'He scattered' (Psa. 68.31), which is said to be like פָּזַר | נָתַן לְאֶבְיוֹנִים 'He has distributed, he has given to the poor' (Psa. 112.9). The place of articulation of *bet* and *pe* is the lips. (Another case) is וְשׁוּבַח 'and Shobach' (2 Sam. 10.16) and וְשׁוּפַח 'and Shopach' (1 Chron. 19.16), which are said to be

ואלחאן [ו]שוא חסן אן ידכר פי כל ואחד מא יסנח ויתגה פיה
 לאביין שרף הדה אללגה עלי סאיר אללגאת לאנהא שפה
 ברורה ואדא פי חרוף אלעבראני כאנת חרוף עדה עלי מא דכר
 פי מא תקדם מן אלפשוטות ובגדכפת ואלדגש ואלרפי אלדי פי
 בקיה אלחרוף סוא אהחע פאן קיל פמא אלפאידה פי אלדגש 295
 ואלרפי קיל לה לא בד מן פאידה מן דלך תגייר אל[מע]נא
 באלדגש ואלרפי מתל שְמַח בְחור אלדי הו פעל פי אלנפס לכוון
 אלמים גאת פיה כפיפה ואדא גאת מדגושה תעדי אלפעל כך
 שְמַח נפש עבדך וכדלך הכהן הַמְטִיֵּהר פאעל באלגיר את האיש
 הַמְטִיֵּהר פאעל בנפסה ואמתאל דלך 300

II.L.1.4.3.

ואסתעמל אהל אללגה אלכלאם מן אלמחל אלואחד מתל אָהָה
 מן מחל אהחע ומן מחל דְטִלְנַת דלת ומן מחל בִּזְמִיָּהּ מפו ומפו
 ומא מאתל

GAP

II.L.1.4.4.

אלארוזי ואלקסם אלתאלת מא ינבדל פי מחל ואחד מתל (L3:14f)
 בזר אלדי יקאל אנה מתל פזר נתן לאביונים אלבא ואלפא 305
 מחלהמא אלשפתאן ושוּבך ושוּפך אלדי יקאל אנהמא אסם

the same name; and likewise הִטְעוּ אֶת־עַמִּי 'They have misled my people' (Ezek. 13.10)—הִתְעוּ '(God) caused (me) to wander' (Gen. 20.13), עִישוּ 'Hasten!' (Joel 4.11)—חִישוּ.

II.L.1.4.5.

The fourth category is what interchanges from different places of articulation, which includes scribal error and ciphers, for *dalet* and *resh* (which are sometimes confused by scribal error) are from two different places of articulation and the cipher (consisting of the interchange of) *bet* and *shin* is from two different places of articulation. Interchanges that are from a single place of articulation do not fall into this category, as will be explained in a separate chapter (see §II.L.1.5.).

II.L.1.4.6.

Take note that it is said that some letters are contracted. Their contraction is indicated by two things: meaning and grammar. Some letters are augments at the beginning, middle or end of a word.

II.L.1.4.7.

An example of an augmented letter at the beginning of a word is הַשְּׁלִישִׁי לְאַבְשָׁלוֹם 'The third is Absalom' (1 Chron. 3.2). It is said that the presence of this *lamed* has no meaning and the meaning would remain the same if it were elided. An example of an augmented letter in the middle of a word is said to be יְלָדִים אֲשֶׁר בְּלִמְמוֹת 'youths without blemish' (Dan. 1.4). It is said that the *'alef* in מְמוֹת is augmented, without any function, because the lexical class of 'blemish' does not contain a root letter *'alef*. Examples of an augmented letter at the end of a word are אִסְרֵי לְגַפְּנֵי עֵיזָה 'binding his foal to the vine' (Gen. 49.11)

ואחד וכדלך הטעו את עמי התעו עושו חושו

II.L.1.4.5.

ואלקסם אלראבע מא ינבדל מן מחאל מתגאירה והו יעם
 אלתצחיף ואלגמטריא לאן אלדאל ואלריש מן מחלין גירין
 ואלגמטריא אלבא ואלשין מן מחלין <מתגאירין> פמא כאן מן 310
 מחל ואחד אנבדאלה לא ידכל פי הדא אלקסם עלי מא סיגי
 ביאנה פי באב מפרד

II.L.1.4.6.

ואעלם אן קד קיל אן פי אלחרוף איצא מא יכתצר וידל עלי
 אכתצארה שיין אלמעני ואללגה ופיהא מא יגי זאיד פי אול
 אללפט ואלוסט ואלאכר 315

II.L.1.4.7.

פאלזאיד פי אול אללפט השלישי לאבשלום קיל אן הדא
 אללמאד לא מעני לתבותה בל ינ[תט]ם אלמעני בחדפה
 ואלזאיד פי וסט אלכלאם קיל מתל ילדים אשר אין בהם כל
 מאום פקיל אן אלאלף פי מאום זאיד לא פאידה פיה לאן לגה
 אלעיב מא פיה אלף אצלי ואלזאיד פי אכר אללפט כקולה (L3:14v) 320

and בְּנוֹ בְּעוֹר 'the son of Beor' (Num. 24.3), where the *vav* of בְּנוֹ has no meaning, and likewise the *yod* in אֶסְרִי, since it is not a pronoun, and similar cases.

II.L.1.4.8.

As for cases of the contraction of a letter that is reflected by the meaning, it is said to include examples such as אֲשֶׁר נָתַנְךָ יְהוָה לַיּוֹם 'for the Lord gave you into my hand today' (1 Sam. 26.23), where it is said that a *yod* has been contracted in יָד, and its virtual form is בְּיָדִי, since it does not say בְּיָד, in which it would be conjoined to an underlying noun, but rather it is pronounced in its disjoined form, which is with *qameṣ*. Likewise in אַתָּה זֶה בְּנִי עֵשָׂו 'Are you my son Esau?' (Gen. 27.24), it is said that a *he* has been contracted in אַתָּה, since it does not have the function of a declarative but rather of an interrogative, and its virtual form is הַאֲתָה. Likewise in תִּרְקִיעַ עָמוּ לְשָׁחֲקִים 'Can you like him spread out the skies?' (Job 37.18) an interrogative *he* is contracted in it and its virtual form is הַתִּרְקִיעַ עָמוּ, so that it would be like הֲתִשְׁלַח אֲגָמוֹן 'Can you put a rope?' (Job 40.26), הֲתִשְׁלַח בְּרָקִים 'Can you send forth lightnings' (Job 38.35).

II.L.1.4.9.

As for cases of the contraction of a letter that is reflected by the grammar, these include examples like בְּכַשְׂיִל וְכִלְפַת 'with hatchets and hammers' (Psa. 74.6), since it should according to rule have been וּבְכִלְפוֹת, so that it would be like אֶבְרָה בְּדוֹד וּבְקִיר 'I will pin David to the wall' (1 Sam. 18.11), וּבַבָּקָר, וּבַגְּמֵלִים וּבַפָּרָדִים 'on asses and on camels and on mules and on oxen' (1 Chron. 12.41), for this is the rule for the co-ordination of two nouns after one another with the particle *bet*.

אסרי לגפן עירה בנו בעור אלדי אלואו פי בנו לא מעני לה
 וכדלך אליווד פי אסרי לאנה ליס צמיר ומא מאתל דלך

II.L.1.4.8.

ואמא מא יכתצר ויתבתה אלמעני פקיל אנה מתל אשר נתנד ייי
 היום ביד אלדי יקאל אנה מכתצר יוד פי יד ותקדירה בידי לאנה
 מא קאל ביד פיכון מצאף אלי אסם מצמר בל אכרגה בכרוג 325
 אלקטע והו אלקמץ וכדלך אתה זה בני עשו קיל אן אלהא מן
 אתה מכתצר לאן ליסה מוצע כבר בל אסתפהאם ותקדירה
 האתה זה ומתלה תרקיע עמו לשחקים הא אלחמה מכתצר מנה
 ותקדירה התרקיע עמו ליגרי מגרי התשים אגמ התשלח ברקים

II.L.1.4.9.

ואמא מא יכתצר פתבתה אללגה הו כקו בכשיל וכלפות אד 330
 כאן חקה אן יגי ובכלפות ליגרי מגרי אכה בדוד ובקיר בחמורים
 ובגמלים ובפרדים ובבקר אד דלך מן חק אלעטף פי אלאסמין
 אלמעטוף אחדהמא עלי אלאכר בחרף בא

II.L.1.4.10.

When two identical letters succeed one another at the end of one word and the beginning of another and the two words are linked by an accent, if the reader is not careful to pronounce them both, one of them would become coalesced and they would be pronounced as one letter. The reader must pronounce them clearly in order to distinguish, for example, the two *šades* in וַיִּצְיָץ צִיָּץ 'it produced blossoms' (Num. 17.23), to ensure that the two *nuns* are pronounced in בְּאַדְוִין נְבוּכַדְנֶצַר 'then Nebuchadnezzar' (Dan. 3.13, etc.) and to ensure that the two *mems* are pronounced in בְּאַשֶׁר הָיִיתִי עִם־מֹשֶׁה 'as I was with Moses' (Josh. 1.5, etc.), and similar cases of two letters succeeding each other in this manner.

II.L.1.5. Chapter on the Interchange of Letters

II.L.1.5.1.

It is said that among the letters are those that interchange from the same place of articulation, so that, for example, *ʾalef* interchanges with *he* in a case such as וְאַחֲרַיְכֶם אֶתְחַבֵּר 'after this he joined' (2 Chron. 20.35). This is in place of הַתְחַבֵּר, because the *ʾalef* in אֶתְחַבֵּר is not the *ʾalef* of the first person future, but is the expression of the narrator. Likewise יֵתֵר הָאֲמֹנִים 'the rest of the multitude' (Jer. 52.15), which is in place of הַהֲמֹנִים, כִּי־שָׁקַר אֶתָּה, הַהֲמֹנִים 'for you are speaking falsely of Ishmael' (Jer. 40.16), which is in place of עַל־יִשְׁמָעֵאל, and similar cases.

II.L.1.5.2.

From the place of articulation of בּוֹמֵף, *bet* interchanges with *pe*, as in יַפְזֹר—יָפֹזר 'he scatters', בָּזַר—פָּזַר 'he scattered'. As for what interchanges from two different places of articulation, this is like the interchange of *bet* with *he* in וְהִכִּיתָ בַצּוּר 'you shall strike the rock' (Exod. 17.6), which is said to be in place of הַצּוּר.

II.L.1.4.10.

ואלחרוף אדא תראדף מנהא חרפאן פי אכר אלכלמה ואחד ופי
 335 אול אלאכרי אכר מתלה וכאנתא אלכלמתאן מכתלטתין
 באללחן אן לם ^(L3:15r) יגעל אלקאר באלה אליהמא ליטהרהמא
 ואלא אנדגס אלואחד וכרגא מכרג חרף ואחד פיגב אן
 יטהרהמא אלקאר ליבין אלצאדין פי ויִצֵץ ציץ ויכון אלנונין פי
 באדין נבוכדנצאר ויכרג אלמאמין פי כאשר הייתי עם משה ומא
 340 מאתל דלך מן אלחרפין אלמתראדפה עלי הדא אלוגה

II.L.1.5. באב פי אבדאל אלחרוף

II.L.1.5.1.

קיל אן פי אלחרוף מא ינבדל מן מחל ואחד פינבדל אלאלף
 באלהא כקו ואחריוכן אתחבר פהו מקאם התחבר לאן ליס
 אלאלף פי אתחבר אלף אלאסתקבאל אלדי ללמתכלם בל הו
 345 קול אלמכבר וכדלך יתר האמון מקאם ההמון כי שקר אתה
 דובר אל ישמעאל הו מקאם על ישמעאל ומא מאתל דלך

II.L.1.5.2.

ומן מחל בִּזְרָא ינבדל אלבא באלפא כקו יבזור יפזור בִּזְרָא פִּזְרָא
 ואמא מא ינבדל מן מחאל מתגאירה מתל מא ינבדל אלבא
 באלהא בק והכית בצור קיל אנה מקאם הצור

II.L.1.5.3.

Gimel interchanges with *kaf* in סֹגָה בְּשׁוֹשַׁנִּים 'encircled with lilies' (Cant. 7.3), which is said to be סוֹכָה, from מְסוֹכָה 'the upright from a thorn hedge' (Micah 7.4), since it does not make sense for it to be derived from נָסְגוּ אָחוּז 'they shall be turned back' (Isa. 42.17, etc.). These two letters are from the same place of articulation. *Mem* interchanges with *gimel*, as in נִגְשָׁה כְּעֹרְיִים 'We grope like the blind' (Isa. 59.10), which is in place of נִמְשָׁה, as in יִמְשׁוּ-חֹשֶׁךְ 'They grope in the dark' (Job 12.25).

II.L.1.5.4.

Dalet interchanges with *zayin*, as in דָּהַב—זָהַב. (The interchange of) *resh* with *dalet* is due to scribal error, as in רְעוּאֵל 'Reuel'—רְעוּאֵל 'Deuel', רִיפָת 'Riphath' (Gen. 10.3)—רִיפָת 'Diphath' (1 Chron. 1.6), רוֹדָנִים 'Rodanim' (1 Chron. 1.7)—דוֹדָנִים 'Dodanim' (Gen. 10.4).

II.L.1.5.5.

He interchanges with *'alef*, as in אֲשֶׁר-יִקְרָה לְעַמְּךָ 'what is to befall your people' (Dan. 10.14), in which (the *'alef* of the *qere*) is in place of *he*. A similar case is בַּד הַקֶּמַח לֹא תִכְלָה 'The jar of meal shall not be spent' (1 Kings 17.14). This is from the same place of articulation. A case of interchange from two places of articulation is עִצָּה עִינָיו 'he who closes his eyes' (Prov. 16.30), in place of עוֹצֵם from וַיִּעֲצֵם 'and he closed' (Isa. 29.10).

II.L.1.5.6.

Vav interchanges with *bet*, as in שָׁכְרוּ וְלֹא-יָזוּ נָעוּ וְלֹא שָׁכְרוּ 'They were drunk, but not with wine; they staggered, but not with strong drink' (Isa. 29.9), in place of בָּלֵא שָׁכְרוּ, בָּלֵא יָזוּ. This is from the same place of articulation. From two places of articulation it interchanges with *'alef*, as in מִפְּנֵי גִוְהָ 'because of pride' (Jer. 13.17), which is said to be in place of גִּצָּה.

II.L.1.5.3.

אלגמאל ינבדל בכאף סוגה בשושנים קיל אנה סוכה מן ישר 350
 ממסוכה אד כאן לא מעני להא מן נסוגו אחור והדין אלחרפין
 מן מחל ואחד ואלמאם ^(L3:15v) ינבדל בגמאל כק נגששה כעורים
 מקאם נמששה כקו ימששו חשך

II.L.1.5.4.

אלדאל ינבדל בזאי כקו זהב דהב ואלריש באלדאל מן אלתצחף 355
 רעואל דעואל ריפת דיפת רוֹדְנִים רוֹדְנִים

II.L.1.5.5.

אלהא ינבדל באלף כקו אשר יקרא לעמד מקאם הא וכדלך כד
 הקמח לא תכלה והדא מן מחל ואחד ומן מחלין עוצה עיניו
 מקאם עוצם מן ויעצם

II.L.1.5.6.

אלואו ינבדל בבא כק שכרו ולא יין נעו ולא שכר מקאם בלא יין
 בלא שכר והדא מן מחל ואחד ומן מחלין ינבדל באלף כק מפני 360
 גְוָה קיל אנה מקאם גְוָה

II.L.1.5.7.

Zayin interchanges in the same place of articulation with *ṣade*, as in יַעֲלוּ 'he rejoices'—יַעֲלֶיךָ 'he rejoices', מִזְעָר 'a little' (Isa. 10.25, etc.)—מִזְעָר 'a little one' (Gen. 19.20, etc.). An example from two places of articulation is קָפַד 'hedgehog' (Isa. 14.23, etc.)—קָפוּז 'hedgehog' (Isa. 23.15).

II.L.1.5.8.

Het interchanges with *resh*, as in מֶלֶךְ עַל-כָּל-בְּנֵי-שָׂחָק 'He is king over all creeping creatures' (Job 41.26), which is in place of שָׂרֵץ. These are from two places of articulation.

II.L.1.5.9.

Tet interchanges in the same place of articulation with *tav*, as in פָּסַנְתָּרִין 'harp' (Dan. 3.5, etc.)—פָּסַנְטָרִין 'harp' (Dan. 3.7).

II.L.1.5.10.

It is said that *yod* interchanges with *'alef*, as in וּמִמַּעַמְדֶיךָ יְהַרְסֶךָ 'and I shall cast you down from your station' (Isa. 22.19), in place of וְהִדְפַתִּיךָ, which corresponds to the meaning of וְהִדְפַתִּיךָ 'and I shall cast you down' (Isa. 22.19).

II.L.1.5.11.

It is said that *kaf* interchanges with *bet*, as in בְּאֲכָלֵם מִהַנְּזִיד (2 Kings 4.40), which is in place of בְּאֲכָלֵם, so that its meaning is 'while they were eating (pottage)', since a comparison here is not relevant. A similar case is בְּעֹלוֹת הַמִּנְחָה 'when bringing up the offering' (2 Kings 3.20), so that it is like בְּעֹלוֹת הַלֶּהַב 'when the flame went up' (Jud. 13.20). This is from two places of articulation. A case from the same place of articulation is וַיְרַגֵּל בְּעַבְדְּךָ 'He has slandered your servant' (2 Sam. 19.28), which is said to be in place of וַיְרַבֵּל, from לֹא-תֵלֵךְ רַבִּיל 'You shall not go as a slanderer' (Lev. 19.16).

II.L.1.5.7.

אלזאי ינבדל מן מחל ואחד בצדי יעלז יעלן מצער ומן

מחלין קפוד קפוז

II.L.1.5.8.

אלחית ינבדל בריש כק מלך על כל בני שחן אנה מקאם שרן
והמא מן מחלין 365

II.L.1.5.9.

אלטית ינבדל מן מחל ואחד בתו פסנתרין פסנטרין

II.L.1.5.10.

אליוד קיל אנה ינבדל באלף כק וממעמדך יהרסך מקאם אהרסך
ויואפק מעני והדפתך

II.L.1.5.11.

אלכאף קיל אנה ינבדל בבא כק כאכלם מהנזיד הו מקאם

באכלם ליכון מענאה ענד אכלהם ^(L3:16r) לאן אלתמתיל מא לה 370

הונא מדכל ומתלה כעלות המנחה ליגרי מגרי בעלות הלהב

והדא מן מחלין ומן מחל ואחד וירגל בעבדך קיל אנה מקאם

וירכל מן לא תלך רכיל

II.L.1.5.12.

Lamed interchanges with *bet*, as in לְמִכְמָשׁ יִפְקִיד בְּלִיּוֹ 'At Michmash he stores his baggage' (Isa. 10.28), in place of בְּמִכְמָשׁ. It is said that וְהָיָה כִּי־יֵאָשֵׁם לְאַחַת מֵאֵלֶּה 'when a man is guilty in any of these' (Lev. 5.5) is in place of בְּאַחַת. These two are from two places of articulation. An example from one place of articulation is וַיִּרְכְּתוּ עַל־צִידוֹן 'and his border shall be up to Sidon' (Gen. 49.13), which is said to be in place of עַד־צִידוֹן.

II.L.1.5.13.

It is said that *mem* interchanges with *bet*, in the same place of articulation, in אִכּוֹן בְּגִדָהּ אִשָּׁה מִרְעוּהָ 'Surely, (as) a wife is faithless against her husband' (Jer. 3.20), in place of בְּרַעוּהָ.

II.L.1.5.14.

Nun interchanges with *mem* from two places of articulation, for example לְמַלְכִים 'to the kings' (2 Chron. 1.12, etc.)—מְלָכִין 'kings' (Prov. 31.3), לְקֵץ הַיָּמִין 'at the end of days' (Dan. 12.13), the virtual form of which is הַיָּמִים.

II.L.1.5.15.

Samekh interchanges with *ṣade* in the same place of articulation, as in נָתְסוּ 'they have broken' (Job 30.13)—נָתְצוּ 'they broke' (2 Kings 25.10, etc.). It is also said that יִקְצֹס 'he will cut' (Ezek. 17.9) is in place of יִקְוֹצֵץ.

II.L.1.5.16.

It is said that *ayin* interchanges with *het*, as in עִוְשׁוּ 'hasten' (Joel 4.11)—חִוְשׁוּ.

II.L.1.5.12.

אללמאד ינבדל בבא מתל למכמש יפקיד כליו מק במכמש
 וקאלו אן והיה כי יאשם לאחת מאלה אנה מקאם באחת והדין 375
 מן מחלין ומן מחל ואחד וירכתו על צידון קאלו אנה מקאם עד
 צידון

II.L.1.5.13.

ואלמים קיל אנה ינבדל בבא והו מן מחל ואחד אכן בגדה אשה
 מרעה מקאם ברעה

II.L.1.5.14.

אלנון ינבדל מן מחלין במים מתל למלכים מלכין קץ הימין 380
 תקדירה הימים

II.L.1.5.15.

אלסמאך ינבדל בצדי מן מחל ואחד נתסו נתצו וקיל אן יקוסס
 מקאם יקוצץ

II.L.1.5.16.

אלעין קיל אנה ינבדל בחית מתל עושו חושו

II.L.1.5.17.

Pe interchanges with *bet* from the same place of articulation in *מְטַר טֹהַף* 'sweeping rain' (Prov. 28.3), which is said to be in place of *טוּחַב*. Likewise it is said that *נְסַתְּךָ אַבְיִרֶיךָ* 'Your warriors have been dragged away' (Jer. 46.15) is in place of *נְסַחַב*. An example from two places of articulation is said to be *יְרוֹפְפוּ* 'they shake' (Job 26.11) in place of *יְרוּחְפוּ* from *רָחַפוּ* 'they shake' (Jer. 23.9).

II.L.1.5.18.

It is said that *ṣade* interchanges with *samekh* in the same place of articulation, as in *חַמוּץ בְּגָדִים* 'blood red of garments' (Isa. 63.1).

II.L.1.5.19.

It is said that *qof* interchanges with *kaf* in the same place of articulation, as in *קוֹבַע* 'helmet' (1 Sam. 13.38, etc.)—*קוֹבַע* 'helmet' (1 Sam. 17.5, etc.).

II.L.1.5.20.

It is said that *resh* interchanges with *kaf*, as in *חֹשֶׁרֶת־מַיִם* 'darkness of water' (2 Sam. 22.12)—*חֹשְׁכֵת־מַיִם* 'darkness of water' (Psa. 18.12).

II.L.1.5.21.

Shin interchanges with *samekh* in the same place of articulation in *שָׁתַם הָעַיִן* 'shut of eye' (Num. 24.3, etc.), which is in place of *סָתַם* from *הִדְבְּרִים* *סָתַם* 'shut up the words' (Dan. 12.4). Its interpretation as 'placed' is not plausible. This is because *שָׁתַם* is a conjoined passive participle. The disjoined form would be *שָׁתַם*, like *זָכוּר*, *שָׁמור*, and its imperative would have to be *שָׁתוּם* or *שָׁתַם*. This would lead to the conclusion that there is a root letter *mem* in the lexical class of 'placing', but this is not the case, because (we see from examples such as) *שָׁתוּ הַשְּׁעָרָה* 'They

II.L.1.5.17.

אלפא ינבדל מן מחל ואחד בבא מטר סוחף קיל אנה מקאם 385
 סוחב וכדלך נסחף אביריך קיל אנה מקאם נסחב ומן מחלין קיל
 ירופפו מקאם ירוחפו מן רחפו

II.L.1.5.18.

אלצדי קיל אנה ינבדל בסמאך מן מחל ואחד מתל חמוץ בגדים

II.L.1.5.19.

אלקוף קיל אנה ינבדל ^(L3:16v) מן מחל ואחד בכף מתל קובע 390
 קובע

II.L.1.5.20.

אלריש קיל אנה ינבדל בכף מתל חשרת מים חשכת

II.L.1.5.21.

אלשין ינבדל מן מחל ואחד בסמאך והו שתום העין מק סתום 395
 מן סתום הדברים ואלדי פסרה מגעול מא הו תפסיר קריב ודלך
 אן שתום מפעול מצאף ואלמכרת יכון שתום מתל זכור שָמור
 ויגב אן יכון אמרה שְתום או שְתם והדא יודי אלי אן יכון פי לגה
 אלאגעאל מים אצלי וליס אלאמר כדלך לאן קו שת שְתו

placed (themselves) at the gate' (Isa. 22.7), שְׁתּוּ בְּשִׁמּוּם פִּיהֶם 'They set their mouths against the heavens' (Psa. 73.9), כָּל שֵׁתָהּ 'תחת רגליו' 'You have put everything under his feet' (Psa. 8.7), (that) all forms from the lexical class of 'placing' lack *mem*.

II.L.1.5.22.

It is said that *tav* interchanges with 'alef, as in וַיִּקַּח תְּרִזָּה וְאַלְזוֹן 'He took a cedar tree and an oak' (Isa. 44.14), which is in place of אֲרִזָּה 'cedar' (Zeph. 2.14). This is a short sample of the interchange of letters.

II.L.1.6. Chapter concerning the Influence of the Four

Letters 'alef, vav, yod and he, I mean אֵוִיהַ, on the Six Letters בְּגִדְכֶפֶת

When one of these four is at the end of a word and the word is conjoined with what follows it by the accent, and the second word begins with one of the letters בְּגִדְכֶפֶת, this letter is pronounced light with *rafe*, as in וְאֶקְחָהּ פֶתֶלֶחֶם 'and I shall fetch a morsel of bread' (Gen. 18.5), כִּי בְאַפָם 'for in their anger' (Gen. 49.6), אֹרְ בְדֶרֶךְ רְחֹקָה 'or on a far journey' (Num. 9.10), אֲלֵהּ וּסְקִלְתוּ בְנֵי־אֶפְרַיִם 'These are the sons of Ephraim' (Num. 26.35), וְאֵתְּנֶהוּ בְּאֲבָנִים 'and you shall stone him to death with stones' (Deut. 13.11), וַיְהִי דְבַר־יְהוָה 'and the word of the Lord was' (1 Kings 17.2, etc.), and very many similar examples of what is not disjoined from the (preceding) accent. In every case where there is no disjunction from the (preceding) accent in this way, the בְּגִדְכֶפֶת letters are light, with *rafe*.

II.L.1.7. Section (on Deviations from the General Rule)

II.L.1.7.1.

The cases that deviate from what I have stated are nine exceptions to the rule concerning which there is, to my knowledge, no disagreement. I shall exclude from the discussion

השערה שתו בשמים פ כל שתה תחת רג כל לגה אלאגעאל מא

פיהא מים

H.L.1.5.22.

אלתו קיל אנה ינבדל באלף בק ויקח תרזה ואלון מקאם ארזה
 פהדא טרף מן אבתדאל אלחרוף באכתצאר

400

H.L.1.6. (L1:14r) באב פי מא תותרה אלארבעה חרוף והי אלאלף

ואלואו ואליווד ואלהא אעני אויה פי סתה חרוף בגדכפת
 הדה אלד אדא כאן אחדהא פי אכר כלמה וכאנת אלכלמה
 מצאפה אלי מא בעדהא באללחן וכאנת אלכלמה אלתאניה
 אולהא אחד חרוף בגדכפת כרג דלך אלחרף מרפיא כפיפא כק

405

ואקחה פתלחם פי באפס או בדרך רחוקה אלה בניאפריס
 וסקלתו באבנים (L1:14v) ויהי דברי וואמתאל דלך כתיר גדא

ממא לא ינפצל מן אללחן פכל מא לא ינפצל מן אללחן עלי

הדא אלמנהאג תכון חרוף בגדכפת מרפיה כפיפה

H.L.1.7. פצל

410

H.L.1.7.1.

אלדי כרג ען מא דכרת תסעה כואסר ממ[א ל]ם יכתלף פיהא
 עלי עלמי ואנא אפרד מא אכתלף פיה פי אלדכר דאך אן מא

cases concerning which there is disagreement. This is because when there is no disagreement about a case, the reader cannot change anything, but when disagreement has occurred concerning a case, the reader makes a choice. He reads whatever variant he wishes. Nobody who may wish to reject it is able to reject it, since he would be rejecting something concerning which there is disagreement, involving one (reading) and an alternative. He (the reader) may read the one reading or the two alternatives (i.e. with *dagesh* or *rafe*) interchangeably. So long as this is the situation, a rule cannot be fixed. A rule can only be fixed for something concerning which there are no disagreements. Cases concerning which there is no disagreement include, as far as I can see, the following nine exceptions to the rule: *'oghera*, *di-fsiq*, *di-dh̄iq*, *'athe me-raḥiq*, *mappiq he*, *mappiq vav*, *mappiq yod*, two identical letters, *bet* and *pe*.

II.L.1.7.2.

As for *'oghera*, this is the 'collection' of only seven words. People, however, often add to them what does not belong to them, and introduce variant readings with regard to them. What is contained in this exception to the rule are four words in the song *וַיִּשְׁעַ* (Exod. 14.30, 'the Song of the Sea'). These are: *הִצִּיחַ* 'He has triumphed gloriously' (Exod. 15.1, 21), which Moses said, and the twin phrase that Miriam said, *יְדִמוּ כַּאֲבֶן* 'They are as still as a stone' (Exod. 15.16), *מִי כַּמֶּנְכָה* 'Who is like you?' (Exod. 15.11). In this song there is one word that one may think is analogous to these four, but it is not the case, rather there is disagreement concerning it. This is *עַם-וְיִשְׂרָאֵל* 'the people whom you have redeemed' (Exod. 15.13). There are only these four in the song that belong to the exceptional group *'oghera*. In the

לם יכתלף פיה לא יקדר אלקאר יגייר מנה שיא ואלדי חצל פיה
 אלכלף אלקאר מכייר אי אלאכתלאף אראד קרי ולא יתסע למן
 ירד עליה אן ירד לאן ירד אלכלף אלואחד וכלאפה לה אן 415
 יקראה או יקרא אלכלאפין עלי סביל אלבדל פמא כאן הדא
 חאלה לא ינצבט בה אצלא ואנמא ינצבט מן אלאצול מא לם
 יקע פיה כלף פאלדי מא וקע פיה כלאף עלי טני הי הדא
 אלתסעה כואסר אוגִיִרָהּ . דְפִטְיִק . דְדִחִיק . אתא מרחק . מפִקִ
 הא . מפִקִ ואו . מפִקִ יוד . חרפין מתראדפין . באִ ופא 420

II.L.1.7.2.

פאמא אלאוגירה פהי אלגאמעה לסבעה כלם פקט ואלנאס
 כתיר <מא> יציפו עליהא מא ליס מנהא וידכלו פיהא אלכלף
 ואלדי פי הדא אלכאסרה ארבע לפטאת פי שירת ויושע והי
 גִאָה גִאָה אלדי קאלה משה וחבירו אלדי קאלתה מרים (L1:15r)
 יִדְמוּ כְּאֵבֶן מִי כְּמִכָּהּ ופי אלשירה לפטה ואחדה ממא יטן אנהא 425
 תגרי מגרי אלדִ וליס אלאמר כדלך בל הי כלף והי עם זון גִאָלֶת
 וליס פי אלשירה מן כאסרה אוגִיִרָהּ סוא הדא אלדִ ואלארבע

first four books there is nothing, except that there is what may be imagined belongs to the exceptional group, but it is not the case, rather there is disagreement concerning it, viz. וַיַּעַשׂ יְרֵבֶעָם | הָגַב בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁמִינִי בַחֲמִשָּׁה-עָשָׂר׃ ‘and Jeroboam appointed a feast in the eighth month on the fifteenth (day)’ (1 Kings 12.32). There is disagreement concerning the *bet* in בַּחֲמִשָּׁה. In Isaiah there is one word from the *’oghera* group, viz. וְשִׁמְתִי בְּדָבָד ‘and I shall make (your pinnacles) of agate’ (Isa. 54.12), in Jeremiah, viz. וְנִלְאַתִּי בְלָל ‘and I am weary of holding it in’ (Jer. 20.9) and in Daniel וְחָכְמָה כְּחָכְמַת-אֱלֹהִין ‘and wisdom like wisdom of the gods’ (Dan. 5.11). These seven aforementioned cases are called *’oghera*. As for אֲדָרְגָזִיאַ גְּדַבְרִיאַ דְּתַבְרִיאַ ‘the counselors, the treasurers, the justices’ (Dan. 3.2, 3), סַבְכָּא פְּסַנְתְּרִין ‘trigon, harp’ (Dan. 3.5), they are cases of disagreement. I do not know for what reason this group of (seven) exceptional cases breaks the rule of the letters אֹיִה. I have only documented them by listening to the transmitters of the reading.

II.L.1.7.3.

The second type of case that breaks the rule is *di-fsiq* (i.e. ‘what is paused’). Whenever *paseq* comes between one of the letters אֹיִה and the letters בְּגֹדְכֶפֶת, the letters אֹיִה have no influence, because they only have influence when there is nothing cutting (them off from what follows). The *paseq* cuts (them off) in a way and so this is the reason why the rule of אֹיִה is not observed, as in וְעָשׂוּ בְּלָהּ ‘they have done completely’ (Gen. 18.21), יוֹסֵף יְהוָה, עַל-עַמּוֹן בְּהֵם ‘May the Lord add to his people (a hundred times as many) as them’ (1 Chron. 21.3). There is no exception at all to this type of case that breaks the rule. Whenever a *paseq* occurs, the rule of אֹיִה is broken.

אספאר אלאולה מא פיהא מנהא שי גיר אן פיהא מא יתוהם
 אנה מנהא וליס אלאמר כדלך בל הו כלף ויעש ירבעס| חג
 בחדש השמיני בחמשה עשר פאן אלבא פי בחמשה כלף ופי 430
 ישעיה מן אוגירה לפטה ואחדה והי ושמיני פדכוד ופי ירמיה
 ונלאיתי פלכל ופי דניאל וחכמה כחכמת אלהין פהדה אלסבעה
 אלדי תקדם דכרהא והי אלמסמאה אוגירה ואמא מא כאן
 אדרגוריא גדבריא דתבריא <פסנתרין> פהו כלף ומא עלמת
 לאי עלה כסרת הדה אלכאסרה עלי שרט אלאויה ואנמא 435
 נאכדהא מן אהל אלקראה סמעא

II.L.1.7.3.

אלכאסרה אלב דפסיק כל מא חצל אלפסק בין חרף אלאויה
 ובין אחד חרוף בגזכפת לס יכון ללאויה תאתיר לאן אנמא
 תותר אדא לס יכון מא יקטע ואלפסק קטע עלי וגה פצארת
 הדה אלעלה לא יתבת מעהא שרט אלאויה כק עשו| 440 (L1:15v)
 כלה יוסף ייי על עמו| פהם וליס עלי הדה אלכאסרה אסתתני
 בתה פכל מא חצל אלפסק כסר שרט אלאויה

II.L.1.7.4.

The third type of case that breaks the rule is *di-dhḥiq* (i.e. 'what is compressed'). Know that this breaking of the rule consists of what is compressed with regard to the rule regarding them (i.e. the letters אֵוִיהַ), and that is why they say *di-dhḥiq*. The meaning of *di-dhḥiq* is that between the accent that is in the word containing one of the אֵוִיהַ letters and a בְּגִדְכֶפֶת letter there is a vowel and this vowel is not dwelt upon or prolonged in pronunciation. On account of this compression (of the vowel) the rule of the אֵוִיהַ is broken, as in וְאָעִידָה בָּם 'that I may call to witness against them' (Deut. 31.28), בּוֹ וְהִגִּיתָ בּוֹ 'you shall meditate on it' (Josh. 1.8) and similar cases. The compression may occur in a word that does not have an accent but is a small word, as in מִהֲתֹאמַר 'whatever (your soul) says' (1 Sam. 20.4), זֶה בְּנִי 'This is my son' (1 Kings 3.23), מִהֲבָרִי 'What, my son?' (Prov. 31.2), וּמַה־תַּעֲשֶׂה 'and what will you do?' (Josh. 7.9), and other cases. If it is said that this condition may hold for אֵוִיהַ and בְּגִדְכֶפֶת but its effect does not come about, namely *dagesh*, as in אֲשֶׁר הוֹרְדָתֵנוּ בּוֹ 'through which you let us down' (Josh. 2.18), וְלֹא־הָיָה בָּם עוֹד רוּחַ 'and there was no longer any spirit in them' (Josh. 5.1), רָאָה נִתְתִּי, 'See, I have given into your hand' (Josh. 6.2), and the vowel that you mentioned in וְאָעִידָה בָּם and בּוֹ וְהִגִּיתָ בּוֹ is present in הוֹרְדָתֵנוּ בּוֹ and *dagesh* does not occur in the *bet*, the response should be that the difference between what you mentioned (and the cases with compression) is that the vowel that is after the accent in וְאָעִידָה בָּם does not have an exhalation of breath but is very compressed, but the vowel in הוֹרְדָתֵנוּ בּוֹ is not compressed in the joining (of the words) but is expansive with an exhalation breath, and is like other (long) vowels, or nearly so. Whoever examines this closely will perceive the difference.

II.L.1.7.4.

אלכאסרה אלג דדחיק אעלם אן הדה אלכאסרה אלציק
 אלשרט פיהא והו קולהם דדחיק ומעני דדחיק הו אן יכון בין
 אלטעם אלדי פי אלכלמה אלדי פיהא חרף אלאויה ובין חרף 445
 בגד כפת מלך ואחד ולא יתאנא ולא יטול פי אלנטק בדלך
 אלמלך פלאגל הדא אלציק כסר שרט אלאויה כקולה ואעידה
 בם והגית בו ומא מאתל דלך וקד יכון אלציק חאצל פי כלמה
 לא יכון פיהא טעם גיר אנה תכון כלמה צגירה כק מהתאמר
 זהבני מהברי ומה תעשה אלי גיר דלך פאן קאל אן הדה 450
 אלעלה קד תחצל פי אויה ובגדכפת ולא יחצל מעלולהא והו
 אלדגש כק אשר הורדתנו בו ולאיהי בם עוד רוח ראה נתתי
 בידיך פאלמלך אלדי דכרתה פי ואעידה בם והגית בו תאבת פי
 הורדתנו בו ולם יחצל אלדגש פי אלבא קיל לה אלפרק בין מא
 דכרתה הו אן אלמלך אלדי בעד אלטעם (L1:16r) פי ואעידה בם 455
 ליס פיה תנפס בל הו מציק גדא וליס כדלך אלמלך אלדי פי
 הורדתנו בו מציק פי אלנסק בל הו מוסע בתנפס יגרי מגרי מלך
 אכר או קריב מנה ומן תאמל דלך וגד אלפרק

II.L.1.7.5.

The fourth type of case that breaks the rule is *'athe me-raḥiq*. This is the opposite of the previous type of case that breaks the rule, because the latter (i.e. *'athe me-raḥiq*) is on account of what is far and the former (i.e. *di-dhḥiq*) is on account of what is near, and so there is a fundamental difference between them. This (i.e. *'athe me-raḥiq*) arises from the fact that due to the distance of the accent (from the preceding conjunctive accent), one comes upon it (the accent) like a ballista and so the בּוּדְכַפֵּת letter is pronounced with *dagesh*, as in הוּא יִבְנֶה־בַּיִת לְשִׁמִּי 'He will build a house for my name' (2 Sam. 7.13), הֲלִמְתִּים תַּעֲשֶׂה־פְּלֵא 'Do you work wonders for the dead?' (Psa. 88.11), סוּרָה שְׁבֵה־פֹה 'Turn aside, sit here' (Ruth 4.1). Also (included in this category) are cases in which there is no (conjunctive) accent, so (such cases must be considered) to have a virtual (conjunctive) accent before them in order to conform to (cases such as) הוּא יִבְנֶה־בַּיִת לְשִׁמִּי, as in וְאֵלְכָה אֵלֶיהָ וְאִדְרֹשָׁה־בָּהּ 'that I may go to her and inquire of her' (1 Sam. 28.7), and similar cases.

II.L.1.7.6.

The fifth type of case that breaks the rule is *mappiq he*. The meaning of their term *mappiq he* is the (consonantal) pronunciation of the *he*. It is derived from וְדָתָא נִפְלְקָת 'and the decree went forth' (Dan. 2.13). This is because when the *he* is pronounced at the end of a word, the rule of the אֵוִיהַ letters is broken, as in מִחֲצִיֹּתָהּ בַּבֹּקֶר 'half of it in the morning' (Lev. 6.13), וְכָל־אִשְׁרֵי אֶתָּהּ 'and all those who are with her in the house' (Josh. 6.17), וְלֶה גַּפְיָן אַרְבַּע 'and it has four wings' (Dan. 7.6), and similar cases. There are no exceptions to this breaking of the rule at all.

II.L.1.7.7.

The sixth type of case that breaks the rule is *mappiq vav*. This is because every *vav* at the end of a word is pronounced according

II.L.1.7.5.

אלכאסרה אלד אתא מרחיק הדה באלעכס מן אלכאסרה

אלמתקדמה להא לאן הדה למא בעד ותיך למא קרב פשתאן 460

בינהמא והו אן כמא יבעד אללחן ינצב עליה כאלמנגניק פידגש

חרף בגד כפת כק הוא יבנה־בית לשמי הלמתים תעשה־פלא

סורה שבה־פה ומא לם יכון פיה אללחן פהו בתקדיר לחן קבלה

ליגרי מגרי הוא יבנה־בית ואלכה אליה ואדרשה־בה ומתל דלך

II.L.1.7.6.

אלכאסרה אלכאמסה מפק הא מעני קולהם מפק הא הו כרוג 465

אלהא ישתק מן ודתא נפקת והו אן אלהא אדא טהר וכרג פי

אכר אלכלמה כסר שרט אלאזיה כקול מחציתיה בבקר וכל אשר

אתה בבית ולה גפין ארבע ומא מאתל דלך ומא עלי הדה

אלכאסרה שיא מסתתנא בתה

II.L.1.7.7.

אלכאסרה אלסאדסה מפק ואו ודאך אן כל ואו פי אכר כלמה 470

to the Palestinians as a *bet rafe*, which breaks the rule of the *אויה*, as in *חצרתיו בתהלה* '(enter) his courts with praise' (Psa. 100.4), *אָלוּ פִּי־קְרָאתִי* 'I cried aloud to him' (Psa. 66.17), and similar cases. There are two words that are exceptions to this breaking of the rule, namely *וְנִטָּה עָלֶיהָ קוֹתָהּ* 'He will stretch the line of confusion over it' (Isa. 34.11), *וְקוֹל הַמּוֹן שָׁלוֹ בָּהּ* 'The sound of a carefree multitude was with her' (Ezek. 23.42). Although according to the principle of breaking the rule what follows the two *vavs* should have had *dagesh*, this has not occurred.

II.L.1.7.8.

The seventh type of case that breaks the rule is *mappiq yod*. Take note that whenever *yod* occurs at the end of a word and the next word begins with one of the *בגדכפת* letters, and *hireq* or *şere* occurs under the letter before the *yod*, then the rule of *אויה* is observed, as in *בְּנֵי לִבְנֵי בְנֵי* 'Libni his son' (1 Chron. 6.14), *בְּנֵי בְּקִקּוּם* 'for they have stripped them' (Nahum 2.3), *שָׂרֵי פְּלִשְׁתִּים* 'the princes of the Philistines' (1 Sam. 18.30), and similar cases. If vowels that are different from the aforementioned occur under the aforementioned letter, the *yod* is strengthened and the rule of *אויה* is not observed, as in *אוּלִי תַעְרוּצִי* 'perhaps you may inspire terror' (Isa. 47.12), *בְּנֵי אֶתְרֵי בְּנֵי* 'Jeatherai his son' (1 Chron. 6.6), *מִי־גוֹי גָּדוֹל* 'for what great nation' (Deut. 4.7), *לְגוֹי־גָּדוֹל וְעָצוּם* 'into a great and mighty nation' (Num. 14.12), *סִינַי בְּקִדְשׁ* 'Sinai into the holy place' (Psa. 68.18). One word is an exception to this breaking of the rule, namely *אֲדֹנָי בָּם* 'the Lord in them' (Psa. 68.18). What should have occurred according to the principle of the breaking of the rule is *אֲדֹנָי בָּם* with *dagesh*, because there is no *hireq* or *şere* on the letter before the *yod*. I do not know for what reason it contravenes the breaking of the rule.

יכרג עלי ראי אלשאמיין בבא מרפי הו יכסר שרט אלאזיה כק
 חצרותיו בתהלה אליו פי (L1:16v) קראתי ואמתאלהמא ואלדי
 יסתנא עלי הדה אלכאסרה לפטתין והמא ונטה עליה קו תהו
 וקול המון שלו בה פאן כאן יגב עלי אצל אלכאסרה אן יגי מא
 בעד אלוואין מדגושא ולם יגי כדלך

475

II.L.1.7.8.

אלכאסרה אלסאבעה מפק יוד אעלם אן כל יוד פי אכר כלמה
 ואול אלאכרי מן חרוף בגדכפת ותחת אלחרף אלדי קבל אליוד
 חרק וא צרי פאן שרט אלאזיה יתבת פיה כק לבני בנו פי בקקום
 שרי פלשטים ומת ד פאן צאר תחת אלחרף אלמדכור סוי
 אלמלכין אלמדכורין אשתד אליוד ולם יתבת שרט אלאזיה כק
 אולי תערוצי יאתרי בנו ומי גוי גדול לגוי גדול ועצום סיני בקדש
 יסתתני עלי הדה אלכאסרה בלפטה ואחדה והו אדני בם וקד
 יגב אן תגי עלי מקצא אלכאסרה אדני בם דגש לאן ליס תחת
 אלחרף אלדי קבל אליוד נקטה ולא נקטתין ומא עלמת לאי עלה
 גא מכאלף ללכאסרה

480

485

II.L.1.7.9.

The eighth type of case that breaks the rule is the succession of two letters. If two *bets* or *kafs*, but not the remaining בַּגְדָּפֶת letters, succeed one another and under the first of them there is a *shewa*, then the rule of אִוִּיהַ is broken, as in וַיְהִי בָּבוֹאָהּ 'and when she came' (Josh. 15.18), וַתִּתְפָּשֶׂהוּ בְּבִגְדוֹ 'and she caught him by his garment' (Gen. 39.12), הֲלֹא כְּכַרְכְּמִישׁ 'Is it not like Carchemish?' (Isa. 10.9), and other cases. If a vowel occurs under the first of the two instead of *shewa*, the rule of אִוִּיהַ is observed, as in וְהוּא אֵשָׁה בְּבִתּוּלֶיהָ 'And he (shall take) a wife in her virginity' (Lev. 21.13), אָלְלוּ בְּהִלּוֹ 'They went in haste' (Ezra 4.23), and similar cases.

II.L.1.7.10.

The ninth type of case that breaks the rule is *bet* and *pe*. The statement concerning them is similar to the statement regarding the preceding type of case that breaks the rule, without there being any disagreement. This is that when *bet* is followed by *pe* and *shewa* is below the *bet*, the rule of אִוִּיהַ is broken, as in וְאֶכְבֶּדָהּ בְּפִרְעֹה 'and I will get glory over Pharaoh' (Exod. 14.4), וּדְבָרֵי אֲשֶׁר־שָׂמְתִי בְּפִיךָ 'and my words which I have put in your mouth' (Isa. 59.21), and similar cases. If a vowel occurs instead of *shewa*, then the rule of אִוִּיהַ is observed, as in אֲלֵי־יָרֵא בְּפִלְגֹתַי 'He will not look upon the rivers' (Job 20.17). I do not know any exception to this breaking of the rule.

II.L.1.7.11.

Take note that Ben Naftali, and perhaps some of those who preceded him, had a particular opinion about the *dagesh* of seven cases of *kaf* after וַיְהִי, namely וַיְהִי כְּשָׁמַע אֲדָנָיו 'when his master heard' (Gen. 39.19), וַיְהִי כְּשָׁמְעוֹ 'and when he heard' (Gen.

II.L.1.7.9.

אלכאסרה אלתאמנה חרפין מתראדפין כל באאין וכאפין
 תראדפא אלואחד בעד אלאכר מן דון <בקיה חרוף> בגדכפת
 וכאן תחת אלאול מנהא שוא כסר שרט אלאויה מתל ויהי
 בבואה ותתפשהו בבגדו הלא ככרכמיש אלי גיר דלך פאן כאן
 תחת אלאול מנהמא מא עוץ ^(L1:17r) מן אלשווא מלך תבת שרט 490
 אלאויה כק והוא אשה בבתוליה אזלי בבהילו ומא שאכל דלך

II.L.1.7.10.

אלכאסרה אלתאסעה בא ופא אלכלאם פיהא פאלכלאם פי
 אלכאסרה אלתי קבלהא מן גיר כלף והו אן כל בא ובעדהא פא
 אדא כאן תחת אלבא שוא כסר שרט אלאויה כקול ואכבדה
 בפרעה ודברי אשר שמתי בפיו ואמתאלהא פאן צאר עוץ 495
 אלשווא מלך תבת שרט אלאויה כק אל ירא בפלגות ומא ערפת
 עלי הדה אלכאסרה מסתתני

II.L.1.7.11.

ואעלם אן בן נפתלי ולעל מן תקדמה קד ראי ראייה פי דגש ז
 כאפאת בעד ויהי והי פשמע אד פשמעו פראות פראותו

39.15), וַיְהִי כִּרְאוֹת, 'and when (the king) saw' (Esther 5.2), וַיְהִי כִּרְאוֹתוֹ 'and when he saw' (Jud. 11.35), וַיְהִי כִּהוֹצִיאֵם, 'and when they brought (them) out' (Gen. 18.17), וַיְהִי כְּמֶלֶכוֹ, 'when he became king' (1 Kings 15.29), וַיְהִי כְּאֲשֶׁר־תָּמוּ, 'and when they had perished' (Deut. 2.16).⁷ According to him, each of the seven cases of *kaf* that occurs after וַיְהִי in Scripture has *dagesh*. This is known from his codices. Others, however, pronounce these *rafe*. I do not know for what reason Ben Naftali pronounced them with *dagesh*, for those who pronounce them *rafe* follow the principle of the influence of the soft אִוְיָה letters on the בְּגִדְכֶפֶת letters. The reader, therefore, has two options. Either to read with the reading of Ben Naftali, in which case he must read all forms that he (Ben Naftali) reads, whether they be good readings or difficult readings, or to read with the reading of Ben Asher, which also is authoritative. If somebody reads what he deems to be the best reading of this one and of that one, he would (read) without any rule, because he deviates from the rationale of each of them.

II.L.1.8. Section (on Further General Issues Relating to אִוְיָה)

II.L.1.8.1.

Take note that the criterion of the (rule of) the אִוְיָה letters and the בְּגִדְכֶפֶת letters should be based on the pronunciation and not on the writing. This is demonstrated in וַיֵּרָא בָּלָק, 'and Balak saw' (Num. 22.2). The word וַיֵּרָא ends in 'alef, one of the אִוְיָה letters, and (the next word) begins with *bet*, one of the בְּגִדְכֶפֶת letters, but this letter is not pronounced *rafe*, despite the 'alef being adjacent to the *bet* and their being linked by the accent. The *bet* of בָּלָק occurs with *dagesh*, since the end of וַיֵּרָא (in pronun-

⁷ The fuller citation וַיְהִי כְּאֲשֶׁר־תָּמוּ as opposed to simply וַיְהִי כְּאֲשֶׁר in the text of *Hidāyat al-Qāri'* is given in *Kitāb al-Khilaf* (ed. Lipschütz, 1965, 19).

500 כהוציאם כמלכו כאשר ענדה אן כל ויהי פי אלמקרא יגי בעדה
 אחד הדה אלז כאפאת אנהא תגי כלהא מדגושה ודלך מערוף
 מן מצאחפה וגירה ירפיהא ומא ערפת לאי עלה דגשהא בן
 נפתלי לאן מן רפאהא משא עלי אלאצל אלמוצוע פי תאתיר
 אויה אלרפי לחרוף בגדכפת פאלקאר אדן עלי אחד אמרין אמא
 505 אן יקרא קראה בן נפתלי פילזמה אן יקרא גמיע מא יקראה מן
 מסתחסנאת ^(L1:17v) ומסתתקלאת ואמא אן יקרא קראה בן אשר
 ודלך איצא חכמה ואמא מן קרא מסתחסנאת הדא והדא פאנה
 יבקא בלא שרט לאנה יכרג ען עלה הדא והדא

פצל H.L.1.8.

H.L.1.8.1.

510 אעלם אן אלמעול פי אויה ובגדכפת עלי אללפט לא עלי אלכט
 יביין דלך אן וירא בלק אכר וירא אלף מן אויה ואולה בא מן
 בגדכפת ולם יגי אלחרף רפי מע אסתנאד אלאלף אלי אלבא
 ואכתלאטהמא באללחן ואנמא גא אלבא מן בלק מדגוש לאן
 מחט וירא אלריש לא אלאלף פצאר אלמעול עלי אללפט לא

ation) is the *resh* not the *'alef*, and the criterion is the pronunciation not the writing. An opposite case is וְעָשִׂיתָ בְּדֵי 'and you will make poles of' (Exod. 25.13). The last letter of the word וְעָשִׂיתָ is *tav*, but the *bet* is *rafe*. The reason for this is that when *tav* has *qames*, it is pronounced with two letters, and if you were to write וְעָשִׂיתָ in full orthography, it would have *he*. So the criterion is the pronunciation. The other cases of the breaking of the rule are also based on this principle, since this is the principle that forms the basis for the rule of אִוִּיהַ and בְּגִדְכֶם. Surely you see that in וְעַבְדֶּיךָ בָּאוּ 'and your servants have come' (Gen. 42.10) the *bet* occurs with *dagesh* on account of the breaking of the rule known as *di-dḥiq*.

II.L.1.8.2.

Perhaps somebody may ask why the letters אִוִּיהַ have caused what is after them to be *rafe* in accordance with the preceding discussion. The response could be that this is because these four letters are the letters of softness and prolongation, as has been stated by Yahyā ibn Dā'ūd the Maghribī, the author of the *Book of Prolongation and Softness*, and letters that come after them that are not one of the letters of softness become soft due to their proximity. It may also be said that this is a custom adopted by the people of the language for a good reason known to them, and the knowledge of this has been transmitted by us and we read what we have received from the people of the language, and we should not abandon it until the people of the language come and we know the function of what they adopted as their convention. So whoever does not read according to the rule of אִוִּיהַ and בְּגִדְכֶם is reading incorrectly. Blessed is He who knows secrets (cf. Psa. 44.22).

515 עלי אלכט ובאלעפס מן דלך וְעֵשִׂיתָ בְּדֵי אכר לפטה ועשית תו
 וגא אלבא מרפי ואלעלה פי דלך אן אלחו אדא כאן מקמוצא
 כרג בחרפין ולו כתבת ועשיתה מלא כאן בהא פאלמעול אדן
 עלי אללפט וסאיר אלכואסר תתם פי הדא אלאצל לאנה הו
 אלאצל אלדי בני ללאזיה ובגדכפת אלי תרי אלי ק ועבדיך באו
 520 אן אלבא [יגי] מדגוש מן כאסרה דדחיק

II.L.1.8.2.

ולעל סאיל [יס] אל על חרוף אזיה לס כאנת תרפי מא בעדהא
 עלי אלשרוח אלמדכורה פימכן אן יגאב אן למא כאנת הדה
 אלארבע חרוף הי חרוף אללין ואלמד עלי מא דכרה יחיי בן
 דאווד אלמגרבי (L1:18r) צאחב כתאב אלמד ואללין פילין מא
 525 בעדהא ממא ליס הו מן חרוף אללין ללמגאורה וימכן אן יקאל
 איצא אן הדא אצטלאח אצטלחו עליה אהל אללגה לגרין צחיח
 עלמוה הם ואנשד ענא נחן עלמה פנחן נקרא מא תסלמנאה מן
 אהל אללגה ולא נכליה אלי אן יגו אהל אללגה פנעלם פאידה
 מא אצטלחו עליה פמן קרא בגיר שרט אזיה ובגדכפת כאן
 530 לאחנא וברוך יודע תעלומות

II.L.1.9. Chapter concerning Letters that Occur in Three Grades

II.L.1.9.1.

Take note that just as there are among the letters those that when they are adjacent to another letter, the latter makes them light with *rafe*, likewise among the letters are those that occur in three grades with regard to heaviness and lightness. The first grade is lightening. The second is the normal *dagesh*. The third is the major *dagesh*. This includes the *tav*.

II.L.1.9.2.

Take note that the *tav*, unlike the other letters, may occur *rafe*, as in וְתַאי הַשְּׁעַר 'and rooms of the gate' (Ezek. 40.10); it may occur with *dagesh*, as in תַּחַת הַנְּחֹשֶׁת 'instead of bronze' (Isa. 60.17), וְזָהָב תּוֹרֵי 'ornaments of gold' (Cant. 1.11); and it may occur with major *dagesh*. The latter includes three *tavs*: וַיִּשְׂמְרֵהָ תַלְעוּלָם 'He made it an eternal heap of ruins' (Josh. 8.28), וְאֶת־בְּתֵי וְגִבּוֹרָיו 'and its houses and its treasuries' (1 Chron. 28.11), וְגִבּוֹרֵי אֵלֶּךָ תַלְתָּהוֹן 'and these three men' (Dan. 3.23). I do not know anybody who differs (in reading) with regard to these three *tavs*. As for the form בְּתִים, there were differences (of reading) with regard to it.

II.L.1.9.3.

Take note that the Tiberians said that they have a *resh* that is not read (in the same way) by anybody else. It is likely that the climate of their town caused this. It has the same status as the *tav* in the word בְּתִים according to the view of Ben Naftali, who gives it a grade in between two grades.

II.L.1.9.4.

The *resh* in their tradition is associated with specific letters, just as the בְּגִדְכֶם are associated with the letters אֵוִיה, namely וְצִחְתָּם

II.L.1.9. באב פי מא יגי מן אלחרוף עלי תלאתה מנאזל

II.L.1.9.1.

אעלם אן כמא גא פי אלחרוף מא אדא אסתנד אלי גירה כפפה
 ורפאה כדאך פי אלחרוף מא יגי עלי ג מנאזל פי אלתקל
 ואלכפה אלמנזלה אלֹא אלתכפף אלב אלדגש אלמעווד אלג
 אלדגש אלכביר והו אלתו

535

II.L.1.9.2.

אעלם אן אלתו מן דון סאיר אלחרוף קד יגי רפי כק ותֹאֵי השער
 וקד יגי דגש כקול תחת הנחשת תורי זהב וקד יגי דגש כביר והו
 תלת תאואת וְיִשְׁימָהּ תִּלְעוֹלֹם וּבִתּוֹ וּגְנֻזְכּוֹ וּגְבִרְיָא אַלְךְ
 תִּלְתֵּהוֹן פּהֵדָה אַלְתִּלְתַּת תּאֹוּאֵת מֵא עֵרְפַת מִן כֵּאֲלַף פּיֵהָא וּאֵמָא
 לְשׁוֹן בְּתִים פִּקְד אַכְתִּלַּף ^(L1:18v) פּיֵהָ

540

II.L.1.9.3.

ואעלם אן אלטבראנין דכרו אן להם ריש לא יקראה גירהם
 ואלקריב אן הוא בלדהם יפעלה והו יגרי מגרי אלתו פי לשון
 בתים עלי ראי בן נפתלי אלדי יגעלה הו מנזלה בין מנזלתין

II.L.1.9.4.

פאלריש ענדהם לה חרוף מכצוצה כמא לבגדכפת חרוף אוֹיִה
 והי דִּזְצֵתְטֵס לֹן פּהֵדָה אַלְחֹ חֵרוּף חֵרְפֵאן מֵנָהָא תַעֲמַל קַבֵּל

545

and ן. Two of these eight letters operate both before the *resh* and after it, namely ן, and the six other letters before the *resh*. The eight letters affect the *resh* only when *shewa* is under it or (when *shewa* is) under the eight letters that are specific to it.

II.L.1.9.5.

The light *resh* in their tradition is (in words) such as רתם המרכבה 'Harness the chariot!' (Micah 1.13), רסי לילה 'drops of the night' (Cant. 5.2), במרכבת המשנה 'in his second chariot' (Gen. 41.43). Such cases and similar ones are their normal pronunciation of the letter, for they consider it to be the light *resh*.

II.L.1.9.6.

The major *resh* in their tradition are cases such as הראיתם 'Have you seen?' (2 Kings 6.32), הרעמה 'to irritate her' (1 Sam. 1.6), and the like.

II.L.1.9.7.

The grade between two grades (of the *resh*) where *dalet* precedes it are cases such as דרכי ציון 'the roads to Zion' (Lam. 1.4), דרכו 'his way' (Gen. 24.21), לדראון 'to contempt' (Dan. 12.2). Cases with *zayin* are זרזין 'dripping' (Psa. 72.6), מזרעו למלך 'any of his offspring to Molech' (Lev. 20.2), זרק 'He scatters' (Isa. 28.25). Cases with *šade* are מצרף 'the crucible' (Prov. 17.3), בצרף 'as testing' (Zech. 13.9), עד-צרפת 'as far as Zarephath' (Obd. 1.20). Cases of *tav* are תרקיט 'you spread out' (Job 37.18), ותראלה 'and Taralah' (Josh. 18.27), תרביע 'you will (not) cause to breed' (Lev. 19.19). Cases of *tet* are כל-טרפי צמחה 'all the leaves of its sprouting' (Ezek. 17.9), יכסוף לטרוף 'He is eager to tear' (Psa. 17.12), מטרות עזו 'the rains of his strength' (Job 37.6). A case with *samekh* is סרעפתיו 'its boughs' (Ezek. 31.5). Cases with

אלריש ובעדה והמא לִן ואלסתה חרוף מן קבל אלריש והדא
אלריש אלמדכור לא תותר פיה חרופה אלח אלא אן יכון תחתה
שוא או תחת חרופה אלח [אל] מכצוצה בה

II.L.1.9.5.

פאלריש אלכפיף אלדי להם מתל רתם המרכבה רסיסי לילה
במרכבת המשנה פהדא ומא שאכלה מא כלאמהם עליהא לאן
הדא ענדהם הו אלריש אלכפיף

550

II.L.1.9.6.

ואלריש אלכביר ענדהם הו הראיתם הרעימה ואמתאלהמא

II.L.1.9.7.

ואלמנזלה בין מנזלתין ממא קבלה [אלד] אל כק דרכי ציון דרכו

לדראון ואלזאי זרויף מזרעו למולך <יזרוק> אלצדי מצרף

[כ] צרוף עד צרפת אלתו תרקיע ותראלה תרביע טית כל טרפי

555

צמחה יכסוף לטרוף מטרות עזו אלסמאך סרעפותיו אללמאד

lamed are לָרַחַץ 'to wash' (Gen. 24.32), לָרְעוּת 'to graze' (1 Sam. 17.15), לְרִצְוֹנְךָ 'for your favour' (Lev. 19.5), לְרִצְוֹנוֹ 'for his favour' (Lev. 1.3). Cases with *nun* are סֹרְגֵי 'rulers of' (Josh. 13.3), נִרְדֵי 'my nard' (Cant. 1.12). They call these cases and similar ones a grade (of *resh*) between two grades, namely (the grades of) *dagesh* and *rafe*. Whoever investigates this carefully (will see that) it is as they say, since the difference is clear between the *resh* of רָחַץ and רְסִי and (the *resh*) that is adjacent to the eight letters (preceding it) when they have *shewa* under them or when *shewa* is under it. Its heaviness is clear compared to the lightness of the *resh* of רָחַץ and the like.

II.L.1.9.8.

It has been stated previously that I do not know anything that I can report about the *zāy makrūkh*. I only mentioned it so that it be known that letters have different attributes and because speech is dependent on letters.

II.L.1.10. (Conjugations)

Take note that the people of the language made the conjugations of the language in four categories: from one root letter, such as הִכָּה 'hit' and the like, from two letters, such as בָּנָה 'build' and the like, from three letters, such as שָׁמַר and the like and from four letters, such as כָּרְבַּל 'wrap', and the like. A letter may also change position in a word with the result that its meaning changes. I shall mention here the phenomenon of change of position in one word as an example: עָרַב with three letters from 'becoming evening', עָרַב לְאִישׁ 'sweet to a man' (Prov. 20.17) from the lexical class of 'delight', עָרַב כְּבֹד 'heavy swarm' (Exod. 8.20) from the lexical class of 'mixing', עָרַב לְמִינֵו 'every raven according to its kind' (Lev. 11.15), אֶת־עָרַב וְאֶת־זֵאֵב, a bird, 'Oreb and Zeeb' (Jud. 7.25), the name of a man. When you

לרחוץ לרעות לרצונכם לרצונו אלנון סרני נרדי פהדה
 אלאמתאל ואשבאהא יסמונהא מנולה בין מנזלתין והמא
 אלדגש ואלרפי ומן תאמל דלך כאן כמא דכרו אד ^(L1:19r) אלפרק
 טאהר בין ריש רתם וריש רסיסי ללמגאור להדה אלח חרוף 560
 אדא כאן תחתהא או תחתה שוא ותקלה טאהרא ענד כפה ריש
 רתם ומא מאתלה

H.L.1.9.8.

וקד תקדם אלקול אן אלזאי אלמכרוך מא ערפת פיה שיא
 אדכרה ואנמא דכרתה ליערף אן ללחרוף אחכאם ולאן
 אלכלאם מתעלק באלחרוף 565

H.L.1.10.

ואעלם אן אהל אללגה געלו תצארין אללגה עלי ארבעה ^(L3:8r)
 אקסאם מן חרף ואחד אצלי מתל הָכָה ונחווה ומן חרפין מתל
 בְּנָה ונחווה ומן גַּ מתל שְׁמֵר ונחווה ומן דַּ מתל כרבל ונחווה
 ואלחרף איצא קד תתקלב פי אללפטה ותתגאיר מעאניהא
 פאדכר מן גנס אלתקליב לפטה ואחדה לתכון נמודגא עָרְבַּ גַּ 570
 חרוף מן אלגרוב עָרְבַּ לאיש מן לגה אללדה ^(L3:8v) עָרְבַּ כבד מן
 לגה אלאכתלאט עָרְבַּ למינו טאיר עָרְבַּ וזאב אסם רגל ואדא

change the position of their letters, they become בָּרַע 'Bera' (Gen. 14.2), the name of a man, רָבַע 'a quarter', בָּעַר 'stupidity' from (the lexical class) of 'being stupid', from לֹא יָדַע 'The stupid man does not know' (Psa. 92.7), כִּי יִבְעֶר-אֵישׁ 'when (a man) causes (a field or vineyard) to be grazed over' (Exod. 22.4) from the lexical class of 'trampling, befouling with dung', וַיִּבְעֶר-אֵשׁ 'He ignited fire' (Jud. 15.5) from the lexical class of 'kindling and setting fire', and וַיִּבְעֶרְתָּ הָרָע 'and you will remove the evil' (Deut. 13.6, etc.) from the lexical class of 'removing'.

II.L.1.11. Chapter concerning the Occurrence of Letters for the Sake of Enhancement

II.L.1.11.1.

Take note that you do not find in the Bible a word that consists of less than two letters, as, for example, אָד 'surely, but', כִּי 'for, when', בּו 'in it', מִן 'from', עַל 'upon', מִי 'who'. A word may consist of three letters, for example, שָׁמַר 'keep', זָכַר 'remember', עָבַר 'pass'. It may consist of four letters, for example כָּרַבַּל 'wrap', from וַדָּוִד מְכַרְבָּל 'and David was wrapped' (1 Chron. 15.27). Expressions may be constructed from five up to eleven letters. We have not found more than that number. This is found in only three words: וּבְתוֹעֲבוֹתֵיהֶן 'and in their abominations' (Ezek. 16.47), וּכְעֵלֵי־לֹתֵיכֶם 'according to your deeds' (Ezek. 20.44), וְהָאֲחַשְׁדָּרְפָּנִים 'and the satraps' (Esther 9.3). It has been said that it would have been possible for the people of the language to use twelve letters in the expression וּמִתְעַצְמוֹתֵיכֶם 'and from your strength' (cf. וְתַעֲזָמוֹת 'and strength' Psa. 68.35) and other expressions according as the need may have arisen. As for words of two letters, when you move the first to the (position of) the last and the last to the (position of) the first, they turn out to be a functional part of speech consisting of two parts, for example,

אקלבתהא גת בְּרַע אסם רגל [ר]בְּע רַבַּע בְּעָר מן אלתגאהל מן
 איש בער לא ידע כי יבער איש מן לגה אלתבאער ויבער אַש מן
 לגה אלאחראק ואלאשעאל ובערת הרע מן לגה אלנפי 575

II.L.1.11. באב פי מא יגי מן אחרוף ללתפכים

II.L.1.11.1.

אעלם אן כלמה פי אלמקרא אקל מן חרפין לא תגד מתל אַךְ כִּי
 בוּ מן עַל מִי ותכון מן גַּ כַּק שמר זכר עבר ותכון מן דַּ כרבל מן
 ודוד מכרבל ותנבני אלאלפאט מן הַ וּמא זאד אלי יאַ וּמא וגדנא
 אזיד מן דלך והוּ גַּ אלפאט פקט ובתועבותיהן וכעלילותיכם 580
 והאחשדרפנים וקד קיל אן ימכן אן יסתעמלו אהל אללגה יב
 חרפא פי לפטה ומתעצומותיכם וגיר דלך ממא תדעוהם
 אלחאגה אליה וּמא כאן מן אלכלם מן חרפין אדא נקלת אלאול
 אלי אלאכיר ואלאכיר אלי אלאול תכון עלי אלקסמין כלאמא

אָב 'father'—בָּא 'he came', כָּל 'he measured'—לָךְ 'to you', גָּד 'Gad'—דָּג 'fish', חֵם 'heat'—מֶחְ 'brain', צָק 'pour'—קֵץ 'end', and similar cases.

II.L.1.11.2.

An expression consisting of two or more letters may be enhanced. Enhancement includes various different types. A noun that is enhanced by *he*, as in עֲצֻמוֹן 'Azmon'—עֲצֻמוֹנָה 'to Azmon' (Josh. 15.4), דְּבִיר 'Devir'—דְּבִירָה 'to Devir' (Josh. 10.38, etc.), בָּבֶל 'Babylon'—בָּבֶלְיָה 'to Babylon' (2 Kings 20.17, etc.) is one type. A second type is where a feminine noun ending in *he* is enhanced by *tav*, for example סוּפָה 'storm'—סוּפָתָה 'storm' (Hos. 8.7), עִיפָה 'darkness'—עִיפָתָה 'darkness' (Job 10.22), יְשׁוּעָה 'salvation'—יְשׁוּעָתָה 'salvation' (Psa. 3.3, etc.), and similar cases. It may be said that in מִצְרַיִם—מִצְרַיִמָה 'to Egypt' (Gen. 46.3, etc.) and יְרוּשָׁלַיִם—יְרוּשָׁלַיִמָה 'to Jerusalem' (1 Kings 10.2, etc.) that the *he* at the end of the word is in place of אָל 'to'. A verb may also be enhanced with *he*, as in סָלַחְנָה 'pardon' (Num. 14.19)—סָלַחְתָּה 'pardon' (Dan. 9.19), שָׁמַע 'hear'—שָׁמַעְתָּה 'hear' (Dan. 9.19), שׁוּב 'return'—שׁוּבָה 'return' (Num. 10.36, etc.), קוּם 'arise'—קוּמָה 'arise' (Num. 10.35, etc.).

II.L.1.11.3.

Inflected nouns may be enhanced by *yod*, for example הַיֹּשֵׁב 'the one sitting' (Psa. 123.1), הַהֹפֵךְ 'the one who changes' (Psa. 114.8), הַמְּגַבֵּה 'the one who makes high' (Psa. 113.5), הַמְּשַׁפֵּל 'the one who makes low' (Psa. 113.6). Feminine nouns may also be enhanced by *yod*, as in תַּחֲלָאִיכִי 'your diseases' (Psa. 103.3), נְעוּרַיִכִי 'your youth' (Psa. 103.5), חַיַּיִכִי 'your life' (Psa. 103.4). Nouns may also be enhanced by *vav*, for example בְּנוֹ בְעָר 'the son

מסתעמלא (L3:10r) מתל אָב באַ כל לָךְ גָּד דָּג חֶם מַח צָק קִין 585

ואמתאל דלך

II.L.1.11.2.

פאללפֿט אלדי הו מן חרפין ומא זאד יפכם ואלתפכים עלי וגוה

פאלאסם אלדי יפכם באלהא מתל עצמון עצמונה דביר דבירה

בבל בבלה וגה בֵּ והו אדא כאן אלאסם מונת בהא קד יפכם

בת[ו] מתל סופה סופתה עיפה עיפתה ישועה ישועתה ואמתאל 590

דלך וקד יקאל אן מצרים מצרימה ירושלם ירושלמה אן אלהא

פי אכר אלאסם מקאם אָל ואלפעל יפכם באלהא איצא מתל

סלח נא סלְחָה שְׁמַע שְׁמָעָה שׁוּב שׁוּבָה קוּם קוּמָה

II.L.1.11.3.

ואלאסמא אלמתצרפה פקד תפכם באליוז הישבי ההופכי

המגביהי המשפילי ואלאסמא אלמונתה קד תפכם איצא באליוז 595

מתל תחלואיכי נעוריכי חייכי ואלאסמא איצא תפכם בואו מתל

of Beor' (Num. 24.3, etc.), חִיתוֹ-אָרֶץ 'beasts of the earth' (Gen. 1.24), לְמַעַיְנוֹ-מַיִם 'into a spring of water' (Psa. 114.8).

II.L.1.11.4.

Functional particles may be enhanced by *yod*, for example עַל־יַעֲשׂוֹר וְעַל־נֶבֶל 'on a ten-stringed instrument and on a harp' (Psa. 92.4), עַד 'until'—עַד־י 'until'. Functional particles may also be enhanced by *mem* and *vav*, for example אֲזַמְצֶכֶם בְּמוֹ-פִי 'I strengthen you with my mouth' (Job 16.5), the virtual form of which is בְּפִי וְאֶנִּיעָה עֲלֵיכֶם בְּמִן רֹאשִׁי, 'and I shake my head at you' (Job 16.4), the virtual form of which is בְּרֹאשִׁי בְּמִן-אֵשׁ, 'when you walk through fire' (Isa. 43.2), the virtual form of which is בָּאֵשׁ. The same is found in the middle of words, for example כְּמוֹהֶם 'like them'—כְּהֶם 'like them' (2 Kings 17.15).

II.L.1.11.5.

Take note that somebody who has discussed enhancement has stated that וּמְשִׁירֵי אֲהוֹדְנִי 'and with my song I give thanks to him' (Psa. 28.7) is enhanced by *he*, and that if it was not enhanced, it would have been אֹדְנִי. Likewise he has stated יוֹשִׁיעַ 'he saves' is enhanced to יְהוֹשִׁיעַ 'he saves' (1 Sam. 17.47, etc.), and also יוֹדוּךָ 'they praise you'—יְהוֹדוּךָ 'they praise you' (Psa. 45.18). The situation is not, however, as he states, because the imperative forms are הוֹדֵה and הוֹשַׁע and it is the rule that the (prefixed) letter of the future is attached to the imperatives of active verbs, so in the forms יְהוֹדְנִי and יְהוֹשִׁיעַ, אֲהוֹדְנִי and יְהוֹדוּךָ the *he* is part of the basic structure and it is not a *he* of enhancement. Since, however, the people of the language regarded this as heavy, they elided the *hes* in such forms, in order to make the word lighter. You will find this explained in the books of the grammarians.

בנו בעור חייתו ארץ למעינו מים

H.L.1.11.4.

ותפכם אלכואדם באליווד מתל עלי עשור ועלי נבל עד עדי

ותפכים איצא אלכואדם במאם וואו מתל אאמצכם במו פי

תקדירה בפי ואניעה עליכם במו ראשי תקדירה בראשי כי תלך 600

במו אש תקדירה באש ומתל דלך פי וסט אלכלאם כמוהם כהם

H.L.1.11.5.

ואעלם אן מן תכלם פי אלתפכים קאל אן ומשירי (L3:10v) אהודנו

הו מפכם בהא ולו לם יפכם כאן אודנו ומתלה קאל יושיע יפכם

יהושיע וכדלך יודוך יהודוך וליס אלאמר כמא דכר לאן אלאמר

הודה הושיע ומן חכם חרף אלאסתקבאל ידכל עלי אלאואמר 605

ממא יסמא פאעלה פאדא קאל אהודנו יהושיע יהודוך אלהא

קרת מקרהא פליס הי הא תפכים ואנמא למא אסתתקל דלך

אהל אללגה חדפו אלהאאת ממא מאתלהא אסתכפאפא

ללכלאם והדא תגדה פי כתב אללגויין מביינא

II.L.1.11.6.

Verbs may be enhanced by a *vav* at the end of the word, for example וַגִּרְשֶׁתְמוּ מִפְּנֵיךָ 'and you will drive them out from before you' (Exod. 23.31), the virtual form of which is וַגִּרְשֶׁתֶם. Similar examples are הַגִּיעְמוּ בְּחֵילְךָ וְהוֹרִידְמוּ 'make them move by your power, and bring them down' (Psa. 59.12), כִּי־תִפְאֶרֶת עֲזָמוּ 'for (you are) the glory of their strength' (Psa. 89.18), and further cases.

II.L.1.12. Section**II.L.1.12.1.**

One person who has discussed enhancement has said that identical successive letters are enhanced in (ways that fall into) two categories. The first category is (an enhancement) of a letter by another identical letter, whereby they become two letters. The second is (an enhancement) of two letters by two identical adjacent letters, whereby they become four.

II.L.1.12.2.

Examples of the first category include the following. *Bet*: עוֹד יִגְבֹּהֵן 'They still bring forth fruit' (Psa. 92.15), which does not have successive letters, and יִגְבֹּב בְּתִלּוֹת 'It will make the maidens flourish' (Zech. 9.17). *Gimel*: וַיִּחַגְּגוּ לִי 'that they may hold a feast for me' (Exod. 5.1), וַחֲגִגִּים 'and celebrating' (1 Sam. 30.16). *Dalet*: כִּי־מַדִּי דְבַרְיָךְ בּוֹ וְלֹא תִנּוּד 'and you should not waver' (Jer. 4.1), תִּתְנַוֵּד 'whenever you spoke of him, you shook your head' (Jer. 48.27). *He*: וַתִּכָּה מִכַּעַשׁ ' (My eye) has grown dim from anger' (Job 17.1), בְּהָה תִּכְהָה ' (Let his right eye) be utterly blinded' (Zech. 11.17). *Zayin*: בָּזוּ כֶּסֶף 'Plunder the silver' (Nahum 2.10), וַיִּבְזְזוּם 'and they will plunder those who plunder them' (Ezek. 39.10). *Het*: אֲשִׁיחָה 'I will complain' (Job 7.11, etc.), אֲשׁוּחָה 'I muse' (Psa. 143.5). *Tet*: יִמוּסוּ 'are shaken' (Psa. 82.5), מוּס

H.L.1.11.6.

610 וקד תפכם אלאפעאל פי אכר אלכלאם בואו כק וגרשתמו
מפניך תקדירה וגרשתם ומתלה הניעמו בחילך והורידמו כי
תפארת עזמו אלי גיר דלך

H.L.1.12. פצל

H.L.1.12.1.

615 קאל מן תכלם פי אלתפכים אן אלחרוף אלמתראדפה תפכם
עלי קסמין אלקסם אלואחד חרף לחרף מתמאתלין פיצירא
חרפאן אלב חרפין לחרפין מתגאורה פיצירון ארבעה

H.L.1.12.2.

אלקסם אלאול אלבא עוד ינובון גיר מתראדף ינובב בתולות

מתראדף אלגמאל ויחגו לי וחוגגים אלדאל ולא תנוד כי מדי

דבריד בו תתנודד אלהא ותכה מכעס ^(L1:20v) כהה תכהה אלזאי

620 בזו כסף ובזו את בזויהם אלחית אשיחה אשוחח אלטית ימוטו

הַתְּמוּטָטָה 'is violently shaken' (Isa. 24.19); שָׁט 'go through' (2 Sam. 24.2), שִׁטָּטוּ 'go through' (Jer. 5.1). *Yod*: כְּתִימִים 'Kittim' (Gen. 10.4, etc.), כְּתִימִים 'Kittim' (Jer. 2.10, etc.). *Kaf*: כָּשַׁךְ חֲמַת הַמֶּלֶךְ 'when the anger of the king had abated' (Esther 2.1), וַחֲמַת הַמֶּלֶךְ 'The anger of the king abated' (Esther 7.10). *Lamed*: יָמַל 'withers' (Job 18.16), יָמוּלַל 'withers' (Psa. 90.6). *Mem*: דּוּמָה 'in silence' (Psa. 94.17), דּוּמָם 'in silence' (Isa. 47.5, etc.). *Nun*: וְהִכִּינוֹתִי 'and I will establish' (1 Chron. 17.11, etc.), וְיִבְנֶנְתִּי 'and I will establish' (2 Sam. 7.13). *Samekh*: לָרַם 'to moisten' (Ezek. 46.14), רִטְסִי 'drops' (Cant. 5.2). *Ayin*: תִּרְעַם 'You shall break them' (Psa. 2.9), רָעָה הַתִּרְעָעָה 'is utterly broken' (Isa. 24.19). *Pe*: וְהִנְיָף יָדוֹ 'and he will wave his hand' (2 Kings 5.11, etc.), יִנְפֹף יָדוֹ 'He will shake his hand' (Isa. 10.32). *Ṣade*: וַיַּחֲצֵ 'and he divided' (Gen. 32.8, etc.), וּמִסְפַּר חֳדָשָׁיו חֲצָצָו 'while the number of his months have been cut in two' (Job 21.21). *Qof*: וּמְקוֹם לְזָהָב יִזְקוּ 'and a place for gold that they refine' (Job 28.1), מְזֻקָק 'refined' (1 Chron. 28.18, etc.). *Resh*: אָרוּז מְרוּז 'Curse Meroz' (Jud. 5.23), אָרוּ אָרוּר 'Curse bitterly' (Jud. 5.23). *Shin*: וַיַּחֲלוּ עַד-בֹּשׁ 'and they waited until they were disappointed' (Jud. 3.25), בָּשַׁשׁ 'He disappointed (by delaying)' (Exod. 32.1); הִתְקוּשְׁשׁוּ וְקוּשׁוּ 'Come together and hold assembly' (Zeph. 2.1). *Tav*: יִחַתוּ 'will be broken' (1 Sam 2.10, etc.), וְהִחַתֵּתִי 'and I will cause to be dismayed' (Jer. 49.37). These are examples of a letter being followed by another letter to form two (identical) letters.

II.L.1.12.3.

Now, the second category, in which two letters follow two letters, include cases such as וַנִּפְּצוּ הַבַּדִּים 'smashed the jars' (Jud. 7.19), וַיִּפְצַץ אֵנִי 'and he dashed me to pieces' (Job 16.12); אֲרִזָּה עָרָה 'The cedar work has been laid bare' (Zeph. 2.14), עָרַעַר תְּחַעַרְעָר,

מוט התמוטטה שוט שוטטו אליוד כתים כתיים אלכאף כשך ח

וחמת המ שככה אללמאד ימל ימולל אלמאם דומה דומם אלנון

והכינותי וכוננתי אלסמאך לרס רסיסי אלעין תרועם רעה

התרועעה אלפא והניף ידו ינופף ידו אלצדי ויחץ מספר חדשיו

חצצו אלקוף ומקום לזהב יזקו מזקק אלריש ארו מרוז ארו ארו 625

אלשין ויחילו עד בוש בושש התקוששו וקשו אלתו יחתו

והחתתי פהדה מן תראדף חרף לחרף פצאר חרפין

H.L.1.12.3.

והדא אלקסם אלב והו מא יתראדף חרפין לחרפין ונפץ

<הכדים> ויפצצני ארזה ערה <ערער> תתערער אלי גיר דלך

'will be laid utterly bare' (Jer. 51.58), and other cases, which have been stated to be enhancement by a scholar who has discussed enhancement. Note, however, according to the *diqduq* scholars this is not enhancement. This is because the meaning (of a word) can be fully expressed without a letter of enhancement and also (a letter of enhancement) is not a fixed component of a conjugation. These scholars fall into two groups. Some of them consider it (i.e. the enhanced letter in the examples above) to be a root letter due to the fact that it is a fixed component of the conjugation. Others call it an auxiliary letter and do not consider that it should be called a root letter, since one may utter (inflections of) the lexical class without it, but not in the way that (inflections of) a lexical class are uttered without a letter that is for the purpose of enhancement.

II.L.1.13. Chapter on Contraction

Take note that *he* may occur for the sake of enhancement without expressing meaning and, conversely, it may be contracted, being indicated only by the grammar, and retain the meaning of *he*. It is contracted after 'alef, as in וַיִּדָּא 'He flew swiftly' (Psa. 18.11), the virtual form of which is יִדָּאָה, like כָּאֲשֶׁר יִדָּאָה 'as (the eagle) flies swiftly' (Deut. 28.49), its imperative being דָּאָה. *He* is contracted after *bet*, as in וְהָעוֹף יִרְבּוּ 'and let the birds multiply' (Gen. 1.22), the virtual form of which is יִרְבֶּה, and after *gimel*, as in הַגֵּג 'the roof', הִגְגָּה 'to the roof' (Josh. 2.6). *He* is contracted after *dalet*, as in תַּעֲדֶה כְּלִיָּהּ 'She adorns herself with her jewels' (Isa. 61.10), וַתַּעֲד נִזְמָה 'She decked herself with her ring' (Hos. 2.15). It is contracted after *he*: תִּכְהֶה 'will be blinded' (Zech. 11.17), וַתִּכְה ' (My eye) has grown dim' (Job 17.7). It is contracted after *vav*: וַיִּתְאַוּ ' (The king) will desire'

630 ממא קאלה מן תכלם פי אלתפכים אנה תפכים ואעלם אן
 אלקדוקיין ליס הדא ענדהם תפכים לאן חרף אלתפכים יתם
 אלגרין מן דונה ואיצא פלא יתבת פי תצריף והם עלי קסמין
 מנהם מן יגעלה חרף אצלי לתבותה פי אלתצריף ומנהם מן
 יסמיה מסתעמל [ולא ירי] אן יסמיה אצלי לאן קד יתכלם
 635 באללגה מן דונה לא עלי אלוגה אלדי (L3:1v) יתכלם באללגה מן
 דון אלחרף אלדי ללתפכים

II.L.1.13. באב פי אלאכתצאר

אעלם אן אלהא תגי ללתפכים ולא יטהר להא מעני ותגי בעכס
 דלך והו אן תכתצר ותדל עליהא אללגה ויכוז להא מעני אלהא
 640 קד תכתצר בעד אלאלף כק וידא תקדירה וידאה מתל כאשר
 ידאה אלאמר מנה דאָה ויכתצר אלהא בעד אלבא מתל והעוף
 ירב ותקדירה ירְבָה ובעד גמאל [הג]ג הגָה ויכתצר אלהא בעד
 אלדאל מתל תעדה כ[ליה] ותעד נזמה ויכתצר בעד אלהא
 תְכָה וְתָכָה ויכתצר בעד אלואו ויתאו ויתאווה ויכתצר בעד

(Psa. 45.12), וַיִּתְאַוֶּה 'and he longed' (2 Sam. 23.15). It is contracted after *zayin*: וַיִּבֹז עֵשָׂו 'and Esau despised' (Gen. 25.34), וְלֹא תִבְזֶה אֱלֹהִים 'God, you will not despise' (Psa. 51.19). It is contracted after *het*: וַיִּמַח 'and he blotted out' (Gen. 7.23), תִּמְחָה 'You will blot out' (Deut. 25.19). It is contracted after *tet*: וַיִּט 'and he stretched' (Gen. 29.21, etc.), וַיִּטֵּה יְדוֹ '(The Lord) stretches out his hand' (Isa. 31.3). It is contracted after *yod*: אַי הִבֵּל אָחִיךָ 'Where is Abel your brother?' (Gen. 4.9), אַיְהָּ חֶסְדִּיךָ 'Where is your loving kindness?' (Psa. 89.50). It is contracted after *kaf*: וַתִּבְכֶּה וְלֹא תֹאכַל 'and she wept before him' (Jud. 14.17), וַתִּבְכֶּה וְלֹא תֹאכַל 'and she wept and did not eat' (1 Sam. 1.17). It is contracted after *lamed*: וַיַּעַל גְּשָׁמִים 'He made the mists rise' (Jer. 51.16), וַיַּעַל גְּשָׁמִים 'and he made the mists rise' (Jer. 10.13). It is contracted after *mem*: מִצָּפוֹן וּמִמְּוֶזֶן 'from the north and from the south' (Psa. 107.3, etc.), יָמָה וְצָפוֹנָה 'westward and northward' (Deut. 3.27, etc.). It is contracted after *nun*: וַיִּבֵּן אֶת־הַבַּיִת 'and he built the house' (1 Kings 6.9), וַיִּבְנֶה 'and he built' (Josh. 19.50). It is contracted after *samekh*: אֶעֱלֶה וְאֶכַּסֶּה־אֶרֶץ 'I will arise and cover the earth' (Jer. 46.8), וַיִּכֶס אֶת־עֵינֵי כָּל־הָאָרֶץ 'and it covered the face of the whole land' (Exod. 10.15). It is contracted after *ayin*: וַיִּשַׁע 'and the Lord had regard for Abel and his offering' (Gen. 4.4), יִשַׁעַה הָאָדָם 'man will regard' (Isa. 17.7). It is contracted after *pe*: אַל־תִּרְרַף יָדֶיךָ 'Do not release your hand' (Josh. 10.6), הִרְפֵּה 'release' (Jud. 11.37). It is contracted after *sade*: וַתִּרְצַח אֶת־תְּרָצָה הָאָרֶץ 'Let it enjoy its sabbaths' (Lev. 26.43), אֲזַ וְתִרְצָה הָאָרֶץ 'Then the land will enjoy' (Lev. 26.34). It is contracted after *qof*: וַיַּשְׁק אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל 'and he made the people of Israel drink' (Exod. 32.20), וַאֲשַׁקֶּה אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם 'and I made all the nations drink' (Jer. 25.17). It is contracted after *resh*: אַל־תִּעַר נַפְשִׁי 'Do not pour out my soul' (Psa. 141.8), אֲשַׁר הָעֵרָה לְמוֹת נַפְשׁוֹ 'because he poured out his soul to death' (Isa. 53.12). It is contracted after *shin*: וַיִּקְשׁוּ דְבַר־אִישׁ יְהוּדָה 'The words of the men of Judah were harder' (2

אלזאי ויבז עשו אלהים לא תבזה ויכתצר בעד אלחית וימח 645

תמחה ויכתצר בעד אלטית ויט יטה ידו ויכתצר בעד אליוד אי

הבל אחיך איה חסדיך ויכתצר בעד אלכאף ותבך עליו ותבכה

ולא תאכל ויכתצר בעד אללמאד ויעל נשיאים ויעלה נשיאים

ויכתצר בעד אלמאם מצפון ומים ימה וצפונה ויכתצר בעד אלנון

ויבן את הבית ויבנה ויכתצר בעד אלסמאך אעלה אכסה ארץ 650

ויכס את עין כל הארץ ויכתצר בעד אלעין וישע יי אל הבל ואל

מנחתו ^(L3:12f) ישעה האדם ויכתצר בעד אל[פ]א אל תרף ידי[ך]

הרפה ויכתצר בעד אל[צ]די ותרץ את שבתותיה אז תרצה

הארץ ויכתצר בעד אלקוף וישק את בני יש ואשקה את כל

הגוים ויכתצר בעד ריש אל תער נפשי אשר הערה למות 655

נפ[שן] ויכתצר בעד אלשין ויקש דבר איש יהודה לא יקשה

Sam. 19.44), לֹא־יִקְשֶׁה בְּעֵינֶיךָ 'It will not seem hard to you' (Deut. 15.18). It contracts after *tav*: הֵעִירוֹתִי מִצָּפוֹן וַיָּאֵת 'I stirred up (one) from the north and he has come' (Isa. 41.25), עֲדִיךָ תֵּאָתֶה 'To you it will come' (Micah 4.8). (To these can be added) other examples of this type.

This is what needs to be said in the discourse on the letters. It is finished, much praise be to God.

בעיניך ויכתצר בעד אלתו העירותי מצפון ויאת עדיך תאתה אלי

גיר דלך מן הדא אלגנס

פהדא מא לאח אן ידכר פי מקאלה אלחרוף תמת ואלחמד ללה

כתירא

II.L.2.0. THE SECOND DISCOURSE

II.L.2.1. (Preliminary Remarks on Vowels)

II.L.2.1.1.

Discussion concerning the ‘kings’. If you wish, you may say concerning the ‘melodies’, and if you wish, you may say concerning the ‘inflections’. The meaning of these is the same.⁸ Four preliminary issues will be presented at the beginning of this section. Some of these have already been mentioned previously.

II.L.2.1.2.

The first is that speech cannot begin with a ‘melody’ (vowel), i.e. a ‘king’ (vowel). Rather it must begin with a letter. This is because when somebody begins speaking, the first component of his speech that is heard is one of the letters. He cannot begin with one of the vowels without putting a letter before it.

II.L.2.1.3.

The second is that when somebody begins (speech) with a letter, he must attach vocalic articulation (*ʿiʿrāb*) to this, since the letter cannot be deprived of this when it is the beginning (of speech).

II.L.2.1.4.

The third is that if somebody utters a word consisting of two letters that appear in speech,⁹ a vowel must come between

⁸ I.e. they refer to the vowels. | ⁹ I.e. letters that are consonants and not ‘soft’ vowel letters.

II.L.2.0. אל מקאלה אלתאניה

II.L.2.1.

II.L.2.1.1.

אלכלאם פי אלמלוך ואן שית אן תקול פי אלנגמאת ואן שית תקול פי אלאנחא פאלמעני פי דלך ואחד יקדם להדה אלמקאלה ארבע מקדמאת ממא קד דכר טרף מנה פימא

תקדם 665

II.L.2.1.2.

אלאול אלנטק לא יכון אבתדאה ואולה נגמה אעני מלך ואנמא יכון אולה חרף ודלך אן אלמבתדי באלכלאם אול מא יטהר ללסמע מן נטקה אחד אחרוף ולא ימכנה אן יבדא בשי מן אלמלוך דון אן יקדם קבלה חרף

II.L.2.1.3.

ואלתאני הו (L3:12v) אן אדא אבתדא בחרף לא בד מן אן יתבעה אעראב אד לא יגוז אן יערא אחרף מן דלך אדא כאן אבתדא

670

II.L.2.1.4.

ואלתאלתה הו אנה אדא נטק בלפטה דאת חרפין טאהרין פי אלנטק לא בד מן אן יתולד בינהמא מן אלנגמה אעני אחד

them, I mean one of the eight vowels, as in ءَ , ءِ , ءُ , ءَ , and as in ءَ ,¹⁰ and similar cases.

II.L.2.1.5.

The fourth is that the vowels always belong to the letters and the letters do not belong to vowels. This is because the vowels cannot function without letters. A letter may be deprived of a vowel but a vowel may not be deprived of a letter. This is because speech must consist of quiescent and mobile components and a mobile component is only made mobile by a vowel, whereas a quiescent component dispenses with this, as will be described in what follows.

II.L.2.2. Chapter concerning the Number of the Vowels and those of them that are 'High', those of them that are 'Level' and those of them that are 'Low', and what is Connected to this

II.L.2.2.1.

What is to be said concerning the vowels is manifest and clear, and not obscure, because it is through them that the purpose of a speaker is understood, and without them speech would be nonsense. Surely you see that in the original establishment (of language) by convention they were indispensable. This is because the origin of language was with Adam, peace be upon him. Either at the beginning the angels and he established language by mutual convention¹¹ or they taught him language. It is not possible that God, may He be exalted, established

¹⁰ This word consists of two consonantal radicals, viz. ءَ and ءَ , the inflectional prefix being ignored. | ¹¹ Literally: The angels established language by convention with him and he established it by convention with them.

אלתמאניה נגמאת מתל קו שם עָם לָךְ וכקו וילך ואמתאל דלך

H.L.2.1.5.

ואלראבעה הו אן אלמלוך אבדא תאבעה ללחרוף וליס אלחרוף 675
 תאבעה ללמלוך לאן לא תפיד אלמלוך מן דון אלחרוף ואלחרף
 קד יערי מן נגמה ואלנגמה לא תערי מן חרף לאן אלנטק לא בד
 לה מן סאכן ומתחרך פאלמתחרך לא יתחרך אלא בנגמה
 ואלסאכן מסתגני ען דלך עלי מא יגי דכרה פי מא בעד

H.L.2.2. (L5:2r) באב פי עדד אלנגמאת ומא מנהא רפע ומא 680
 מנהא נצב ומא מנהא כפץ ומא יתצל בדלך

H.L.2.2.1.

אלכלאם פי אלמלוך טאהר (L5:2v) גלי גיר כפי לאן בהא יפהם ען
 אלמתכלם גרצה ולולאהא לכאן אלכלאם עבתא אלי תרי אן פי
 אצל אלמואצעה לא בד מנהא ודאך אן אצל אללגה מע אדם על
 אלס אמא אן תכון אלמלאיכה ואצעתה אללגה וואצעהא 685
 אבתדא או עלמתה אללגה תעלימא ואלמלאיכה לא יגוז אן

language by convention with the angels, because the establishment by convention requires the pointing to the thing for which language is conventionally established. Pointing can only be undertaken with a limb, but He, may He be exalted, transcends the need to have limbs. If somebody were to say that He could have created a limb with which to establish (language) just as He could have created an instrument for speech, with which He could speak, (the response would be): but He must have taught them language to some extent for the sake of His first speech, namely when He said to the angels יְהִי אֹר (Gen. 1.3), and He caused this to happen after this speech and thereby obliged them to recognize that 'light' is the name of what came into being after the speech and they learnt this. Then other items (of language) followed a similar course. He would have helped them receive and retain (language) from the first instance.

II.I.2.2.2.

When He said יְהִי אֹר, the *shewa* in it under the *yod* must of necessity have been pronounced mobile and the *hireq* must have been pronounced under the *he*, so that יְהִי was a future form. Similarly, when He said to Adam מִכָּל עֵץ-הַגָּן אֲכַל תֹּאכַל 'You may eat of every tree of the garden' (Gen. 2.16), if He had not pronounced *qameṣ* under the 'alef and *holem* over the *kaf*, it would not have been known that this is an infinitive. This is because the meaning of the letters in a case such as אכל changes with *pataḥ*, resulting in the change of vowels into the form אָכַל. When *pataḥ* occurs in the place of *holem*, it becomes a past verb. So with אָכַל, when *shewa* occurs in place of *qameṣ*, it becomes an imperative. Likewise with אָכַל, when *holem* occurs on 'alef and

יואצעהא אללה תע לאן אלמוואצעה לא בד להא מן אלאשארה
 אלי אלשי אלמתואצע עליה ואלאשארה לא תכון אלא בגארחא
 והו תע יתעאלי ען אן יכון בדי גארחא (L5:3r) ואן כאן קד קאל
 בעצהם אנה יגוז אן יכלק גארחא [יואצע] בהא כמא יגוז אן 690
 יכלק אלה ללכלאם ויתכלם בהא לכן עלי אלקול אלאול יכון
 עלמהם אללגה עלי וגה והו אן יכון קאל ללמלאיכה יהי אור
 פחדת פי אלתאני מן קולה ואצטרהם אלי אן אור אסם אלשי
 אלחאדת מן בעד אלקול פעלמוה ומא כאן סואה גרי מגראה
 ויכון קד אידהם באלקבול ואלחפט מן אול מרה 695

II.L.2.2.2.

פלמא קאל יהי אור לס יכון בד מן חרכה אלשווא מנטוק בהא
 תחת אליוד ואלחרק תחת אלהא (L5:3v) חתי יכון יהי מסתקבלא
 וכדלך למא קאל לאדם מכל עץ הגן אכל תאכל לולא מא אתי
 בחרכה אלקמץ תחת אלאלף וחרכה אלחלם פוק אלכאף למא
 עלם אן דלך מצדר לאן מתל חרוף אכל יתגייר (L3:13v) באלפתחה 700
 מענאהא לאגל תגייר אלמלוך בקו אכל למא צארת אלפתחה
 עוץ אלחלם צאר פעלא מאציא וכדלך אכל למא צאר עוץ
 אלקמץ שוא צארת אמרא כדלך אכל למא צאר עלי אלאלף

şere under the *kaf*, it becomes a participle. The changes in meaning of these three letters that you see, without themselves changing, are all due to the change of vowels, so without them none of what has been mentioned (with regard to changes of meaning) could have come about and no speech would have taken place. A similar case is עשה, עשה, עשה, עשה, עשה.

II.L.2.2.3.

So it is clear to you that the vowels are not innovations but rather the fourth of the obligatory requirements, in accordance with what has been discussed previously in the first discourse. A single letter may exist without a vowel. When a speaker wants to speak, he adds to the single letter another letter, and further letters, but he is in no circumstances able to add a second letter when the first letter is deprived of a vowel. A letter is an element (of speech), but communication between people can only be achieved by combining a letter with a vowel. A letter can stand without a (subsequent) vowel but a vowel can only stand with (a preceding) letter.

II.L.2.3. Section concerning what Corresponds to (Arabic) Inflectional Vowels

II.L.2.3.1.

In this regard it has been said that vowels are a basic component of speech and every language requires certain vowels so that speakers can make their intentions understood to one another.

II.L.2.3.2. Section

The Arabs have three inflectional vowels in their language. These are 'raising' (*raf'*), i.e. the vowel *ḍamma*, which is written above; 'holding level' (*naşb*), i.e. the vowel *fatha*, which is written above; and 'lowering' (*khafḍ*), i.e. the vowel *kasra*, which is written below. They also have vowelless inflection

חלם ותחת אלכאף צרי צאר פאעל פמא תרי אלי מא צארת
 אליה הדה אלתלתה אלחרוף מן תגייר אלמעאני והי מא תגיירת 705
 פי דאתהא וכל דלך מן אגל תגייר אלנגמאת פלולאהא למא צח
 מן גמיע מא דכר שיא ולא תם כלאם ומתל דלך עָשָׂה עָשָׂה
 עָשָׂה עָשָׂה עָשָׂה

II.L.2.2.3.

פקד באן לך אן אלמלוך ליס הי מסתחדתה בל הי אלראבע מן
 אלפתקאראת עלי מא מצא אלכלאם פי אלמקאלה אלאולי 710
 פאלחרף אלואחד ימכן וגודה עארי מן מלך פאדא אראד
 אלמתכלם אן יתכלם זאד עלי אלחרף אלואחד חרף אכר ומא
 זאד גיר אנה לא ימכן אן יזיד חרפא תאניא ואלאול עארי מן
 מלך בתה פצאר אלחרף אצלא ולא יתם אלתכאטב (L3:2r) בה
 ללאפאדה אלא באלמלך פחרף [ק]ד יכון בלא מלך ומלך לא 715
 יכון אלא בחרף

II.L.2.3. פצל [פי] מא גרי מגרי אלאעראב

II.L.2.3.1.

ולהדא קיל אן אלמלוך אצלא תאבתא ללכלאם פלא בד לכל
 לגה מן חרכאת מא ליפהמו בעצהם בעץ אגראצהם

II.L.2.3.2. פצל

ללערב פי לגתהם מן אלאעראב תלתה והי אלרפע והו אלצמה 720
 מן פוק ואלנצב והו אלפתחה מן פוק ואלכפץ והי אלכסרה מן
 אספל ולהם אלגזם אלדי יגזמו בה אלחרף אעני יסכנהו והי

(*jazm*), in which they cut short a letter, I mean they make it quiescent (without a vowel). This is a circle (sign) written over the letter that is made quiescent. 'Raising' (*rafʿ*) is a form such as *Zayd-u*, 'holding level' (*naṣb*) is *Zayd-a* and 'lowering' (*khafḍ*) is *Zayd-i*. They have given the agent *rafʿ* inflection due to its agency. They have given the patient *naṣb* inflection due to the occurrence of the action upon it. They have made the affixed particles *bi-*, *ka-* and *li-* govern *khafḍ* inflection and they say *dār li-Zayd-in* 'a house of Zayd', *marartu bi-Zayd-in* 'I passed by Zayd', *Zayd-u ka-Bakr-in* 'Zayd is like Bakr', and the same applies also to other particles that govern *khafḍ* inflection other than these three affixes, i.e. *min*, 'alā, 'an, 'ilā, *fawqa*, 'asfala, *taḥta*, *quddāma*, and other *khafḍ*-governing particles. I have mentioned this to show that the Hebrew language has vowels corresponding to these inflectional vowels that are greater in number than those of the Arabic language. In this respect Hebrew exhibits its superiority over Arabic, as it does in other features that are not connected with the topic I have described.

II.L.2.4. Section on the Correspondence (of Hebrew Vowels) to Arabic Inflectional Vowels

(What corresponds to) Arabic inflectional vowels (*'i'rāb*) in the Hebrew language consists of three categories: 'raising' (*rafʿ*), 'holding level' (*naṣb*) and 'lowering' (*khafḍ*). (What corresponds to Arabic) vowelless inflection (*jazm*) in Hebrew falls into two categories, one like the vowellessness of the Arabic language and the other is not found in it (i.e. in Arabic). For this reason I have said that the vowels of our language are greater in number than the inflectional vowels of Arabic. The last category (i.e. mobile *shewa*) is divided into three types. The first of these types corresponds to the three types of Arabic inflectional vowels. The second type corresponds to the 'holding level' (*naṣb*) only. The third type corresponds to the 'lowering' (*khafḍ*) only. What

דאירה עלי אלחרף אלמגזום פאלרפע נחו זיד ואלנצב זידא
 ואלכפץ זיד פגעלו אלפאעל מרפוע בפעלה וגעלו אלמפעול
 מנצובא בוקוע אלפעל עליה וגעלו אלבא ואלכאף ואללאם 725
 אלזואיד תכפץ פיקולון דאר לזיד ומררת בזיד וזיד כבפר מע
 מא להם מן חרוף אלכפץ גיר אלג זואיד והי מן ועלי וען ואל
 ופוק ואספל ותחת וקדאם אלי גיר דלך מן אלחרוף אלכאפצה
 ואנמא אורדת דלך לאורי אן אללגה אלעבראניה להא ממא
 יגרי מגרי אלעראב אכתר ממא ללגה אלערביה פתטהר 730
 פצילתהא פי הדא אלוגה מע מא להא עליהא סוא דלך ממא
 ליס יתעלק בה אלכלאם פי מא קצדתה

II.L.2.4. (L3:2v) פצל [פי] מא יגרי מגרי אלעראב

אלעראב פי אללגה אלעבראניה תלת רפע ונצב וכפץ ואלגזם
 פי אלעבראני עלי קסמין אלואחד מתל גזם אללגה אלערביה 735
 ואלאכר ליס הו להא פלהדא קלת אן חרכאת לגתנא אכתר מן
 אעראבהא והדא אלקסם אלאכיר ינקסם עלי ג אקסאם אלקסם
 אלאל מן הדה ינוב ען ג אקסאם אלעראב ואלקסם אלב ינוב
 ען אלנצב פקט ואלקסם אלג ינוב ען אלכפץ פקט אלרפע פי

corresponds in Hebrew to (the Arabic inflectional vowel) 'raising' (*rafʿ*) are two vowels, namely אָ and אֹ. Three vowels correspond to (the Arabic inflectional vowel) 'holding level' (*naṣb*), namely 'big *fatha*', i.e. אַ, 'medium *fatha*', i.e. אִ, and 'small *fatha*', i.e. אֵ. Two vowels correspond to (the Arabic inflectional vowel) 'lowering' (*khafḍ*), namely אֵ and אִ. The vowelless inflection (*jazm*) is the quiescent *shewa*. This is the vowellessness of Arabic. The other *jazm* is the mobile *shewa*. This, as I have mentioned, is divided into three types. The *shewa* requires special discussion and this will come in its appropriate place, with the help of God.

II.L.2.5. Section (on *Rafʿ*)

Take note that one category of 'raising' (*rafʿ*) in the Hebrew language is used in the active participle in certain conjugations, for example בּוֹנֶה, קוֹנֶה, and other examples with this pattern, אוֹמֵר, and other examples with this pattern, שׂוֹרֵף, and other examples with this pattern. To these should be added forms that are used for the imperative and the past such as שׂוֹרֵף 'be burnt', שׂוֹרֵף 'was burnt', and other examples of this pattern; those that are used for the imperative in the conjugation בּוֹנֵן such as סב 'turn', חן 'be gracious'; those that are used for the past in the conjugation שִׁירָו, such as נוֹדַע 'be known', נוֹשַׁע 'be saved'; those that are used for unconjugated nouns designating bodies and abstractions, such as אֶהָל 'tent', בְּהֵן 'thumb', אֶפְנֵן 'circumstance', אוֹצָר 'store', and similar cases, and the abstractions רוֹגֵז 'anger', חֶרֶב 'desolation', אֶמָר 'speech', and so forth. This vowel is not found in (forms expressing) a patient. This category (of *rafʿ*) is used for agents, just as the Arabs use [their] *rafʿ* for agents. The Hebrews use it for forms other than those designating agents by extension, just as the Arabs use their *rafʿ* for forms other than those designating agents by extension, such as

לגה אלעבראני דכל תחתה נגמתאן והמא אן ואו ואלנצב ידכל 740
 תחתה ג נגמאת אלפתחה אלכברי והי אַ ואלפתחה אלוסטי והי
 אַ ואלפתחה אלצגרי והי אַ ואלכפן ידכל תחתה נגמתאן והמא
 אַי אַי ואלגום הו אלשנא אלסאכן והו אלגום אלדי ללערבי
 ואלגום אלכר הו אלשנא אלמתחרך והו אלדי דכרת אנה
 ינקסם ג אקסאם וללשוא כלאם מפיד פיגי פי מוצעה בעון אללה 745

II.L.2.5. פצל

אעלם אן אלקסם אלואחד מן אלרפע פי אללגה אלעבראניה
 אסתעמלוה פי תצאריף מכצוזה פי אלפאעל נחו בוּנה קוּנה
 וזנהמא ואוכל ושמר וזנהמא ^(L3:11v) ושמע ופתח וזנהמא אלי
 גיר דלך ממא קד אסתעמל פי אללאמר ואלעבר מתל שורף 750
 שורף וזנהמא ואסתעמל פי אללאמר מן תצריף כוּנן נחו סב חן
 ואסתעמל פי אלעבר מן תצריף שירו נחו נוֹדע נוֹשע ואסתעמל
 פי אללאסמא אלגיר מתצרפה פי אללאגסאם ואלאעראן כקו פי
 אללאגסאם אהל בהן אוּפן אוּצר ואמתאל דלך ואלאעראן רוּגו
 חרב אמר אלי גיר דלך ולא יוגד הדא אלמלך פי מפעול פקד 755
 צאר הדא אלקסם אלואחד יסתעמל פי אלפאעלין כמא
 אסתעמלו אלערב רפע[הם פ]י אלפאעלין ואסתעמלו
 אלעבראנין פי גיר אלפאעלין תוסעא כמא אסתעמלו אלערב
 רפעהם פי ג[יר] אלפאעלין תוסעא מן נחו אלאתדא

topicalization, interrogative constructions, and so forth. Nobody can object to my statement that this category of *raf^c* is not used in (a form expressing) a patient by saying that *מְזֵרָה הִרְשֵׁת* 'the net is spread' (Prov. 1.17) is a patient and that it has been made a patient by *raf^c*, i.e. *או*. This is because my statement refers only to cases where this type of *raf^c* occurs at the beginning of a word with the first letter but the *mem* in *מְזֵרָה* has been placed before the *raf^c*, and it is for this reason that I have stated that this category of *raf^c* is not found in a patient.

II.L.2.6. Section on the Second *Raf^c*

As for *א*, the Hebrews use this in the imperative of (conjugations in the category) *שׁוּעַל*, as in *שוב*, *קום*, and the like. They use it in a verb whose agent is not named (i.e. a passive verb), for example *קָבַר*, *טָפַר*, and the like. They use it in concrete and abstract nouns and in the names of people. An example of a personal name is *וּפְרָה נַעֲרָהּ* 'and Purah, your servant' (Jud. 7.10). A concrete noun is *פּוֹרְהָהּ | דִּרְכָתַי* 'I have trodden the wine press' (Isa. 63.3). An abstract noun is *דוּמָה* (Psa. 94.17, etc.), *דוּמְיָה* (Psa. 22.3, etc.) 'silence'. To these can be added further examples.

II.L.2.7. Section on *Naṣb*

II.L.2.7.1.

The small *naṣb*, which is *qameṣ*, like *naṣb* in the language of the Arabs, is used in (forms expressing) the patient, for example *שְׁמוּר* 'guarded', *שְׁבוּר* 'broken', *זְכוּר* 'remembered', *בְּנוּי* 'built', and the like. It is used in the 'absolute patient', i.e. the infinitive, as in *שְׁמוּר* 'guarding', *זְכוּר* 'remembering', *בְּנָה* 'building', *עֲשֵׂה* 'doing', and the like. It is used in past verbs, such as *שָׁמַר* 'he built', *בָּנָה* 'he built', and the like. It is used in the form that expresses both the past and the active participle such as *שָׁם*, *קָם* and words with this pattern.

760 ואלאסתפהאם וגיר דלך וליס למעתרן אן יעתרן מא קלתה אן
 לא יוגד הדא אלרפע פי מפעול באן יקול אן מזורה הרשת
 מפעולה ובאלרפע צארת מפעולה והו אז לאן אנמא כלאמי פי
 מא כאן הדא אלרפע פי אול לפטה מע אלחרף אלאול ואלמאם
 פי מזורה קד תקדם [אל]רפ[ע פלדל]ך קלת אנה לא יוגד פי
 765 מפעול מן הד[א אלקס]ם

II.L.2.6. פצל [פי] אלרפע אלתאני

א (L3:11r) אסתעמלוה אלעבראניין פי אלאמר מן שועל נחו שוב
 קום ואמתאל דלך ואסתעמלוה פי אלפעל אלדי לם יסם פאעלה
 מתל ספר קבר ונחוהמא ואסתעמלוה פי אלאסמא אלגאמדה
 770 ואלאעראן ואסמא אלנאס פאסם אנסאן מתל ופורה נערך
 ואלגמאד פורה דרכתי ואלערן דומה דומיה אלי גיר דלך

II.L.2.7. פצל פי אלנצב

II.L.2.7.1.

אלנצב אלצגיר והו אלקאמצה תגרי מגרי אלנצב פי לגה אלערב
 יסתעמל פי אלמפעול כק שמור שבור זכור בנוי [ואמ]תאלה
 775 ואסתעמל פי אלמפעול אלמטלק והו אלמצדר נחו שמר זכר
 בנה עשה ואמתאל דלך יסתעמל פי אלאפעאל אלמאציה נחו
 שמר בנה ואמתאלהמא ויסתעמל פי אללפטה אלואחדה
 ללעבר ולאסם אלפאעל מתל שם קם ואוזאנהמא

II.L.2.7.2.

The 'big *naṣb*' is used in imperatives from (conjugations in the category) גַּנִּי, such as הִכָּה 'hit', הִטָּה 'incline', הֵאָכַל 'feed', הֶעָמַד 'cause to stand', and the like. It is used in 'transposed infinitives', such as דַּבֵּר 'speak', קָנָה לְשָׁלוֹם '(we) look for peace' (Jer. 8.15, etc.), and other forms expressed by this category of *naṣb*.

II.L.2.7.3.

The third (category of) *naṣb*, i.e. *segol*, is used in imperative forms such as הֲרֵךְ מִמְּנִי 'leave me alone' (Deut. 9.14), הֲרַב כְּבָבְטִנִי 'wash me thoroughly' (Psa. 51.4). They use it in past forms such as הֵאָכִיל 'he fed', הֶחֱזִיק 'he made strong', הֶחֱשׂוּ 'they were silent', and so forth.

II.L.2.8. Section on *Khafḏ***II.L.2.8.1.**

The *khafḏ* vowel אֵ is used in past forms such as הִקִּים 'he caused to rise', הֶעִיד 'he bore witness'. It is used in a noun of agent (active participle) such as מְקִים 'causing to rise', מְעִיד 'bearing witness'. It is used in imperative forms substituting for the other category of *khafḏ* (i.e. *hireq*) when it is followed by one of the letters אֵהָחֵעַ, as in הֶעָלוּ 'remove yourselves' (Num. 16.24), הִרְמוּ 'remove yourselves from the midst' (Num. 17.10), and the like.

II.L.2.8.2.

The second category of *khafḏ*, i.e. אֵ, is used in the past of all conjugations from the category גַּנִּי, for example הִכָּה 'he hit', הִצִּיל 'he saved', הִגָּשׁ 'he approached', הִנַּח 'he placed', הִגְלָה 'he revealed', הִגְלָה 'he exiled', דַּבֵּר 'he spoke', בָּלַע 'he swallowed', זָבַח

II.L.2.7.2.

אלנצב אלכביר יסתעמלוה פי אלואמר מן גני נחו הכה הטה
 האכל העמד ונחו דלך ואסתעמלוה פי אלמצאדר אלמסתעארה 780
 נחו דבר קוה לשלום אלי גיר דלך ממא יפידה הדא אלנצב

II.L.2.7.3.

אלנצב אלתאלת והו אלסגול אסתעמלוה (L5:19r) פי אלאמר נחו
 הרף ממני הרב כבסני (L3:7r) ואסתעמלוה פי אלעבר נחו האכיל
 החזיק החשוו אלי גיר דלך

II.L.2.8. פצל פי אלכפן 785

II.L.2.8.1.

אלמלך אלדי ללכפן אי אסתעמלוה פי אלעבר נחו הקים העיד
 ואסתעמלוה פי אסם אלפאעל נחו מקים מעיד ואסתעמלוה פי
 אלאמר נאיבא ען אלכפן אלאכר אדא כאן בעדה חרף מן תרוף
 אהחע נחו העלו הרמו מתוך אלי גיר דלך

II.L.2.8.2.

אלכפן אלב הו אי אסתעמלוה פי אלעבר מן גני פי גמיע 790

תצאריפהא נחו הכה הציל הגש הנח <גלה> הגלה דבר בלע

'he sacrificed', נָחַם 'he comforted', הִשְׁלִיךְ 'he threw', הִשְׁלִיךְ 'he threw', הִפְצִיר 'he pushed', הִשְׂבִיעַ 'he sated', בִּקְשָׁה 'he sought', הִדְרָכָה 'he bent (bow)', כָּרַבֵּל 'he mantled', תַּעֲתַע 'he mocked', הִשְׁמָאֵל 'he turned left'. It is used in the imperative of all conjugations in the category of שִׁירָה, for example שִׁים 'place', שִׁיחַ 'tell', הִכּוּן 'be prepared', הִסּוּעַ '?', הִמַּק 'decay', הִבוּד 'be confused'. It is used in the imperative, the past and the active participle of most conjugations of the category מַסַּב, for example הִתְהַלֵּךְ, הִתְהַלֵּךְ, מִתְהַלֵּךְ. These and others are examples of the use of *khafd*, *naṣb* and *raf*^c in the Hebrew language.

II.L.2.9. Section (Preliminary Remarks on the *Shewa*)

(What corresponds to Arabic) vowellessness (*jazm*) in the Hebrew language is the quiescent *shewa*. This is because the *shewa* falls into two categories, quiescent and mobile. The quiescent *shewa* is what deprives a letter of a vowel so that it is not mobile. The mobile *shewa* is additional to the (inventory of) vowels of the Arabic language, (the treatment of which) has various subsections.

II.L.2.10. Section concerning the *Shewa*

II.L.2.10.1.

The *shewa* is divided into two categories, quiescent and mobile. There is no third category. The quiescent *shewa* has features by which it is distinguished from the mobile *shewa*. The mobile *shewa* has two features by which it is distinguished from the quiescent *shewa*.

II.L.2.10.2.

A feature of the quiescent *shewa* is that it makes a letter under which it occurs quiescent and makes it part of the preceding

זָבַח נַחֵם הַשְּׁלִיךְ הַשְּׁלִיךְ הַפְּצֵר הַשְּׁבִיעַ בְּקֶשֶׁה הַדְּרָכָה <כְּרָבֶל>
 תַּעֲתֵעַ הַשְּׁמָאִיל וְאַסְתַּעֲמְלוּהָ פִי אֵלֵאמֵר מִן שִׁירָה פִי גְמִיעַ
 תַּצְאָרִיפֶהָא נַחוּ שִׁים וְשִׁיחַ וְהַכּוֹן וְהַסּוּעַ וְהַמֶּקַּע וְהַבּוּד
 וְאַסְתַּעֲמְלוּהָ פִי אֵלֵאמֵר וְאַלְעֵבֵר וְאַלְפֶאעֵל מִן עֵלֵאמָה מְסַב פִי 795
 אַכְתֵּר תַּצְאָרִיפֶהָא נַחוּ הַתְּהַלֵּךְ הַתְּהַלֵּךְ מִתְּהַלֵּךְ אֵלֵי גִיר דִּלְךָ
 מִמָּא אִסְתַּעֲמַל אֲלִכְפִין וְאַלְנַצֵּב וְאַלְרַפַּע פִי לָגָה אֲלַעֲבֵרֵאנִיהָ

II.L.2.9. (L5:20r) פֶּצֶל

אַלְגֹּזִם פִי לָגָה אֲלַעֲבֵרֵאנִי הוּ אֲלִשׁוּא אֲלִסְאֲכֵן לֵאן אֲלִשׁוּא עֲלִי
 קְסַמִּין סֵאכֵן וּמִתְחַרְךְ פֶּאֲלִסְאֲכֵן הוּ אֲלִדִי יִגְזִם אֲלִחֶרֶף לִילֵא 800
 יִתְחַרְךְ וְאַלְמִתְחַרְךְ הוּ אֲלִזְאִיד עֵן אֲנַחֵא אֲלִלְגָה אֲלַעֲרַבִיָּה וְלֵה
 פִּנּוֹן עֵדָה

II.L.2.10. פֶּצֶל פִי אֲלִשׁוּא

II.L.2.10.1.

אֲלִשׁוּא יִנְקַסִּים קְסַמִּין סֵאכֵן וּמִתְחַרְךְ וְלֵא קְסַם תֵּאֲלֵת לֵהֲמֵא
 פֶּלְלִסְאֲכֵן עֵלֵאמָתַת יִתְמִיזוּ בֵּהָא מִן אֲלִמִּתְחַרְךְ וְלִלְמִתְחַרְךְ 805
 עֵלֵאמָתִין יִתְמִזוּ בֵּהָא מִן אֲלִסְאֲכֵן (L5:20v)

II.L.2.10.2.

מִן עֵלֵאמָה אֲלִסְאֲכֵן אֲנָה יִסְכֵּן אֲלִחֶרֶף אֲלִדִי הוּא תַּחְתָּה וְיִגְעֵלָה

(syllabic) group, for example יִשְׂרָאֵל 'Israel', יְהוּדֵיָהוּ 'Jehdeiah', זִמְרִי 'Zimri', לְמַשְׁכָּי 'for cleansing' (Ezek. 16.4), וּפְסָלִי וְנֹסְכִי 'my graven image and my molten image' (Isa. 48.5). So the letter under which the (quiescent) *shewa* occurs becomes quiescent. Whatever letter it occurs under is not mobile at all and it (the quiescent *shewa*) cuts it off from what is after it and conjoins it to what is before it.

II.L.2.10.3.

Another of its features is that it divides a word into (units) that have the status of words. This is because every letter at the end of a word is quiescent when it is deprived of an accompanying vowel and this letter that is deprived of a vowel is the stopping point of the word and its place of division, as in בְּרֵאשִׁית, in which the *tav* is the stopping point of the word, and אֹזֶר, in which the *resh* is the stopping point of the word, and so forth. A quiescent *shewa* in the middle of a word has the same status, for it is in a sense a stopping point on account of its quiescence, for example וְהָאֲחַשְׁדַּרְפָּנִים 'and the satraps' (Esther 9.3), הַמְצַפְצְפִּים 'those who chirp' (Isa. 8.19). Each of these two expressions has the status of three words on account of the quiescent *shewa*. If it were absent, this division would not be admissible.

II.L.2.10.4.

Another of its features is that it indicates the feminine gender in many cases, for example, רָחַצְתָּ בְּחֵלְתְּ 'you (fs.) washed and you painted (fs.) (your eyes)' (Ezek. 23.40), and similar cases. Forms such as דָּרַדְּ and מָלְדְּ are not counterevidence, since I did not say that it occurred at the end of a word only to express the feminine gender, but that it indicates feminine gender in many cases.

פי חזב מא תקדמה נחו יִשְׂרָאֵל יַחְדָּיהוּ זְמָרִי לְמִשְׁעֵי וּפְסָלִי וּנְסָכִי
 פצאר אלחרף אלדי תחתה אלשוא סאכנא לא יתחרך בתה
 מהמא הוא תחתה ופצלה ממא בעדה ואצאפה אלי מא קבלה

810

H.L.2.10.3.

ומן עלאמאתה איצא אנה יקסם אללפטה מתאבה כלם לאן כל
 חרף פי אכר כלמה הו סאכנ אדא ערי מן מלך יכון מעה פיוון
 דלך אלחרף אלעארי מן (L4:4r) מלך הו מחט אלכלמה ומקטעהא
 נחו בְּרֵאשִׁית אלדי אלתו מחט אלכלמה ונחו אור אלדי אלריש
 מחט אלכלמה אלי גיר דלך פאלשוא אלסאכנ פי וסט אלכלמה
 יגרי הדא אלמגרי לאנה קד צאר מחט עלי וגה לסכונה מתל
 והאחשדרפנים המצפצפים צארת כל לפטה מן האתין
 אללפטתין במתאבה תלת כלם לאגל אלשוא אלסאכנ ולו
 אנעדס לם תצח אלקסמה פיהא

815

H.L.2.10.4.

ומן עלאמאתה איצא אנה ינבה עלי אלתאנית פי כתיר מן (L4:4v)
 אלמואצע נחו רְחֻצָּתָּ כְּחֻלָּתָּ ומא מאתל דלך ולא יעתרן דלך
 דְּרִךְ מְלִךְ לאני מא קלת אנה לא יכון פי אכר כלמה אלא
 ללתאנית ואנמא קלת אנה ינבה עלי אלתאנית פי כתיר מן
 אלמואצע

820

II.L.2.11. Section (on the Nature of Mobile *Shewa*)

II.L.2.11.1.

A feature of mobile *shewa* is that when it occurs under a letter, the letter is not in any way static or at rest. If a speaker wished to make it quiescent, he would never speak, just as if a speaker wanted to always make a quiescent *shewa* mobile,

GAP

II.L.2.11.2.

Another of its features is that it does not make the letter following it quiescent but rather only makes the third letter after it quiescent. This statement is valid since it (the mobile *shewa*) itself is not removed from under its letter but rather its letter is made mobile and the letter after it is made light (i.e. *rafe*). Quiescence may occur in the third letter or one greater (in number) than that. Examples of the occurrence of quiescence on the third letter are בְּיִשְׂרָאֵל 'in Israel', בְּיִזְרְעֵאל 'in Jezreel', לְיִרְמְיָהוּ 'to Jeremiah' (Neh. 12.12, etc.). Examples (of quiescence) in a later syllable are בְּרֵאשִׁית 'in the beginning', בְּאֶרֶץ 'in the land (of)', בְּחֶרֶב 'with a sword', and similar cases.

II.L.2.11.3.

And if somebody were to say 'What are the full facts concerning the two of them, I mean the quiescent and the mobile *shewa*?', the response would be as follows. As for the quiescent *shewa*, I do not know any more of its distinctive features than those that I have already mentioned. With regard to the mobile *shewa*, it must be treated in various subsections. All the following subsections, therefore, concern the mobile *shewa* rather than

II.L.2.11. פצל 825

II.L.2.11.1.

מן עלאמה אלמתחרך אנה אדא כאן תחת חרף לא יסתקר דלך
אלחרף ולא יסכן בתה עלי וגה מן אלוגוה ולו ראם אלמתכלם אן
יסכנה למא תכלם אבדא כמא אנה לו ראם אלמתכלם אן יחרך
אלסאכן דאימא

GAP

II.L.2.11.2.

ומן עלאמאתה איצא אנה מא יסכן עלי אלחרף אלתאני ^(L5:4r) 830

מנה בל לא יסכן אלא עלי אלחרף אלתאלת הדא אלקול הו
תגזו לאנה הו בעינה לא יברח מן תחת חרפה ואנמא יתחרך
חרפה ויכף אלחרף אלדי בעדה פקד יקע אלסכון פי אלתאלת
וקד יקע פי מא זאד ען דלך פתקול פימא וקע אלסכון פי
אלתאלת בִּישָׁרְאֵל בִּיזְרְעָאֵל לְיִרְמְיָהּ וּמֵא זֹאד עֵן דִּלְךָ מֵתֵל 835
בְּרֵאשִׁית בְּאֶרֶץ בְּחָרְבַּ וּאִמְתֵּאל דִּלְךָ

II.L.2.11.3.

פאן קאל פמא מחצה אלפאידיה בהמא אעני אלסאכן ^(L5:4v)

ואלמתחרך קיל לה אמא אלסאכן פמא ערפת לה מן אלחט
אלא מא דכרתה מן עלאמאתה ואמא אלמתחרך פהו אלמפנן
באלפנון פגמיע מא בעד מן אלפנון פהי ללמתחרך דון אלסאכן 840

the quiescent *shewa*. It is not necessary to mention the corresponding quiescent *shewa* in each place, since it is sufficient to say that the quiescent *shewa* does not have any more features than those that have been mentioned. I shall present below the various subsections concerning the mobile *shewa*.

II.L.2.12. Chapter concerning the Mobile *Shewa* and what is Related to this

Take note that the inventory (of letters) consists of twenty-two basic letters, in addition to which there are the 'straight' letters, the letters with *rafe* and the letters 'between two grades', as has been stated previously. The discussion here relates only to basic features and not to secondary features.

II.L.2.12.1. The First Subsection

II.L.2.12.1.1.

This is its influence by the four letters אָהֶהֶא . When these four letters are preceded by a letter that is not one of them and under this letter there is *shewa*, the *shewa* is pronounced as a shortened vowel like the vowel that is under one of the four letters. Now, if it is appropriate for *ga'ya* to occur on it, it is pronounced equal to the vowel (following it). For example, וְאִם־כִּכְּה 'and if thus' (Num. 11.15), in which *shewa* is under *vav* and the *vav* is pronounced with *hireq* like that which is under the 'alef, but shortened since it does not have *ga'ya*. Surely you see that when it is appropriate for it to have *ga'ya*, it is pronounced with the (vowel) pronounced on the letter equally, without any difference, for example וְאִם־יֹתֵר 'and if there remains' (Exod. 29.34). Similar to the preceding examples are

פלא חאגה אלי דכר סאכנ אלמתחרך פי כל מוצע אד קד גנית
 בקולי אן מא ללסאכנ פאידה גיר מא דכר מן עלאמאתה פאדכר
 מא יתגה מן פנון אלמתחרך

II.L.2.12. באב פי (L5:5r) אלשווא אלמתחרך ומא יתצל בדלך

845 אעלם אן אלקבאלה אתנין עשרין חרפא אצולא מא סוי
 אלפשוטות ואלחרוף אלמרפיה ואלחרוף אלמנזלה בין מנזלתין
 כמא תקדם אלקול פיה ואלכלאם האהנא אנמא יתעלק
 באלאצול דון אלפרוע

II.L.2.12.1.

II.L.2.12.1.1.

אלפן אלאול הוא מא יחצל לה מן אלתאתיר פי ארבע חרוף
 850 אַהחע פאן הדה אלארבע חרוף אדא כאן קבל אחדהא חרף מן
 סואהא תחתה שוא כרג דלך אלשווא בכרוג (L5:5v) דלך אלמלך
 אלדי תחת אלארבעה חרוף מכפפא אלאן אן יחסן מעה דכול
 אלגעיה כרג בכרוג אלמלך סוא נחו וַאם כָּכָה אלשווא תחת
 אלואו כרג אלואו בחרק מתל מא תחת אלאלף מכפפא למא לס
 855 תכון מעה אלגעיה אלי תרי אן למא חסן מעה דכול אלגעיה כרג
 בכרוג אלחרף סוא מן גיר פרק כקו וַאם יִנְתֵּר ומתל אלדי תקדם

וְאֶת־תַּעֲנָךְ 'and Taanach' (Jud. 1.27), וְאֶת־מְגִדּוֹ וְאֶת־גֶּזֶר 'Megiddo and Gezer' (1 Kings 9.15), in which the *shewa* is pronounced as a shortened *segol*. When, however, you say וְאֶת־בָּנָיו 'and his sons' (Gen. 9.1, etc.), the *shewa* is pronounced with a *segol* of full length on account of the *ga'ya*, and so also other cases where *shewa* is pronounced with the pointing of the 'alef.

II.L.2.12.1.2.

As for *he*, a *shewa* before it is pronounced with the vowel of the *he*, for example in וְהִיא the *shewa* is pronounced as a short *qameṣ* on account of the absence of *ga'ya*. When *ga'ya* is appropriate, the *shewa* is pronounced with the *qameṣ* of the *he* with its full length, for example וְהִיא. In יְהוּדָה the *shewa* is pronounced with a shortened *qibbuṣ*, due to the absence of *ga'ya*, and other cases where *shewa* is pronounced like the pointing of the *he*.

II.L.2.12.1.3.

Het: Examples of *shewa* before *het* are רְחוֹקָה־הִיא 'it is far' (Jdg 18.28), כִּי קוֹל כְּחוֹלָה 'for (I heard) the voice of a woman in travail' (Jer. 4.31), וְחֶלֶה חָרָב 'and the sword will rage' (Hosea 11.6), וְחֶשֶׁב וְחֶבֶד כְּנִי 'and the skilfully woven band' (Exod. 28.8, etc.), וְהַטּוֹב 'and your palate is the best of wine' (Cant. 7.10), and other cases.

II.L.2.12.1.4.

'*Ayin*: Examples of *shewa* before 'ayin are בְּרוּךְ יְהוָה לְעוֹלָם 'blessed be the Lord for ever' (Psa. 89.53), in which the *lamed* of לְעוֹלָם is pronounced with a *holem* like the 'ayin but shortened. When it is appropriate for it to have *ga'ya*, there is no difference between the *shewa* and the *holem*, for example יְהִי שְׁמוֹ לְעוֹלָם 'may his

<וְאֶת> תַּעֲנֵךְ וְאֶת מַגְדּוֹ וְאֶת גִּזְרֵי כְרֵג אֱלֹשׁוּא בַת־לֶת נִקְט
 מִכַּפְּפָא וַאֲדָא קִלְתָּ וְאֶת בְּנֵי כְרֵג אֱלֹ (L4:1r) שׁוּא בַת־לֶת נִקְט
 מִסְתּוֹפָא לְאֵגְלֵי אֱלֹגְעִיָּה אֱלִי גִיר דְּלֶךְ מִמָּא יִכְרֵג אֱלֹשׁוּא בִּנְקֻט
 אֱלֹאֲלֶךְ 860

II.L.2.12.1.2.

אֱלֹהָא יִכְרֵג אֱלֹשׁוּא אַדָּא כְּאֵן קַבְלָהּ בְּאֶלְמֶלֶךְ אֱלֹדֵי יִתְחַרְךְ
 אֱלֹהָא כְּקוֹ וְהָיָה כְרֵג אֱלֹשׁוּא בְּקַמְצָה כְּפִיפָה לְעַדְם אֱלֹגְעִיָּה
 וַאֲדָא חֲסַנְתָּ אֱלֹגְעִיָּה כְרֵג אֱלֹשׁוּא בְּקַאֲמַצָּה אֱלֹהָא מִסְתּוֹפָא
 כְּקוֹ וְהָיָה <וְיִהוּדָה> כְרֵג אֱלֹשׁוּא בְּאֶלְזֵג מִכַּפְּפָא לְעַדְם אֱלֹגְעִיָּה
 אֱלִי גִיר דְּלֶךְ מִמָּא [כ]רֵג אֱלֹשׁוּא בִּנְקֻט אֱלֹהָא 865

II.L.2.12.1.3.

אֱלֹחִית אֱלֹשׁוּא קַבְלָהּ אֱלֹחִית כְּקוֹ רְחֻזְקָה הִיא כִּי קוֹ [ל כ] חוּלָה
 וְחָלָה חֲרַב וְחָשַׁב אֶפְדָּתוֹ וְחָכַךְ כִּיִּין הַטּוֹב אֱלִי גִיר דְּלֶךְ (L4:1v)

II.L.2.12.1.4.

אֱלֹעִין אֱלֹשׁוּא קַבְלָהּ אֱלֹעִין בְּרוּךְ יִי לְעוֹלָם כְרֵג אֱלֹלְמָאֵד מִן
 לְעוֹלָם [ב] חֲלָם מִתְלָהּ אֱלֹעִין מִכַּפְּפָא וְלִמָּא חֲסַן מַעָה דְכּוּל
 אֱלֹגְעִיָּה לֹם יִכּוֹן בֵּין אֱלֹשׁוּא וְאֱלֹחֲלָם פֶּרֶק נַחוּ יִהִי שְׁמוֹ לְעוֹלָם 870

name be for ever' (Psa. 72.17). Similar cases are וְאִם רַע בְּעֵינֶיכֶם 'and if it is bad in your eyes' (Josh. 24.15), בְּעֵינֵי אֱלֹהִים 'in the eyes of God' (Prov. 3.4), וְאָדָם 'and a man' (Gen. 2.5, etc.), וְעָלָה 'and the boundary goes up' (Josh. 15.6, etc.), וְעֶפְרוֹן יָשָׁב 'and Ephron was sitting' (Gen. 23.10), וְעָרֵי מְבֻצָּר 'and the fortified cities' (Josh. 19.35), and other cases.

II.L.2.12.1.5.

Now this rule applies to *shewa* with the four letters when *shewa* is under a letter that is not one of the four.

II.L.2.12.1.6.

When it is of one of the four, the rule does not apply, for example יִמְחָאוּ יְדָי 'let them clap their hands' (Psa. 98.8, etc.), אֱלֹהֵיהֶם דְּי 'the house of) their God which' (Ezra 7.16). If it is said 'Why is it that these four letters differ in this way from the other letters when they come before (another of the four letters) and have *shewa*, and why does the rule not apply to all (letters)?', the response to him would be as follows. Since the letter (i.e. one of the אֶהָעֵ letters) that is before the four letters requires a vowel together with *shewa* (i.e. a vowel represented by a *hatef* sign), the vowel (of the *hatef*) is dominant, so the *shewa* does not have any influence and the *het* of יִמְחָאוּ is pronounced with *pataḥ* and the *he* of אֱלֹהֵיהֶם is also pronounced with it. Moreover יִמְחָאוּ cannot be pronounced with *pataḥ* and *shureq* and it is also not possible for it be pronounced with *shureq* and not *pataḥ*, for if it were pronounced with *shureq*, I mean *qibbuṣ*, there would be no reason for *pataḥ* to occur. Since these two situations are impossible, it must be pronounced with *pataḥ*, due to its natural association with it. What has been said concerning יִמְחָאוּ יְדָי applies equally to אֱלֹהֵיהֶם. If somebody says 'Why are the other

ומתלה ואם רע בְּעֵינֵיכֶם בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם וְעֵלָה הַגְּבוּל וְעַפְרוֹן

יושב וְעָרִי מְבַצֵּר אֵלֵי גֵיר דֹּלֶךְ

II.L.2.12.1.5.

אֲלֵאן הַדָּא אֲלִשְׂרֵט לְאִזִּים פִּי אֲלִשְׂוֵא מֵע אֲלֵאֲרַבַּע חֲרוֹף מִתִּי
כֵּאֵן אֲלִשְׂוֵא תַחַת חֲרוֹף מִן סוּי אֵל (L4:2r) אֲרַבַּעַה

II.L.2.12.1.6.

פֵּאמָא אֵן כֵּאֵן מִן אֲלֵאֲרַבַּעַה בְּטֵל הַדָּא אֲלִשְׂרֵט נַחוּ קוּ יְמָחֵאוּ 875
כֶּף <אֲלֵהָהוּם דִּי> פֵּאֵן קִיל וְלִם כֵּאֲלַפְתָּ הַדָּה אֲלֵאֲרַבַּעַה חֲרוֹף
אֲדָא כֵּאֲנַת קֵבֵל וְתַחַתְהָא שְׂוֵא לְסֵאִיר אֲלֵחֲרוֹף פִּי מֵא הַדָּא
סְבִילָה וְלִם לֹא כֵּאֲנַת אֲלַעֲלָה סֵאִירָה פִּי אֲלֵכֵל קִיל לָה לְמֵא כֵּאֵן
אֲלֵחֲרוֹף אֲלֵדִי קֵבֵל אֲלֵאֲרַבַּעַה מְנַהָא אַחַתְאָג אֵלֵי מֵלֶךְ מֵע
אֲלִשְׂוֵא פֵּאֲלַחְכֵּם לְלִמְלֶךְ פֵּלְדֹלֶךְ לִם יוֹתֵר אֲלִשְׂוֵא אַתְרָא פֵּכְרַג 880
חֵית יְמָחֵאוּ בֵּאֲלַפְתַּחַה וְכֵרַג הָא אֲלֵהָהוּם בְּהָא אֵיִצָּא (L4:2v)
וְאַסְתַּחְאֵל כְּרוּג יְמָחֵאוּ בֵּאֲלַפְתַּחַה וְאַלְשֵׂרַק וְאַמְתַּנַּע אֵיִצָּא
כְּרוּגָה בֵּאֲלִשְׂרַק מִן דוֹן אֲלַפְתַּחַה אֲד לֹו כְּרַג בֵּאֲלִשְׂרַק אַעֲנִי
בֵּאֲלִזְג לְכֵאֵן לֹא פֵּאִידָה פִּי מְגִי אֲלַפְתַּחַה וְלִמֵּא אַמְתַּנַּע
אֲלַקְסִמָּאֵן וְגַב כְּרוּגָה בֵּאֲלַפְתַּחַה לְאַכְתַּצְאַצְהָא בַּה וְאַלְכֵלָאֵם פִּי 885
אֲלֵהָהוּם כֵּאֲלֵכֵלָאֵם פִּי יְמָחֵאוּ כֶּף סוּא פֵּאֵן קִיל וְלִם לֹא כֵּאֵן חֵכֵם

letters not like these four letters when they are before the aforementioned (four letters), especially when every *shewa* under a letter must be pronounced as a vowel when ...

GAP

II.L.2.12.2. (The Second Subsection)

II.L.2.12.2.1.

... because *shewa* has not changed form but rather is adjacent to it, just as *qameṣ* is adjacent to *pataḥ* and other vowels. This is demonstrated by the fact that *mem* in לִירְמְיָהּ 'to Jeremiah' has *shewa* under it and the *yod* after it has *qameṣ* under it, but the *shewa* is not pronounced like *qameṣ* but rather is pronounced like *hireq*, unlike the four letters. The *shewa* of the four letters is restricted by what is before it, but the *shewa* of *yod* is not restricted by what is after it. The difference, therefore, is clear between the two subsections.

II.L.2.12.2.2.

If somebody were to say 'What is the value of us knowing this?', the response to him would be as follows. When *shewa* comes before *yod*, in most cases this is an indication of the indefinite. If a vowel were to occur in place of it, this would be an indication of the definite, for example בְּיוֹם זִבְחֶכֶם 'on the day of your sacrifice' (Lev. 19.6), (which is) indefinite, and בְּיוֹם הַהוּא בְּרָם 'on that day, a vineyard' (Isa. 27.2), (which is) definite, הַפֶּדֶה לִיבְשָׁה יָם 'He turned the sea into dry land' (Psa. 66.6), (which is) indefinite, בְּיַבְשָׁה עָבַר יִשְׂרָאֵל 'Israel passed on the dry land' (Josh. 4.22), (which is) definite, and so forth.

בקיה אלחרוף כחכס הדה אלארבעה אדא כאנת קבל הדה
אלמדכורה ולא סימא אן כל שוא תחת חרף יגב אן יכרג במלך
מתי

GAP

II.L.2.12.2.

II.L.2.12.2.1.

890 (L3:3r) לאן אלשוא מא גייר חכס בל גאורה כמא יגאור אלקמץ
ללפאתחה וסואהא מן אלמלוך יביין דלך אן אלמאם מן לירמיה
תחתה שוא ואליוד בעדה תחתה קמץ ולם יכרג אלשוא
באלקאמצה בל כרג בחרק מכאלפא ללארבעה חרוף פשוא
אלד חרוף מקצור עלי מא קבלה ושוא אליוד גיר מקצור עלי מא
895 בעדה פאלפרק טאהר בין אלפנין

II.L.2.12.2.2.

פאן קאל ומא אלפאידה פי מערפתנא דלך קיל לה אן אלשוא
אדא כאן קבל אליוד פי אכתר אלמואצע יכון דלאלה עלי
אלמנכר ולו כאן עוצה מלך לכאן דלאלה עלי אלמידע כק ביום
זבחכם מנכר ביום ההוא כרם מידע הפד ים ליבשה מנכר

900 ביבשה עבר ישראל מיודע ואמתאל דלך

II.L.2.12.3. The Third Subsection

II.L.2.12.3.1.

The remainder of the inventory of letters amounts to seventeen letters. If *yod* (which has been discussed above) is added to them, they come to eighteen letters. *Shewa* under these eighteen letters is pronounced as a short *pataḥ*. Examples of cases in which it is not appropriate for *ga'ya* to occur include בְּרַב־עַם 'in a multitude of people' (Prov. 14.28), גְּרִשְׁתֶּיכֶם 'your evictions' (Ezek. 45.9), דִּרְכָיו רְאִיתִי 'I have seen his ways' (Isa. 57.18), וְרֹאשׁ־עֵרֶב 'and the head of Oreb' (Jud. 7.25), זְכוֹר־יְהוָה 'remember, oh Lord' (Psa. 132.1), טְמֵאַתְּ הַשֵּׁם 'unclean of name' (Ezek. 22.5), יִרְאוּ אֶת־יְהוָה 'fear the Lord' (Jos. 24.14), and other cases with these eighteen letters. If one were to say 'Tell me about the *shewa* that is pronounced as *pataḥ* under these eighteen letters. Is it substituting for another (pronunciation), or is it alone the pronunciation that is the rule under the letters to the exclusion of any other, or is this pronunciation together with another the rule under them, or what is the situation concerning this?', the response to him would be as follows. These letters are pronounced as *pataḥ*. It is a feature of this *pataḥ* that it is only pronounced short. *Shewa* is the only way to represent this shortness. Since according to their principles *shewa* is not combined with a vowel under these eighteen letters, they marked the *shewa* alone. It was not possible for them to mark the *pataḥ* by itself, since it would have been pronounced as a full vowel.

II.L.2.12.3.2.

If one were to say 'According to this statement, when a *shewa* occurs under these eighteen letters it is only pronounced as short *pataḥ*, but we seen a contradiction of this in cases such as כְּשִׂמְחֹתֶיךָ לְנַחֲלֶת בְּיַד־יִשְׂרָאֵל 'As you rejoiced over the inheritance of

II.L.2.12.3. פנא תאלתא

II.L.2.12.3.1.

אלבאקי מן חרוף אלקבאלה יז חרף ותעוד אליהא אליוד תציר
 יח חרפא [פה] דא יח חרפא יכרג אלשוא תחתהא בפאתחה
 [כפיפה] ומא לא יחסן מעהא דכול געיה כק ברב עס
 [גרש] ותיכס דרכיו ראיתי וראש ערב וזאב זכור יי טמאת השם 905
 יראו את יי אלי גיר דלך מן הדה (L3:3v) אליח חרפא פאן קאל
 כברני ען אלשוא אלדי יכרג בפאתחה תחת הדה אלחרוף אליח
 הו נאיב ען גירה אם הו וחדה באלואגב תחת הדה אלחרוף דון
 גירה אם הו וגירה באלואגב תחתהא אם כיף אלחאל פי דלך
 קיל לה אן הדה אלחרוף נטקהא אלפאתחה ומן חכס הדה 910
 אלפאתחה אלמדכורה לא תכון אלא כפיפה ולא וגה לכפתהא
 גיר אלשוא ולמא לס יכון אלשוא פי אצולהם יגתמע מע מלך
 תחת הדה אליח חרפא געלו אלשוא פקט ולם ימכן אן יגעלו
 אלפאתחה (L4:5r) וחדהא לאנהא תגי מסתופאה

II.L.2.12.3.2.

פאן קאל אן עלי הדא אלקול אן הדה אליח חרפא מתי כאן 915
 תחתהא שוא לא יכרג אלא בפאתחה כפיפה ונחן גרי כלאף
 דלך כקו כשמחתך לנחלת בית ישראל אלדי אללמאד מן

the house of Israel' (Ezek. 35.15), in which the *lamed* of לְנַחֵלֶּה is 'heavy', the response to him would be that what makes the *lamed* heavy is the *ga'ya*, for this is the only thing that can change the form of the vocalic pronunciation of the *shewa*.¹² If he says '(Why) have they not marked a *pataḥ* where the *ga'ya* occurs to express heaviness and a *shewa* where there is shortness?', the response to him would be as follows. It is not permissible to mark a *pataḥ* where (the *shewa* is pronounced with) heaviness, because the rule regarding the marking of *shewa* and *pataḥ* on these eighteen letters is that the *pataḥ* alone does not indicate *shewa* but *shewa* alone indicates *pataḥ*. Furthermore if they marked *pataḥ* where there is heaviness, that would make it unclear as to whether the following letter had *dagesh* or not, since one of the features of *pataḥ* is that in many places it is followed by *dagesh* to express definiteness, for example הַיּוֹם הַזֶּה בְּאִישׁ הַזֶּה 'whoever touches this man' (Gen. 26.11), בְּיוֹם הַהוּא 'on that day', and so forth. A mobile *shewa* can never be followed by *dagesh* in the reading of Scripture, except in שְׁתִּים and שְׁתֵּי. In the discussion concerning these below, however, I shall explain that the *shewa* in these two words is quiescent and not mobile.

II.L.2.12.3.3.

Furthermore, *ga'ya* is not obligatory under a letter as a vowel and *shewa* are obligatory, because *ga'ya* is only an exhalation of air in speech, and its elision is possible. The reader chooses in his reading (whether to pronounce it or not). There are some places, however, in which the speaker does not have a choice,

¹² The extant model manuscripts L, A and C do not have *ga'ya* on the *shewa* here: L לְנַחֵלֶּה; A, C לְנַחֵלֶּה. Moreover in the available manuscripts of *Hidāyat al-Qāri'* a *ga'ya* sign is not marked.

לנחלת תקיל קיל לה אן אלדי תקל ללמאד אלגעיה אד ליס תם
 שי יגיר חכם תחריך אלשווא סואהא פאן קאל והלא געלו מוצע
 אלגעיה אלתי תגי ללתתקיל פאתחה ומוצע אלתכפיף שוא קיל 920
 לה לא (L4:5v) יגוז אן יכון מוצע אלתתקיל פאתחה לאן אלואגב
 ללחרף מן הדה אלייח אלשווא ואלפאתחה פאלפאתחה וחדהא
 לא תדל עלי אלשווא ואלשווא וחדה ידל עלי אלפאתחה ואיצא
 פאן לו געלו אלפאתחה מוצע אלתתקיל לאשכל דלך פי אן
 אלחרף אלתאני מנה מדגוש או גיר מדגוש לאן מן בעץ אחכאם 925
 אלפאתחה פי כתיר מן אלמואצע אן יגי בעדהא אלדגש
 ללתעריף כקו הנוגע בא הז ביום ההוא ואמתאלהמא (L4:6r)
 ואלשווא אלמתחרך לא יכון בעדה דגש אבדא פי אלמקרא אל
 שתיים ושתי ועלי מא יגי אלכלאם עליהמא פי מא בעד ואביין אן
 אלשווא פיהמא הו סאכן וליס הו מתחרך 930

II.L.2.12.3.3.

ואיצא פאן אלגעיה ליסת הי באלואגב תחת אלחרוף כמא יגב
 ללמלך ואלשווא לאן אלגעיה אנמא הי תנפס פי אלכלאם
 פחדפהא ממכן ואלקאר מכייר פי קראתהא אלא פי מואצע ליס

for example *לֹא יִשְׁנוּ אִם-לֹא יַרְעוּ* 'for they do not sleep unless they do wrong' (Prov. 4.16), because the *ga'ya* makes it into the lexical class of 'slumber and sleep'. If it were lacking, it would be from the lexical class of repeating, as in *שְׁנוּ וַיִּשְׁנוּ* "'Do it a second time" and they did it a second time' (1 Kings 18.34). This applies also to the lexical classes of 'fearing' and 'seeing'. The lexical class of 'fearing' has *ga'ya*, for example *יִרְאוּ מִיהוָה* 'Let them fear the Lord' (Psa. 33.8). Although here it has two *yods*, there is potential doubt in cases such as *יִרְאוּ גוֹיִם וַיִּבְשׁוּ* 'The nations will see and be ashamed' (Micah 7.16). If this is the case, the occurrence of *ga'ya* in the lexical class of 'fearing' prevents it. To these can be added further examples in which the reader does not have a choice. Cases in which the reader does have a choice include *וְהָיָה—וְהָיָה*, *וְהָיְתָה—וְהָיְתָה*, and the like. Such cases do not attain the status of the vowels and the *shewa*, because the construction of a word is based on the vowels. Its construction is not based on the *ga'ya*. For this reason the scholars of language in this discipline say 'The *ga'ya* has no principle'. For these reasons, when there is a need for lengthening, you mark a *ga'ya* with *shewa* and you do not mark *pataḥ* by itself. This is the appropriate response to the question.

II.L.2.12.4. The Fourth Subsection

II.L.2.12.4.1.

When *shewa* is under a letter, it is not possible for any of the disjunctive or conjunctive accents to be under this letter, so long as *shewa* is under it, since it is a principle of *shewa* that it does not combine with an accent on a letter in any circumstances. If

אלקאר פיהא מכייר נחו כי לא ישנו אם לא ירעו לאן אלגעיה
 געלטהא מן לגה אלסנה ואלנום ולולאהא לצארת מן לגה (L4:6v) 935
 אלתתניה כקו שנו וישנו ומתל דלך לגה אלכשיה ואלנטר אלדי
 לגה אלכשיה בגעיה כקו < ייראו > מיי ואן כאנת ביודין פלא
 יומן מן חצול אלאלתבאס פי מתל יראו גוים ויבשו פאן וקע כאן
 תבות אלגעיה פי לגה אלכשיה תמנע מנה אלי גיר דלך ממא לא
 ימכן אלקאר אלכיאר פיה וממא ימכן אלקאר אלכיאר פיה וְהָיָה 940
 וְהָיָה וְהָיָה וְהָיָה ואמתאל ד פמא כאן הדא סבילה לא יבלג
 מבלג (L5:6r) אלמלוך ואלשווא לאן בניה אלכלאם עלי אלחרכאת
 וליס בניתה עלי אלגעיה ולדלך יקולון אהל אללגה אלדי להדא
 אלעלם אין אב ללגעיה פמן אגל הדה אלונגה אדא אחתיג אלי
 אלתתקיל געלת אלגעיה מע אלשווא ולא תגעל פאתחה וחדהא 945
 והדא אלדי לאח פי גואב הדה אלמסלה

II.L.2.12.4. פנא ד

II.L.2.12.4.1.

אלשווא אדא כאנת תחת חרף אמתנע אן יכון תחת דלך אלחרף
 שיא מן אלאלחאן ואלכדאם מהמא אלשווא תחתה לאן מן חכס
 אלשווא אלא יגתמע הו וטעם (L5:6v) פי חרף בתה פאן קאל ולם 950

somebody says: 'Why is that, when you have not denied that the combination of a *shewa* and an accent on the same letter is possible, although we do not find them combined?', the response to him would be as follows. Even if the *shewa* of both categories, i.e. quiescent and mobile, were to combine (with an accent), the combination of an accent with quiescent *shewa* could not take place, since it is the principle of the quiescent *shewa* that it makes the letter quiescent and does not move at all, as is the case with the *resh* in כְּרֵמִי, the *mem* in מְרִי and the *bet* in עֲבָדִי. A disjunctive accent and a conjunctive accent by their nature cause the letter to move (with a vowel) and introduce a melody or melodies in it. A quiescent letter cannot have a melody at all. A melody is movement, so how can a quiescent *shewa* be also mobile at the same time? Is this not a contradiction? So this is impossible.

II.L.2.12.4.2.

If somebody were to say 'Although the combination of an accent with a quiescent *shewa* is impossible, it would be permissible for one to be combined with mobile *shewa*, because there is no contradiction', the response to him would be as follows. The statement that an accent moves a letter with a vowel does not imply that its movement is like that of *shewa*. This is because *shewa* makes a letter mobile, but causes its articulation to be quick, so that one cannot tarry on the letter, like the *bet* in בְּרֵאשִׁית 'in the beginning', since it is not permissible to hold onto it when the speaker wishes to express his intention. Likewise *dalet* in דְּרוֹר 'liberty', and the *ṣade* in צְרוֹר 'bundle', in which the *shewa* causes the letter to move quickly with a speed that does not allow tarrying on it. This is not the case with an accent, which, rather, causes the letter to have a vowel and introduces melodies into it. The letter is given a vowel in its place without moving back or forward so long as it is given a melody. Surely

דלך ומא אנכרת אן אגתמאע אלשוא ואלטעם פי חרף ואחד
 יצח ואן כאן לא נראהמא מגתמעין קיל לה לו אגתמע אלשוא
 מן אלקסמין אלמדכורין והמא אלסאכן ואלמתחרך פאגתמאעה
 מע אלסאכן לא יתם לאן אלסאכן מן חכמה אן יסכן אלחרף ולא
 יצטרב בתה כאלריש מן כרמי ואלמאם מן זמרי ואלבא מן עבדי 955
 ואללחן ואלכאדם מן שאנהמא (L5:7r) אן יחרכא אלחרף ויגעלא
 פיה נגמה ונגמאת ואלחרף אלסאכן לא יצח פיה נגמה בתה
 ואלנגמה הי אלחרכה פכיף יכון אלסאכן מתחרכא פי חאל
 ואחד פאליס הדא מנאקצה פקד אסתחאל דלך

II.L.2.12.4.2.

פאן קאל אדא כאן קד אסתחאל אגתמאע אללחן מע אלשוא 960
 אלסאכן פיגוז אגתמאעה מע אלשוא אלמתחרך לאן מא תם
 מנאקצה קיל לה ליס אלקול באן אללחן יחרך אלחרף יקתצי אן
 תכון חרכתה כחרכה (L5:7v) אלשוא ודאך אן אלשוא יחרך
 אלחרף ויסרע בנטקה חתי לא ימכן אחד אן ילבת בדלך אלחרף
 כאלבא מן בראשית אדי לא יצח מסכה וללמתכלם גרצא פי 965
 אלכלאם וכדלך אלדאל מן דרור ואלצאד מן צרור פאלשוא
 יסרע באלחרף סרעה לא ימכן אלחבאת מעהא וליס כדלך
 אללחן בל הו יחרך אלחרף ויגעל פיה נגמאת ואלחרף פי מוצעה
 יתחרך לא ירצע אלי כלף ולא אלי קדאם מהמא אלחרף ינגם

you see how it (the accent) gives the *resh* a melody in וַיִּמְהָרוּ 'they made haste' (Josh. 8.14) and the letter does not move from its place. The accent has given it a melody, or two or more. One does not tarry on the *dalet* in דָּרוּר and the like (with *shewa*) in the way one tarries on the *resh* or the *kaf* in וַיִּשְׁפְּימוּ וַיִּמְהָרוּ 'They made haste and rose early' (Josh. 8.14). The *shewa* moves quickly forwards whereas an accent causes vocalic movement within its place. If these were to combine there would be a logical contradiction. It is, therefore, clear from this that *shewa* and an accent cannot combine together in a single letter.

II.L.2.12.5. The Fifth Subsection

A mobile *shewa* is not followed by a letter with *dagesh*, for example כְּכֹלֹת 'on finishing' (Deut. 31.24, etc.), בְּבֹאֵם 'when they enter' (Exod. 28.43, etc.), אֶל־הַמִּנְחָה 'regarding the offering' (Mal. 2.13), בְּכֹל 'in all', and the like. This is not contradicted by שְׁתִּי and שְׁתִּים. For if there is an added *'alef* and you say [ʔɛʃ'tʰa:jim] and [ʔɛʃ'tʰe:], the *shewa* becomes quiescent. I shall discuss this at greater length in the section concerning *yetiv* with the help of God and His good will. If one were to say 'Why is *shewa* not followed by a letter with *dagesh*?', the response to him would be as follows. The principle of *dagesh* is to make a letter heavy and give it a kind of quiescence. A mobile *shewa* is not dwelt upon and so the letter that is after it must be light. When the letter that is after it is heavy, it is not possible to give it the mobility to the extent that I have mentioned.

II.L.2.12.6. The Sixth Subsection

Mobile *shewa* does not combine with a vowel on a letter of the alphabet with the exception of the four letters אֶהְיֶה, for example אֲנִי יְהוָה הוּא שְׁמִי 'I am the Lord, that is my name' (Isa. 42.8), הֵלֵא

970 אלי תרי כּיף ינגם אלריש ^(L5:8r) מן וַיִּמְהָרוּ ואלחרף מן מוצעה
 מא ברח וקד חרכה נגמה ותנתין ומא זאד ואלדאל מן דרור ומא
 מאתלה לא ילבתה לבת אלריש ואלכאף פי וַיִּמְהָרוּ וַיִּשְׂכְּמוּ
 פצאר אלשוא יתחרך בסרעה אלי קדאם ואללחן יחרך פי
 אלמוצע בעינה פלו אגמתע לכאן דלך מתנאקצא פבאן מן דלך
 975 אן שוא ולחן לא יגתמעא פי חרף ואחד מעא

II.L.2.12.5. פנא ה

אלשוא אלמתחרך לא יכון בעדה חרף דגש כקו פְּכָלוֹת בְּבוֹאֵם
 פְּנוֹת אל המנחה ^(L5:8v) בְּכָל ואמתאל דלך ולא יעתרף דלך
 שְׁתִּים וּשְׁתִּי פאן תם אלף מסתעאר פאדא קלת שְׁתִּים שְׁתִּי צאר
 980 אלשוא סאכן ואנא אסתופי אלכלאם פיה פי לחן אליתיב בעון
 אללה ומשיתה פאן קאל לם לא יכון בעד אלשוא חרף דגש קיל
 לה אן מן חכם אלדגש אן יתקל אלחרף ויגעל פיה צרבא מן
 אלתסכין ואלשוא אלמתחרך פלא ילבת פּיחַתאַג אן יכון אלחרף
 אלדי בעדה כפיפא פמתי כאן אלחרף אלדי בעדה תקיל לם
 985 ימכן תחריכה עלי אלחד אלדי דכרתה

II.L.2.12.6. פנא ו ^(L5:9r)

אלשוא אלמתחרך לא יגתמע מע מלך פי חרף מן חרוף אלף
 בית אלא פי ארבע חרוף אהחע כקו אַגְּי ייי הוא שמי הלא הוא

הוא 'did he not?' (Gen. 20.5), וַחֲנָה 'and encamp' (2 Sam. 12.28), עָלוּ-אֵלַי וְעִזְרָנִי 'Come up to me and help me' (Josh. 10.4), and similar cases. If one were to say 'Is not *shewa* combined with *qameṣ* under the *dalet* of מְרַדְּכִי, under the *qof* with *qameṣ* in קָדָם 'before', קָדְמֵיהוֹן 'before them', under the *mem* with *qameṣ* in מִשְׁכּוֹ אוֹתָהּ 'drag her!' (Ezek. 32.20) and under the *bet* with *segol* in בְּנִינְתָהּ 'which I built' (Dan. 4.27)?', the response to him would be as follows. This does not contradict what I stated. This is because the people responsible for this matter have agreed on the rule of combining *shewa* and a vowel only under the four letters. It is said, however, that some scribes wanted to remove uncertainty from places that may lead to error and have combined a vowel with *shewa* in this way, because they thought that people would err in the reading of מְרַדְּכִי. When some people saw *shewa* without *qameṣ* in מְרַדְּכִי, they read it as *pataḥ*. If they saw *qameṣ* alone, they were at risk of giving the *qameṣ* its full length. So, the scribes decided to combine them so that this degree of uncertainty be removed. This applied also to similar cases (cited above). This is an exception to their customary practice. What supports the claim that this is the view of only some of them with regard to letters not belonging to the group of the four (אֶהוּזָע) is that in most codices one does not find what has been presented as counterevidence, but all codices are uniform in the combination of *shewa* with a vowel under the four letters.

II.L.2.12.7. The Seventh Subsection

When *shewa* is combined with a vowel in a letter, the vowel is deprived of its full length, as in חֲרֵם וּבֵית-עַנָּת 'Horem and Betanath' (Josh. 19.38), in which the *het* is pronounced with a short vowel on account of the *shewa* that is with the *qameṣ*. The same applies to גַּם כָּל-חֲלֵי 'also every sickness' (Deut. 28.61), in which *shewa* is combined with the vowel and the vowel has

וְחִנָּה עָלוּ אֵלַי וְעוֹז וְאִמֹּנֶה דַלְתָּךְ פֶּאן קֵאל אֵלִיס קַד אֲגַתְמַע אֲלִשׁוּא
 990 וְאֲלִקְמָן תַּחַת אֲלִדְאָל מִן מְרַדְכֵי וְתַחַת אֲלִקוּף מַע אֲלִקְמָן מִן
 קְדָם קְדָמִיהוֹן וְתַחַת אֲלִמְאָם מַע אֲלִקְמָן מִן מְשִׁכּוֹ אוֹתָהּ וְתַחַת
 אֲלִבָּא פִי דִי אָנָּה בְּנִינְתָּה מַע אֲלִסְגוּלָּה קִיל לֵה לִיס דַּלְתָּ בְּנִאקְן
 לְמָא דְכַרְתָּה וְדַלְתָּ אֵן אֵהֵל הַדָּא אֲלִשְׁאֵן אֲצַטְלַחוּ אֵן לֹא יִגְמַעוּ
 אֲלִשׁוּא וְאֲלִמְלַךְ אֲלֹא תַחַת הַדָּה אֲלֹאֲרַבְעָה חֲרוּף וְאֲנִמָּא (L5:9v)
 995 קִיל אֵן בַּעֲזָן אֲלִסּוּפְרִים אֲרֹאֵד אֵן יִרְפַּע אֲלֹאֲשִׁכְאָל מִן אֲלִמּוֹאֲצַע
 אֲלִמְגִלְטָה פְּגַמַּע אֲלִמְלַךְ מַע אֲלִשׁוּא לְהַדָּא אֲלוּגָה לֹאֲנָה רֵאִי
 אֲלִנְאָס יִגְלִטוּ פִי קִרְאָה מְרַדְכֵי פְּמִנְהָם מִן אֲדָא רֵאִי אֲלִשׁוּא בְּלֹא
 קִאֲמַצָּה קִרְאָהּ מִפְתּוּחָהּ וְאֵן רֵאִי אֲלִקִּאֲמַצָּה וְחַדְהָא לִם יֵאֲמִן
 אֵן יִסְתּוּפִי אֲלִקִּאֲמַצָּה פְּרֵאִי אֵן יִגְמַעְהָמָא חַתִּי יִרְפַּע הַדָּא
 אֲלִקְדָר מִן אֲלֹאֲשִׁכְאָל וְכַדְלַךְ מָא מֵאֲתֵלָה וְהַדָּא כֵּאֲרֵג עֵן סַנְנְהָם
 1000 וְאֲלִדִּי יִקּוּי אֵן (L5:10r) הַדָּא רֵאִי אֲלִבְעֵץ מְנַהָם פִּי גִיר אֲלֹאֲרַבְעָה
 חֲרוּף הוּ אֵן אֲכַתֵּר אֲלִמְצִאֲחַף לֹא יוּגַד פִּיהָּא מָא אַעֲתֵרֵן בַּה
 אֲלִמְעֵתֵרֵן וְאֲלִמְצִאֲחַף כִּלְהָא מְטַבְקָה עֲלֵי גַמַּע אֲלִשׁוּא וְאֲלִמְלַךְ
 תַּחַת הַדָּה אֲלִדִּי חֲרוּף

H.L.2.12.7. פּוּנָא זַ

1005 אֲלִשׁוּא אֲדָא אֲגַתְמַע מַע מִלְךְ פִּי חֲרוּף סִלְב אֲלִמְלַךְ חֲטָה מִן אֵן
 יִסְתּוּפֵא כְּקוּ חֲרִים וּבֵית עֲנָת גָּא אֲלַחִית כְּפִיפֵא לֹאֲגֵל אֲלִשׁוּא
 אֲלִדִּי מַע אֲלִקִּאֲמַצָּה וְכַדְלַךְ גַּם כָּל חֲלֵי גָא אֲלִשׁוּא מַע אֲלִמְלַךְ

become short. If it were said ‘Why is it that when *shewa* is combined with a vowel under a letter, the vowel is deprived of its full quantity?’ the response would be as follows. This is because when there is mobile *shewa*, it is not permissible to slow down on or dwell on the letter. This is a principle that cannot be avoided. When they both occur under a letter, its principle holds, namely moving forward quickly, and so it is not possible for the vowel to be given its full quantity. This is determined by the principle of the *shewa*. If somebody were to say ‘Just as the *shewa* has an unavoidable principle, likewise a vowel has an indissoluble feature, namely slowness and steadiness, so why is the vowel not more worthy of fulfilling its principle than something else?’, the response to him would be as follows. If they wanted to maintain the principle of the vowel, they would not have combined it with *shewa*, since that would be nonsense. Rather they combined them in order for the principle of the vowel to be eliminated. The combination of the two principles is impossible, just as is the elimination of the two principles. It is necessary to maintain one of them, and this is the principle of the *shewa*. If somebody were to say ‘With how many vowels does *shewa* combine?’, the response would be: with three, *qameṣ*, *pataḥ* and *segol*. If he said ‘Why is it combined specifically with these three and not the others?’, the response would be: because with these three vowels it is permissible to melodize, pause and read quickly, whereas this is not possible with the other vowels.

כאן אלמלך כפיפא פאן קאל ולם כאן אדא ^(L5:10v) אגתמע
 אלשווא מע מלך תחת חרף סלב דלך אלמלך חטה קיל לה לאן 1010
 אלשווא אלמתחרך לא יצח פיה אלתיבאטי ואללבת פי אלחרף
 והדה עלה לא יצח אנפכאכה מנהא פאדא חצלא גמיעא תחת
 חרף תבתת עלתה והי אלנהוץ בסרעה פלא ימכן אלמלך אן
 יסתופי חטה פיכון דלך מקצא לעלה אלשווא פאן קיל כמא אן
 ללשווא עלה לא תפארקה כדלך ללמלך עלה לא תפארקה והי 1015
 אלתיבאטי ואלתיבאט פלם לא כאן אלמלך ^(L5:11r) באסתיפא
 עלתה אולי מן סואה קיל לה לו אראדו אן יתבתו עלה אלמלך
 לם יגמעו מעה אלשווא אד כאן דלך עבת ואנמא גמעוהא לתזול
 עלה אלמלך ואגתמאע אלעלתין מסתחיל ואנתפא אלעלתין
 כדלך פלא בד מן תבות אחדהמא והי עלה אלשווא פאן קיל 1020
 פמע כם מן אלמלוך תגתמע אלשווא קיל לה מע תלאת
 אלקאמצה ואלפאתחה ואלסגולה פאן קאל ולם אכתץ בהדה
 אלתילתה דון סואהא קיל לה לאן הדה ^(L5:11v) אלתילתה יצח
 פיהא פי אלתינגים אלתיוקף ואלסרעה ומא סואהם לא יתם פיה
 דלך 1025

II.L.2.12.8. The Eighth Subsection

II.L.2.12.8.1.

When *shewa* is at the beginning of a word, it is always mobile, for example יְקוּם דְּבַר-מִי 'the word of whom will stand' (Jer. 44.28), לְעַתְּנִים בְּיוֹם 'from day to day' (1 Chron. 12.23), כְּרִשְׁיוֹן בְּרִשְׁיוֹן 'according to the permission of Cyrus' (Ezra 3.7), בְּחֶם הַיּוֹם 'in the heat of the day' (Gen. 18.1), and similar cases. If somebody were to say 'Why have you claimed that quiescent *shewa* never occurs at the beginning of a word?', the response would be that a quiescent *shewa* is the stopping point of what precedes it, and the beginning of a word has nothing before it, as the *'alef* in אִישׁ הָיָה בְּאֶרֶץ-עוּז 'There was a man in the land of Uz' (Job 1.1) and the *shin* in שָׁמַיִם לְרוֹם וָאָרֶץ לְעֵמֶק 'the heavens for height, and the earth for depth' (Prov. 25.3), and similar cases. And if somebody said 'Do you not say that every *shewa* beginning a word is mobile, but we find a mobile *shewa* that is not word-initial, for example וְהַמֵּאַחֶר 'and the rear guard' (Josh. 6.9, etc.), וַיִּשְׁמְעוּ 'He has shut the mouth' (Dan. 6.23), וַיִּשְׁמְעוּ 'and they heard', וַיִּשְׁכְּבוּ 'and they lay down'?', the response to him would be as follows. When I said that every *shewa* at the beginning of a word is mobile, this does not oblige me to claim that a mobile *shewa* is found only in word-initial position. Indeed a mobile *shewa* may be in the middle of a word. This claim would, however, be contradicted if a *shewa* that is not mobile is found in word-initial position. Yet in the examples that I have adduced, and others like them, they are in initial position in the sense that they are preceded by quiescence and a stopping point.

H.L.2.12.8. פנא ח

H.L.2.12.8.1.

אלשוא אדא כאן פי אול אלכלאם אבדא יכון מתחרך כקו דְבַר

מי יְקוּם לְעֵת יוֹם בְּיוֹם כְּרִשְׁיוֹן כּוֹרֶשׁ כְּחֵם הַיּוֹם אֵלֵי גִיר דְלַךְ פּאן

קאל ולם זעמת אן אלשוא אלסאכן לא יכון פי אואיל אלכלם

אבדא קיל לה אן אלסאכן הו מחט למא תקדמה ואבתדא 1030

אלכלאם לא יכון קבלה שי כאלאלף מן איש היה בארץ עוץ

ואלשין מן שמים ^(L5:12r) לְרוּם וְאַרְץ לְעוֹמֵק אֵלֵי גִיר דְלַךְ פּאן

קאל אליס תקול אן כל מבתדא מתחרך ונחן נגד אלמתחרך פי

גיר אלמבתדא כקו וְהַמְאָסָף וּסְגֵר פֶּם וַיִּשְׁמְעוּ וַיִּשְׁכְּבוּ קִיל לֵה

ליס אדא קלת אן כל שוא פי בדו אלכלאם מתחרך ילזמני אלא 1035

יכון מתחרך אלא פי אלאבתדי בל קד יכון פי אלתוסט מתחרך

ואנמא כאן יעתרץ דלך לו וגד שוא פי אלאבתדא גיר מתחרך

ומע דלך אן אלמוואצע אלדי דכרתהא ומא מאתלהא פהי כדלך

מבתדאה עלי ^(L5:12v) וגה מן חית אן קבלהא סכון ומחט

II.L.2.12.8.2.

If somebody were to say 'So do you say that a letter by itself can have the status of a word and have mobility and quiescence, but this is a contradiction with regard to a single letter, so according to this וְסִגְרָא could not have a mobile *shewa* until the *shewa* becomes mobile after quiescence, as you say?', the response would be as follows. The stopping point may be a quiescent *shewa* after a mobile letter, as in וַיִּשְׁמְעוּ, and the like. It may also be what is analogous to it and may be called a stopping point, namely the introduction of heaviness to a letter. This may cause (the following *shewa*) to be mobile, as in וַיִּשְׁבְּהָ שְׁבִיחַ 'and capture your captives!' (Jud. 5.12), in which the heaviness of the *vav* has the status of a word with two letters, so the *shewa* is mobile on account of this. The heaviness of the letter corresponds to quiescence of a *shewa* and becomes a stopping point, as in הֵם הַמְדַבְּרִים 'the ones who speak' (Exod. 6.27), and similar cases, as will be explained in the discussion about *he* and *mem* below.

II.L.2.12.9. The Ninth Subsection

A mobile *shewa* is followed by quiescence only in a letter that is not less than the third letter after it. Quiescence in a letter that is greater (in number than the third) is possible, but the minimum for quiescence is the third (letter after the mobile *shewa*), as in לְיֹשֶׁבֶקָשָׁה 'to Joshbekashah' (1 Chron 25.24), לְיֹקֵמֵאם 'to Jokmeam' (1 Kings 4.12), and the like. Examples of quiescence in a letter that is greater than the third (after the mobile *shewa*) are אֱלֹהִים 'God', בְּרוּשִׁים 'cypresses', and the like. If somebody were to say 'Do not שְׁמַרְהָ גִפְשֵׁי וְהַצִּילֵנִי 'Guard my life and deliver me' (Psa. 25.20), מִשְׁכּוֹ אוֹתָהּ 'Draw her down' (Ezek.

II.L.2.12.8.2.

1040 פאן קאל אפתקול אן אלחרף וחדה יקום מקאם לפטה פיוון
 פיה אלחרף ואלסכון והדה מנאקצה פי אלחרף אלואחד פלא
 יגוז על הדא אן יכון וסגר <מתחרד> חתי יתחרד אלשוא בעד
 אלסכון עלי קולד קיל לה אן אלמחט קד יכון סאכן בעד מתחרד
 מתל קו וישמעו ונחווה וקד יכון מא יגרי מגראה יסמי מחט והו
 1045 אללתקיל פי חרף ואחד פאנה קד יחרד כקו ושבּה שבּיף פצאר
 אללתקיל פי (L5:13r) אלואו ינוב מנאב לפטה פיהא חרפין
 פיתחרד אלשוא לדלד אללתקיל מן דלד אלחרף לסכן אלשוא
 וצאר מחט מתל הם המדברים ונחווה עלי מא יגי אלכלאם פי
 הא ומאם משרוחא מן בעד

II.L.2.12.9. פנא ט

1050 אלשוא אלמתחרד לא יכון בעדה סכון אלי אקל מן אלחרף
 אללתאלת ומא זאד ען דלד ממכן לכן אקל מא יכון מן אלסכון
 עלי אללתאלת כקו לישבּקשה ליקמעם ונחווה ואמא מא זאד על
 אללתאלת פי אלסכון מתל אלהים ברזשים ונחווהמא (L5:13v) פאן
 1055 קאל אליס שמרה נפשי והצילני ומשכו אותה ומא גרי

32.20) and analogous cases refute the principle that you have formulated?', the response to him would be as follows. I spoke only about *shewa* that is present under a letter. Cases of shortness and lightness that have been transmitted by teaching from the people of the language are not relevant for this argument.

II.L.2.12.10. The Tenth Subsection

Mobile *shewa* does not occur adjacent to another mobile *shewa* at the beginning, middle or end of a word, for if they were adjacent, the word would be defective. This is because a word must consist of a letter with a vowel and what is attached to the letter with a vowel by way of an initial mobile *shewa* is of a lesser vowel movement than the following vowel. These two may be followed by a quiescent consonant. This structure cannot be broken. Therefore, two mobile *shewas* are not linked together, as two quiescent *shewas* are.

II.L.2.12.11. The Eleventh Subsection

Two quiescent *shewas* cannot follow one another at the beginning of a word or in the middle of it. If somebody were to say 'Why is this so?', the response to him would be: because the first *shewa* is quiescent on account of it being the stopping point of what precedes it. The second *shewa*, however, is not preceded by a letter with a vowel, for which the second *shewa* would be a stopping point. For this reason, two quiescent *shewas* are not linked together in the places mentioned.

II.L.2.12.12. The Twelfth Subsection

When there are two *shewas* following one another, a sequence in which the first is mobile and the second quiescent is not permissible, rather the first must be made quiescent and the

מגראהמא קד ינקין מא בניתה מן הדא אלאצל קיל לה אנמא
 תכלמת פי אלשוא אלחאצֶר תחת אלחרף ואמא מא תסלם
 כטפה וכפתה מן אהל אללגה תלקינא לם יכון פי הדא אלכלאם
 פי שי

1060 H.L.2.12.10. פנא י

שוא מתחרך לא יגאור שוא מתחרך לא פי אול אלכלאם ולא פי
 וסטה ולא פי אכרה לאן לו תגאורא לאנפסד אלכלאם ודאך אן
 אלכלאם אנמא יכון מתחרך ^(L5:14r) ומא ילחק אלמתחרך פהו
 אקל חרכה מן אלמתחרך אדא אבתדאה באלשוא ואלסאכן קד
 יתבעהמא והדה בניה לא יגוז נקצהא פלדלך לם יקתרנא
 מתחרכין כמא יקתרנא אלסאכנין

1070 H.L.2.12.11. פנא יא

שְׁוֹאִין סאכנין לא יגוז תראדפהמא לא פי אול אלכלאם ולא פי
 וסטה פאן קאל ולם כאן דלך קיל לה לאן אלשוא אלאול אנמא
 סכן לכונה מחט למא תקדמה ואלתאני פלם יתקדמה חרף
 מתחרך פיכון אלתאני מחט לה פלדלך לם ^(L5:14v) יקתרנא
 אלסאכנין פי אלמוצעין אלמדכורין

H.L.2.12.12. פנא יב

שְׁוֹאִין מתראדפין אלאול מתחרך ואלתאני סאכן לא יגוז
 תראדפהמא אלא אן יכון אלאול ללסאכן ואלתאני ללמתחרך

second mobile. If somebody were to say 'Why is that?', the response to him would be as follows. When the first *shewa* is mobile, it is not permissible for it to be followed by a quiescent letter, because if that were the case, the mobile *shewa* would not have scope to spring forward quickly. It has been stated previously that quiescence cannot occur on less than the third letter after a mobile *shewa*. Furthermore it is not possible to pronounce a mobile *shewa* followed by a quiescent *shewa* for the reason just mentioned, whereas a pronunciation of a quiescent *shewa* in the first letter and a mobile *shewa* on the second letter is acceptable, as in וַיִּקְבְּצוּ 'and they gathered', and the like. Take note that *shewa* may be construed as a successive sequence (of two) even though only one is written. This applies to cases such as מִזְעָק 'from crying' (1 Sam. 7.8), מְזַבְּחִים 'sacrificing', מְחַלְלִים 'playing the pipe' (1 Kings 1.40, etc.), מְמַלְכֵי 'from being king' (1 Sam. 8.7, etc.). The *shewa* here is pronounced mobile. The reason for this is that the letter is pronounced as two letters. This is the custom of Hebrew, namely that every letter with strengthening, I mean with *dagesh*, in the middle of a word, where it does not have the status of beginning (a word or syllable), under which there is *shewa*, is pronounced as two letters. This is shown by הֲכִמּוֹת נֶבֶל 'Is it like a fool?' (2 Sam. 3.33) in that the *kaf* in הֲכִמּוֹת is pronounced as two *kafs*, and so in other cases. The *dagesh* on the letter, therefore, is in place of the quiescent *shewa* and the *shewa* that is present under the letter is mobile, and so it is pronounced as two letters.

II.L.2.12.13. The Thirteenth Subsection

A *shewa* at the end of a word can only be quiescent, as in דֶּרֶךְ 'way', מֶלֶךְ 'king', and the like.

פאן קיל ולם דלך קיל לה אדא כאן אלשוא אלאול מתחרך לא
יגוז יכון בעדה חרפא סאכנא לאנה אן כאן דלך לא יציב
אלמתחרך פסחה ללנהויך וקד תקדם אלכלאם אן לא יכון בעד
אלשוא אלמתחרך סכון פי אקל מן אחרף (L5:15r) אלתאלת
ואיצא פאן אלמתחרך ובעדה אלסאכן לא יצח אלנטק בהמא 1080
עלי אלזגה אלמדכור בל אלנטק באלסאכן פי אלאול ואלמתחרך
פי אלתאני מפהומא מתל ויקבצו ונחווה ואעלם אן תם שוא
בניתה עלי אלטרעדף ואן כאן ליס אלא ואחד מכתוב והו נחו קו
מזעוק מזבחים מחללים ממלוך פאן אלשוא כרג כאלמתחרך
ואלסבב פי דלך לאן אחרף כרג בחרפין פהדה סירה פי 1085
אלעבראני והו אן כל חרף משדד (L5:15v) אעני מדגוש פי וסט
כלמה בחית לא יגרי מגרי אבתדא ותחתה שוא יכרג בחרפין
יביין דלך קו הכמות נבל והו אן אלכאף פי הכמות כרג בכאפין
אלי גיר דלך פיכון אלדגש פי אחרף מקאם אלשוא אלסאכן
ויכון אלשוא אלחאצר תחת אחרף מתחרך ולדלך כרג בחרפין 1090

II.L.2.12.13. פנא יג

אלשוא פי אכר אלכלאם לא יכון אלא סאכנא נחו דרך מלך
ואמתאלהמא

II.L.2.12.14. The Fourteenth Subsection

Two successive silent *shewas* occur only at the end of a word, as in *יֹשְׁבֵי בְּלִבְנוֹן מִקְּנוֹת בְּאַרְזֵי* 'inhabitant of Lebanon, nested among the cedars' (Jer. 22.23), *חֲתָלְתָּ* 'you were swathed in bands' (Ezek. 16.4), *כָּתַלְתָּ* 'you painted (your eyes)' (Ezek. 23.40), and similar examples. A *shewa* at the end of a word indicates feminine gender in many cases, both when following (another *shewa*) and also when not in such a sequence. In some cases *shewa* does not indicate feminine gender but rather pause, as in *וַיִּשָּׁבּוּ מִמֶּנּוּ* 'and he took captives from him' (Num. 21.1), *וַיֵּצֵא מִיַּעֲקֹב* 'and out of Jacob shall one have dominion' (Num. 24.19). If somebody were to say 'What is the value of the two successive *shewas* at the end of a word?', the response would be as follows. One is a stopping point, namely the first one, as in *וַיִּשְׁבֹּתָ עַל־מִטָּה* 'and you sat on a stately couch' (Ezek. 23.41). The *bet* in *וַיִּשָּׁבּוּ* is the end of a word expressing the masculine singular. The second *shewa* under the *tav* indicates the feminine gender. You will find this practice in many places.

II.L.2.13. Section (concerning Uncertainty regarding the Reading of the *Shewa*)

II.L.2.13.1.

The *shewa* may be the cause of uncertainty for the reader in some places as to whether it is mobile or quiescent. (This applies to) *הֵם*. It has been stated previously that in words containing not more than five letters the *shewa* is mobile, as in *הַמְּסֻכָּן תְּרוֹמָה* 'he who is impoverished in respect to offering' (Isa. 40.20), *הַמְּדַבֵּר* 'the one speaking' (Gen. 45.12, etc.), except for one case, namely *הַמְּשַׁעֵץ הַזֶּה* 'this madman' (2 Kings 9.11). The reason why it is not mobile is that there is no heaviness in the *he*. If you were to give heaviness to the *he*, the *shewa* would be

II.L.2.12.14. פנא יד

1095 שְׂוֹאִין מתראדפין סאכנין לא יכונא אלא פי אכר אלכלאם כקו
 יוֹשְׁבַתְּ (L5:16r) בלבנון מְקַנְנַתְּ בארזים חֲתֻלַתְּ כְּחֻלַתְּ ואמתאל ד
 ואלשוא פי אכר אלכלאם קד ידל עלי אלמונת פי אכתר
 אלמואצֶע פי אלתראדף וגיר אלתראדף ותם שוא לא ידל עלי
 אלמונת בל עלי קטע כקו וַיִּשְׁבּ מִמֶּנּוּ וַיֵּרֶד מִיַּע פֶּאן קֵאל וּמֵא
 אלפאידה פי אלשואין אלמתראדפין פי אכר אלכלאם קיל לה 1100
 אלואחד מחט והו אלאלול כקו וַיִּשְׁבַּתְּ עַל מִטָּה כְּבוֹדָה פֶּאלְבֵּא
 מן וַיִּשְׁבּ הו נהאיה כלמה ללמדכר ואלשוא אלב אלדי תחת
 אלתו דאל עלי אל (L5:16v) תאנית והדה אלסירה תגדהא פי כתיר
 מן אלמואצֶע

II.L.2.13. פצל 1105

II.L.2.13.1.

אלשוא קד ישכל פי מואצֶע עלי אלקאר הל הו מתחרך אם הו
 סאכנ הִמְ וקד תקדם אלקול אן מא כאן מן אלכלם אלדי עֶדֶד
 חרופהא כמסה לא אזיד פֶּאן אלשוא יכון מתחרך נחו הִמְסְכָן
 תרומה הִמְדְבֵר מא סוי מוצֶע ואחד והו הִמְשֻׁעַ הזה ואלסבב פי
 אנהא לם תתחרך אן ליס פי אלהא תתקיל ולו תקלת אלהא 1110

made mobile. As for words beginning with *he* and *mem* that have more than five letters, the rule concerning these is that if the accent is on the fifth letter or later, the *shewa* is silent, for example *הַמְדַבְּרִים* ‘those who speak’ (Exod. 6.27), *הַמְאָרְרִים* ‘those who curse’ (Num. 5.19), apart from some exceptions that deviate from this rule, for example *הַמְבַקְשִׁים* ‘those who seek’ (Exod. 4.19, etc.), and the like. When the accent is on the fourth letter, the *shewa* is mobile, for example, *הַמְחַכְּבִים* ‘those who wait’ (Job 3.21), *הַמְנַדְּמִים* ‘those who remove’ (Amos 6.3), and the like.

II.L.2.13.2.

As for a series of two successive identical letters in the middle of a word that one may be uncertain about, this has been discussed above. The (reading of the *shewa*) is determined by heaviness in it, for example *וְלִלְמַדָּם סִפֵּר* ‘and to teach them the writing’ (Dan. 1.4). If the heaviness was removed from the *vav*, the *shewa* would not be pronounced like *pataḥ*. There are six words that deviate from this rule, namely *אֲזוּ יִקְרְאוּנִי* ‘Then they will call upon me’ (Prov. 1.28), *יִשְׁחַרְנוּנִי וְלֹא יִמְצְאוּנִי* ‘They will seek me diligently but will not find me’ (Prov. 1.28), *בְּצָרָה לָהֶם יִשְׁחַרְנוּנִי* ‘and in their distress they seek me’ (Hos. 5.15), *אִמְשַׁחְרֵי יִמְצְאוּנִי* ‘and those who seek me diligently find me’ (Prov. 8.17), *זִבְחַת תּוֹדָה יִכְבְּדוּנִי* ‘He who brings thanksgiving as his sacrifice honours me’ (Psa. 50.23).

II.L.2.13.3.

As for what can cause uncertainty in forms such as *וְזָהָב* ‘and the gold of’ (Gen. 2.12), *וְסָגַר* ‘and he closed’ (Dan. 6.23), it may be said concerning cases that are linked to what follows by the accent, such as *וְדָמָה לְזֶה לְצִבְיָה* ‘and resemble a gazelle’ (Cant. 8.14), that since *maqṣef* occurs on *דָּמָה*, the *shewa* is quiescent, but if

לתחרך אלשוא ואמא מא יזיד ען כמסה חרוף מן אלכלם (L2:6f)
 אלתי אולהא הא ומאם פאלשרט פי דלך הו אן אן כאן אללחן
 עלי אלחרף אלה ומא זאד כאן אלשוא סאכן מתל המדברים
 המאָררים אלא שואד כארג ען דלך מתל המבקשים ונחווה
 ואדא כאן אללחן עלי אלחרף אלד כאן אלשוא מתחרך (L7:1v) 1115
 מתל המחכים המנדים ונחווהמא

H.L.2.13.2.

ואמא מא ילתבס מן אלחרפין אלמתראדפין פי וסט אלכלאם
 פקד תקדם אלקול פיה איצא והו אן אלתתקיל שרט פיה כקו
 וללמדם ספר ולו זאל אלתתקיל מן אלואו לם יפתח אלשוא
 ואלדי כרג ען דלך סת לפטאת והי אָז יקראונני ישחרונני ולא 1120
 ימצאונני בצר להם ישחרונני ומשח[רי י]מצאונני זבח תודה
 יכבדנני

H.L.2.13.3.

ואמא מא < ילתבס וישכל > מן גנס וזהב וסגר אן קד יקאל פי
 מא אתצל במא בעדה באללחן מתל ודמה לך לצבי אן למא
 חצל אלמקף פי ודמה סכן אלשוא ואן לו כאן פיה טעם תחרך 1125

there were an accent on it, the *shewa* would be mobile, as in **וְשָׁבָה שְׁבִינָה בְּוָאֲבִינוֹם** 'Capture your captives, son of Abinoam' (Jud. 5.12). As for what is separated (by the accent), like **וַיִּסְגָּר** 'and he closed' (Dan. 6.23), the heaviness has caused the *shewa* to be mobile. There are also some cases that are only learnt by listening.

GAP

II.L.2.14. (Section on the Names of the Vowels)

[...] the teeth make a squeaking sound with it.

The seventh is *shureq* [] three dots (written) obliquely. It may be replaced by one dot in the middle of *vav*, whose name is *shureq*, which is derived from **לְשָׁמַע שְׂרָקוֹת עֲדָרִים** 'to hear the whistlings of the flocks' (Jud. 5.16), which is a whistling, because it gathers the lips together.

II.L.2.15. Section on their Place of Articulation

II.L.2.15.1.

The place of articulation of *holem* is the root of the tongue and the place of swallowing, which is the place of articulation of **אֶהָחֵם**, and it moves over the surface of the entire mouth. Take note that if somebody were to investigate carefully their places of articulation, he would have something like the knowledge necessary as to what is first in position and what is last.

אלשווא (L2:6v) מתל קולה ושְׁבָהּ שְׁבִיךְ בן אבי נעם ואמא מא כאן
 מנפרדא מתל קולה וּסְגָר פאלתתקיל סבב פי אלתחרִיך וּתם
 מא לא יוכד אלא סמאעא

GAP

II.L.2.14.

תצר בהא אלאסנאן צרא (L8:101r)

1130 ואלסאבע שרק [] תלתה נקט מוארבה וקד יכון עוצהא נקטה
 [ואחדה] פי קלב אלואו אסמוהא שרק ואשתקוה מן שריקות
 עדרים והו אלצפיר לאנהא תגמע אלשפתין

II.L.2.15. פצל פי מחלהא

II.L.2.15.1.

1135 [מחל] אלחלם עקר הלשון ובית הבליעה [והו מחל] אֶהֱחֹעַ
 ומסירה עלי סטח אלפם כלה ואעלם [מן] תאמל מחאלהא
 צארת לה כאלעלם אלצרורי לה מן דלך אי מא הו אלמתקדם
 מנהא ואי מ[א הו] אלמתאכר

II.L.2.15.2.

The second place of articulation is the place of articulation of *gameş*. It is slightly above the root of the tongue, this being the (first) third of the tongue, and its movement is to above the palate.

II.L.2.15.3.

The third place of articulation is the place of articulation of *pataḥ*, which is the surface of the tongue at the bottom (of the mouth).

II.L.2.15.4.

The fourth place of articulation is the place of articulation of *segol*, which is the sides of the mouth, and its movement is upon the lower surface of the mouth.

II.L.2.15.5.

The fifth place of articulation is the place of articulation of *şere*, which is the teeth, without closure, because it breaks through them.

II.L.2.15.6.

The sixth place of articulation is the place of articulation of *ḥireq*, which is the closure of the teeth with force.

II.L.2.15.7.

The seventh place of articulation is the place of articulation of *shureq*, which is the lips gathered together (as if for) whistling.

II.L.2.15.2.

אלתאני מחל אלקאמצה והו פוק אצל אללסאן קלילא והו תלת

אללסאן וחרכתהא אלי פוק אלחנד

II.L.2.15.3.

ואלמחל אלתאלת מחל אלפאתחה והו סטח אללסאן מן ^(L6:1r)

1140

אספל

II.L.2.15.4.

ואלמחל אלראבע הו מחל אלסגולה והו אגנאב אלפם

וחרכתהא עלי סטח אלפם אלספלאני

II.L.2.15.5.

ואלמחל אלכאמס הו מחל אלצירי והו אלאסנאן בלא אטבאק

לאנה ישק בינהא שקא

1145

II.L.2.15.6.

ואלמחל אלסאדס מחל אלחרק והו אטבאק אלאסנאן בקוה

II.L.2.15.7.

אלמחל אלסאבע מחל אלשרק והו אלשפתין מצמומתין

כאלצפיר

II.L.2.16. Section concerning Combinations of them (i.e. the Vowels) to Form Basic Nouns and Combinations of them to Form Abstractions

For example, אוֹנוֹ 'Ono (place name)' (1 Chron. 8.12, etc.), a basic noun (combining) *ḥolem* with *ḥolem* and the abstraction אוֹרֹוֹ 'his light' (Job 36.30, etc.). *Ḥolem* with *qameṣ*: the abstraction טוֹבָה 'good deed' (1 Sam. 24.19, etc.). *Ḥolem* with *pataḥ*: the basic noun רֶמַח 'spear' (Num. 25.7, etc.) and the abstraction הוֹדַע 'he made known' (Lev. 4.23, etc.). *Ḥolem* with *segol*: the basic noun אֹהֶל 'tent' and the abstraction וַיֵּאמֶר. *Ḥolem* with *ṣere*: the basic noun בּוֹצֵץ 'Bozez (name of a crag)' (1 Sam. 14.4) and the abstraction יוֹצֵא 'goes out'. *Ḥolem* with *hireq*: basic noun דָּפַי 'fault' (Psa. 50.20) and the abstraction עוֹשִׂים 'doing (mpl.)'. *Ḥolem* with *shureq*: the basic noun תְּהוּוֹ 'confusion' and the abstraction טוֹבוֹ 'they are good' (cf. Num. 24.5, etc.). To these can be added further examples of this type of (arrangement of vowels), the seven with the seven.

II.L.2.17. Chapter concerning the Descending of the Vowels from One to the Other according to the Order of their Places of Articulation

Ḥolem descends to *qameṣ* with the attachment of a pronoun and the plural, for example כֶּפֶר 'ransom'—כֶּפְרוֹ 'his ransom', עֶשֶׂר 'wealth'—עֶשְׂרוֹ 'his wealth', קֹדֶשׁ 'holiness'—קֹדְשׁוֹ 'his holiness', גְּבוּהַ 'height'—גְּבוּהוֹ 'his height'. If you form a plural, you say קֹדְשִׁים 'holinesses'. From *qameṣ* to *pataḥ*: חֲדָשׁ 'new'—חֲדָשִׁים 'new (pl.) in every morning' (Lam. 3.23), עָנָן 'cloud'—עָנָנִים 'clouds'. From *pataḥ* to *segol*: they say אֶמְצְאֶךָ בַּחוּץ 'I meet you outside' (Cant. 8.1)—כִּי לֹא יִמְצְאֶכָה 'that he does not find you' (1 Kings 18.10). From *segol* to *ṣere* in a conjoined form, for example

II.L.2.16. פצל אלדי יתלף מנהא אסאס ואלדי יתלף מנהא ערץ.

1150 מת אונו אסאס חלם מע חלם וערץ אורו חלם מע קאמצה ערץ

טובה אלחלם מע פאתחה אסאס <רומח> וערץ הודע אלחלם

מע אלסגולה אסאס אהל וערץ ויאמר אלחלם מע אלצרי אסאס

בוץץ וערץ יוצא אלחלם מע אלחרק אסאס דופי <וערץ>

עושים אלחלם מע אלשרק אסאס תהו וערץ טובו אלי גיר דלך

1155 מן צרבהא סבעה פי סבעה

II.L.2.17. באב פי אנחדאר אלמלוך בעצהא אלי בעץ עלי

תרתיב מחאלהא

אלחלם ינחדר אלי אלקמן ענד אתצאל אלצמיר ואלגמע נחו

כפר כפרו עשר עשרו קדש קדשו גבה גבהו ואן גמעת קלת

1160 קדשים מן קאמצה אלי פאתחה חדש חדשים לבקרים ען עננים

ומן פאתחה אלי סגולה קאלו אמצאף בחוץ כי לא ימצאך ומן

סגולה (L6:1v) אלי צרי פי אלסמוך מתל ק שבר תחת על שבר

1151 רומח] L8:101v רומה L6:1r 1153 וערץ? וערץ וערץ L6

עַל-יְשֻׁבֵר יוֹסֵף—'fracture for (fracture)' (Lev. 24.20)—'over the ruin of Joseph' (Amos 6.6). To these can be added other cases of vowels descending from one to the other in this way.

II.L.2.18. (On the Origin of the Vowels)

If somebody were to ask 'With regard to the form of these vowels, what is the origin of their formation? Do you say that the scribes established their form?' The response would be as follows. If the scribes were the source of this, it would be permissible for somebody who was not satisfied with it to come and create different forms. This would be permissible for every single scribe. There would be no limit or end to their forms. If one were to say 'Is not the *qameṣ* of the people of Iraq a superscribed half *'alef*, and so forth with regard to the shape of their vowels?', the response would be as follows. What should be relied upon in this regard is (the shape of vowels) in the Holy Land. It is not implausible that when the people of the exile moved away from the Holy Land they made a record of their reading and created shapes (of vowels) when they had moved away from the Holy Land for fear that they would forget the reading. The (original) shapes (of the vowels) of the Holy Land, however, remained. If somebody were to say 'So who formed them?', the response to him would be as follows. It is possible that the people of the language formed the shapes of the vowels just as they formed the shapes of the letters. It is also possible that the people of the language used to use them in conversation without their knowing any (written) form for them until the time of Habakkuk, peace be upon him, when God said to him בְּתוֹב חֲזוֹן וּבְאֵר עַל-הַלְלוֹת לְמַעַן 'Write the vision; make it plain upon tablets' (Hab. 2.2). He indicated the reason for this, namely לְמַעַן

יוֹסֵף אֵלֵי גִיר דִּלְךָ מִמָּא תִנְחַדֵּר מִן בַּעֲץ אֵלֵי בַעֲץ עַלֵי הַדָּא
אלוגה

II.L.2.18.

פֶּאן קֶאָל אַשְׁכַּאֵל הַדָּה אֶלְמִלוּךְ כִּיף כֶּאֱן אַצֵּל תִּשְׁאֲכִילֵהָא 1165
אַתְקוּלוֹן אֵן אֶלְסוּפְרִים וְצַעוּ אַשְׁכַּאֵלֵהָא קִיל לֵה לֹו כֶּאֱן
אַלְסוּפְרִים הֵם אֶלְאַצֵּל פִּי דִלְךָ לְכֶאֱן יִגֹּז אֵן יִגִּי מִן לֹם יִרְץ בַּדִּלְךָ
וַיִּשְׁכַּל אַשְׁכַּאֵלֵא סוּאֵהָא וְכֶאֱן יִצַּח הַדָּא מִן כֹּל סוּפֵר וְסוּפֵר פִּלֵּא
כֶּאֱן יִכּוֹן לְאַשְׁכַּאֵלֵהָא לֹא חַד וְלֹא אֲנַקְצָא פֶּאן קֶאָל אֵלִים אֵהֵל
אַלְעֶרֶאק קֶאֱמַצְתֵּהֶם נִצַּף אֶלְף מִן פּוֹק אֵלֵי גִיר דִּ מִן אַשְׁכַּאֵל 1170
אַנְחֵאֵיהֶם קִיל לֵה אֵן אֶלְמַעוּל פִּי דִלְךָ עַלֵי אַרְץ הַקְדוּשָׁה וּמֵא
יִמְתַּנַּע אֵן לְמֵא בַּעֲדוּ אֵהֵל אֶלְגוּלָּה עַן אַרְץ הַקְדוּשָׁה צְבִטוּ
קֶרֶאֲתֵהֶם פִּגְעִלוּ לֵהֶם אַשְׁכַּאֵל לְמֵא בַּעֲדוּ עַן אַרְץ יִשְׂרָאֵל כּוּף מִן
אֵן יִנְסוּ אֶלְקֶרֶאָה וּבְקִית אַשְׁכַּאֵל אַרְץ הַקִּ פֶּאן קֶאָל פִּמֵּן שְׁכֵלֵהָא
קִיל לֵה יִגֹּז אֵן <אֵהֵל> אֶלְלִגָּה כֶּמֵּא שְׁכֵלוּ אַשְׁכַּאֵל אֶלְחֶרֶף 1175
שְׁכֵלוּ לְלִמְלוּךְ אֵיִצָּא אַשְׁכַּאֵל וַיִּגֹּז אֵיִצָּא אֵן אֵהֵל אֶלְלִגָּה כֶּאֱנוּ
יִתְכַּאֲטְבוּ בֵּהָא מִן גִּיר שְׁכֵל יַעֲרְפוּהָ לֵהָא אֵלֵי זִמָּאֵן חֲבִקוּק עֵ אֵ
פֶּקֶאָל לֵה אֶלְלָה כְּתוּב חֲזוֹן וּבְאַר עַל הַלּוּחוֹת וְאוּרָא אֶלְעֵלָה פִּי
דִּלְךָ וְהוּוּ לְמַעַן יִרוּץ קוּרָא בּוּ וְלֹא שַׁךְ אֵן מִן אַכְד מִצְחֵאֲפֵא

יְרוּץ קוֹרֵא בּוֹ 'so that one who reads it can run' (Hab. 2.2). Indeed, there is no doubt that when somebody takes a simple codex without accents or pointing, he stumbles in the reading and does not 'run', apart from a few exceptional people that are found in some generations, such as Ben Asher and Ben Naftali in their time and those like them. If a reader has a codex in which the cantillation and pointing are clearly indicated, he can run and not stumble.

This is what needs to be said, but God knows best. The discourse is finished.

1180 סאדגא בגיר לחן ולא <נקט> אנה יִכְשֵׁל פי אלקראה ולא יְרוּץ
 אלא אחאד שואד קלאיל יוגדו פי בעץ אלאגיאל כאבן אָשֶׁר
 ואבן נפתְּלִי (L6:2r) פי זמאנהמא ומן גרי מגראהמא ואדא כאן
 ללקאר מצחף טאהר אללחן <ואלנקט> הו יְרוּץ ולא יִכְשֵׁל

הדא מא לאח ואללה אעלם ותמת אלמקאלה

1180 נקט] נטק L6 1183 ואלנקט] L8:57r אלנטק L6

II.L.3.0. THE THIRD DISCOURSE: ON THE ACCENTS (SELECTED PASSAGES)

II.L.3.1. (On the *Ga'ya*)

If somebody were to say ‘So, what do you say concerning the *ga'ya*?’, the response to him would be as follows. The *ga'ya* does not have a definite status in the reading of Scripture. One reader may omit it and another reader may sustain it. There are some places, however, in which it may not be omitted, since it affects the meaning. This applies to the lexical class of ‘fearing’, and so they have said ‘Every (form from) the lexical class of ‘fearing’ has *ga'ya*’. Likewise one says *תִּשְׁנוּ* ‘you sleep’, *יִשְׁנוּ* ‘they sleep’, with *ga'ya*, from the lexical class of ‘sleeping’, *כִּי לֹא יִשְׁנוּ אִם-לֹא יִרְעוּ* ‘for they cannot sleep unless they have done wrong’ (Prov. 4.16). If it is without *ga'ya*, it is from (the lexical class) of ‘repeating’, as in *אִם-תִּשְׁנוּ יָד אֶשְׁלַח בְּכֶם* ‘If you do so again, I will lay hands on you’ (Neh. 13.21). If somebody were to say ‘So do you consider it to be one of the conjunctive accents or disjunctive accents?’, the response to him would be as follows. It should not be considered to belong either with the disjunctive accents or the conjunctive accents, since it is only an exhalation in speech, which carries the words forward, and joins and binds them with one another, as in *לְבַלְתִּי הַשְׁחִית הַכֹּל* ‘not destroying them all’ (Isa. 65.8), *אִם-לִמְדוֹ יִלְמְדוּ אֶת-דְּרָכַי עַמִּי* ‘if they will diligently learn the ways of my people’ (Jer. 12.16). Its distinctive property is the extension of the melody so that joy is diffused in the heart, in order to conduct the reading along, animating the reader and moving him to read more. An expert of this discipline has said: If you wish to know whether *ga'ya* is correct, look at the place of the *ga'ya*. If it is permissible to put

II.L.3.0.

אלמקאלה אלתאלתה פי אלאלחאן

1185

II.L.3.1.

פאן קאל קאיל פמא תקולון פי אלגעיה קיל לה אן (L1:35r)

אלגעיה ליס להא שיעור פי אלמקרא פקאר יחדפהא וקאר

יתבתהא ותם מואצע לא ימכן חדפהא לאן להא תאתיר פי

אלמעני פי לשון יראה וכדא קאלו כל לשון דחילה געי ומתלה

תשנו ישנו פהי באלגעיה מן אלנום כי לא ישנו אם לא ירעו 1190

ואדא כאן בלא געיה מן אלתתניה כק אם תשנו יד אשלח בכם

פאן קאל פהל תחסבוהא מן אלאלחאן או מן אלכדאם קיל לה

מא תחסב לא מע אלאלחאן ולא מע אלכדאם לאנהא אנמא הי

תנפס פי אלכלאם ותסוק אלכלם ותוצלהא ותגמעעהא בעצהא

מע בעץ כק לבלתי השחית הכל אם למד ילמדו את דרכי עמי 1195

וכאציתה אלאמדאד באלנגם לינתשר אלסרור פי אלקלב ולזף

אלקראה ולתנשיט אלקאר להא ולתחרכה אלי אלתזייד וקד

קאל בעץ עלמא הדא אלעלם אדא ארדת אן תנטר צחה

אלגעיה פאנטר מוצע אלגעיה פאן צלח טעם אלכלמה עלי מוצע

the accent of the word on the place of the *ga'ya*, then the *ga'ya* is in order. If it does not come in the place of the accent, then return it to the place (of the accent).¹³ He has said that by this principle one may distinguish a correct *ga'ya* from one that is incorrect. He then retracted this and said that this principle applies only to certain places. The first statement is the correct one.

II.L.3.2. Chapter concerning Cases whose Rule is not at all Dependent on an Accent and Cases whose Rule is Dependent on an Unspecified Accent.

II.L.3.2.1.

This includes מְרַבֵּה. If somebody were to ask, why is the form מְרַבֵּה sometimes pointed with *segol* and sometimes pointed with *pataḥ*, the response would be as follows. When the form is singular, *segol* occurs under the *mem*. Examples of the singular are מְרַבֵּה מֵעַל הַפֶּדִי־אִישׁ מְעַל מְרַבֵּהוּ 'when the man turned from his chariot' (2 Kings 5.26), מְרַבֵּה וְסָסִים 'a chariot and horses' (2 Sam. 15.1). In the plural you say מְדוּעַ אֶחְרוּ פְעָמֵי מְרַבּוֹתָיו 'Why tarry the hoofbeats of his chariots?' (Jud. 5.28), מְרַבֵּת פֶּרְעֹה וְחֵילוֹ 'the chariots of Pharaoh and his army' (Exod. 15.4), and the like. There is one exception to this, in that it does not have *segol* (in the singular) but *hireq*, namely בְּמְרַבֵּת הַמִּשְׁנָה 'in his second chariot' (Gen. 41.43).

¹³ The corrected reading פֹּאֲרֵדָהּ is a form IV imperative of the root *r-d-d*, which in medieval Judaeo-Arabic is often used with the sense of the form I (Blau 2006, 245).

אלגעיה פאלגעיה מסתויה ואן כאן לא תגי מוצע אלטעם 1200
 <פארדהא> עלי אלמוצע וקאל אן הדא אלאצל בה יועלם צחה
 אלגעיה מן פסאדהא ורגע ען דלך פקאל אן הדא אלאצל יצח פי
 בעץ אלמואצע ואלקול אלאול הו אלצחיה

II.L.3.2. (L1:35v) באב פי מא לם יכון שרטה מעלק בלחן בתה 1205
 ומא שרטה מעלק בלחן גיר מעיין

II.L.3.2.1.

מן דלך לשון מְרַכְבָּה אן סאל סאיל לם כאן לשון מְרַכְבָּה תארה
 תנקט בתלת נקט ותארה בפאתחה אלגואב הוא אן מא כאן
 מנהא לשון יחיד כאן תחת אלמאם תלת נקט כק פי אליחיד
 כאשר הפך איש מעל מְרַכְבָּתו מְרַכְבָּה וסוסים ותקול פי
 אלרבים מדוע אחרו פעמי מְרַכְבָּתו מְרַכְבָּה פרעה וח ומת מא 1210
 סוי ואחדה פאנהא לא בתלת נקט אלא נקטה ואחדה והי
 בְּמַרְכַּבַּת הַמִּשְׁנָה

II.L.3.2.2.

Likewise people may ask concerning *מה* and *מָה* why their pointing varies and what is their rule. The response is as follows. When it is followed by *dagesh*, it has *pataḥ*, for example *מִה־תֹּאמַר* *נְפֹשְׁךָ* 'whatever your soul says' (1 Sam. 20.4), *מִה־נִּדְבַר וּמִה־נִּצְטַדֵּק* 'What shall we speak? And how can we show ourselves to be just?' (Gen. 44.16). When it is followed by *rafe*, it has *segol*, for example *מָה לְעֵשׂוֹת* 'מה לְעֵשׂוֹת' 'What has my beloved?' (Jer. 11.15), *לָךְ הַיֵּשׁ לְדַבְרֵךָ־לִי* 'What is to be done for you? Would you have a word spoken on your behalf?' (2 Kings 4.13), and similar cases.

II.L.3.2.3.

People may ask concerning *לָמָּה* what the rule is relating to the fact that it is sometimes with *dagesh* and sometimes *rafe*. The response relates to two factors. One is that it is because of the accent, namely when the accent is on the *mem* of *לָמָּה*, it is *rafe* and when the accent is on the *lamed*, it has *dagesh*, for example *הֲלָמָּה הִרְעַלְתָּה לְעַם הַזֶּה לָמָּה זֶה* 'Why have you done evil to this people? Why (did you ever send me)?' (Exod. 5.22). All of the reading of Scripture follows this rule except for one case in Job, for the accent is on the *lamed*, but it is *rafe*, namely *לָמָּה שָׂמַתְנִי לְמַפְגֵּעַ* 'Why have you made me your mark?' (Job 7.20). The second response is that it is on account of the letter. This rule is superior to the first, since *לָמָּה* may be without an accent but rather have *maqṣef*, for example *לָמָּה־זֶה מְחִיר בְּיַד־כֶּסֶּל* 'Why should a fool have a price in his hand' (Prov. 17.16), and similar cases. The rule concerning this is that whenever *לָמָּה* are linked prosodically to three letters, namely *'alef*, *he* and *'ayin*, it is *rafe*, for example *וְלָמָּה אַתָּה מִתְנַקֵּשׁ* 'Why are you laying a snare?' (1 Sam. 28.9), *לָמָּה יְהוָה יַחַרְרָה אַפָּיְךָ* 'Why, oh Lord, does your anger

II.L.3.2.2.

וכדלך קד יסל אלנאס ען מַה וּמַה לם יכתלף נקטהמא ומא

שרטהמא אלגואב הו אן אדא <תבעה> דגש כאנת בפאתחה

כק מַה־תאמר נפשך מַה־נדבֵר ומה־נצטדק ומא תבעה רפִי כאן 1215

בסגולה כק מַה לידידי מַה לעשות לך היש לדבר לך ומת

II.L.3.2.3.

וקד יסל אלנאס ען לְמַה מא אלשרט פי כונה תארה מדגוש

ותארה רפי אלגואב פיה עלי וגהין אלואחד מן אגל אלטעם והו

אן אדא כאן אלטעם עלי ^(L1:36r) אלמאם מן למה כאן רפי ואדא

כאן אלטעם עלי אללמאד כאן דגש כק לְמַה הרעוּתָּ לַעַם הזה 1220

למה זה וכל אלמקרא עלי הדא אלא ואחד פי איוב פאן אלטעם

עלי אללמאד והו רפי והו לְמַה שְׁמַתְנִי לַמֶּפֶ ואלגואב אלב מן

אגל אלחרף והדא אלשרט הו אבלג מן אלאול לאן קד יכון למה

בגיר אלטעם בל במקף כק למה זה מחיר ביד כסיל ומת

ואלשרט פי דלך הו אן כלמא אסתנד למה אלי תלת חרוף והן 1225

אלף הא עין כאן רפי כק וּלְמַה אַתָּה מתנקש לְמַה יִי יַחַרְה אפך

burn?' (Exod. 32.11), לָמָה הִרְעִילְתָּ 'Why have you dealt ill?' (Num. 11.11), לָמָה עָלִיתֶם עָלֵינוּ 'Why have you come up against us?' (Jud. 15.10), and the like. There are five cases that are exceptions to this rule, since they are linked prosodically to אֶהָע but have *dagesh*. These are לָמָה הִרְגִזְתָּנִי 'Why have you vexed me?' (1 Sam. 28.15), לָמָה הִצַּדְתֶּם עַבְדְּךָ 'Why have your servants set on fire?' (2 Sam. 14.31), לָמָה אֵירָא בַיָּמַי רָע 'Why should I fear in times of trouble?' (Psa. 49.6), לָמָה הִיָּה כְּאִבִּי לֹצַח 'Why is my pain unceasing?' (Jer. 15.18), לָמָה אֶלְכָּה אֶרְצָה 'Why should I smite you to the ground?' (2 Sam. 2.22). Their mnemonic combination is 'The slave has vexed me; I have feared pain; I have killed him'. If you like, you may say 'The servant has vexed me; I have feared illness; I have smitten him.' Every לָמָה that is prosodically bound to the other letters of the inventory, namely בְּגִדְדוֹזְטִיכְלִמְנִסְפְצָקְרִשָׁה, has *dagesh*, except for three cases, which are prosodically bound to *shin* and *zayin*, namely לָמָה שָׁכַחְתָּנִי 'Why have you forgotten me?' (Psa. 42.10), לָמָה זָנַחְתָּנִי 'Why have you rejected me?' (Psa. 43.2), לָמָה שָׁמַתָּנִי 'Why have you made me (your mark)?' (Job 7.20). Their mnemonic combination is: 'You made me forgotten and rejected'.

II.L.3.2.4.

People may ask concerning הֵן and הֵן, שָׁשׁ and שָׁשׁ, עַתָּה and עַתָּה, לָב and לָב, כֵּן and כֵּן, שָׁן and שָׁן why these sometimes occur with *šere* and sometimes with *segol*. The response concerning this is as follows. When the accent is on the first letter of the word following these words, they have *segol* so long as they have *maqfef*, for example הֵן־תִּתֵּן 'Here is my signature' (Job 31.35), הֵן־הוּא 'Behold it (is the joy of his way)' (Job 8.19). You say

לְמָה הִרְעוּת לְמָה עֲלִיתֶם עֲלֵינוּ וּמַת וְאֵלֵדֵי כִרְג עֵן דִּלְךָ כִּמְסָה
 מוֹאֲצֵעַ פֶּאֲנָהָא מִסְתַּנְדָּה אֵלֵי אֲהֵעַ וְהִי מִדְּגוּשָׁה וְהִי לְמָה
 הִרְגוּזְתֵּנִי לְמָה הִצִּיתוּ עֲבַדִּיךָ לְמָה אִירָא בִּימֵי רַע לְמָה הִיָּה כֵּאֲבִי
 נִצַּח לְמָה אֲכַכְהָ אֶרְצָה וּרְבֵאֲטָהָא אֶקְלַקְנִי אֶלְעַבְד כִּשִׁית אֶלּוּגַע 1230
 קְתַלְתָּהּ וְאֵן אֶרְדַּת תְּקוּל <הִרְגִּיזוּנִי> הָעַבְד יִירָאֲתִי הַחֹלִי הַכִּיתִּי
 וְכֹל לְמָה אֶסְתַּנְד אֵלֵי חֶרּוֹף אֶלְקַבְּאֵלָה אֶלְאֲכֵר הֵם בְּגִדּוּזְטִיכ
 לְמִנְסִפְצֶקְרִשְׁת יִכּוֹן דְּגֵשׁ מֵא סוּי תִּלְתָּהּ פֶּאֲנָהָא תִּסְתַּנְד אֵלֵי שִׁין
 וְזֵאֵי וְהֵן לְמָה שְׁכַחְתֵּנִי לְמָה זִנְחַתְנִי לְמָה שְׁמַתְנִי וּרְבֵאֲטָהָא
 שְׁמַתְנִי מְשַׁכַּח מְזַנַּח 1235

II.L.3.2.4.

וְקַד יִסַּל אֶלְנָאֵס עֵן הֵן וְהֵן וְשֵׁשׁ וְשֵׁשׁ וְעַת וְעַת וְלָב וְלָב וְכֵן וְכֵן
 וְשִׁין וְשִׁין לֹם כֵּאֵן הִדָּה אֶלְמִדְּכּוֹרָאֲת תְּגִי תֵאֲרָה בְּצִרִי וְתֵאֲרָה
 בְּסִגּוּלָה ^(L1:36v) וְאֶלְגּוּאֲב פִּי דִּלְךָ הוּ אֵן אֶדָּא כֵּאֵן אֶלְטַעִם פִּי אֹל
 חֶרּוֹף מִן אֶלְכִלְמָה אֶלְתֵּאֲנִיָּה לְהִדָּה אֶלְכִלְם צֵאֲרַת בְּסִגּוּלָה מֵהֵמָא
 הִי בְּמִקְרָף כֵּל הֵן־תְּוִי הֵן הוּא וְתִקּוּל שֶׁשׁ הֵנָּה שֶׁשׁ הַשְּׁעוּרִים 1240

1231 [הִרְגִּיזוּנִי] L2:2r הרגיני L1 1232 [אֶסְתַּנְד... אֶלְאֲכֵר] אֶסְתַּנְד אֵלֵי
 בְּקִיָּה חֶרּוֹף אֶלְקַבְּאֵלָה L2:2r

שֵׁשׁ-הַשְּׁעָרִים 'They are six' (Prov. 6.16) and שֵׁשׁ-הַהֲנָה 'six (measures) of barley' (Ruth 3.17). You say לֹא עַתְבָּא 'it is not the time of coming' (Haggai 1.2), בִּי לְעַתְיוֹם בְּיוֹם 'for from day to day' (1 Chron. 12.23). An exception to the (expected form) עַת is בְּלֹא עַת 'not at the time of her impurity' (Lev. 15.25), for the accent is not on the first letter but it has *segol*. You say פְּלִגְיָמִים 'The king's heart is a stream of water' (Prov. 21.1), אֲשֶׁר לְבַמְלֶךְ 'that comes into a man's heart' (2 Kings 12.5). You say כְּדַבְרֵיכֶם כֹּה־הוּא 'Let it be as you say' (Gen. 44.10, etc.). You say עַל-שֹׁן-סֹלֶעַ 'in the crag of rock' (Job 39.28). The phrase שֹׁן-סֹלֶעַ 'a crag of rock' (1 Sam. 14.4) has *šere* since the accent occurs on the second letter.

II.L.3.2.5.

People may ask concerning אָת and אֶת which of them has the accent and which has *maqfef*. The response is as follows. They say that every אֶת with *segol* in the reading of Scripture is always without an accent and has *maqfef*, except for three cases, namely אֶת אַרְם בְּהַצֹּתוֹ 'when he strove with Aram(naharaim)' (Psa. 60.2), אֶת גְּאוֹן יַעֲקֹב 'the pride of Jacob' (Psa. 47.5), כִּי אֶת אֲשֶׁר יֶאֱהָב 'for him whom he loves' (Prov. 3.12). Every אָת with *šere* must have an accent and never has *maqfef*, except for one case, namely אֶת-כָּל-גְּבוּהָ 'everything that is high' (Job 41.26).

II.L.3.2.6.

People may ask also concerning כֹּל and כָּל why it is with *qameṣ* and with *holem*. The response is as follows. They have said that whenever it has *maqfef* it occurs only with *qameṣ*, except for

ותקול לא עֶת באַ כי לְעֵת <יום> ביום ואלדי יכרג ען <עת> ק
בלא עֶת נדתה פאן אלטעם ליס הו עלי אול חרף וקד גא בתלת
נקט ותקול פלגי מים לְב מלך אשר יעלה על לְב איש ותקול
כדבריכם כֵן הוא ותקול על שֵן סלע שֵן הסלע צאר בצירי למא
צאר אלטעם מע אלחרף אלתאני 1245

II.L.3.2.5.

וקד יסל אלנאס ען אַת ואַת מא מנהא בטעם ומא מנהא במקף
אלגואב קאלו אן כל אַת פי אלמקרא בסגולה לא יכון פיהא
טעם אלבתה בל במקף אלא ג והי בהצותו אַת ארם אַת גאון יע
כי אַת אשר יאהב וכל אַת בצרי לא בד לה מן טעם ולא ידכלה
מקף בתה אלא ואַ והו אַת־כל גבוה 1250

II.L.3.2.6.

וקד יסל אלנאס איצא ען כָל וכל לם כאן בקאמצה ובחלם
אלגואב קאלו אן כל מא כאן במקף לא יכון <אלא> מקמוצא

two cases in the reading of Scripture: כָּל-עַצְמוֹתַי 'all my bones' (Psa. 22.15), כָּל אַחֵי-רֵשׁ 'all the brothers of a poor man' (Prov. 19.7), and also וְכֵל בְּשִׁלְשׁ 'and has measured in a third (measure)' (Isa. 40.12), although they interpreted it as being from the lexical class of 'measuring'. Whenever it occurs with *holem*, it does not have *maqgef* but rather has an accent, for example בְּלִי כָּל הַנִּקְרָא בְּשִׁמִּי 'everyone who is called by my name' (Isa. 43.7), כֹּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ 'whatever your hand finds' (Ecc. 9.10).

II.L.3.2.7.

They may also ask concerning the lexical class of 'blessing' why the *shewa* under the *resh* is sometimes quiescent and sometimes mobile. The response is as follows. They have said that whenever the accent is under the *bet* of the lexical class of 'blessing', the *shewa* is quiescent, for example בְּרַכּוּ-נָא אֶת-יְהוָה 'Bless the Lord your God' (1 Chron. 29.20). When the accent is on the *kaf*, the *shewa* is mobile, for example בְּרַכּוּ יְהוָה מְלֹאכְיוֹ 'Bless the Lord, (you) his angels' (Psa. 103.20), בְּעָבוּר בְּרַכּוּנִי 'in order that your soul blesses me' (Gen. 27.19), except one case, in which the accent is on the *kaf* but the *shewa* is quiescent, namely וְלִעֲלֹאָה בְּרַכָּת 'I blessed the Most High' (Dan. 4.31). It may be said that this last case has broken the rule since it is in the Aramaic language. If, however, there is a case that breaks the rule in Hebrew, then it must be וּמִבְּרַכְתְּךָ יְבָרַךְ בֵּית-עַבְדְּךָ 'with your blessing will the house of your servant be blessed' (2 Sam. 7.29), because the accent in this is on the *kaf* and the *shewa* is silent, unless it be said that in this word there are two accents. The most plausible statement is that it is a case that breaks the rule because וְאֶבְרַכְהָ מִבְּרַכְיָךְ 'I will bless those that bless you' (Gen. 12.3) has two accents and the *shewa* is mobile. Likewise in בְּרַכָּת אָבִיךָ 'the blessings of your father' (Gen. 49.26) the accent is on the *kaf* and the *shewa* is quiescent, and this is also a case that breaks the rule.

מא סוי תנתין פי אלמקרא כָּל-עצמותי כָּל אחי רש וְכָל בשליש
 ואן כאן יפסרוהא מן אלמכיאל וכל מא כאן בחלם (L1:37f) לא
 ידכלה מקף בל יכון בטעם כק כל הנקרא בשמי כל אשר תמצא 1255
 ידך

II.L.3.2.7.

ויסל איצא ען לשון בְּרָכָה לם כאן אלשוא אלדי תחת אלריש
 תארה סאכן ותארה מתחרך ואלגואב קאלו אן כלמא אלטעם
 תחת אלבא מן לשון ברכה כאן אלשוא סאכן כק בְּרָכוּ נָא את
 יי אלהיכם ואדא כאן אלטעם עלי אלכאף כאן אלשוא מתחרך 1260
 כק ברכו יי מלאכיו בעבור תברכני נפשך אלא ואחדה פאן
 אלטעם עלי אלכאף ואלשוא סאכן והי ולעֲלֵאָה בְּרַכַּת וקד ימכן
 אן יקאל אנהא אנמא כסרת אלשרט לכונהא מן לגה אלכסדאני
 גיר אן כאן כאסרה מן אלעבראני פינבגי אן תכון ומְבָרְכַתְךָ יברך
 בית עבדך לאן אלטעם פיהא עלי אלכאף ואלשוא סאכן אלא אן 1265
 יקאל אן פי הדה אלכלמה טעמין ואלקריב אנהא כאסרה לאן
 ואברכה מְבָרְכִיךָ פיהא טעמין ואלשוא מתחרך וכדלך ברכות
 אביך אלטעם עלי אלכאף ואלשוא סאכן פתכון איצא כאסרה
 עלי אלשרט

HIDĀYAT AL-QĀRĪ' (SHORT VERSION)

II.S.0.0. (INTRODUCTION)

GAP

II.S.0.1.

This is the book of the abbreviated version of *The Guide for the Reader*, known as *The Book of Essential Requirements*.¹

II.S.0.2.

Its author begins and says: You, may God support you, asked me to abbreviate for you *The Book of Rules*, which is generally known as *The Guide for the Reader*, in which I mention its essential requirements. So, I am here responding to this request of yours, asking God to grant me success in this, possibly including where necessary what was not mentioned in *The Guide for the Reader*. From Him, may He be exalted, I seek help.

II.S.0.3.

If somebody were to ask what the need is for knowledge of the rules of biblical recitation, the response should be: because the accents change meanings, for example קוּמִי אֲרִי 'Arise! Shine!' (Isa. 60.1), which are two feminine singular imperatives, since the accent is on the first letter, but לְיוֹם קוּמִי לְעֵד 'for the day when I arise as a witness' (Zeph. 3.8), אֲרִי וְיִשְׁעִי 'The Lord is my light and my salvation' (Psa. 27.1), which are two masculine nouns, since the accent is at the end and not the beginning of the word. Other examples are שָׁבוּ עַל-עֲוֹנוֹת אֲבוֹתָם 'They have turned back to the iniquities of their forefathers' (Jer. 11.10), which denotes 'returning' since the accent is on the first letter,

¹ Literally: the book of the lifeblood.

הדאיה אלקאר

II.S.0.0.

GAP

II.S.0.1.

הדא כתאב מכתצר הדאיה אלקאר יוערף בכתאב
(S20:1r) אלמהגה

II.S.0.2.

אבתדי מצנפה וקאל סאלתם איידכם אללה אן אכתצר לכם
כתאב אלשרוט אלמלקב בהדאיה אלקאר בחית אדכר מוהגה
והא אנא מגיב לכם אלי דלך סאילא ללה תופיקי פיה מע מא 5
עסאה אן ינצאף אליה ממא לם ידכר פי הדאיה אלקאר ובה תע
אסתעין

II.S.0.3.

אן קאל קאיל מא אלחאגה אלי עלם אלשרוט פי אלמקרא קיל
לה לאן אלחאן מגיירה ללמעאני מתל קומי אורי אמרין למונת
מן חית אן אלטעם עלי אול חרף מתל ליום קומי לעד ייי אורי 10
וישעי אסמין למדכר למא תאכר אללחן ען אול אלכלמה (S9:1r)
ומתל שבו על עונות אבותם מן אלרגוע לאן אלטעם עלי אול

but $\text{וַיִּבְזֹזוּ שָׁבָו}$ 'they captured and made their prey' (Gen. 34.29), which denotes 'capturing' since the accent is placed not on the beginning of the word but on its end.

II.S.0.4.

A further reason is that this reading, which is now current in the Land of Israel, is the reading of Ezra, peace be upon him, and his generation, because the nation was not cut off from the Land of Israel from the time of Ezra, peace be upon him, in the Second Temple, until now, except from Jerusalem during the reign of Edom over the land. Israel taught this reading to their children until now, generation after generation. Another reason is that if somebody were to read the twenty-one books with the accents of the three books or the three books with the accents of the twenty-one books, this would be rejected. Likewise, if somebody read *merkha* in place of *darga* or *darga* in place of *merkha*, the congregation would declare him to be in error in this regard.

II.S.0.5.

So, if there are rules for the accents, there is a need to know them.

חרף שבו ויבוזו מן אלסבי לתאכר אללחן ען אול כלמה אלי

אכרהא

II.S.0.4.

ולאן הדה אלקראה אלדי פי ארץ ישראל אלאן הי קראה עזרא 15

עה וגילה לאן מא אנקטעת אלאמה מן ארץ ישראל מן זמאן

עזרא עה פי בית שני אלי אלאן אלא מן ירושלם פקט פי זמאן

מלך אדום ללארץ וישראל יעלמון אולאדהם אלי אלאן גיל בעד

גיל הדה אלקראה ולאן לו קרא אלאנסאן אלכא ספר בלחן אלג

אספאר או אלג אספאר בלחן אלכא ספר לרד דלך עליה וכדא 20

לו קרא מוצע סלסלה מארכה או מוצע מארכה סלסלה לגלטה

אלגמע פי דלך

II.S.0.5.

ואדא (S9:1v) כאן ללאלחאן שרוט פקד דעת אלחאגה אלא

עלמהא

II.S.1.0.

SECTION CONCERNING THE PLACE OF ARTICULATION OF THE LETTERS

II.S.1.1.

The letters consist of twenty-two basic letters. They fall into five groups in five places of articulation, namely אֶהָחֵחַ, גִּזְכֵּרֶק, דְּטֵלֶנָּה, שְׁצֵסִי and בְּזִמְגִי.

II.S.1.2.

Take note that the place of articulation of אֶהָחֵחַ is the root of the tongue and the place of swallowing, that is the throat and the base of the tongue. For this reason they are the lightest of the letters and never take *dagesh*. It may be thought that *he* and *alef* take *dagesh*, but this is not the case. This is because the dot in the *he* at the end of a word indicates the (consonantal) property of the *he*. Surely you see that the property of the *he* at the beginning and in the middle of a word appears without a dot. As for (the dot in) *alef* in the four places (where it is found), namely לָו וַיָּבִיאוּ 'and they brought him' (Gen. 43.26), תָּבִיאוּ 'you shall bring' (Lev. 23.17), לָנוּ וַיָּבִיאוּ 'and they brought to us' (Ezra 8.18), לֹא רָאוּ 'were not seen' (Job 33.21), this reflects a strong effort to pronounce the letter by the reader and is not *dagesh*.

II.S.1.0.

פצל פי מחל אלחרוף

25

II.S.1.1.

אלחרוף כב חרפא אצולא (S20:2r) תגי כמס אקסאם פי כמסה
מ[חאל והי] אהחע גיכרק דטלנת זסעש בזמף

II.S.1.2.

אעלם אן אהחע מחלהא עיקר הלשון ובית הבליעה והו
אלחלקום ואצל אללסאן ולדלך כאנת אכף אלחרוף לא ידכלהא
דגש בתה ואלהי ואלאלף קד יוצן אן ידכלהא דגש וליס אלחאל 30
כדלך לאן אלנקטה פי אלהי פי אכר אלכלאם תטהר טעם אלהי
אלי תרי אן טעם אלהי פי אול אלכלאם ופי וסטה יטהר מן דון
אלנקטה ואלאלף פי אלארבעה מואצע אלתי הי וביאו לו תביאו
ויביאו לנו לא ראו פהו תכלף יתכלפה אלקאר פי כרוגה שדידא

פליס הדא דגש

35

27 מ[חאל והי] [[מחאל והי S8:1r | אהחע... בזמף] אהחע גיכק דטלנת
זסערש בזמף S9:1v | זסעש] זסשן S8:1r 30 בתה] אלבתה S9:1v
וואלהי] *et passim* אלהא S8:1r | יוצן] יטן S8:1r 33 אלארבעה]
ארבע S8:1r

II.S.1.3.

The place of articulation of קֶרֶבֶת is the middle of the tongue, in its wide part. The place of articulation of קֶרֶבֶת pronounced *rafe* is the third of the tongue adjacent of the throat.

II.S.1.4.

The place of articulation of קֶרֶבֶת is the extremity of the tongue in combination with the flesh of the teeth. When the letters קֶרֶבֶת are pronounced *rafe*, the extremity of the tongue is pressed gently onto the flesh of the teeth.

II.S.1.5.

The place of articulation of קֶרֶבֶת is the teeth.

II.S.1.6.

The place of articulation of קֶרֶבֶת is the lips. When קֶרֶבֶת are *rafe*, the lips are closed gently while they are pronounced.

II.S.1.7.

It is said that the letters interchange with one another, as in קֶרֶבֶת 'he scattered' (Psa. 68.31) and קֶרֶבֶת 'he has distributed' (Psa. 112.9), קֶרֶבֶת 'he will (not) rejoice' (Job 20.18), קֶרֶבֶת 'it exults' (1 Chron. 16.32), and similar forms. There are cases of enhancement and reduction. It is preferable, however, not to call it 'interchanging', for it is possible that this takes place for a reason, either to express multiplicity or paucity, or for some

II.S.1.3.

גִּיבְרִיק מַחְלָהּ וּסְט אַלְלִסְאָן בַּעֲרֻזָּה וּמַחֵל גִּיבְרִיק אַלְמֹרְפִיין תִּלְתִּי
אַלְלִסְאָן מִמָּא יִלִּי אַלְחִלְקוּם

II.S.1.4.

דִּטְלֹנְתִּי מַחְלָהּ טַרְף אַל[לִסְאָן וּלְח]ם אַלְאִסְנָאן וּדְתִי אַלְמֹרְפִיין
(S20:2v) [יִלְצַק טַרְף] אַלְלִסְאָן בְּלַחֵם אַלְאִסְנָאן בַּרְפַּק

II.S.1.5.

זִסְצֻשׁ מַחְלָהּ אַלְאִסְנָאן 40

II.S.1.6.

בְּזִמְיָ מַחְלָהּ אַלְשַׁפְתִּין בְּיָ אַלְמֹרְפִיין תַּטְבַּק אַלְשַׁפְתִּין בַּהֲמָא
בַּרְפַּק

II.S.1.7.

אַלְחֹרוּף יִקְאֵל אַנְהָא תַנְבַּדֵּל בַּעֲזָן בַּבְעֲזָן מַתֵּל בְּזִר פְּזִר יַעֲלוּס

יַעֲלוּץ וּנְחוּ דִלְךָ וּתְגִי זִוְאִיד וּנְוֹאִקָא וְאַלְאֹלָא אֵן לֹא יִקְאֵל דִּלְךָ

לֹאן יִמְכֵן אַלְתַּבְדִּיל אַדָּא כֹּאן עֲלִי וְגַה אִמָּא לְכַתְרָה אִו לְקִלְהָ אִו 45

36 גִּיבְרִיק] גִּיבְרִיק S15:1r 38 אַל[לִסְאָן וּלְח]ם אַלְלִסְאָן וּלְחִם S8:1v

39 [[יִלְצַק טַרְף]] יִלְצַק טַרְף S8:1v 40 זִסְצֻשׁ] זִסְצֻשׁ S15:1r

44 וְאַלְאֹלָא] אַלְאֹלָא S21:1v

other reason. They give the form *bet* to express one sense and for another sense they give it *pe*. Likewise with עֵלִי, when the joy has a particular sense, they give it *samekh* and for another sense they give it *zayin*, and so forth concerning what I initially said were cases of interchange and inversion.

לוגה מן אלוגוה יגעלוהא בבי ועלי וגה גירה יגעלוהא בפי וכדלך
 יעלוס אדא כאן אלמרח עלי וגה יגעלוהא בסמאך ועלי וגה אכר
 יגעלוהא בזאי אלי גיר דלך ממא קד כנת פי אלאול אקול אנה
 ינבדל וינקלב

46 יגעלוהא¹ [יגעלוה S21:1v | בבי [בבא S21:1v | גירה] אכר
 S21:1v | יגעלוהא² [יגעלוה S21:1v | בפי [בפא S21:1v
 47 יגעלוהא [יגעלוה S21:1v

II.S.2.0.

SECTION CONCERNING אִיָּה AND בְּגִדְכֶם

II.S.2.1.

When one of these four letters, I mean אִיָּה, is at the end of a word and the word is conjoined to what follows it by a (conjunctive) accent, and when the second word begins with one these six letters, I mean בְּגִדְכֶם, this letter is pronounced *rafe*, for example כִּי בְּאַפָּם הָרְגוּ 'for in their anger they have slain' (Gen. 49.6), וַיְהִי דְבַר־יְהוָה 'and the word of the Lord was' (1 Kings 17.2, etc.), וְאֶקְחָה פֶתֶלְחָם 'and I shall fetch a morsel of bread' (Gen. 18.5), and similar cases.

II.S.2.2.

There are nine types of cases that break the rule I have just mentioned. These are *'oghera*, *di-fsiq*, *di-dhhiq*, *'athe me-rahiq*, *mappiq he*, *mappiq vav*, *mappiq yod*, two identical letters, *bet* and *pe*.

II.S.2.3.

As for *'oghera*, this is the 'collection' of only seven words. Four of these are in the song וַיִּשַׁע (Exod. 14.30, 'the Song of the Sea'). These are הָאֵל הָאֵל 'he has triumphed gloriously' (Exod. 15.1) and the other case of this (Exod. 15.21), יָדְמוּ כְּאֶבֶן 'they are as still as a stone' (Exod. 15.16), מִי כְמוֹתָהּ נְאֻדָּר בְּקֹדֶשׁ 'Who is like you, majestic in holiness?' (Exod. 15.11). In the book of Isaiah

II.S.2.0.

פצל פי חרוף אוֹיָהּ ובגדלכֶּפֶת

50

II.S.2.1.

הדה אלארבעה חרוף אעני אוֹיָהּ אדא כאן אחדהא פי אכר
כלמה וכאנת אלכלמה מצאפה אלי מא בעדהא באללחון וכאנת
אלכלמה אלתאניה אולהא אחד הדה אלסתה חרוף אעני בגד
כֶּפֶת כרג דלך אלחרף מרפי כפיף כקולה כי באפס (S20:3r) הרגו

ויהי דבר ייי ואקחה פת לחם ואמתאל דלך

55

II.S.2.2.

ואלדי כרג ען מא דכרת תסעה כואסר הם אוֹיָיָהּ ודפסיק
ודדחיק וְאַתָּא מרחיק ומפיק הי ומפיק ואו ומפיק יוד וחרפין
מתראדפין ובי ופי

II.S.2.3.

אוגירה גאמעה לסבעה כלם פקט ארבעה מנהא פי שירה ויושע

והי גָאָה גאה וחבירו ידמו כְּאָבֶן מי כמוכה נאדר בקדש ופי ספר

60

56 ען...דכרת] ען דלך S15:1v | אוֹיָיָהּ...57 יוד] אוֹיָיָהּ וְדִפְסִיק
וְדִדְחִיק וְאַתָּא מְרַחֵק וּמְפִיק הָא וּמְפִיק וְאֵוּ וּמְפִיק יוֹד S27:1r-1v

there is *וְשִׁמְתִי כְּדָבָר* 'and I shall make (your pinnacles) of agate' (Isa. 54.12). In the book of Jeremiah there is *וְנִלְאֵיתִי בְּלֶבֶל וְלֹא אוּכַל* 'and I am weary of holding it in and I cannot' (Jer. 20.9). In the book of Daniel there is *וְחָכְמָה כְּחָכְמַת־אֱלֹהִים* 'and wisdom like wisdom of the gods' (Dan. 5.11). I do not know any disagreements concerning these seven. In other cases, concerning which there are disagreements, the reader should choose which of the variants he wants to read in his reading and nobody can reject this.

II.S.2.4.

As for *di-fsiq*, whenever *paseq* comes between one of the letters *אוֹיָה* and the letters *בְּגִדְכֶפֶת*, the letters *אוֹיָה* have no influence, for example, *יֹסֵף יְהוָה עַל־עַמּוֹן כְּהֵם* 'May the Lord add to his people (a hundred times as many) as them' (1 Chron. 21.3), *עָשׂוּן כָּלָה* 'they have done completely' (Gen. 18.21), and similar cases. There is no exception to this type of case that breaks the rule.

II.S.2.5.

Di-dhhiq: The meaning of *di-dhhiq* (literally: what is compressed) is that between the accent that is in the word containing one of the *אוֹיָה* letters and a *בְּגִדְכֶפֶת* letter there is a vowel and this vowel is not dwelt upon or prolonged in pronunciation. On account of this compressed vowel the rule of the *אוֹיָה* is broken, as in *וְאָעִידָה בָּם* 'that I may call to witness against them' (Deut. 31.28), *וְהִגִּיתָ בּוֹ* 'you shall meditate on' (Josh. 1.8) and similar cases. The compression may occur in a word that does not have

ישעיה ושמתי כדכד ופי ספר ירמיה ונלאתי כלכל ולא ופי ספר
 דניאל וחכמה כחכמת אלהין ומא ערפת פי הולי אלסבעה כלף
 ומא עדאהם מן אלכלף אלקאר מכיר פי אלקראה מא אראד מן
 אלאכלאף יקרא וליס לאחד אן ירד עליה

II.S.2.4.

דפסיק כל מא חצל בין חרף אלאויה ובין חרף בגד כפת פסיק 65
 לא יכון ללאויה תאתירא מתל יוסף ייי על עמו כהם עשו כלה
 ואמתאל דלך וליס עלי הדה אלכאסרה אסתתנא

II.S.2.5.

דדחיק מעני דדחיק הו אן יכון בין אללחן אלדי פי אל (S20:3v)
 כלמה אלדי פיהא חרף אלאויה ובין חרף בגד כפת מלך ואחד
 ולא יתאנא ולא יטול פי אלנטק בדלך אלמלך פלאגל הדא 70
 אלמלך אלצייק כסר שרט אלאויה כקולך ואעידה בם והגית בו
 ואמתאל דלך וקד יכון <אלציק> חאצל פי כלמה ליס פיהא

61 ושמתי] וסמתי S15:1v 62 הולי] האולאי S15:1v 63 אלקראה]
 קראתה S15:1v 68 אלדי] אלתי S15:2r 71 אלצייק] הדא אלציק
 S15:2r S29:1r 72 ואמתאל דלך] ומא מאתל האולאי S15:2r
 אלציק] S4:1v אלצייק S20

an accent but is a small word, as in מִה־תֹּאמַר נְפֹשְׁךָ 'whatever your soul says' (1 Sam. 20.4), זֶה־בְּנִי הַחַי 'This is my son that is alive' (1 Kings 3.23), and other similar cases in which the vowel is pronounced compressed. Surely you see in אֲשֶׁר הוֹרְדִתֵּנוּ בּוֹ 'through which you let us down' (Josh. 2.18), in which the vowel after the accent is pronounced long with exhalation of breath, the same, or approximately the same, as other (long) vowels, the *bet* of בּוֹ does not have *dagesh*. If you examine this closely, you will discern the difference.

II.S.2.6.

'Athe me-raḥiq is the opposite of the previous type of case that breaks the rule, because this one (i.e. *'athe me-raḥiq*) is on account of what is far and that one (i.e. *di-dhḥiq*) is on account of what is near. This (i.e. *'athe me-raḥiq*) arises from the fact that due to the distance of the accent (from the preceding conjunctive accent), one comes upon it (the accent) like a ballista and so the הוּא יִבְנֶה־בַּיִת בְּגֹזְכַפְתָּהּ letters are pronounced with *dagesh*, as in הוּא יִבְנֶה־בַּיִת הַלְמִתִּים 'He will build a house for my name' (2 Sam. 7.13), תַּעֲשֶׂה־פְּלֵא 'Do you work wonders for the dead?' (Psa. 88.11), סוּרָה שְׁבֵה־פָּה 'Turn aside, sit here' (Ruth 4.1). Also (included in this category) are cases in which there is no (conjunctive) accent, so (such cases must be considered) to have a virtual (conjunctive) accent before them in order to conform to (cases such as) הוּא יִבְנֶה־בַּיִת לְשִׁמִּי, as in וְאֶלְכָה אֵלֶיהָ וְאֶדְרֹשָׁהּ־בָּהּ 'that I may go to her and inquire of her' (1 Sam. 28.7), and similar cases.

טעם גיר אנהא תכון כלמה צגירה כקולך מה תאמר נפשך זה
 בני החי ומא מאתלהמא ממא יגי <אלנטק> באלמלך אלצייק
 אלי תרי אלי קולך אשר הורדתינו בו למא גא פי <אלמלך> 75
 אלדי בעד אלטעם תוסע ב<תנפיס> יגרי מגרי מלך אכר או
 קריב מנה לם יגי אלבי מן <בו> דגש ואדא תאמלת וגדת
 אלפרק

II.S.2.6.

אתא מרחיק באלעכס מן אלכאסרה אלמתקדמה לאן הדה למא
 בעד ותיד למא קרב והו אן כמא יבעד אללחן ינצב עליה 80
 כאלמנגניק פידגש <חרוף> בגד כפת כק הוא יבנה בית הלמתים
 תעשה פלא סורה שבה פה ומא לם יכון פיה לחן פהו (S20:4r)
 בתקדיר לחן קבלה ליגרי מגרי הוא יבנה בית כקו ואלכה אליה
 ואדרשה בה ומא מאתלהא

74 אלנטק] S15:2v אלנטקט S20 75 אלמלך] S15:2v + ציק S20
 76 תנפיס] S15:2v תפוס S20 77 בו] S15:2v בי S20 81 חרוף]
 S15:2v אלצייק S20

II.S.2.7.

So far four types of cases that break the rule have been discussed. The fifth type of case that breaks the rule is *mappiq he*. The meaning of the term *mappiq he* is the (consonantal) pronunciation of the *he* and its appearance. It is derived from וְדָתָא נִפְקָה 'and the decree went forth' (Dan. 2.13), that is נִפְקָה. This is because when the *he* is pronounced at the end of a word, the rule of the אֹיָהּ letters is broken, as in מִחֲצִיֹּתָהּ בְּבֹקֶר 'half of it in the morning' (Lev. 6.13), הִיא וְכָל־אֲשֶׁר אִתָּהּ בְּבַיִת 'she and all those who are with her in the house' (Josh. 6.17), וְלֶה נְפִין אַרְבַּע 'and it has four wings' (Dan. 7.6), and similar cases. There are no exceptions to this breaking of the rule at all.

II.S.2.8.

The sixth type of case that breaks the rule is *mappiq vav*. This is because every *vav* at the end of a word is pronounced according to the view of the Palestinians as a *bet rafe*, which breaks the rule of the אֹיָהּ, as in חָצְרָתָיו בְּתִהְלָהּ '(enter) his courts with praise' (Psa. 100.4), אֶלְיוֹ פִּי־קָרָאתִי 'I cried aloud to him' (Psa. 66.17), and similar cases. There are only two words that are exceptions to this breaking of the rule, namely וְנִטָּה עֲלֶיהָ קוֹתְהוּ 'He will stretch the line of confusion over it' (Isa. 34.11), וְקוֹל הַמּוֹן שָׁלוֹן בָּהּ 'The sound of a carefree multitude was with her' (Ezek. 23.42).

II.S.2.9.

The seventh type of case that breaks the rule is *mappiq yod*. This is that whenever *yod* occurs at the end of a word and the next word begins with one of the בְּגִדְכֹפֶת letters, and *hireq* or *şere*, I mean a dot or two dots, occur under the letter before the *yod*, then the rule of אֹיָהּ is observed, as in לִבְנֵי בְנֵי 'Libni his son' (1 Chron. 6.14), כִּי בִקְקוּם 'for they have stripped them' (Nahum 2.3), שְׂרֵי פְלִשְׁתִּים 'the princes of the Philistines' (1 Sam. 18.30),

II.S.2.7.

אלאן קד מצא ארבעה כואסר אלכאסרה אלכאמסה מפיק הי 85

מעני מפיק הי הו כרוג אלהי וטהורהא ואשתקאקהא מן דְּתָה

נְפִקְת נפקה והו אן אלהי אדא טהר פי אכר אלכלמה כסר שרט

אלאזייה כק מחציתה בבקר היא וכל אשר אתה בבית ולה גפין

ארבע ומא מאתל דלך ומא עלי הדה אלכאסרה שי מן

אלמסתנא בתה 90

II.S.2.8.

אלכאסרה אלסאדסה מפיק ואו ודאך אן כל ואו פי אכר כלמה

יכרג עלי ראי אלשאמיין בבי מרפי יכסר עלי שרט אלאזייה

כקולך חצרותיו בתהלה אליו פי קראתי ואמתאלהמא ואלדי

יסתנא עליה הדה אלכאסרה לפצתין פקט המא ונטה עליה קו

תהו שלו בה 95

II.S.2.9.

אלכאסרה אלסאבעה מפיק יוד והו אן כל יוד יכון פי אכר כלמה

ואול אלאכר חרף מן חרוף בגד כפּת ותחת אלהרף אלדי קבל

אליוד חרק או צרי אעני נקטה או (S20:4v) נקטתין פאן שרט

אלאזייה תאבת פיה כק לבני בנו כי בקקים שְׂרִי פלשתים

and similar cases. If vowels that are different from the aforementioned occur under the aforementioned letter, the *yod* is strengthened and the rule of אֹיִה is not observed, as in אֹיִי 'perhaps you may inspire terror' (Isa. 47.12), יִאֲתָרֵי בְּנֵי 'Jeatherai his son' (1 Chron. 6.6), בְּי מִיִּגְוֵי גְדֹל 'for what great nation' (Deut. 4.7), and similar cases. One word is an exception to this breaking of the rule.

II.S.2.10.

The eighth type of case that breaks the rule is the succession of two letters. If two *bets* or *kafs*, but not the remaining letters, I mean בְּגִדְכֶפֶת, succeed one another and under the first of them there is a *shewa*, then the rule of אֹיִה is broken, as in וַיְהִי בְּבוֹאָהּ 'and when she came' (Josh. 15.18), וַתִּתְפָּשֶׂהוּ בְּבִגְדוֹ 'and she caught him by his garment' (Gen. 39.12), הֲלֹא כְּכַרְכְּמִישׁ 'Is it not like Carchemish?' (Isa. 10.9), and other cases. If a vowel occurs under the first of the two instead of *shewa*, the rule of אֹיִה is observed, as in וְהוּא אֵשָׁה בְּתוּלִיָּהּ יָקָח 'And he (shall take) a wife in her virginity' (Lev. 21.13), אָּלוּ בְּהֵילוֹ לִירוּשָׁלַם 'They went in haste to the Jews' (Ezra 4.23), and similar cases.

II.S.2.11.

The ninth type of case that breaks the rule is *bet* and *pe*. The statement concerning them is similar to the statement regarding the preceding type of case that breaks the rule, without there being any disagreement. This is that when *bet* is followed by *pe* and *shewa* is below the *bet*, the rule of אֹיִה is broken, as in וְאֶכְבֹּדָה בְּפִרְעֹה 'and I will get glory over Pharaoh' (Exod. 14.4), וּדְבָרֵי אֲשֶׁר־שָׂמַתִּי בְּפִיךָ 'and my words which I have put in your mouth' (Isa. 59.21), and similar cases. If a vowel occurs instead of *shewa*, then the rule of אֹיִה is observed, as in אֶל־יָרֵא בְּפִלְגֹתַי 'He will not look upon the rivers, the streams' (Job 20.17).

100 ואמתאל דלך פאן צאר תחת אלחרף אלמדכור סוא אלמלכין
 אלמדכורין אשתד אליוד ולם יתבת שרט אלֹאֹיִה כקו אולי
 תערוצי יאתרי בנו ומי גוי גדול ואמתאל דלך ויסתתני עלי דלך
 בלפֿצה ואחדה

II.S.2.10.

105 אלכאסרה אלתאמנה חרפין מתראדפין כל באַין או כאפין
 תראדפא אלואחד בעד אלכאכר מן דון בקיה אלחרוף אעני בגֿד
 כֿפֿת וכאן תחת אלאלול מנהמא שוא כסר שרט אלֹאֹיִה מתל
 ויהי בבואה ותתפשיהו בבגדו והלא ככרכמיש אלי גיר דלך פאן
 כאן תחת אלאלול מנהמא עוץ אלשוא מלך תבת שרט אלֹאֹיִה
 כקו והוא אשה בבתוליה יקח אזלו בבהילו לירושלם
 110 ואמתאלהמא

II.S.2.11.

אלכאסרה אלתאסעה בי ופי אלכלאם פיהא כאלכלאם פי
 אלכאסרה אלתי קבלהא מן גיר כלף והו אן כל בי ובעדה פי
 אדא כאן תחת אלבי שוא כסר שרט אלֹאֹיִה כקו ואכבדה
 בפרעה אשר שמתי ^(S20:5r) בפיך ומא מאתלהמא פאן צאר עוץ
 115 אלשוא מלך תבת שרט אלֹאֹיִה כקו אל ירא בפלגות נהרי

II.S.2.12.

Take note that seven cases of *kaf* after וְיָהִי are the subject of disagreement, some pronounce them with *dagesh* and others pronounce them with *rafe*, namely וְיָהִי כְּשָׁמַע אֲדָנָיו 'when his master heard' (Gen. 39.19), וְיָהִי כְּשָׁמְעוֹ 'and when he heard' (Gen. 39.15), וְיָהִי כִּרְאוֹתָו 'and when he saw' (Jud. 11.35), וְיָהִי כִּרְאוֹת 'and when (the king) saw' (Esther 5.2), וְיָהִי כְּהוֹצִיָאָם 'and when they brought (them) out' (Gen. 18.17), וְיָהִי כְּמָלְכוֹ 'when he became king' (1 Kings 15.29), וְיָהִי כְּאֶשְׁר־תָּמוּ 'and when they perished' (Deut. 2.16).² The reader makes a choice: if he wants, he strengthens them (with *dagesh*), and if he wants, he pronounces them with *rafe*.

II.S.2.13.

Take note that the criterion of the (rule of) the אֵוִיֶה letters and the בְּגִדְכֶפֶה letters should be based on pronunciation and not on writing. For example in וַיִּרְא בָּלָק 'and Balak saw' (Num. 22.2) the *bet* is pronounced with *dagesh*, because the last letter heard when you read וַיִּרְא is *resh*. An opposite case is וַעֲשִׂיתָ בְּדֵי עֲצֵי שִׁטִּים 'and you will make poles of acacia wood' (Exod. 25.23). The last letter heard when you read the word וַעֲשִׂיתָ is *'alef* or *he*, and therefore the *bet* of בְּדֵי is pronounced *rafe*. This is the principle throughout the reading of Scripture.

² The fuller citation וַיִּהִי כְּאֶשְׁר־תָּמוּ as opposed to simply וַיִּהִי כְּאֶשְׁר in the text of *Hidāyat al-Qāri'* is given in *Kitāb al-Khilaf* (ed. Lipschütz, 1965, 19).

II.S.2.12.

ואעלם אן סבעה כאפאת בעד ויהי הי כלף בעץ ידגשהא ובעץ

ירפיהא והי כשמוע כשמעו כראותו כראות כהוציאם כמלכו

כאשר אלקאר מכייר אן <שא> ישד ואן שא ירפי

II.S.2.13.

ואעלם אן אלמעול פי אלאזיה ובגד כפת עלי אללפט לא עלי

אלכט מתל וירא בלק גא אלבי מדגוש לאן אכר חרף סמע מנד 120

פי וירא אלריש ובעכסה ועשית בדי עצי אכר חרף סמע מנד פי

ועשית אמא אלף ואמא הי פלדלך גא אלבי מרפי מן בדי ועלי

הדה אלסירה תסיר פי אלמקרא כלה

II.S.3.0.

(TAV)

Take note that *tav* in three places is strengthened with *dagesh* to a greater degree than (other) cases of *tav* with *dagesh*. These are **וַיְשִׁימָהּ תַלְעוּלָם שְׁמָמָה** ‘He made it an eternal heap of ruins’ (Josh. 8.28), **וְאֶת־בָּתָּיו וְגִזְזָיו** ‘and its houses and its treasuries’ (1 Chron. 28.11), **וַגְּבֵרֵיָא אֵלֶּךָ תִּלְתָּהוֹן**, ‘and these three men’ (Dan. 3.23). Note that there is disagreement concerning every *tav* in the form **בְּתִים**, except in **וְאֶת־בָּתָּיו וְגִזְזָיו** (1 Chron. 28.11). Whoever wishes to pronounce it with the normal *dagesh* of *tav*, may do so and whoever wishes to pronounce it with the heaviness of the *tav* of **וְאֶת־בָּתָּיו וְגִזְזָיו** (1 Chron. 28.11), may do so, on condition that this is when there is a conjunctive accent and a disjunctive accent in the word without an intervening letter.

II.S.3.0.

ואעלם אן אלתיו ידגש פי תלתה ומואצע זאידא ען סאיר
אלתִּואַת מדגושה והי וישימיה תל עולם שממה ובִּתִּיו וגנזכיו 125
וגבריא אלך תלתהון ואעלם אן כל תיו פי לשון בתים מא סוא
ובתיו וגנזכיו הו כלף ומן אראד אן יכרגה בדגש אלתיו אלמעהוד
אכרגה ומן אראד יכרגה <בתקל> (S20:5v) תיו ובתיו אכרגה
בשרט אנה אדא כאן פי אללפטה כאדם ולחן וליס בינהמא חרף

127 אן] *S25:2r omitted* 128 בתקל] *S25:2r* במתל S20

II.S.4.0.

SECTION CONCERNING THE VOWELS

II.S.4.1.

What is to be said concerning the vowels is manifest and clear, and not obscure, because it is through them that the purpose of a speaker is understood, and without them speech would be nonsense. A letter can be without a vowel, but a vowel cannot be without a letter.

II.S.4.2.

The total number of vowels is seven: אָ, אַ, אֲ, אִ, אֵ, אֶ and אֹ. From within these seven vowels the letters א, ה, ו, and י are pronounced. From *qameṣ*, *pataḥ* and *segol*³ 'alef and he are pronounced, as in עֲבָדִיךָ, עֲמִידָךְ and קֹשֶׁה. If the *he* (in קֹשֶׁה) were elided, the *segol* (by itself) would indicate its existence, just as the *qameṣ* in עֲמִידָךְ, שְׂמִידָךְ and עֲבָדִיךָ indicates the existence of 'alef or *he* in full orthography. Likewise שְׂמֵר and זֶכֶר—the *pataḥ* indicates the existence of 'alef. *Holem*⁴ indicates the existence of *vav*, as in זֹכֶר, שׁוֹמֵר and the like. *Sere*⁵ and *hireq*⁶ indicate the existence of *yod*, as in עֵינִי, since the *yod* is frequently written defectively but these two vowels indicate its existence.

³ Literally: the three (points). | ⁴ Literally: the point above. | ⁵ Literally: the two points. | ⁶ Literally: the point below.

II.S.4.0.

פצל פי אלכלאם פי אלמלוך (S8:2v)

130

II.S.4.1.

אלכלאם פי אלמלוך טאהר גלי גיר כפי לאן בהא יפהם ען
אלמתכלם גרצה ולולאהא לכאן אלכלאם עבתא (S15:3r) פחרף
קד יכון בגיר מלך ומלך לא יכון בגיר חרף

II.S.4.2.

וגמיע אלמלוך סבעה והם א א א א א ויכרג מן צמן הדה
אלסבעה חרוף אלאזיה יכרג ען אלקמץ ואלפתח ואלתלאתה
אלף והא והי מתל עבדיך <עמיד> קשה לו חרף אלהא לכאן
אלג קד דלת עליה כמא דלת אלקמץ פי <עמד ושמד ועבדיך פי
אלמלא עלי אלף או הא> וכדלך שמר וזכר קד דלת אלפתחה
עלי אלף <ואלנקטה מן פוק תדל עלי ואו מתל זכר שומר> ומא
מאתלהמא ואלנקטתין <ואלנקטה מן אספל> תדל עלי יוד מתל
<עיני> לאן קד יגי אליוד פי כתיר מן אלמואצע חסר והדין אל

135

140

136 עמיד] S17:1v עמד S15 137 עמד... 138 הא] S17:1v עמכה
ושמכה ופי אלמלא עלי אלף S15 פי עמד ושמד ועבדיך פי אלמלא עלי
אלף S16:4r 139 ואלנקטה... שומר] S17:1v ואלנקטה מן פוק ואלשרוק
תדל עלי ואו מתל זכר שומר יקם כפר S15 140 ואלנקטה... אספל]
S18:7r אלחרק S15 141 עיני] S17:1v עני S15

*Qibbuṣ*⁷ and *shureq*⁸ indicate the existence of *vav* as in קוּמוּ. So what is pronounced from within the seven vowels are the letters א, ה, ו, and י.

⁷ Literally: the arrowhead. | ⁸ Literally: the point in the heart of the *vav*.

(S15:3v) אלמלכין ידלאן עליה >ואלזג ואלנקטה פי קלב אלואו
 ידלאן עלי אלואו מתל קומו< פצאר אלכארג מן צמן אלמלוך
 אלסבעה אהוי

S15 omitted S18:7r [142 ואלזג...143 קומו]

II.S.5.0.

SECTION CONCERNING THE *SHEWA*

II.S.5.1.

The *shewa* is to be classified into two categories: quiescent and mobile. The distinctive feature of the quiescent *shewa* is that it makes quiescent the letter under which it is present and puts it in the group (of letters) that precedes it, as in יִשְׂרָאֵל 'Israel', יְהֻדְיָהוּ 'Jehdeiah', זִמְרִי 'Zimri', לְמַשְׁעִי 'for cleansing' (Ezek. 16.4), וּפְסָלִי וְנֹסְפִי 'my graven image and my molten image' (Isa. 48.5). So the letter under which it is present has become quiescent, and has been separated from what follows it and conjoined to what is before it. It is also distinctive of its nature that it divides a word into (units that have) the status of words. This is because every letter at the end of word that is without a vowel and quiescent becomes the stopping point of the word and its place of division, like the *tav* in בְּרֵאשִׁית 'in the beginning' and like the *resh* in אֹר 'light'. Likewise (a quiescent letter) in the middle (of a word) has the status of a stopping point, as in הַמְצַפְצְפִים 'those who chirp' (Isa. 8.19), תִּרְכַּבְנָה 'they (fpl.) ride', תִּשְׁלַחְנָה 'they (fpl.) send'. Each one of these words has the status of three words on account of the quiescent *shewa*. If it were absent, such a division would not be correct.

II.S.5.2.

The distinctive feature of the mobile (*shewa*) is that when it is under a letter, the letter is not static or at rest, as, for example, the *zayin* in זְכוֹר and the *shin* in שְׁמוֹר, and similar cases. Just as a quiescent letter groups with what comes before it, a mobile letter groups with what is after it, the opposite (of what is the

II.S.5.0.

פצל פי אלכלאם עלי אלשווא

145

II.S.5.1.

אלשווא ינקסם קסמין סאכן ומתחרך עלאמה אלסאכן אנה יסכן
אלחרף אלדי הוא תחתה ויגעלה פי חזב מא תקדמה נחו ישראֵל
יחדיהו זמרי למשעי ופסלי ונסכי פצאר אלחרף אלדי תחתה
סאכנא ואנפצל ממא בעדה ואנטאף אלי מא קבלה ומן
עלאמתה איצא אנה יקסם אלכלמה מתאבה כלם לאן כל חרף
הו פי אכר כלמה אדא ערי מן מלך כאן סאכן לאנה יציר מחט
אלכלמה ומקטעהא נחו אלתאו מן בראשית ונחו אלריש פי אור
וכדלך חכמה פי אלוסט יציר מחט עלי וגה המצפצפים תרכבנה
תשלחנה צאר (S15:4r) כל כלמה מן האולאי מתאבה ג כלם

150

לאגל אלשווא אלסאכן ולו אנעדס לם תצח אלקסמה

155

II.S.5.2.

עלאמה אלמתחרך הו אנה אדא כאן תחת חרף לא יסתקר דלך
אלחרף ולא יסכן נחו אלזאי מן זכור ואלשין מן שמור
ואמתאלהמא וכמא צאר אלסאכן מתחייז אלי מא קבלה כדא
צאר אלמתחרך מתחייז אלי מא בעדה באלעכס מן אלסאכן

case) with a quiescent letter, as in מְלִכְכֶם 'your (pl.) king', in which the *lamed* is quiescent with a quiescent *shewa* and groups with the *mem*, whereas the *kaf* is mobile with a mobile *shewa* and groups with the next *kaf*. The same applies to וַיִּשְׁכְּבוּ 'and they lay down', and וַיִּקְבְּרוּ 'and they buried', and similar cases.

II.S.5.3.

If there is doubt in some cases as to whether the *shewa* is quiescent or mobile, the endowing of heaviness to the letter before the letter with the *shewa* indicates that it is mobile. This applies to הֶמָּה at the beginning of words. When *shewa* is under the *mem* and *pataḥ* is under the *he* and it (i.e. the *pataḥ*) is made heavy, then the *shewa* is mobile.

II.S.5.4.

The mobility of the *shewa* can also be ascertained by the number of letters of the word. If there are five letters, then the *shewa* is mobile, as in הֲמִקְנָא 'are (you) jealous?' (Num. 11.29), הַמְחַכֶּה 'the one who waits' (Dan. 12.12), הַמְשִׂיחַ 'one that cheers' (Jud. 9.13), הַמְדַבֵּר 'the one that speaks' (Gen. 45.12, etc.), and similar cases, except for one word, namely מָדוּעַ בָּאֵלֵהֶם שָׂעָה הַזֹּאת 'why did this madman come' (2 Kings 9.11). The number of letters is five but the *shewa* is not mobile. The reason for this is that the *he* has not been made heavy. If words consist of more than five letters and *he* and *mem* are at their beginning, the *shewa* in them is sometimes quiescent and sometimes mobile. The rule concerning this is that if the accent is on the fifth letter, or one after this, then the *shewa* is quiescent, such as הַמְדַבְּרִים 'the ones

מתל מְלִכְכֶם אלדי אללמד סאכן באלשוא אלסאכן ואנחאז אלי 160
 אלמים ואלכף תחרך באלשוא אלמתחרך ואנחאז אלי אלכף
 אלאכר ונחו וישכבו ויקברו ואמתאל דלך

II.S.5.3.

ואדא אשתכל אלשוא פי בעץ אלמואצֶע הל הוא סאכן או
 מתחרך פאלתתקיל פי אלחרף אלדי קבל חרף אלשוא ידל עלי 165
 אנה (S15:4v) מתחרך מן דלך <הַמְּ> פי אואיל אלכלאם אדא
 כאן תחת אלמם שוא ותחת אלהא פתחה והו מתקל פאן
 אלשוא מתחרך

II.S.5.4.

יעתבר איצֶא תחריד אלשוא בעדד חרוף אלכלמה אן כאנת
 כמסה חרוף פאלשוא מתחרך מתל המקנא המחכה הַמְּשִׁמַּח 170
 המדבר ונחוהם אלא כלמה ואחדה והי מדוע <בא> המשגע
 הזה אלעדד כמסה חרוף ולם יתחרך אלשוא ואלסבב פי דלך אן
 אלהא גיר מתקל פאן כאן מן אלכלאם אלתי הי אזיד מן כמסה
 חרוף ואלהֶמּ הא ואלמים פי אולהא פאלשוא פיהא תארה סאכן
 ותארה מתחרך פאלשרט פי דלך הוא אן כאן אללחן עלי
 אלחרף אלכאמס (S9:2r) ומא זאד כאן אלשוא סאכן מתל 175

speaking' (Exod. 6.27, etc.), המְאָרְרִים (Num. 5.19) 'those that curse' (Num. 5.22, etc.), המְצַפְצְפִים 'those who chirp' (Isa. 8.19), apart from the exceptions (to this rule) המְבַקְשִׁים (Exod. 4.19) 'those who seek', המְצַרְעִים 'the lepers' (2 Kings 7.8), and similar cases.

II.S.5.5.

The *shewa* on successive identical letters in the middle of a word can also give rise to uncertainty, when *shewa* is on the first of the two, as to whether this is mobile or quiescent. Consideration should be made as to whether there is heaviness in (the vowel of) the letter before them (i.e. the two successive letters). If this occurs, either through a *ga'ya*, or an accent or the lengthening of a vowel, then the *shewa* is mobile, as in וּבְזֹזוּ אֶת־בְּזוּיָהֶם 'they will plunder those who plundered them' (Ezek. 39.10), וְשָׁלְלוּ אֶת־שָׁלְלֵיהֶם 'they will despoil those who despoiled them' (Ezek. 39.10), וְלִלְמַדְם סֵפֶר 'and to teach them the writing' (Dan. 1.4), and similar cases, except for six cases, in which heaviness occurs (on the vowel of the preceding letter) but the *shewa* is not mobile, namely אֲזוּ יִקְרְאוּנִי וְלֹא אֶעֱנֶה 'שְׁחַרְנוּנִי וְלֹא יִמְצְאוּנִי 'Then they will call upon me, but I will not answer; they will seek me diligently but will not find me' (Prov. 1.28), וּבְצָרָה לָהֶם יִשְׁחַרְנוּנִי 'and in their distress they seek me' (Hos. 5.15), אֲנִי אֶהְבֵּי אֶהֱבֵי וְיִמְשַׁחְרֵי 'I love those who love me, and those who seek me diligently find me' (Prov. 8.17), וְזָבַח תּוֹדָה יִכְבְּדֵנִי . 'He who brings thanksgiving as his sacrifice honours me' (Psa. 50.23).

המדברים המאררים המצפצפים אלא שואד המבקשים

המצורעים ונתוהמא

II.S.5.5.

וקד ילבס אלשוא פי אלחרפין אלמתראדפין פי וסט אלכלמה

אדא כאן תחת אלאל מנהמא שוא אהו מתחרך אם סאכן

פליעתבר באלתתקיל פי אלחרף אלדי קבלהמא אן כאן 180

<חאצל> או בגעיה או בטעם או אסתיפא מלך פאלשוא

מתחרך מתל ובזו אַתּ בוֹזִיָּהֶם וְשָׁלוּ אֶת שׁוֹלֵיָּהֶם וְלִמְדָם

סָפֵר וּמִתְאֵל דְּלַךְ מֵא סוּי סֵת מוּאֲצֵע פֵּאן אֶלְתִּתְקִיל חֵאֲצֵל

ומא תחרך אלשוא והם אז יקראונני ולא אענה ישחרונני ולא

ימצאונני בצר להם ישחרונני אני אוהבי אהב ומשחרי (S9:2v) 185

ימצאונני זובח תודה יכבדנני:

II.S.5.6.

Take note that a mobile *shewa* never occurs on a second letter (of a word) that has a silent (following letter), because it (this second letter) is mobile due to the mobility of the first letter with *shewa*. A (*shewa* on) the third letter after (an initial mobile) *shewa* may be quiescent or mobile, as in לְיִשְׂרָאֵל 'to Israel', בְּיַרְמְיָהוּ 'against Jeremiah' (Jer. 29.27, etc.), לְיִשְׁבֶּבְקָשָׁה 'to Joshbekashah' (1 Chron 25.24).

II.S.5.7.

Take note that when a letter has a vowel under it, the letter is mobile and quiescence occurs in the following (letter), for example in שָׁמֵר and קָבֵר quiescence occurs on the 'alef that is pronounced from within the *qameṣ* and the *pataḥ*.

II.S.5.6.

ואעלם אן אלשוא אלמתחרך לא יקע פי אלחרף אלתאני לה
 סכון בתה לאנה יתחרך לאגל חרכת אלאול באלשוא ואלתאלת
 ללשוא קד יכון סאכנ וקד יכון מתחרך מתל לישראל בירמיה

לישבקשה 190

II.S.5.7.

ואעלם אן אלחרף אדא כאן תחתה מלך כאן דלך (S12:1r)
 אלחרף מתחרך ואלסכון קד יקע פי אלתאני מתל שְׁמֵר קְבֵר
 אלסכון יקע פי אלאלף אלכארג מן אלקאמצה ואלפאתחה:

II.S.6.0.

The (discussion of the) mobile *shewa* should be divided into various subsections.

II.S.6.1. The First Subsection

II.S.6.1.1.

This concerns the influence that it undergoes in connection with the letters א, ה, ח and ע. When these four letters are preceded by a letter that is not one of them and under this letter there is *shewa*, this *shewa* is pronounced as a short (vowel) with the pronunciation of the vowel that is under the four letters, unless it is appropriate for *ga'ya* to be combined with it. If this may appropriately be combined with it, it is pronounced with the pronunciation of the vowel equal (in length), as in וְאִם-יִתֵּר 'and if there remains' (Exod. 29.34), וְאִם-כֵּן 'and if thus' (Num. 11.15), וְאֶת-מְגֵרְשֵׁיהָ 'and its surrounding pasture lands' (1 Chron 6.40, etc.), וְאֶת-בָּנָיו 'and his sons' (Gen. 9.1, etc.). This is a sample of cases with *'alef*.

II.S.6.1.2.

He: When *shewa* is before *he*, the *shewa* is pronounced (with the same pronunciation) as the pointing of the *he*, for example in וְהָיָה the *vav* is pronounced with a short *qames* and in וְהָיָה the *shewa* is pronounced with long *qames* on account of the *ga'ya*.

II.S.6.1.3.

Heth: וְחָשַׁב אֶפְדָּתוֹ 'and the skilfully woven band' (Exod. 28.8, etc.), וְחָלָה חֶרֶב 'and the sword will rage' (Hos. 11.6), כִּי רָחוּקָה-הִיא 'because it is far' (Jdg 18.28).

II.S.6.0.

אלשוא אלמתחרך הו אלמפתן באלפנון

II.S.6.1. אלפן אלאול 195

II.S.6.1.1.

הו מא יחצל לה מן אלתאתיר פי ארבע חרוף אהחע פאן הדה

אלארבע חרוף אדא כאן קבל אחדדהא חרף מן סואהא תחתה

שוא כרג דלך אלשוא בכרוג אלמלך אלדי תחת אלארבעה

חרוף (S12:1v) מכפפא אלא אן כאן יחסן מעה דכול אלגעיה פאן

חסן מעה דכולהא כרג בכרוג אלמלך סוא נחו ואם יותר ואם 200

ככה ואת מגרשיה ואת בניו הדא נמודג פי אלאלף

II.S.6.1.2.

אלהא אדא כאן אלשוא קבל אלהא כרג אלשוא בנקט אלהא

נחו והיה כרג אלואו בקאמצה כפיפה והיה כרג אלשוא

בקאמצה תקילה לאגל אלגעיה

II.S.6.1.3.

אלחית וחשב אפדתו וחלה חרב כי רחוקה היא 205

II.S.6.1.4.

‘*Ayin*: בָּרוּךְ יְהוָה לְעוֹלָם ‘blessed be the Lord for ever’ (Psa. 89.53), יְהִי שְׁמוֹ לְעוֹלָם ‘may his name be for ever’ (Psa. 72.17), בְּעֵינֵי אֱלֹהִים ‘in the eyes of God’ (Prov. 3.4), וְאִם לֹעַ בְּעֵינֶיךָ ‘and if it is bad in your eyes’ (Josh. 24.15).

II.S.6.1.5.

Now this rule is applied to *shewa* with the four letters when the *shewa* is under a letter that is not one of these four. If it is one of the four letters, the rule does not apply, as in יִמְחֲאוּ כַּיָּדָי ‘let them clap their hands’ (Psa. 98.8, etc.), אֱלֹהֵהוּן דִּי ‘the God of’ (Dan. 3.28, etc.).

II.S.6.1.6.

Take note that when *shewa* occurs under *vav* before a letter of (the verbal prefixes) א, י, נ, or ת, it is more suitable (to express) the future than the past. When instead of the *shewa* a vowel appears under the *vav*, it is more suitable (to express) the past than the future tense, as in וְאֶעֱדֶךָ עֲדֵי וְאֶתְנַה ‘and I decorated you with ornaments and I gave’ (Ezek. 16.11), וְאָקַם בְּבֹקֶר ‘and I rose in the morning’ (1 Kings 3.21). If a *shewa* had occurred in place of these *qames* vowels, the verb would have been future. This is one of the functions of the *shewa*.

II.S.6.2. The Second Subsection**II.S.6.2.1.**

When *shewa* comes before *yod*, the *shewa* is always pronounced as *hireq*, irrespective as to what pointing the *yod* has, as in כִּי בְיַד־אִשָּׁה ‘for into the hand of woman’ (Jud. 4.9), בְּיוֹם הַקִּדְוָה ‘on the day he consecrated’ (Lev. 7.35), לְיַבֶּשֶׁת ‘into dry land’ (Psa. 66.6), לְיֹרָם ‘of Joram’ (2 Kings 8.16), and similar cases.

II.S.6.1.4.

אלעין ברוך יוי לעולם יהי שמו לעולם בעיני אלהים ואם רע

בעיניכם

II.S.6.1.5.

אלאן הדא אלשרט לאזם פי אלשוא מע אלארבעה חרוף מתי
כאן אלשוא תחת חרף מן סוי אלארבעה פאנה אן כאן מן

אלארבעה בטל הדא אלשרט נחו ימחאו כף אלהוים די

210

II.S.6.1.6.

ואעלם אן אדא גאת אלשוא תחת ואו קבל (S12:2f) חרף אינת
כאנת באלאסתקבאל אחק מן אלמאצי ואדא גא תחת אלואו
עוי אלשוא מלך כאן באלמאצי אחק מן אלזמאן אלמסתקבל
נחו ואעדך עדי ואתנה ואקום בבקר ולו גאת אלשוא מוצע הדה
אלקואמץ כאן אלפעל מסתקבל והדה הו מן פואיד אלשוא

215

II.S.6.2. אלפן אלתאני

II.S.6.2.1.

אלשוא אדא כאן קבל יוד כרג אלשוא אבדא בנקטה מן אספל
ולא יעתבר בנקט אליוד אישיהו מתל כי ביד אשה ביום הקריב
ליבשה ליזורם ונחו דלך

II.S.6.2.2.

Take note that when *shewa* occurs before *yod*, it generally indicates the indefinite, whereas a vowel before it indicates the definite, as in בְּיָוִם זְבַחְכֶּם 'on the day of your sacrifice' (Lev. 19.6), (which is) indefinite, and בְּיוֹם הַהוּא פָּרַם 'on that day, a vineyard' (Isa. 27.2), (which is) definite, and so forth.

II.S.6.3. The Third Subsection**II.S.6.3.1.**

The remainder of the primary letters of Hebrew are seventeen, and to these should be added *yod*, so they come to eighteen. When *shewa* is under one of these eighteen at the beginning of a word, or in the middle of a word, where it has the same status (as one at) the beginning (of a word), the *shewa* is pronounced as a short *pataḥ* when it is not accompanied by a *ga'ya* and as a long *pataḥ* when it is accompanied by a *ga'ya*, as in בְּרַב־עַם 'in a multitude of people' (Prov. 14.28), גְּרַשְׁתִּיכֶם 'your evictions' (Ezek. 45.9), דְּרָכָיו 'his ways', וְרֹאשׁ־עֵרֶב 'and the head of Oreb' (Jud. 7.25), זְכוֹר־יְהוָה 'remember, oh Lord' (Psa. 132.1), טְמֵאֵת הַשֵּׁם 'unclean of name' (Ezek. 22.5), יִרְאוּ אֶת־יְהוָה 'fear the Lord' (Jos. 24.14), and other cases with these eighteen letters.

II.S.6.3.2.

Take note that these eighteen are (pronounced as if) pointed with *pataḥ*, but it is a feature of this *pataḥ* that it is only pronounced short. There is no way of (representing) its shortness other than by combining it with *shewa*. Since, however, the *shewa* according to their principles does not combine with a vowel under these eighteen letters, they have marked the *shewa* by itself. They could not have written the

II.S.6.2.2.

220 ואעלם אן אלשוא אדא כאן קבל אליוד פי אכתר אלמואצֶע דלת
 עלי אלמנכר ואלמלך קבלה ידל עלי אלמיודע מתל ביום זבחכם
 מנכר ביום ההוא כרם מיודע ונחו דלך

II.S.6.3. אלפן אלתאלת

II.S.6.3.1.

225 אלבאקי מן (S12:2v) חרוף אלעבראני אלאצול סבעה עשר ותרד
 אליהא אליוד תציר תמאניה עשר אדא כאן אלשוא תחת אחד
 הדה אלתמאניה עשר פי אול אלכלאם או פי וסט אלכלאם
 בחית יגרי מגרי אלאבתדא כרג אלשוא בפאתחה כפיפה אדא
 לם יכן מעה געיה ובפאתחה תקילה אדא כאן מעה געיה מתל
 ברב עם גרושותיכם דרכיו וראש ערב זכר יוי טמאת השם יראו
 230 את יוי אלי גיר דלך מן הדה אלתמאניה עשר חרפא

II.S.6.3.2.

ואעלם אן הדא אלתמאניה עשר נקטהא הי אלפאתחה ומן חכם
 הדה אלפאתחה אלמדכורה לא ינטק בהא אלא כפיפה ולא וגה
 לכפתהא אלא כון אלשוא מעהא ולמא לם יכן אלשוא פי
 אצולהם יגתמע מע מלך תחת הדה אלתמאניה עשר חרף געלו
 אלשוא פקט (S12:3r) ולם ימכנהם אן יגעלו אלפאתחה וחדהא
 235

pataḥ by itself, since it would have been pronounced with its full length. I have discussed this subject at length in *The Guide for the Reader*, where you will find the matter explained clearly.

II.S.6.4. The Fourth Subsection

The *shewa* is never combined with a conjunctive or disjunctive accent on the same letter. This is because an accent cannot combine with a quiescent *shewa* on account of the incongruity (of their functions), since a letter is made mobile by an accent, whereas a quiescent *shewa* makes a letter quiescent, and a letter made quiescent by the *shewa* would have to be made mobile by the accent simultaneously, and this is impossible. Furthermore the mobile *shewa* gives a letter a mobility that has no endurance, like the *bet* in בְּרֵאשִׁית and the *zayin* in זָכוֹר, whereas a letter is given a stable mobility by an accent and it is given many different melodies, as in וַיִּמְהָרוּ וַיֵּשְׁבְּימוּ ‘and they made haste and went out early’ (Josh. 8.14). So the mobility of an accent cannot be combined with the mobility of the *shewa* on account of the speed of the mobility of the *shewa*.

II.S.6.5. The Fifth Subsection

A letter following a mobile *shewa* is always *rafe*, as in בְּבֹאֵם ‘when they enter’ (Exod. 28.43, etc.), בְּכָל־פְּנֹת ‘in every corner’ (cf. 2 Chron. 28.24), בְּכֹלֹת ‘on finishing’ (Deut. 31.24, etc.), and similar cases. The reason for this is that the *shewa*, since it wishes to have movement and speed, requires the lightness of the letter after it, because *dagesh* introduces a kind of heaviness in the letter.

לאנהא תגי מסתופאה וקד אסתקצית אלכלאם פי הדא אלמוצע
 פי הדאיה אלקאר עלי מא אנת תגדה הנאך מבינא

II.S.6.4. אלפן אלראבע

אלשוא לא יגתמע לא מע לחן ולא מע כאדם פי חרף ואחד
 מעא בתה לאן אלטעם לא יגתמע מע שוא סאכן מן חית 240
 אלמנאקצה לאן אלטעם יתחרך בה אלחרף ואלשוא אלסאכן
 יסכן אלחרף פכאן יגב אן יכון אלחרף סאכן באלשוא מתחרך
 באלטעם פי חאלה ואחדה והדא פאסד ולאן אלשוא אלמתחרך
 יחרך אלחרף חרכה לא תבאת פיהא כאלבא מן בראשית
 ואלזאי מן זכור ואללחן יתחרך בה אלחרף מוצעה וינגם נגמאת 245
 כתירה מתל וימהרו וישכימו פלא יגתמע חרכה אללחן (S12:3v)
 מע חרכה אלשוא לסרעה אלשוא פי אלחרכה

II.S.6.5. אלפן אלכאמס

אלשוא אלמתחרך לא יכון אלחרף אלתאני מנה אבדא אלא רפי
 מתל בבואם בכל פנות ככלות ונחו דלך ואלוגה פי דלך אן 250
 אלשוא למא אראד אלתחרך ואלסרעה אחתאג אלי כפה
 אלחרף אלדי בעדה לאן אלדגש הו תקל פי אלחרף עלי וגה

II.S.6.6. The Sixth Subsection

II.S.6.6.1.

A mobile *shewa* does not combine with a vowel on any of the Hebrew letters except the four letters א, ה, ח and ע, for example אָנִי 'I', הֲלֹא הוּא 'not he?', וַחֲנֹךְ עַל־הָעִיר 'and encamp against the city' (2 Sam. 12.28), עָלוּ 'go up!', and similar cases. If one sees this on other letters in some codices, this is because the scribe intended thereby to remove uncertainty, for example קָדָם 'before', קָדְמֵיהֶן 'before them', מְשַׁכּוֹ אוֹתָהּ 'drag her!' (Ezek. 32.20), וְשָׂדְדוּ 'and destroy!' (Jer. 49.28). It is not, however, the opinion of all (that this practice is permissible). So you see that everybody combines *shewa* with a vowel under the four letters but only a few combine a vowel with *shewa* under the other eighteen letters, there being no consensus as to whether this (practice) be erroneous or not.

II.S.6.6.2.

Take note that if one wishes to remove a vowel from one of the four letters א, ה, ח or ע, and pronounce the *shewa*, that would be permissible. It is not permissible, however, to mark the vowel by itself, since a vowel by itself would be pronounced with its full length. So, understand this!

II.S.6.6. אלפן אלסאדס

II.S.6.6.1.

אלשוא אלמתחרך לא יגתמע מע מלך פי חרף מן חרוף
 אלעבראני אלא פי ארבעה חרוף אהחע מתל >אני הלא הוא 255
 וְחָנָה על העיר עלו ונחו דלך ואן ראי מע סוי האולי אלארבעה
 פי בעץ אלמצאחף פאלגרץ בה מן כאתבה > לירפע >אלאשכאל
 מתל קדם קדמיהון משכו אותה וּשְׁדָדוּ > וליס הדא ראי
 אלכל < (S12:4r) ולדלך תרי אלכל יגמעו אלשוא מע אלמלך תחת
 אלארבעה חרוף ומא סואהא מן בקיה אלחרוף אלאקל יגמע 260
 אלמלך מע אלשוא פי אלמגלטאת ופי גיר מגלט מן אלתמאניה
 עשר לא יגמע

II.S.6.6.2.

ואעלם אן לו אראדו אן יחדפו מן אלארבעה חרוף אהחע
 אלמלך ויסמע אלשוא לגאז דלך ולא יגזו אן יגעלו אלמלך וחדה
 מן חית אן אלמלך וחדה יסתופא פאפהמה 265

255 ...אני [257... כאתבה] S20:8r פני יהנה הלא היא [] עליו ונחו דלך ואן
 ראי מא סוי האולי אלארבעה פי בעץ אלמואצע פאלגרץ בה מן כאתבה
 S12 257 [לירפע] ליערף S20:8r | אלאשכאל... 258 וּשְׁדָדוּ [S20:8r
 אלאשכאל מתל קדם קדמיהון משכו אותה S12 258 וליס... 259
 אלכל¹] S13:3v ולא הו ראי ללכל S12

II.S.6.7. The Seventh Subsection

When a *shewa* is combined with a vowel under a letter, the vowel is prevented from being given its full length, as in **חָרָם** 'Horem and Betanath' (Josh. 19.38), **גַּם כָּל־חָלִי** 'also every sickness' (Deut. 28.61). Take note that the maintenance of the mobility of the *shewa* is more important than the maintenance of the full length because if they did not need to shorten the vowel and (read it) quickly, they would not have marked *shewa* with it.

II.S.6.8. The Eighth Subsection

Shewa is combined with only three vowels. These are *qameṣ*, *pataḥ* and *segol*. This is because these three may be read with pause and also with speed.

II.S.6.9. The Ninth Subsection

When *shewa* is at the beginning of a word, it is always mobile, as in **לְעֵת־יָוִם** 'at the time of (each) day' (1 Chron. 12.23), **דְּבַר־רִמְיָ** 'the word of whom will stand' (Jer. 44.28), **בְּחֹם הַיּוֹם** 'in the heat of the day' (Gen. 18.1), and similar cases. This is because it is not permissible to begin (a word) with a quiescent letter. You will find the issues concerning this aspect explained in *The Guide for the Reader*. God knows best.

II.S.6.10. The Tenth Subsection

A mobile *shewa* is followed by quiescence in the third letter after it, or one greater (in number than the third), as in, **לְיֹשֶׁבֵי־בְקָשָׁה** 'to Joshbekashah' (1 Chron 25.24), **לְיֹקִמְעָם** 'to Jokmeam' (1 Kings 4.12), and the like, and as in cases in which

II.S.6.7. אלפן אלסאבע

אלשוא אדא אגתמע מע מלך תחת חרף מגע אלמלך מן אן
 יסתופי חטה מן אלתקל מתל חרם ובית ענת גם כל חלי ואעלם
 אן תבות חרכה אלשוא אולי מן תבות אסתיפא אלמלך לאן
 (S12:4v) לו לם יחתאגו אלי כטף אלמלך וסרעתה לם יגעלו מעה

270

אלשוא

II.S.6.8. אלפן אלתאמן

לא יגמע אלשוא אלא מע תלתה מלוך פקט והי אלקאמצה
 ואלפאתחה ואלסגלה לאן הדה אלתלתה יצח פיהא אלתוקף
 ואלסרעה:

275

II.S.6.9. אלפן אלתאסע

אלשוא אדא כאן פי אול אלכלאם יכון אבדא מתחרך מתל לעת
 יום דבר מי יקום <כחום היום> ונחו דלך לאן לא יצח אלאבתדי
 בסאכן ואנת תגד אלכלאם פי הדא אלפן משרוחא פי הדאיה
 אלקאר ואללה אעלם

280

II.S.6.10. אלפן אלעאשר

אלשוא אלמתחרך יכון בעדה סכון פי אלחרף אלתאלת ומא
 זאד נחו לישבקשה ליקמעם ואמתאלהמא ממא אלסכון פי

the quiescence is in the third letter and also in what is beyond the third letter, such as אֱלֹהִים 'God' and בְּרוּשִׁים 'cypresses'.

II.S.6.11. The Eleventh Subsection

A mobile *shewa* does not come next to a (mobile) *shewa* either at the beginning of a word, or in the middle of it, or at its end. This is because a word is mobile (with a vowel) and what attaches to this mobile component when it begins with (a mobile) *shewa* is of a lesser degree of mobility. A quiescent letter may follow these two. Therefore two mobile (*shewas*) are not combined together, in the way that two quiescent ones can combine.

II.S.6.12. The Twelfth Subsection

Two quiescent *shewas* are not combined except at the end of a word, as in וַיִּשָּׁב 'and he captured' (Num. 21.1), וַיִּשְׁבַּח וַיִּמָּשַׁח 'and you will wash and anoint yourself' (Ruth 3.3). Take note that when *shewa* under *shin* and *ṣade* is quiescent and *bet* and *tav* remain after it, they must obligatorily be made quiescent, because they do not have a letter next to them to which they could move towards.

II.S.6.13. The Thirteenth Subsection

It is not possible to have a succession of two adjacent *shewas* the first of which is mobile and the second quiescent. Rather the first must be quiescent and the second mobile. Take note that *shewa* may be construed as a successive sequence (of two) even though only one is written, as in מִיָּעַק 'from crying' (1 Sam. 7.8), מִזְבְּחִים 'sacrificing', מְחַלְלִים 'playing the pipe' (1 Kings 1.40, etc.), מִמְלָךְ 'from being king' (1 Sam. 8.7, etc.), הֲבִמּוֹת 'will it be like?' (2 Sam. 3.33). The reason for this is that the letter is pronounced as two letters. This is the custom of Hebrew,

אלתאלת ומא זאד עלי אלתאלת מתל אלהים (S12:5r) ברושים

II.S.6.11. אלפן אלחאדי עשר 285

שוא מתחרך לא יגאור שוא לא פי אול אלכלאם ולא פי וסטה
 ולא פי אכרה לאן אלכלאם אנמא יכון מתחרך ומא ילחק
 באלמתחרך פהו אקל חרכה מן אלמתחרך אדא אבתדי
 באלשוא ואלסאכן קד יתבעהמא פלדלך לם יקתרנא מתחרכין
 כמא יקתרנא אלסאכנין 290

II.S.6.12. אלפן אלתאני עשר

שואאין סאכנין לא יקתרנא אלא פי אכר אלכלמה מתל וישב
 ורחצת וסכת וועלם אן למא סכן אלשוא אלדי תחת אלשין
 ואלצדי ובקי בא ותו לם יכן בד מן תסכינהמא לאן ליס להמא
 חרף יגאורהמא פיתחרכא אליה 295

II.S.6.13. אלפן אלתאלת עשר

שואאין מתראדפין אלאול מתחרך ואלתאני סאכן לא יגוז
 תראדפהמא אלא אן יכון אלאול סאכן ואלתאני מתחרך (S12:5v)
 וועלם אן תם שוא בניתה עלי אלתראדף ואן כאן ליס אלא
 ואחד מכתוב נחו מזעק מזבחים מחללים ממלך הכמות ואלסבב 300
 פי דלך אן אלחרף יכרן בחרפין פהדה סירה פי אלעבראני והוא

namely that every letter with strengthening, I mean with *dagesh*, in the middle of a word, where it does not have the status of beginning (a word or syllable), under which there is *shewa*, is pronounced as two letters.

II.S.6.14. The Fourteenth Subsection

A *shewa* at the end of a word can only be silent, as in דָּרָךְ, מְלִךְ, and similar cases.

אן כל חרף משדד אעני מדגוש פי וסט כלמה בחית לא יגרי

מגרי אבתדי ותחתה שוא יכרג בחרפין

II.S.6.14. אלפן אלראבע עשר

אלשוא פי אכר אלכלאם לא ימכן אן יכזן אלא סאכז נחו דרד
ומלד ואמתאלהמא

305

II.S.7.0.

SECTION ON THE NAMES OF THE VOWELS AND THEIR PLACE OF ARTICULATION

II.S.7.1.

The vowels are seven, namely א, א, א, א, א, א, א.

II.S.7.2.

The first is ‘the point above’ (i.e. *holem*) because it moves along the surface of the whole mouth. Its name is *holem*. The meaning of this is ‘fullness’, because it fills the whole mouth. They have derived (the name) from one of the languages that they used.

II.S.7.3.

The second is *qameṣ*, which is derived from וְקָמַץ הַכֹּהֵן ‘and the priest will grasp’ (Lev. 5.12, etc.), because it grips the mouth.

II.S.7.4.

The third is *pataḥ*, which opens the whole mouth, from פָּתַח-פִּיךָ שִׁפְטֶיךָ פָּתַח ‘open your mouth, judge righteously’ (Prov. 31.9).

II.S.7.5.

The fourth is *segol*, which consists of three dots below, as if they were a bunch of grapes.

II.S.7.6.

The fifth consists of two dots below in a line. Its name is *ṣere*,

the meaning of which is 'splitting', because it splits between the teeth. They have derived it from the languages that they used.

II.S.7.7.

The sixth is one dot below. Its name is *hireq*, from **וְחָרַק עָלָיו שִׁנָּיו** 'and gnashes his teeth against him' (Psa. 37.12). The meaning of this is that the teeth make a squeaking sound with it.

II.S.7.8.

The seventh consists of three dots (written) obliquely. It may be replaced by one dot in the heart of *vay*. Its name is *shureq*, meaning 'whistling', from **לְשִׁמָּע שְׂרָקוֹת עֲדָרִים** 'to hear the whistlings of the flocks' (Jud. 5.16), because it gathers the lips together.

ומענאהא שאק לאנהא תשק בין אלאסנאן וקד אשתקוהא מן
אללגאת אלתי מעהם

II.S.7.7.

ואלסאדס הי נקטה ואחדה מן אספל ואסמוהא חרק מן וחרק
עליו שניו ומעני דלך אן תצר בהא אלאסנאן צרא

320

II.S.7.8.

ואלסאבע תלתה נקט מוארבה וקד יכון עוצהא נקטה ואחדה פי
קלב <אלואו (S12:6v) אסמוהא שרק> במעני אלצפיר מן
<לשמוע> שריקות עדרים לאנהא תגמע אלשפתין

319 חרק] חַרְק S1:8r 321 מוארבה] מורב S6:11r 322 אלואו...
שרק] אלואו (+ אסמוהא מפק לאנהא תגמע אלשפתין ואלתלתה נקט
אלמוארבה S12) אסמוהא שרק S12 S6:11r 323 לשמוע] S6:11r
אלשמע S12 S3:10v

II.S.8.0.

DISCUSSION CONCERNING THEIR PLACE OF ARTICULATION

II.S.8.1.

The place of articulation of *holem* is the root of the tongue and the place of swallowing, and it moves over the surface of the entire mouth.

II.S.8.2.

The place of articulation of *qameş* is slightly above the root of the tongue, this being the (first) third of the tongue, and its movement is to above the palate.

II.S.8.3.

The place of articulation of *pataḥ* is the surface of the tongue downwards.

II.S.8.4.

The place of articulation of *segol* is the contraction of the sides of the mouth and its movement is upon the lower surface of the mouth.

II.S.8.5.

The place of articulation of *şere* is the teeth, without closure.

II.S.8.6.

The place of articulation of *hireq* is the closure of the teeth with force.

II.S.8.7.

The place of articulation of *shureq* is the lips gathered together (as if for) whistling.

II.S.8.0.

אלכלאם פי מחלהא

II.S.8.1.

מחל אלחלם עקר הלשון ובית הבליעה ומסירה עלי סטח אלפם
כלה

325

II.S.8.2.

מחל אלקאמצה פוק אצל אללסאן קליל והי תלת אללסאן
וחרכתהא אלי פוק אלחנד

II.S.8.3.

מחל אלפאתחה סטח אללסאן מן אספל

II.S.8.4.

מחל אלסגלה צם אגאב אלפם וחרכתהא עלי סטח אלפם
אלספלאני

330

II.S.8.5.

מחל אלצירי אלאסנאן בגיר טבק

II.S.8.6.

מחל אלחרק טבק אלאסנאן בקוה

II.S.8.7.

מחל אלשרק הוא שלשפתין מצמומתין באלצפיר

II.S.9.0.

SECTION CONCERNING THE GA'YA

The *ga'ya* is an exhalation in speech, which conducts the reading along and carries it forward in a beautiful manner, animating the reader and moving him to read more. One reader omits it in some places whereas another reader sustains it. In sum, it has no principle, because it is not an accent, like a disjunctive accent or a conjunctive accent. It is marked on a slant to the right of the reader, similar to the marking of *tifha* and *mayela*. It is said that the *ga'ya* has no principle. It is never accompanied by *maqfef*, which is a line that links two words on account of the fact that one word does not have a disjunctive or conjunctive accent. This is because any word that has an accent does not have *maqfef*, unless a *ga'ya* can come before the accent, in which case a word may contain an accent and *maqfef* in some places. There are, however, some places from which *ga'ya* cannot be omitted, such as *כִּי לֹא יִשְׁנוּ* 'for they do not sleep' (Prov. 4.16), which is from 'sleeping and slumber'. If you were to omit it, it would come to mean 'repeating', as in *אֶחָדָם דָּבַר לִי אַחֲרַי* 'after my word they did not speak' (Job 29.22), and similar cases where the meaning changes on account of it.

II.S.9.0.

פצל פי אלגעיה (S12:27r)

335

אלגעיה הי תנפס פי אלכלאם ותזף אלקראה ותסוקהא אחסן
סיאק ותנשט אלקאר ותחרכה אלי אלתזיד פי אלקראה פקאר
יחדפהא מן בעץ אלמואצע וקאר יתבתהא ובאלגמלה לא אצל
להא לאנהא ליסת בנגמה (S12:27v) כאלאלחאן ואלכדאם
>ונצבהא הו נצב בתמייל< אלי ימין אלקאר שביה בנצב 340
אלטפחה ואלמאילה וקד קיל > אין אָב ללגעיה < והי אבדא יכון
מעהא אלמקף והי כטה תוצל בין אלכלמתין אדא כאנת
אלכלמה ליס פיהא לחן ולא כאדם לאן כל כלמה פיהא טעם לא
יכון פיהא מקף אלא אן תגִי אלגעיה מן קדאם <אלטעם> פיציר
פי אלכלמה טעם ומקף פי בעץ אלמואצע >גיר אן תם מואצע 345
לא ימכן חדף אלגעיה מנהא< מתל כי לא ישנו אלדי הו מן
אלוסן ואלנום ולו חדפת לצאר מן אלתתניה מתל אחרי דברי
לא ישנו ונחווה ממא יתגיר אלמעני לאגלהא

340 ונצבהא...בתמייל] S19:5v S2:17v וינצבהא פהו נצב בתמ] [S12 341 אין...ללגעיה] S26:1v אין אָב לל] [S24:1v אָב ללגעייה] S19:5v אין אב ללגעיה S23:16v אין אב ללגעיה S28:3v אין אין אב ללגעיה S12:27v S2:17v 344 אלטעם] S19:5v אלמארכה S12 345 גיר... 346 מנהא] S19:5v תם מוצע לא ימכן חדף אלגעיה מנה S12

COMMENTARY ON *HIDĀYAT AL-QĀRI*'

LONG VERSION

➤ II.L.0.0.

The long version opens with an introduction, which presents various aspects of the background of the ensuing work. 'Abū al-Faraj Hārūn included such authorial paratexts in his other works. His grammatical work *al-Kitāb al-Kāfi* contains a preface and an introduction (ed. Khan, Gallego and Olszowy-Schlanger 2003, 10-19). The abridgement of *al-Kitāb al-Kāfi* known as *Kitāb al-'Uqūd fī Taṣārīf al-Lughā al-'Ibrāniyya* 'The Book of Rules regarding the Grammatical Inflections of the Hebrew Language', which was compiled by an anonymous contemporary of 'Abū al-Faraj Hārūn, likewise contains an introduction (ed. Vidro 2013a, 22-25). 'Abū al-Faraj Hārūn's glossary of difficult words, which is referred to as *Tafsīr 'Alfāẓ al-Miqrā* 'Explanation of the words of Scripture' and several variant titles, contains a postface added at the end of the work, which served the same purpose as a preface and an introduction (Goldstein 2014).

Authorial paratexts, in the form of prefaces, introductions and postfaces, are a characteristic feature of contemporary medieval Arabic literary compositions.¹ The addition of such a paratext, therefore, in the works of 'Abū al-Faraj Hārūn reflects convergence with the Arabic literary models.

¹ See Freimark (1967) and the discussion and references in Goldstein (2014).

An introductory paratext is found in some earlier works written by Jewish scholars, such as the Masoretic treatise *Seder ha-Simanim* (Allony 1965, ר"ט) and some works of Saadya in the tenth century, such as his lexicon *ha-'Egbron* (ed. Allony 1969a, 148–63) and his Bible commentaries (Stroumsa 2007).

The beginning of the introduction to the long version of *Hidāyat al-Qāri'* is missing. If we compare it, however, with the corresponding introduction in the short version, which has been preserved in its entirety, it can be safely assumed that only a short amount of text is missing.

The introduction can be divided into various components, many of which contain standard themes in such authorial paratexts. §II.L.0.1. discusses the reasons why the principles of biblical reading need to be studied. §II.L.0.2.—§II.L.0.6 concern the historical background of the Tiberian reading and its antiquity. §II.L.0.7.—§II.L.0.8. describe the history of the discipline of fixing rules for the correct reading. §II.L.0.9. explains the author's motivation to write the work and summarizes its contents.

'Abū al-Faraj states in §II.L.0.9. that the purpose of the work was essentially compilatory, in that it brings together in a comprehensive way specialist works and oral teachings of his predecessors, who remain anonymous. This section contains a 'request to compose' without specifying the name of the requester. This is a standard feature of Arabic introductions of the period and it is often no more than a fictional trope (Freimark 1967, 36–40). As is typical, this 'request to compose' is combined with a modesty trope in which the author acknowledges his own imperfections.

In some cases, we know that medieval Karaite works were commissioned by specific individuals. In the postface to his *Kitāb ʿAlfāẓ al-Miqrā*, ʿAbū al-Faraj indicates the name of the requester, viz. ʿAbū al-Ṭayyib Samuel ibn Maṣṣūr (Goldstein 2014), who commissioned the work for his children. Another case is the short commentary of ʿAbū al-Faraj Furqān ibn ʿAsad (Yeshuʿa ben Yehuda), in the introduction of which it is indicated that the work was commissioned by the wealthy patron ʿAbū al-Ḥasan Dāʿūd ibn ʿImrān ibn Levi (Khan 1993; Polliack 1997, 47–48). An alternative process is attested in the manuscripts containing the grammatical commentary of the Karaite Yūsuf ibn Nūḥ, known as the *Diqduq*, in which there is a document indicating that the author dedicated the work as a pious foundation to the Karaite community (Khan 2000b, 153–54).

The introduction to *Hidāyat al-Qāriʿ* has a particular focus on the accents rather than the consonants and vowels. This suggests that the main interest of ʿAbū al-Faraj in the work were the accents. Indeed one early source that is apparently referring to *Hidāyat al-Qāriʿ* calls it *Kitāb al-ʿAlḥān* ‘The Book of the Accents’ (see § II.Int.0.3.). One of the later European recensions of the work, furthermore, had the title *Ṭaʿame ha-Miqra* ‘The Accents of the Bible’ (see vol. 1, §I.0.13.1.).

It should be noted, however, that the adducing of examples of different positioning of accents as a means of demonstrating the importance of the knowledge of correct reading in §II.L.0.1. has a close counterpart in the introduction by ʿAbū al-Faraj Hārūn to his grammatical work *al-Kitāb al-Kāfi*, which demon-

strates the importance of the knowledge of grammar. A large proportion of the introduction of *al-Kitāb al-Kāfi* (ed. Khan, Gallego and Olszowy-Schlanger 2003, 12-19) concerns the positioning of accents and, indeed, several of the examples are the same as those presented in the introduction to *Hidāyat al-Qāri'*. The shared examples, moreover, are used to demonstrate the same points. These include the following. The accent position can distinguish between past tense, e.g. הָשִׁבָּה (Ruth 2.6) 'who returned' and present tense, e.g. וְשָׁבָה (Lev. 22.13) 'and she returns'. The position of the accent can distinguish between lexical meaning, e.g. שָׁבוּ 'they have turned back' (Jer. 11.10) but שָׁבוּ 'they captured' (Gen. 34.29). Furthermore, the same issues of accent position with overlapping examples also occur in §I.1.1. of *al-Kitāb al-Kāfi* and in a passage in 'Abū al-Faraj Hārūn's reworking of Ibn Nūḥ's commentary on the Pentateuch (Goldstein 2014, 367).

It is likely, therefore, that the use by 'Abū al-Faraj of the arguments relating to accent position in his introduction to *Hidāyat al-Qāri'* was to some extent motivated by the fact that similar argumentation was already at hand in passages in his other works. Distinction of meaning arising from accent position was, moreover, a particularly salient demonstration of how precise knowledge of the language is important for correct interpretation of Scripture.

➤ **II.L.0.1.**

לגה אלרגוע ... לגה אלסבי

lexical class of 'returning' ... lexical class of 'capturing'

In the linguistic thought of Karaite grammarians of the tenth and eleventh centuries, inflections and derivative forms of a verb were said to belong to a particular lexical class. This was expressed by the Arabic term *lughah* typically followed by an abstract Arabic verbal noun in genitive annexation, as is the case here (*al-rujū* ‘returning’, *al-saby* ‘capturing’), or by the Hebrew term *lashon* followed by a Hebrew, or occasionally Aramaic, abstract noun in annexation, e.g. לשון ברכה ‘lexical class of blessing’ (§II.L.3.2.7.), לשון דחילה ‘lexical class of fearing’ (§II.L.3.1.). A lexical class was a class of attested linguistic forms sharing a common kernel of meaning and common letters. Such a lexical class does not include words that are related in meaning but have no letters in common. The common letters that embrace all words belonging to a lexical class are in most cases equivalent to what we would call the root letters. The medieval Karaite grammarians of the tenth and eleventh centuries, however, did not have a fully developed concept of an abstract trilateral root as the base of derivation in their linguistic theory (Khan 2000b, 78–82; 2013a; 2013b).

The use of the term *lashon* with this sense of lexical class is found in earlier Hebrew Masoretic treatises, e.g. *Diqduqe ha-Te’amim* (ed. Dotan 1967): לשון ברכה ‘lexical class of blessing’ (§21), לשון אכילה ‘lexical class of eating’ (§22), לשון ירידה ‘lexical class of descending’ (§25). The grammatical use of the term *lashon* ultimately has its origin in the Rabbinic tradition, where it is used broadly in the sense of linguistic form. Such broader usage is still found in the text of *Hidāyat al-Qāri* in cases such as לשון

בתיים 'the form בְּתִיִּים' (§II.L.1.9.2.), לשון יחיד 'singular form' (§II.L.3.2.1.).

➤ **II.L.0.2.**

If one were to say 'What do you say concerning the formation of these accents?', the response would be that they originated by convention among the people of the language, by the help of which they fully expressed their purposes, as in the aforementioned examples and others. They established them by convention, just as they established the vowels by convention, as will be explained.

This reflects a rationalist and anthropocentric view of the origin of language that 'Abū al-Faraj expresses elsewhere in *Hidāyat al-Qāri'* and in his grammatical works. According to this view, language did not develop by revelation from God but rather developed among the primeval speech community of humans by convention in order to fulfil their needs of communication. The primeval speech community is referred to as 'the people of the language' (*'ahl al-luġha*). It appears that this was intended to be the primeval community of Hebrew-speakers. Discussion of the conventional origin of language elsewhere in *Hidāyat al-Qāri'* is found in sections concerning the origin of letters and vowels, e.g. §II.L.1.1.1. §II.L.1.1.2., §II.L.1.4.1., §II.L.1.8.2., §II.L.2.2.1. In §II.L.2.2.1. there is a discussion of the role of the language of God in the development of language by conventional agreement. In his grammar *al-Kitāb al-Kāfi*, 'Abū al-Faraj describes how various aspects of grammatical structure, such as verbal inflections and

the expression of gender and number, would have arisen by convention within the primeval speech community to fulfil their needs of communication.²

The notion of the conventional origin of language was adopted by 'Abū al-Faraj from the rationalist views of language that were espoused by the Muslim theological movement known as the Mu'tazila. The Mu'tazila, in turn, had received this from the Aristotelian tradition of the conventional origin of meaning of sounds in language (Allen 1948; Kretzmann 1974) through the Arabic translations of Aristotelian texts at the period. Muslim philosophers whose thought was based in the Aristotelian tradition also adopted this concept of the origin of language, e.g. al-Fārābī (d. 950), who wrote a commentary on the Arabic version of Aristotle's *De Interpretatione*, where Aristotle expressed his arguments on this question.³

The leading Karaite intellectuals of the period adopted many aspects of Mu'talizite thought (Wolfson 1979; Sklare 2017). They followed in particular the so-called Bahshamiyya Mu'tazilite school of Baṣra, which was founded by students and followers of 'Abū Hāshim al-Jubbā'ī. In the second half of the tenth century and the eleventh century, they were influenced especially by the central figures of this school such as 'Abū 'Alī ibn Khallād and 'Abd al-Jabbār al-Hamadhānī. Yūsuf ibn Ibrāhīm ha-Kohen al-Baṣīr, a prominent scholar in the Karaite Jerusalem

² The various passages in *al-Kitāb al-Kāfi* have been gathered together by Gallego (2003).

³ See this commentary of al-Fārābī (ed. Beirut 1960, 27, 50–51) and Zimmermann's translation (1982, xli, 12).

school, who was a contemporary of ʿAbū al-Faraj Hārūn, was particularly closely engaged with the Bahshamiyya school led by ʿAbd al-Jabbār and wrote refutations of ʿAbd al-Jabbār’s opponents (Sklare 2017, 159, 163).

The rationalist notion of the origin of language through conventional agreement among humans can be traced to ʿAbū Hāshim al-Jubbāʿī (d. 933) of the Baṣran Muʿtazilite school and gained ground among the Muʿtazilites through the works of ʿAbd al-Jabbār (d. 1026) and ʿAbū al-Ḥusayn al-Baṣrī (d. 1044) (Weiss 1974, 35). The Muʿtazalite view of the origin of language by convention was adopted by various Karaite scholars of the Jerusalem school other than ʿAbū al-Faraj Hārūn, such as Yūsuf al-Baṣīr (Vajda 1974, 61–62) and ʿAbū al-Faraj Furqān ibn ʿAsad (also known as Yeshuʿa ben Yehudah) (Zwiep 1997, 149–58).

The key Arabic terms that are used by the Muʿtazilites for convention are *ʿiṣṭilāḥ* and verbal forms from the root *w-d-ḥ*, especially *muwāḍaʿa* and *tawāḍuʿ*. The latter was the term favoured by ʿAbd al-Jabbār in his discussions of the origin of language (Peters 1976, 304–5). ʿAbū al-Faraj Hārūn uses both of these terms in his references to the conventional origin of language. The terms *muwāḍaʿa* and *tawāḍuʿ* appear to be literal translations of the Greek term *συνθήκη* ‘convention’ in the Aristotelian corpus, all of which have the basic meaning of ‘putting together’.

In the passage in §II.L.0.2. the focus is on the origin of the accents, which are said to have arisen by convention among the ‘people of the language’, just as they established the vowels by convention, to achieve needs such as the distinctions of meaning described in §II.L.0.1. This would relate to stress position rather

than musical cantillation and so would be a feature of natural speech. The passage then goes on to say that the arrangement (*tartīb*) of the accents may have been based on the practice of the Levites. This is most likely referring to the fixing of the sequence of different pitch accents in the musical cantillation. In a discussion of the origin of the vowels in §II.L.2.18., it is stated that ‘it is possible that the people of the language formed the shapes of the vowels just as they formed the shapes of the letters. It is also possible that the people of the language used to use them in conversation without their knowing any (written) form for them.’ In ʿAbū al-Faraj’s discussion of the origin of the accents in §II.L.0.2., it is not clear whether he is referring to both the written accent signs and the oral reading or only to the oral reading.

The view of the origin of the accents and vowels by convention was abandoned by later Karaites, after the dispersal of the Karaite Jerusalem school consequent upon the capture of Jerusalem by the Crusaders in 1099. The Karaite Judah Hadassi, who was active in the middle of the twelfth century in Constantinople, for example, adopted a revelationist view of their origin, and argued that the original tablets that were given to Moses on Mount Sinai must have had the vowels and accents:

... for without the five vowels, which are [represented by] the vowel signs, a word could not be articulated nor could it be understood without the pronunciation of the vowels and accents.⁴

⁴ *Sefer ʿEshkol ha-Kofer* (ed. Eupatoria 1836, 70a): כי בלא חמשת הקולות שהם מלכי הנקוד לא תולד המלה ולא תעמוד בפה ולא יודע מה היא כי אם בנועם נקודים וטעמים. See further Khan (1992, 173).

➤ **II.L.0.3.**

This section refers to the devastation of Jerusalem by the Romans, who are referred to figuratively as ‘wicked Edom’, i.e. Esau, the brother and enemy of Jacob. This was a trope that developed early in Rabbinic tradition (Feldman 1992, 47–48). The term here includes also the Byzantine rulers. The reference to pilgrimage to Tiberias and Gaza is evidently referring to the Byzantine period. Pilgrimage to Gaza, Tiberias and Zoar in the Byzantine period are mentioned also by other medieval Karaites.⁵ One such reference is by Sahl ben Maṣṣliḥ ha-Kohen in the preface to his *Book of Precepts*:

After having left that place (i.e. Jerusalem), it remained for over five [hundred] years as rubble and dens of jackals, and the Jews could not enter. The Jews who resided in the East would come to the city of Ma‘azyah (i.e. Tiberias) in order to pray, while those who lived in the West would come to the city of Gaza for that purpose. Those who dwelt in the South would go to the city of Zoar. In the days of the little horn (i.e. the Islamic empire; cf. Dan. 7.8), God opened His gates of mercy to His people, and brought them to His holy city.

Another reference to such pilgrimage in the Byzantine period is found in the commentary of Daniel al-Qūmisī (end of the ninth century) on Daniel 11.32:

Before his arrival (i.e. of the Arabs), they (i.e. the Jews) could not enter Jerusalem and would, therefore, come

⁵ For the full references see Gil (1996, 165–66).

from the four corners of the earth to Tiberias and to Gaza
in order to catch a glimpse of the Temple.

➤ **II.L.0.5.**

The argument here is that the opinion of the community as a whole sanctions the authority of the tradition of the accents. This is similar to the argument of the Karaite al-Qirqisānī that the agreement of the majority of the community (*'ijmā'*) on the biblical reading tradition is the crucial basis of its authority (Khan 1990).

➤ **II.L.0.7.**

Surely you see that Muslims, whether they be two or more, cannot read with the same degree of coordination as the Jews read, since each one has his own way (of reading). One makes long a place that another makes it short. One reads melodically a place that another reads flat.

The crucial difference between the reading of the Hebrew Bible and the reading of the Qurʾān is that in the former the contour and sequence of pitch accents are fixed by tradition whereas in the latter pitch differences are improvised by individual readers (Nelson 2001).

➤ **II.L.0.9.**

הדא אלמכתצר

‘this short treatise’

The reference is clearly to the long version of *Hidāyat al-Qāri'* and not to the short version, in connection with which 'Abū al-Faraj

also uses the verb *ikhtaṣara* 'to shorten' (see the introduction to the short version §II.S.0.1.). The term 'short treatise' in the introduction to the long version can be interpreted as a case of formulaic modesty.

➤ II.L.1.1.

The ideas presented in this section correspond closely to the Mu'tazilite views of language, especially those expressed by 'Abd al-Jabbār in his various works. 'Abd al-Jabbār's definitions of speech include 'the arrangement together of two or more letters' (*mā intaẓama min ḥarfayn fa-ṣā'idan*), 'what consists of the specific arrangement of these intuitively known letters, occurring in two letters or (more) letters' (*mā ḥaṣala fih niẓām makḥṣūṣ min hādhih al-ḥurūf al-ma'qūla, ḥaṣala fī ḥarfayn 'aw ḥurūf*) and a number of other variant formulations (Peters 1976, 293–94). Likewise 'Abū al-Faraj states that a communicable utterance must consist of a minimum of two letters. Like 'Abd al-Jabbār, 'Abū al-Faraj uses forms of the verb *naẓama* to refer to the arrangement of letters (e.g. §II.L.1.1.4., §II.L.1.1.5, §II.L.1.1.7.). Similar statements are made by the anonymous Karaite grammarian in the work *Kitāb al-'Uqūd*, viz. 'speech is constituted by articulated sounds arranged in a particular type of arrangement' (*al-kalām huwa al-ḥurūf al-muqaṭṭa'a al-manẓūma ḍarb min al-niẓām*) (ed. Vidro 2013a, 33), and the works of the Karaite Yūsuf al-Baṣīr, e.g. *al-Kitāb al-Muḥtawī* 'The Comprehensive Book': 'articulated sounds and arranged letters that can by convention convey meaning' (*'aṣwāt muqaṭṭa'a wa-ḥurūf manẓūma yaṣiḥḥ 'an tufid bi-l-muwāda'a*) (Vajda 1974, 61).

According to ‘Abd al-Jabbār, sounds are accidents (i.e. properties) and not substances. He uses the term *‘araḍ* to refer to this concept of accident (Peters 1976, 299). This corresponds to the term *khāṣṣiyya*, which is used by ‘Abū al-Faraj in *Hidāyat al-Qāri’* to denote the property of a letter, i.e. its realization in sound. The term *khāṣṣiyya* is found in some *tajwīd* manuals to refer to the distinctive phonetic realization of letters or categories of letters, e.g. *khāṣṣiyyat al-ḥarf al-rakhw ... khāṣṣiyyat al-ḥarf al-shadīd* ‘the distinctive property of a “soft” letter ... the distinctive property of a “strong” letter’ in the commentary on al-Dānī’s *Kitāb al-Taysīr* by al-Mālaqī (d. 705/1305), *al-Durr al-Nathīr w-al-‘Adhb al-Namīr* ‘Scattered Pearls and Pure Sweet’ (ed. Beirut 2002, 183). Al-Dānī uses the corresponding term *ṣifa* ‘attribute’ in his works, e.g. *al-Taḥdīd fī al-‘Itqān w-al-Tajwīd* ‘The Definition of Precision and Excellent Reading’ (ed. Amman 2001, 105).

In *Hidāyat al-Qāri’* ‘Abū al-Faraj occasionally uses the Hebrew term טעם (literally: ‘taste’) in the sense of the quality of a letter. In §II.L.1.3.3. this occurs in its Arabicized form טעם *ta‘ām*. The terms are sometimes used together, e.g. טעם אלחרף ובאציתה ‘the “taste” of the letter and its property’ (§II.L.1.1.2.). The Arabic verb *dh-w-q* ‘to taste’ is used in connection with the pronunciation of consonants in §II.L.1.3.8.: פאדא דקת אלחרף פי מחלה אנמא דקת מנה באציתה ‘If you taste a letter (by pronouncing it) in its place of articulation, you will taste its property.’ This suggests that טעם ‘taste’ is used by ‘Abū al-Faraj to refer to the perceived quality of the letter, whereas *khāṣṣiyya* is its intrinsic property.

It is stated in §II.L.1.1.1. and §II.L.1.1.2. that ‘the conventional agreement was initially on the property of the letter’, i.e.

the conventional agreement in the primeval speech community was on sounds of letters rather than the names of letters. As remarked, according to 'Abd al-Jabbār sounds were accidental properties and so speech must be an accident too. The conventional agreement was, therefore, initially on speech.

➤ **II.L.1.1.2.**

People differ with regard to the number of the letters that are added to the realization of the letter and its property.

This is referring to the variant forms of the names of the letters that were current during the time of 'Abū al-Faraj.

➤ **II.L.1.1.4.**

והם אלמלוך אלדי תסמא אנחא

namely the vowels, which are called vocalization

Two terms are used for vowels. The term 'kings' (*mulūk*) expresses its hierarchical relationship viz-à-viz *shewa*, which is referred to as a 'servant' (*khādim*) in some medieval sources, e.g. the anonymous Masoretic treatise CUL T-S NS 301.84. This would be analogous to the relationship of a conjunctive accent, also referred to in the treatises as a *khādim*, with a following disjunctive accent. The Arabic term 'anḥā' is the plural of *naḥw*, the primary meaning of which is the grammatical inflection of a word. In Arabic such inflection is expressed by case vowels and the term has been extended to all vowels.

➤ II.L.1.1.7.

פאדן אלחרף וחדה לא יפאד מנה מעני ועלי הדא אלוגה סמא אלדקדוקין
אלחרף כאדמא

Now, meaning is not expressed by a letter alone and so the Hebrew grammarians have called a ‘letter particle’ a ‘functional particle’.

The word *ḥarf* is the normal term used for ‘grammatical particle’ in the standard Arabic grammatical tradition of the period. ʿAbū al-Faraj states here that the Hebrew grammarians use the term *khādim*, which literally means ‘serving (particle)’, or ‘subordinate (particle)’, to refer to such grammatical elements. This is the term he himself uses in his grammatical works, e.g. *al-Kitāb al-Kāfī* (ed. Khan, Gallego and Olszowy 2003, §I.27.1). The designation *diqdūqiyyūn* is generally used by ʿAbū al-Faraj to refer to the Karaite grammarians of Hebrew who preceded him. They practiced a discipline that was known as *diqduq* ‘attention to fine details, careful investigation (of Hebrew Scripture)’. This was associated with the Masoretic activity that produced the early Masoretic treatises. Such activity is sometimes referred to as *diqduq ha-miqra* ‘careful investigation of Hebrew Scripture’ in the sources, e.g. Allony (1964). Note also the anonymous Judaeo-Arabic Masoretic treatise that is preserved in the Genizah fragment CUL T-S D1.2, which states that its source is ממא בינוה אלמעלמין אלאולין אלצנאדיד פי דקדוק אלמקרא ‘what was explained by the early master teachers of the careful investigation of Hebrew Scripture’.

ʿAbū al-Faraj was sometimes at pains to distinguish his own works from the discipline of *diqduq* (Khan 1997; 2000b, 1–25).

One of the reasons for this appears to be that 'Abū al-Faraj believed that his grammatical works *al-Kitāb al-Mushtamil* and *al-Kitāb al-Kāfī* had a universalist approach that dealt not only with Hebrew but with general issues relating to human language, whereas the *diqdūqiyyūn* were specifically concerned with the Hebrew language of Scripture.

After completing *al-Kitāb al-Kāfī*, 'Abū al-Faraj wrote a work entitled *Kitāb al-Madkhal 'ilā 'Ilm al-Diqdūq fī Ṭuruq al-Lughā al-'Ibrāniyya* 'Book of Introduction into the Discipline of Careful Investigation of the Ways of the Hebrew Language', which he states was intended as a guidebook to the terminology of the *diqdūqiyyūn*. This work is still unpublished.⁶ In the work 'Abū al-Faraj states:

'Speech that is used (for communication) consists of three components: noun (*ism*), verb (*fi'l*) and particle (*ḥarf*, literally: letter), which the people of the discipline of *diqduq* call 'serving particle' (*khādīman*).⁷

The manuscript of our passage in *Hidāyat al-Qāri'* has the reading סמא אלדקדוקיין אלכאדם חרפא 'the *diqduq* scholars called a "serving particle" (*khādīm*) a "letter" (*ḥarf*).'⁷ Given the statement in *Kitāb al-Madkhal* and the following context of the passage in the *Hidāya*, it is clear that this reading is a scribal error for סמא אלדקדוקיין אלחרף כאדמא.

⁶ See Khan, Gallego and Olszowy-Schlanger (2003, xiii) for a list of the extant manuscripts.

⁷ II Firkovitch, Eyr.-Arab. I 4601, fol. 112 (an autograph of 'Abū al-Faraj written in Arabic script): الكلام المستعمل ثلاثة اقسام اسم وفعل وحرف يسميه اهل علم الدقوق خادم.

In the published texts of the early Karaite grammarians no specific technical term is attested for ‘grammatical particle’ (Khan 2000b, 74; 2000a).

פקד אנכתם פי כל לפטה חרף אלף והו מן חרוף אללין

In each of these words a letter *’alef* is hidden, which is one of the soft letters.

This reflects the theory that long vowels were the result of ‘soft letters’ (*ḥurūf al-lin*), i.e. vowel letters. Such a theory was borrowed from the Arabic grammatical tradition and developed more systematically by the Hebrew grammarian Ḥayyūj, who was active in Spain in the early eleventh century (Basal 2013). Unlike in Arabic, these vowel letters were sometimes elided in the orthography; cf. the discussion in *Hidāyat al-Qāri’* in §II.L.1.8.

➤ II.L.1.2.

וינצאף אלי אלאצול כמסה חרוף והי אלתי יסמונהא פשוטות והם דםןף

To the basic letters are added five letters, which are called “straight”, namely דםןף.

The Hebrew term פשוט ‘straight’ for the long final letters has its origin in Rabbinic literature; cf. Jastrow (1903, 1138).

ינצאף אלי אלאצול איצא סתה חרוף והי בגדכפת אלטבראנין זידו עלי
הדה אלסתה אחרף חרף ריש ויגעלונהא בגדכפרת

To the basic letters are added six letters, namely בגדכפת.
The Tiberians add to these six letters the letter *resh*, making it (i.e. the group of non-basic letters) בגדכפרת.

The reference here is to the fricative variants of the בגדכפת consonants and the alveolar trill variant of the *resh* (vol. 1, §I.1.20),

all of which were regarded by 'Abū al-Faraj as secondary variants of the consonants in question. *Sefer Yešira* refers to שבע כפולות בגדכפרת 'the seven double letters בגדכפרת' (Hayman 2004, 24). According to Morag (1960), this is referring to the Babylonian pronunciation tradition, in which there was a variation in the realization of *resh* that was different in nature from that of the Tiberian tradition. The fricative variants of the בגדכפת consonants were regarded as secondary also in a Masoretic treatise published by Allony and Yeivin (1985, 97).

זאי מכרוך

For the *zāy makrūkh* see vol. 1, §I.1.7.

➤ **II.L.1.3.2.**

The Hebrew term בית הבליעה 'place of swallowing' is found in Hebrew Masoretic treatises, e.g. §5 and §6 in Baer and Strack's (1879) corpus. It is attested already in Rabbinic literature (Jastrow 1903, 173).

For the four cases of *dagesh* in 'alef in the standard Tiberian tradition see vol. 1, §I.1.1.

➤ **II.L.1.3.3.**

For the meanings of the terms טעם and *khāṣṣiyya* see the comments to §II.L.1.1. above.

➤ **II.L.1.3.4.**

טהור

appearance

Cf. the use of the Arabic term *ẓāhir* ‘appearing’ to designate *he* with *mappiq* in the Masoretic treatise published by Allony and Yeivin (1985, 97).

➤ **II.L.1.4.1.**

הי עבאראת תואצע עליהא ארבאבהא ליפהמו אגראצהם לבעצהם בעץ
ויחתאג אן יעלם קבל הדא אנהם תואצעו עלי חרוף מכצוזה פי מחאל
מכתלפה

It [i.e. language] consists of expressions that its original speakers established by convention among themselves to make their intentions understood to one another. It needs to be known that before this they established by convention specific letters in various places of articulation.

The expression *’arbābuhā* ‘its [i.e. language’s] masters’ is synonymous with *’ahl al-luḡha* ‘the people of the language’.

The establishment by convention of specific letters (*ḥurūf*) is referring to the phonetic realization of the letters in the form of the production of sound, as was discussed in §II.L.1.1.

➤ **II.L.1.4.2.**

פעל פי אלנפס

intransitive verb

This term, which literally means, ‘action on oneself’, is taken from the early Karaite grammatical tradition; cf. the *Diqduq* of Ibn Nūḥ (Khan 2000b, 108–11). In the standard Baṣran Arabic

grammatical tradition an intransitive verb was called *fi'l ghayr muta'addin*, which was the term used by 'Abū al-Faraj in his grammar books (Khan, Gallego, and Olszowy-Schlanger 2003, xliii).

➤ **II.L.1.4.5.**

ואלקסם אלאבוע מא ינבדל מן מחאל מתגאירה והו יעם אלחצחף
ואלגמטריא לאן אלדאל ואלריש מן מחלין גירין ואלגמטריא אלבא ואלשין
מן מחלין מתגאורין

The fourth category is what interchanges from different places of articulation, which includes scribal error and ciphers, for *dalet* and *resh* (which are sometimes confused by scribal error) are from two different places of articulation and the cipher of letters (consisting of the interchange of) *bet* and *shin* is from two different places of articulation.

Examples of scribal errors resulting in the interchange of *dalet* and *resh* are given in §II.L.1.5.4. They are discussed by 'Abū al-Faraj in *al-Kitāb al-Kāfī*, in which he states 'It is a type of letter interchange arising from a mistake in writing on account of the similarity of two letters' (ed. Khan, Gallego and Olszowy-Schlanger 2003, §I.28.3.).

The ciphers referred to are in the encryption code known as א"ת ב"ש, whereby a letter is exchanged for its counterpart in the opposite place in the alphabet, e.g. 'alef, the first letter in the alphabet, for tav, the last letter, *bet*, the second letter, for *shin*, the penultimate, and so forth (Campanini 2013, 638).

➤ **II.L.1.4.7.**

הַשְּׁלִישִׁי לְאַבְשָׁלוֹם

‘the third is Absalom’ (1 Chron. 3.2).

This is cited by ʿAbū al-Faraj as an example of a *lamed* without meaning also in *al-Kitāb al-Kāfi* (ed. Khan, Gallego and Olszowy-Schlanger 2003, §I.25.45.).

➤ **II.L.1.4.8.**

יְקַאֵל אָנָּה מִכְתָּצֵר יוֹד פִּי יָד וְתִקְדִירָה בִּידֵי

It is said that a *yod* has been contracted in יָד, and its virtual form is בִּידֵי.

ʿAbū al-Faraj uses here the notion of *taqdīr* (‘virtual form’, ‘imagined form’), which he adopted from contemporary Arabic grammatical thought (Levin 1997). This concept is used to explain the existence of various irregularities in grammatical structure. Underlying the actually attested structure of the biblical text, there was a virtual or imagined (*muqaddar*) structure, which existed in the mind of the author. This imagined structure always conformed to grammatical rules and principles. When the imagined structure deviated from the actually attested structure, it was the imagined structure that constituted the basis of interpretation and translation (Khan 2001, 142–44).

➤ **II.L.1.5.**

Some cases of letter interchange that are presented in this section are mentioned by ʿAbū al-Faraj in *al-Kitāb al-Kāfi*, e.g. ed. Khan,

Gallego and Olszowy Schlanger (2013, §I.26.28, §I.27.34, §I.28.3).

➤ **II.L.1.5.18.**

The intention is that תְּמוּץ would be in place of תְּמוּס 'treated violently (and therefore bloody)'.
 תְּמוּץ

➤ **II.L.1.5.21.**

ואלמכרת יכון שתום

The disjoined form would be שתום.

'Abū al-Faraj uses the Hebrew terms מְכַרְת 'disjoined' and סְמוּךְ 'conjoined' alongside the corresponding Arabic terms *qaṭ'* 'disjoined state' (§II.L.1.4.8.) and *muḍāf* 'conjoined'. For סְמוּךְ see §II.L.2.17. These terms are found in Masoretic treatises, e.g. §37 in the corpus of Baer and Strack (1879). In *Hidāyat al-Qāri'* the terms are generally used in the sense of 'absolute' and 'construct' forms of a noun respectively. In Karaite grammatical literature the terms are used also to denote pausal and context forms (Khan 2007). The term *qaṭ'* is used in the sense of pause in *Hidāyat al-Qāri'* in §II.L.2.12.14.

ויגב אן יכון אמרה שתום או שתום

Its imperative would have to be שתום or שתום.

For the notion of the imperative as the base of morphological derivation see the comments on §II.L.1.10. below.

➤ **II.L.1.6.**

The letters אֹיֵה are intended here to represent long vowels. This reflects the theory that long vowels were the result of ‘soft letters’ (*ḥurūf al-līn*), i.e. vowel letters; cf. the comments on §II.L.1.1.7. above and the discussion in *Hidāyat al-Qāri*⁷ in §II.L.1.8.

Some of the material in this section can be found in other Masoretic treatises, such as §29 in the corpus of Baer and Strack (1879), two of the Judaeo-Arabic treatises published by Allony and Yeivin (1985, 99–101, 112), and various fragments of unpublished texts, e.g. CUL T-S D1.2, Mosseri I, 71.1; Oxford Bod. Heb. d 33, fol. 16.

➤ **II.L.1.7.5.**

פהו בתקדיר לחן קבלה ליגרי מגרי הוא יבנה־בֵּית

so (such cases must be considered) to have a virtual (conjunctive) accent before them in order to conform to (cases such as) *הוא יבנה־בֵּית לשְׁמִי*.

Here ‘Abū al-Faraj uses the notion of *taqdīr* ‘virtual form’, ‘imagined form’ (see the comment on §II.L.1.4.8. above) to explain an apparent irregularity. The idea is that the conjunctive accent existed in the virtual underlying structure, and so this explained the operation of the *‘athe me-raḥiq*.

➤ **II.L.1.7.7.**

כל ואו פי אבר כלמה יכרג עלי ראי אלשאמיין בבא מרפי

Every *vav* at the end of a word is pronounced according to the Palestinians as a *bet rafe*.

See vol. 1, §I.1.6. for the pronunciation of the Tiberian *vav*.

➤ **II.L.1.7.9.**

For a possible explanation of the phenomenon described in this section, see vol. 1, §I.3.1.10.

➤ **II.L.1.7.11.**

For this feature of the reading of Ben Naftali see *Kitāb al-Khilaf* (ed. Lipschütz, 1965, 19).

➤ **II.L.1.8.2.**

Yaḥyā ibn Dā'ūd the Maghribi

This is a reference to the Spanish grammarian Yaḥyā ibn Dā'ūd Ḥayyūj (d. c. 1000).

ולא נכליה אלי אן יגו אהל אללגה פנעלם פאידיה מא אצטלחו עליה

and we should not abandon it until the people of the language come and we know the function of what they adopted as their convention.

Since the 'people of the language' are the primeval speech community, this would seem to be tantamount to saying that we should never deviate from the customary reading.

➤ **II.L.1.9.2.**

For the various degrees of 'heaviness' of *tav* see vol. 1, §I.3.1.11.3.

➤ **II.L.1.9.3.**

For the different realizations of *resh*, see vol. 1, §I.1.20.

➤ **II.L.1.10.**

ואעלם אן אהל אללגה געלוי תצאריף אללגה עלי ארבעה אקסאם מן חרף
 ואחד אצלי מתל הָהּ ונחווה ומן חרפין מתל בְּנָה ונחווה ומן גִּי מתל שְׁמֵר
 ונחווה ומן דָּ מתל כרבל ונחווה

Take note that the people of the language made the conjugations of the language in four categories: from one root letter, such as הָהּ ‘hit’ and the like, from two letters, such as בְּנָה ‘build’ and the like, from three letters, such as שְׁמֵר and the like and from four letters, such as כְּרַבֵּל ‘wrap’, and the like.

According to the medieval Karaite grammarians, the base of the process of the derivation of a word was not an abstract root but rather a concrete structural form consisting of both consonants and vowels. Such a theory of derivational morphology was developed in the early Karaite tradition of grammatical thought in the tenth century, the main extant source for which is the *Diqduq* of Ibn Nūḥ. According to Ibn Nūḥ the imperative form is the derivational base of most verbal forms. The imperative, therefore, was used as the citation form of verbs. This practice of imperative citation forms was continued by ʿAbū al-Faraj in his grammatical works and *Hidāyat al-Qāriʿ*, in which he uses them as lemmata to identify and classify verbal conjugations. This was despite the fact that according to his theory of grammar, adopted from the mainstream Baṣran school of Arabic grammar, the infinitive was the base of morphological derivation of verbs; cf. *al-Kitāb al-Kāfī* (ed. Khan, Gallego, and Olszowy-Schlanger 2003, §II.16.12-15) and Khan (1997).

Although the Karaite grammarians did not work with a notion of an abstract root that functioned as the source of derivation, they did have a concept of an abstract underlying morphological level, which they referred to as the 'substance' (Arabic *jawhar*) of a word (Khan 2000b, 74–78). Unlike the morphological base, the substance is not an actual linguistic form that can be pronounced. It consists of a series of letters that are regarded as the core of the word. This is what is referred to in this passage in *Hidāyat al-Qāri'* as 'root letter' (*ḥarf 'aṣli*). Various letters that are present in the morphological base of a word do not belong to the substance and so are not root letters. A final *he* in a verb is not considered to belong to the substance. The substance of imperative bases such as *הִנֵּה*, therefore, are said to consist of two root letters. A prefix such as the *he* prefix of the *hif'il* that does not occur in all inflected forms is not considered to be a root letter. The substance of the verb *הִיב* 'hit' was considered to consist of only one root letter. For further details see Khan (2013a; 2013b).

ואלחרף איצא קד תתקלב פי אללפטה ותתגאיר מעאניהא

A letter may also change position in a word with the result that its meaning changes.

'Abū al-Faraj offers here only one set of examples of such changes of position. In his grammar book *al-Kitāb al-Mushtamil* (see vol. 1, §I.0.13.4), however, he devotes a long section to this question and presents an inventory of sets of lexical forms that share letters in different sequences (Bacher 1895, 247–49). This is known as an anagrammatical lexical arrangement and is attested in other medieval Jewish sources, in particular *Kitāb al-Ḥāwī* 'The

Book of Collection’ of Hai Gaon, which is a complete anagrammatical dictionary of Hebrew (Allony 1969b, 1972).

➤ **II.L.1.11.**

The term ‘enhancement’ (*tafkhīm*) is used by ʿAbū al-Faraj to refer to the extension of the basic form of a word or affix by the addition of letters without, in principle, bringing about a change in meaning. The list of examples of added letters includes some additions that we would normally interpret as functional affixes, such as directive *he*, e.g. בָּבֶל ‘Babylon’—בָּבֶלְהָ ‘to Babylon’ (2 Kings 20.17, etc.), or cohortative *he*, e.g. שׁוּב ‘return’—שׁוּבָה ‘return’ (Num. 10.36, etc.). ʿAbū al-Faraj uses the term הַאֲלֵתֶפְכִּים ‘*he* of enhancement’ to refer to cohortative *he* in his grammar book *al-Kitāb al-Kāfi* (ed. Khan, Gallego and Olszowy-Schlanger 2003, §I.27.126), but does not examine there the phenomenon of enhancement systematically. Saadya Gaon, on the other hand, treats the subject extensively in his grammar *Kitāb Faṣiḥ Lughat al-Ibrāniyyīn* ‘The Book of the Eloquence of the Language of the Hebrews’ (Dotan 1997, 142–45). When, however, ʿAbū al-Faraj mentions in *Hidāyat al-Qāri* ‘somebody who has discussed enhancement’ (§II.L.1.11.5., §II.L.1.12.1.), he does not seem to be referring to Saadya, since the cited examples do not correspond to what is extant in Saadya’s work.

➤ **II.L.1.11.5.**

אלאמר הוֹדָה הוֹשַׁע

the imperative forms are הוֹדָה and הוֹשַׁע

The imperative form was regarded by the early Karaite grammarians as the morphological stem on the basis of which verbal inflections were formed. In his grammar *al-Kitāb al-Kāfi*, 'Abū al-Faraj adopts from the mainstream Baṣran tradition of Arabic grammatical thought the notion that the infinitive was the base of derivation (Khan 1997). This Baṣran Arabic tradition was merged with the early Karaite tradition in the grammatical works of 'Abū al-Faraj, which sometimes results in apparent inconsistency. He, for example, continued to use the imperative as the citation form of verbs (Khan 2013a). In this passage of *Hidāyat al-Qāri'* he appears to be working with the early Karaite notion that the imperative was indeed the stem of derivation.

➤ **II.L.1.12.3.**

For the term *diqdūqiyyūn* 'diqduq scholars' see the comments above on §II.L.1.1.7.

The notion of 'auxiliary letter' (*ḥarf musta'mal*) is explained by the anonymous Karaite author of *Kitāb al-Uqūd* (ed. Vidro 2013a, 51):

An auxiliary letter is established in the entire conjugation. If it is removed, what remains are the letters of the lexical class standing without a clear meaning. Examples are the *lamed* in the lexical class of 'taking', or the *nun* in the lexical class of 'going away' and in the lexical class of 'approaching', as in לִוְקָחִים, נוֹקְעִים, נוֹגְעִים etc. Here there is a clear difference between the removal of the auxiliary *lamed* and that of *het* or *qof*. This holds for each auxiliary

letter. The difference between its removal and the removal of a root letter is obvious and evident.⁸

I.e. the auxiliary letter is an integral component of the conjugation but elided in some inflections, as is the case with *nun* and *lamed* in the cited verbs. This would differ from letters of enhancement, which are added to the basic letters of a conjugation, and so are not integral to it.

➤ II.L.1.13.

The ‘contraction’ (*ʾikhtīṣār*) is the converse of ‘expansion’, in that it involves the elision of a letter from the basic form of a word or affix without changing meaning. The basic form is often referred to in this section as the ‘virtual form’ (*taqdīr*), i.e. the expected regular form (see the comments on §II.L.1.4.8. above). ʾAbū al-Faraj uses the concept of contraction of letters in *al-Kitāb al-Kāfi* and, likewise, refers to the uncontracted form as the *taqdīr* of the word, e.g. ed. Khan, Gallego and Olszowy-Schlanger (2003, §I.23.7.). This subject is treated systematically by Saadya in his grammar *Kitāb Faṣḥ Lughat al-ʿIbrāniyyīn* (Dotan 1997, 140–42).

➤ II.L.2.2.1.

In this passage relating to the origin of vowels, ʾAbū al-Faraj offers a view of the origin of language that differs from the view

⁸ ואלמסתעמל הו אלדי יתבת פי אלתצריף כלה ואא זאל בקית חרוף אללגה תאבתה מן גיר מעני מסתקר פיהא מתל אללמאד אלדי פי לגה אלאכד ואל[נ]ון פי לגה אלרחיל ולגה אלדנו כק לוקחים נוסעים נוגעים ואמתאל דלך ממא אלפרק בין זואל אללמאד אלמסתעמל ובין זואל אלקוף או אלחית פרקא ואצחא וכדלך כל חרף מסתעמל אדא אזיל ואזיל אלחרף אלאצלי כאן אלפרק בינהמא בינא גליא

that it has a purely human origin through convention among the primeval speech community known as ‘the people of the language’ (*’ahl al-lugha*), which he presents elsewhere in *Hidāyat al-Qāri'* and his grammatical works. In the passage he acknowledges that vowels were an integral part of the original conventional establishment of language (‘in the original establishment [of language] by convention they [i.e. the vowels] were indispensable’). He then, however, goes on to associate the origin of language with Adam, according to the biblical account of the origin of language:

וַיְבֵא אֱלֹהִים לְאָדָם לְרְאוֹת מֵהַיְקָרָא לְוֹ וְכָל אֲשֶׁר יִקְרָא לְוֹ הָאָדָם גִּפְשׁ חַיָּה
 הוּא שְׁמוֹ: וַיִּקְרָא הָאָדָם שְׁמוֹת לְכָל־הַבְּהֵמָה וְלַעֹף הַשָּׁמַיִם וְלִכָּל חַיַּת
 הָאָרֶץ

‘and He (the Lord) brought them (the animals and birds) to the man to see what he would call them; and whatever the man called every living creature, that was its name. The man gave names to all cattle, and to the birds of the air, and to every beast of the field’ (Gen. 2.19-20)

’Abū al-Faraj suggests various ways of interpreting Adam’s activity. He and the angels may have established language by convention. This would, in effect, be extending the notion of the primeval speech community (*’ahl al-lugha*) to a community of Adam and the angels rather than original human speakers alone. Another possibility, says ’Abū al-Faraj, is that the angels taught Adam language. The angels, moreover, would have been taught language by God. The development of language by convention between God and the angels was not possible since such a process requires limbs with which to point to objects and ’Abū al-Faraj,

like his Muʿtazilite contemporaries, rejects anthropomorphisms attributed to God such as human-like limbs.

The teaching of language to Adam by angels, who in turn learnt it from God, is a revelationist view of the origin of language. This was adopted by some Muslim theologians and grammarians of the period (Weiss 1974; Loucel 1963). The process of revelatory teaching of language was known in the Islamic tradition as *tawqīf* ‘making known’ or *wahy* ‘inspiring’ and was based on the Qurʾanic verse: وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا ‘and He (God) taught Adam all the names (of things)’ (2.31).

The fact that ʿAbū al-Faraj presents different versions of the origin of language, conventionalist and revelationist, may have arisen as an attempt to find a synthesis between rationalist Muʿtazilite thought and Jewish biblical tradition.⁹ Saadya Gaon, likewise, strove to achieve such a synthesis. Unlike ʿAbū al-Faraj, however, Saadya did not attempt this by offering alternative views, but rather presented a hybrid view. According to Saadya a single primeval human, referred to as ‘the establisher of the language’ (*wāḍiʿ al-luġha*), fixed arbitrary names for entities and this fixing was subsequently accepted by consensus (*ʿiṣṭilāḥ*)

⁹ Maimonides followed an Aristotelian view and regarded Adam’s act of naming as indicating by itself that languages are conventional, see *Guide of the Perplexed* (transl. Pines 1969, 357). By contrast, Jewish exegetes in medieval Europe adopted a revelationist interpretation. Naḥmanides, at the height of the ‘Maimonidean controversy’, explicitly rejected Maimonides’ notion of convention; cf. Saenz-Badillos (2004, 297).

among people and transmitted to later generations. The 'establisher of the language' that Saadya had in mind was presumably Adam, but he left the name unspecified, possibly to make his theory more universalist and applicable to all human language. According to Saadya, God did not create language but gave Adam the faculty of language (Dotan 1995; 1997, 96–104).

It is also possible that 'Abū al-Faraj was influenced by some streams of Muslim thought in the eleventh century that attempted a synthesis of the revelationist and conventionalist views (associated with the scholar 'Abū 'Ishāq al-'Asfarā'inī, d. 1027) or were non-committal and held that neither view could be argued conclusively (associated with the scholar 'Abū al-Bakr al-Bāqillānī, d. 1013) (Weiss 1974).

➤ II.L.2.3.2.

ללערב פי לגתהם מן אלאעראב תלתה והי ארפע והו אלצמה מן פוק
ואלנצב והו אלפתחה מן פוק ואלכפץ והי אלכסרה מן אספל

The Arabs have three inflectional vowels in their language. These are 'raising' (*raf^c*), i.e. the vowel *ḍamma*, which is written above; 'holding level' (*naṣb*), i.e. the *fatḥa* vowel, which is written above; and 'lowering' (*khafḍ*), i.e. the vowel *kasra*, which is written below.

The terms *raf^c* 'raising', *naṣb* 'holding level' and *khafḍ* 'lowering' derive from a theory of the production of vowels originating in Arabic grammatical thought that involves both the position of buccal organs and the direction of the dynamic flow of air. It was adopted also by Saadya (Dotan 1997, 113–26) and is found in a Hebrew Masoretic treatise published by Baer and Strack (1879, §36), see Eldar (1983) and Posegay (2020). In this section of

Hidāyat al-Qāri' ʿAbū al-Faraj is referring to the vowels of Arabic case inflections, which mark syntactic relations. In §II.L.2.4.–§II.L.2.8. he transfers this terminology to categorize Hebrew vowels in morphological patterns. The seven Hebrew vowels are assigned to the three Arabic categories as follows: *rafʿ* (*ḥolem, shureq*), *naṣb* (*pataḥ, segol, qameṣ*), *khafḍ* (*ṣere, ḥireq*). A similar practice of applying this three-way classification of vowels to Hebrew morphology is found in the Masoretic treatise §36 of the corpus of Baer and Strack (1879).

➤ **II.L.2.4.**

ואלנצב ידכל תחתה ג נגמאת אלפתחה אלכברי והי א ואלפתחה אלוסטי
והי א ואלפתחה אלצגרי והי א

Three vowels correspond to (the Arabic inflectional vowel) ‘holding level’ (*naṣb*), namely ‘big *fatha*’, i.e. א, ‘medium *fatha*’, i.e. א, and ‘small *fatha*’, i.e. א.

In early Masoretic terminology a basic distinction was made between *pataḥ* (open vowel) and *qameṣ* (vowel with lip-tightening). The vowel *segol* was associated with *pataḥ* and referred to as *pataḥ qatan* ‘small *pataḥ*’. The vowel *ṣere* was associated with *qameṣ* and referred to as *qameṣ qatan* ‘small *qameṣ*’, see vol. 1, §I.2.1.5. Here in *Hidāyat al-Qāri'* a different grouping of the vowels is made based on the perceived proximity of the Hebrew vowels to each of the three Arabic vowels. In the early Masoretic terms *pataḥ qatan* and *qameṣ qatan*, the attribute ‘small’ relates to the notion that these vowels were in some way more attenuated and less open than prototypical *pataḥ* and *qameṣ*. This notion can be traced back to Syriac grammatical sources where the Syriac

term *qaṭṭīn* 'narrow' is used to describe the higher front vowels (Posegay 2020). The terms 'big *fatha*', 'medium *fatha*' and 'small *fatha*' seem to relate to varying degrees of lip-spreading. The vowel *pataḥ* was pronounced with the maximal degree of lip-spreading and *qameṣ* with the lowest degree, with *segol* exhibiting an intermediate lip position. The same attributes are used in §II.L.2.7. and applied to the term *naṣb*, viz. 'big *naṣb*' for *pataḥ* and 'small *naṣb*' for *qameṣ*.

➤ II.L.2.5.

אלי גיר דלך ממא קד אסתעמל פי אלאמר ואלעבר מתל שורף שורף
 וזנהמא ואסתעמל פי אלאמר מן תצריף כונן נחו סב חן ואסתעמל פי
 אלעבר מן תצריף שירו נחו נודע נושע

To these should be added forms that are used for the imperative and the past such as שורף 'be burnt', שורף 'was burnt', and other examples of this pattern; those that are used for the imperative in the conjugation כונן such as סב 'turn', חן 'be gracious'; those that are used for the past in the conjugation שירו, such as נודע 'be known', נושע 'be saved'.

The Karaite grammarians regarded the imperative form to be the morphological base of most verbal forms (see comments on §II.L.1.10. above). This morphological base enshrined the core structural features of the inflected forms derived from it. Although the imperative base is a concrete linguistic form, it is not necessarily a form that is attested in the corpus of Biblical Hebrew. The Karaite grammarians held that it is crucial that there is a close structural relationship between the base and the inflected form. If there is no attested imperative that is deemed

sufficiently close in structure to the inflected form, a common way of resolving this problem is to propose a hypothetical imperative base.

The imperative base always belongs to the same pattern (*binyan*) as the verbal form derived from it. The notion of pattern (*binyan*) as a unitary abstract category, however, is not found in the morphological theory of the Karaite grammarians. Imperative bases were classified together in groups not on account of sharing of abstract stems but on account of their sharing of actual structural patterns. The imperative form כָּתֹב ‘write’, for instance, was said to have the same pattern as imperatives such as שָׁמַר ‘guard’ and קָצַר ‘harvest’. The imperative שׁוּב ‘return’ was said to have the same pattern as קוּם ‘arise’. The forms כָּתֹב and שׁוּב, however, were not classified together on a more abstract structural level, as became the custom in Hebrew grammar following the teachings of Ḥayyūj.

As remarked, the imperative base had to have a maximally close structural resemblance to the form derived from it. In order to achieve this in some cases the imperative form that is posited as the base of an inflected verb does not actually occur in the language, e.g. נָתַנּוּ for נָתַנוּ ‘we have given’ (1 Chron. 29.14), הִלְךָ for הִלְכָהּ ‘it walks’ (Psa. 73.9) and בִּקְשָׁה for בִּקְשָׁהּ ‘it has sought’ (Ecc. 7.28). The motivation for positing an imperative base such as בִּקְשָׁה is to construe the derivation of the form בִּקְשָׁהּ, without the *dagesh* in the *qof*, as fully regular and not an anomalous inflection of the imperative base בִּקֶּשׂ, which contains *dagesh*. Such hypothetical imperatives were not used for the writing of creative literature. Indeed, no Karaite author has been found who

used these postulated forms in a creative Hebrew text. This reflects the fact that the proposed imperative base of a verb was intended as a purely structural source of derivation. Further evidence for this is that even passive forms expressed by morphological patterns that we now call the *pu'al* and *huf'al/hof'al* are regarded by the Karaite grammarians as derived from imperative bases, which cannot be naturally functional in the language, e.g. the past form עָשִׂיתִי 'I was made' (Psa. 139.15) is said to be derived from the imperative form עֲשֵׂה. Here in §II.L.2.5. of *Hidayat al-Qāri'* the past form שׁוּרַף 'was burnt' (inferred from וְהִנֵּה שָׂרָף 'and behind it was burnt' Lev. 10.16) is cited alongside the imperative שׁוּרַף 'be burnt', which would have been considered to exist hypothetically as its morphological base. Passive imperative bases of *pu'al* and *huf'al/hof'al* patterns have *šere* in their second syllable by analogy with active *pi'el* and *hif'il* imperatives. For more details see Khan (2000b, 41–45; 2013a; 2013b).

Abū al-Faraj uses mnemonic symbols to arrange the imperative bases of verbal conjugations into classes. Such a classification is presented systematically in §I.22 of *al-Kitāb al-Kāfi* (ed. Khan, Gallego and Olszowy-Schlanger 2003). These symbols, known in Arabic as *alāma* or *ribāṭ* and in Hebrew as סימן, consisted of bisyllabic Hebrew words in which the first vowel corresponds to the vowel common to all imperatives and the last vowel to the vowel common to all past forms in the class. The vowels in question may be those of the first syllable of the imperative and past forms or those of the last syllable of these forms (Vidro 2013b, 652). The conjugations of the imperatives

הִכָּה and דִּבֶּר, for example, were assigned to a class designated by the mnemonic symbol גְּנִי, which was based on the first vowel of the imperatives (הִכָּה, דִּבֶּר) and the past forms (הִכָּה, דִּבֶּר). In a similar way the symbol שִׁירָה included conjugations with imperative bases with the patterns שִׁים and הִבּוֹן, with *hireq* in their initial syllable and *qameṣ* in the initial syllable of their past forms, viz. שָׂם and נָבוֹן. The symbol מָסַב included conjugations in which the imperative had a *šere* in the final syllable and the past had a *pataḥ* in the final syllable, e.g. הִמְלִיט (imperative)—נִמְלִיט (past).

This system of classification originated in the early Karaite tradition and was developed by 'Abū al-Faraj. It was subsequently elaborated still further in some other Karaite works, such as the anonymous treatises *Kitāb al-Uqūd* (Vidro 2011; 2013a) and *Me'or 'Ayin* (Zislin 1990). The classification of verbal conjugations and the systematization of rules for their derivation that are found in these works are likely to have had a pedagogical motivation (Vidro 2011, 165–79).

Just as hypothetical imperative bases were posited for certain past forms, e.g. נָתַן for נָתַנּוּ 'we have given', so hypothetical past forms were in some cases posited for attested imperative forms. This applies, for example, to the first in the class of conjugations represented by the symbol בּוֹנֵן, which is mentioned in §II.L.2.5. of *Hidāyat al-Qāri'*²—in the manuscript used in the edition for this passage the original *pataḥ* has been replaced by *segol* due to interference from Arabic phonology on the scribe, viz. בּוֹנֵן (cf. vol. 1, §I.4.3.3.). In conjugations represented by the symbol בּוֹנֵן the first vowel of the imperative is *holem* and the first vowel of the past form is *pataḥ*. The imperatives of the class בּוֹנֵן that are

given in §II.L.2.5. are טב 'turn' and חן 'be gracious'. The attested 3ms past forms of טב and חן are טָבַב and חָנַן. It is assumed, however, that these imperatives have hypothetical 3ms past forms טַב and חַן, in which the first vowel is *pataḥ*, in conformity with the symbol בוּנָן. This is explicitly stated in *al-Kitāb al-Kaḥfi* (ed. Khan, Gallego and Olszowy-Schlanger 2003, §I.22.19) and *Kitāb al-'Uqūd* (ed. Vidro 2013a, 167). The forms טַב and חַן were inferred from attested inflected forms such as סָבַתִּי 'I have turned' (1 Sam. 22.22), חָנַנִי 'he has treated me graciously' (Gen. 33.11) and וְחָנַנְתִּי 'and I shall be gracious' (Exod. 22.19).

The other symbol mentioned in §II.L.2.5. is שִׁירֹו, which is exemplified by the past forms נוֹדַע and נוֹשַׁע, with *holem* in their first syllable. The imperative forms of these are הִנְדַע and הִנְשַׁע, with *hireq* in their first syllable. Full details and vocalization are given in *al-Kitāb al-Kaḥfi* (ed. Khan, Gallego and Olszowy-Schlanger 2003, §I.22.25) and *Kitāb al-'Uqūd* (ed. Vidro 2013a, 193).

פקד צאר הדא אלקסם אלוואחד יסתעמל פי אלפאעלין כמה אסתעמלו
אלערב רפע [הם פ]י אלפאעלין ואסתעמלו אלעבראניין פי גיר אלפאעלין
תוסעא כמה אסתעמלו אלערב רפעהם פי ג[יר] אלפאעלין תוסעא מן נחו
אלאבתדא ואלאסתפהאם וגיר דלך

This category (of *raf^c*) is used for agents, just as the Arabs use *raf^c* for agents. The Hebrews use it for forms other than those designating agents by extension, just as the Arabs use their *raf^c* for forms other than those designating agents by extension, such as initial positioning (of nominal subjects), interrogative constructions, and so forth.

In this passage Ḥabū al-Faraj identifies a correspondence between the use of the Arabic and Hebrew *raf^c* in their marking of agents. In the case of Arabic, the *raf^c* vowel *-u* is a case-vowel marking the agent of the clause and so plays a syntactic role. In Hebrew, by contrast, the use of the *raf^c* vowel *ḥolem* plays a morphological role as an element in the morphological pattern of Hebrew agents, e.g. הַרְג 'slayer'. According to Ḥabū al-Faraj the use of *ḥolem* in Hebrew in other morphological patterns is by a process of extension that is analogous to the extension of the *raf^c* case-vowel *-u* in Arabic to items that are not agents, including the subject of nominal (i.e. verbless) clauses and interrogative constructions. The latter is most likely referring to nominal clauses with initial interrogative particles such as *hal al-ḥamīru fī al-bayti?* 'Is the commander in the house?', in which the item with the *-u* case vowel is not the initial item (*mubtada'*).

➤ II.L.2.6.

The symbol שׁוּעַל includes conjugations in which the first vowel of the imperative is *shureq* and the first vowel of the past form is *qameṣ*, e.g. שׁוּב—שָׁב, קוּם—קָם; cf. *al-Kitāb al-Kafī* (ed. Khan, Gallego and Olszowy-Schlanger 2003, §I.22.18) and *Kitāb al-Uqūd* (ed. Vidro 2013a, 161–65).

➤ II.L.2.7.1.

אַלְמַפְעוּל אֶלְמַטְלַק וְהוּ אֶלְמַצְדָּר נַחוּ שְׁמֵר זָכֹר בְּנֵה עֲשֵׂה וְאַמְתַּאֵל דַּלְךְ

It is used in the 'absolute patient', i.e. the infinitive, as in שְׁמוֹר 'guarding', זָכוֹר 'remembering', בְּנֵה 'building', עֲשֵׂה 'doing', and the like.

The Arabic 'absolute patient' (*maf'ūl muṭlaq*) is a verbal noun in the accusative case in constructions such as *ḍaraba ḍarban* 'he struck a striking', *sāra sayran* 'he journeyed a journey'. This has the role of an 'inner object', i.e. a syntactic object that does not express the role of the undergoer of the action expressed by the verb but rather the action itself. In *al-Kitāb al-Kāfi* (ed. Khan, Gallego, and Olszowy-Schlanger 2003, §I.21.2.) the Arabic *maf'ūl muṭlaq* is equated by 'Abū al-Faraj with the Hebrew infinitive. He cites examples there of both the infinitive absolute and also the infinitive construct, which he did not distinguish as separate forms as we do today. In this passage in *Hidāyat al-Qāri'* the Hebrew examples are infinitive absolutes.

➤ II.L.2.7.2.

The symbol מְנִי represents conjugations that have imperatives with *pataḥ* in their first syllable and past forms with *hireq* in their first syllable. This clearly applies to the first two examples cited, viz. הִטָּה—הִטָּה, הִכָּה—הִכָּה. It does not apply, however, to the other two imperatives that are cited, viz. הִעָמַד and הִאָכַל, which have *segol* in the first syllable of their past forms, viz. הִעָמַד and הִאָכַל. For this reason the author of *Kitāb al-Uqūd* classified the last two verbal conjugations under the symbol מְכָה (ed. Vidro 2013a, 199). In *al-Kitāb al-Kāfi* 'Abū al-Faraj does not have מְכָה in his inventory of symbols. In §I.22.10. of *al-Kitāb al-Kāfi* he includes הִרָאָה (imperative)—הִרָאָה (past) in the symbol מְנִי, but states that the past form 'does not have a *hireq* on account of the *resh*.' He does not mention the imperatives הִאָכַל and הִעָמַד, but presumably he would have included them in מְנִי, as here in *Hidāyat al-Qāri'*,

in the same way as הִרָאָה and explain the *segol* as a change conditioned by the initial guttural.

אלמצאדר אלמסתעארה נחו דבֿר קנה לשלום

‘transposed infinitives’, such as דִּבֶּר ‘speak’, קִנְה לְשָׁלוֹם ‘(we) look for peace’ (Jer. 8.15, etc.)

‘Transposed infinitives’ (*maṣādir musta‘āra*) are infinitives whose form originally belongs to a different category, in this case that of an imperative, but has been extended to the function of an infinitive. This type of infinitive is discussed in *Kitāb al-‘Uqūd* (ed. Vidro 2011, 303).

➤ II.L.2.8.2.

The inventory that is given here of past forms in the class of conjugations represented by the symbol גָּנִי (i.e. conjugations with imperatives with *pataḥ* in their first syllable and with past forms with *hireq* in their first syllable; cf. the comments on §II.L.2.7.2., §II.L.2.5. above) is longer than the one given by ‘Abū al-Faraj in the section on גָּנִי in *al-Kitāb al-Kāfi* (ed. Khan, Gallego and Olszowy-Schlanger 2003, §I.22.6.–§I.22.13.). It does, however, correspond closely to the fuller inventory of conjugations of גָּנִי that is found in *Kitāb al-‘Uqūd* (ed. Vidro 2103, 96-151). Some of these are hypothetical past forms that require comment.

The list here in *Hidāyat al-Qāri’* includes the two forms הִשְׁלִיךְ ‘he threw’ and הִשְׁלִיךְ ‘he threw’. *Kitāb al-‘Uqūd* (ed. Vidro 2013a, 128-130) distinguishes between the two conjugations הִשְׁלִיךְ (imperative)—הִשְׁלִיךְ (past) and הִשְׁלִיךְ (imperative)—הִשְׁלִיךְ (past). The first lacks a *yod* in both imperative and past whereas

the second has a *yod* in both forms. The purpose of distinguishing the two conjugations was to account for the lack of *yod* in the attested imperative and short imperfect forms such as וַיִּשְׁלֵךְ 'and he cast' (Jud. 9.17) versus the presence of *yod* in other inflections such as הִשְׁלִיךְ (past), מִשְׁלִיךְ (active participle) and הִשְׁלִיךְ (infinitive). In the first conjugation the past form is hypothetical (הִשְׁלִיךְ) whereas in the second conjugation the imperative is hypothetical (הִשְׁלִיךְ with *yod*). Our passage in *Hidāyat al-Qāri'* has the two past forms הִשְׁלִיךְ and הִשְׁלִיךְ. It appears that this is a scribal error in the extant manuscripts and this should read הִשְׁלִיךְ and הִשְׁלִיךְ (without *yod*).

The past form הִפְצַר and its imperative form הִפְצַר are inferred from וְאַזְנוֹ וְתַרְפִּים הִפְצַר 'stubbornness is iniquity and idolatry' (1 Sam. 15.23); cf. *Kitāb al-Uqūd* (ed. Vidro 2013a, 131), Ibn Nūh, *Diqduq* (ed. Khan 2000b, 370–71).

The past form בִּקְשָׁה 'he sought' and its imperative form בִּקְשָׁה are inferred from attested forms such as מִבְּקֵשֵׁי פָנָי 'those who seek your face' (Psa. 24.6), which does not have *dagesh* in the *qof*; cf. *Kitāb al-Uqūd* (ed. Vidro 2013a, 138–141), Ibn Nūh, *Diqduq* (ed. Khan 2000b, 61) and an early anonymous Karaite treatise (ed. Khan 2000a, 106–15).

The past form הִדְרָכָה 'he bent (a bow)' and its imperative form הִדְרָכָה are inferred from the attested form וַיִּדְרְכוּ אֶת־לְשׁוֹנָם כְּשִׁתָּם 'and they bent their tongue like their bow in falsehood' (Jer. 9.2); cf. *Kitāb al-Uqūd* (ed. Vidro 2013a, 138–139).

Conjugations represented by the symbol שִׁירָה contain a *hireq* in the first syllable of their imperative form and a *qameṣ* in the first syllable of their past form (*al-Kitāb al-Kāfi*, ed. Khan,

Gallego and Olszowy-Schlanger 2003, §I.22.20.–§I.22.24.; *Kitāb al-‘Uqūd*, ed. Vidro 2013a, 172-189, *Me’or ‘Ayin* ed. Zislin 1990, 129), viz. שים (imperative)—שם (past), שיה (imperative)—שה (hypothetical past), הבון (imperative)—בון (past), המק (hypothetical imperative)—נמק (past) inferred from וּלְשׁוֹנוֹ תִמְקַק ‘and his tongue will rot’ (Zech. 14.12) and הַבְּאִישׁוֹ גָּמְקוּ חֲבוּרָתַי ‘my wounds have grown foul and have festered’ (Psa. 38.6), הבוד (hypothetical imperative)—בוד (hypothetical past)—בוד (active participle) inferred from הֵם בְּאַרְצָךְ נִבְכָּמִים ‘they are entangled in the land’ (Exod. 14.3). The imperative form הסוע, which is given in this section in *Hidāyat al-Qāri’* as an imperative of the symbol שיִרה, does not appear in the lists of conjugations in the Karaite grammatical texts and it is not clear from what attested forms it could be inferred. The lists offer other imperatives that are close in form, viz. הסוג inferred from נָסְגוּ אָחֹזֵר ‘they shall be turned back’ (Isa. 42.17) and הנוע inferred from יְנוּעַ בְּכַבְרָה ‘as it is sieved in a sieve’ (Amos 9.9) (*Kitāb al-‘Uqūd* ed. Vidro 2013a, 180-183). It is possible that הסוע is a scribal conflation of these two forms.

The symbol מטב included conjugations that had *šere* in the final syllable of the imperative and *pataḥ* in the final syllable of the past form (*al-Kitāb al-Kāfi*, ed. Khan, Gallego and Olszowy-Schlanger 2003, §I.22.36; *Kitāb al-‘Uqūd*, ed. Vidro 2013a, 220-42; *Me’or ‘Ayin*, ed. Zislin 1990, 135-36). The *pataḥ* in the hypothetical past form התהלך would have been inferred from forms such as התהלכתי ‘I walked’ (Gen. 24.40).

➤ **II.L.2.10.2.**

פצאר אלחרף אלדי תחתה אלשווא סאכנא לא יתחרך בתה מהמא הוא
תחתה ופצלה ממא בעדה ואצאפה אלי מא קבלה

Whatever letter it occurs under is not mobile at all and it (the quiescent *shewa*) cuts it off from what is after it and conjoins it to what is before it.

For this function of silent *shewa* see vol. 1, §I.2.5.2.

➤ **II.L.2.12.**

Some of the material in this section on the mobile *shewa* has parallels in earlier Masoretic treatises such as §11-§15 of Baer and Strack's (1879) corpus, *Diqduqe ha-Ṭe'mim* (ed. Dotan 1967, §5, §14) and the *Treatise on the Shewa* (ed. Levy 1936).

➤ **II.L.2.12.1.1.**

אלאן אן יחסן מעה דכול אלגעייה כרג בכרוג אלמלך סוא נחו ואם ככה
אלשווא תחת אלואו כרג אלואו בחרק מתל מא תחת אלאלף מכפפא למא
לם תכון מעה אלגעייה

Now, if it is appropriate for *ga'ya* to occur on it, it is pronounced equal to the vowel (following it), for example, אַם-כְּכָה 'and if thus' (Num. 11.15), in which *shewa* is under *vav* and the *vav* is pronounced with *hireq* like that which is under the *'alef*, but shortened since it does not have *ga'ya*.

The argument here is that a *shewa* with a *ga'ya* behaves like a full vowel and so would be long in an open syllable.

➤ II.L.2.12.2.1.

פשוט אלד חרוף מקצור עלי מא קבלה ושוא אליוד גיר מקצור עלי מא
בעדה

The *shewa* of the four letters is restricted by what is before it, but the *shewa* of *yod* is not restricted by what is after it.

The intention here seems to be as follows. When a *shewa* is followed by a guttural consonant, its realization is determined by whether or not it is preceded by a guttural consonant. The realization of *shewa* before *yod*, however, is not affected by the vowel that follows the *yod*.

➤ II.L.2.12.3.3.

אין אב ללגעיה

The *ga'ya* has no principle.

In modern terminology this is tantamount to saying that the *ga'ya* has no phonological function but is only an optional phonetic phenomenon. This applies to cases where, according to the discussion in this passage, the reader has a choice as to whether to pronounce *ga'ya* or not. It would not apply to cases such as *וַיִּשְׁנוּ* ‘they [do not] sleep’ (Prov. 4.16)—*וַיִּשְׁנוּ* ‘and they did it a second time’ (1 Kings 18.34), where the *ga'ya* is obligatory.

➤ II.L.2.12.5.

פאן תם אלף מסתעאר פאדא קלת שתים שתי צאר אלשוא סאבן

For if there is an added *'alef* and you say [ʔɛl^ha:jim] and [ʔɛl^he:], the *shewa* becomes quiescent.

In the available manuscripts, the prosthetic *'alef* is not written. It is explicitly written in discussions of this topic in some other Masoretic treatises, e.g. *Treatise on the Shewa* and the other sources discussed by Levy (1936, 31–33).

➤ **II.L.2.12.6.**

Parallels to this section are found in §14 of Baer and Strack's (1879) corpus of Masoretic treatises and in *Kitāb al-Muṣawwītāt* (ed. Allony 1963, 146; 1983, 116).

For the *ḥatef qameṣ* in the closed syllable of *מְשָׁכוֹ אוֹתָהּ* 'drag her!' (Ezek. 32.20) see vol. 1, §I.2.5.1.

➤ **II.L.2.12.9.**

The point of adducing *שְׁמֶרָה גִּפְשִׁי וְהַצִּילֵנִי* 'Guard my life and deliver me' (Psa. 25.20) and *מְשָׁכוֹ אוֹתָהּ* 'draw her down' (Ezek. 32.20) as an objection seems to be that in some manuscripts the short *qameṣ* in words such as *שְׁמֶרָה* and *מְשָׁכוֹ* was represented by *ḥatef qameṣ*, and this could be construed as a mobile *shewa*, which would be followed by quiescence in the following letter. The response is referring to standard Tiberian vocalization, in which the shortness is not represented by using a *ḥatef qameṣ* in a closed syllable, but there is reliance only on the oral tradition.

➤ **II.L.2.12.10.**

The argument of this subsection complements that of the ninth subsection. The claim is that a mobile *shewa* has to be followed

by a vowel and then, on the third letter, a quiescent *shewa* may occur.

➤ **II.L.2.13.1.**

See vol. 1, §I.2.5.8.1.

➤ **II.L.2.13.2.**

For an explanation for the reading of the *shewa* as silent in the six words that deviate from this rule, see vol. 1, §I.2.5.7.3.

➤ **II.L.2.13.3.**

For the distribution of vocalic *shewa* after conjunctive *vav*, see vol. 1, §I.2.5.8.4.

➤ **II.L.2.15.**

For the theory of vowel production described in this section, see vol. 1, §I.2.1.3.

➤ **II.L.2.16.**

In the Karaite grammatical works the term *‘araḏ* is normally used to designate a noun referring to an abstract quality that is an attribute of an entity, e.g. Ibn Nūḥ, *Diqduq* (ed. Khan 2000b, 238): בָּכָה ‘weeping’ (Psa. 30.6), מָרָד ‘rebellion’ (Num. 17.25), also *al-Kitāb al-Kāfi* (ed. Khan, Gallego and Olszowy-Schlanger 2003, xliv). Here the concept of *‘araḏ* has been extended to include also finite verbs.

➤ **II.L.2.17.**

This section is an analysis of the differences between vowels within the framework of the theory of the production of vowels that is adopted elsewhere in *Hidāyat al-Qāri'*, see comments on §II.L.2.3. above.

➤ **II.L.3.2.1.**

Cf. §44 in the Masoretic corpus published by Baer and Strack (1879).

➤ **II.L.3.2.3.**

Cf. §56 in the Masoretic corpus published by Baer and Strack (1879).

ורבאטהא אקלקני אלעבד כשית אלוגע קתלחה

Their mnemonic combination is ‘The slave has vexed me;
I have feared pain; I have killed him’.

For such mnemonic devices see Vidro (2013b).

➤ **II.L.3.2.4.**

Cf. §40 and §72 in the Masoretic corpus published by Baer and Strack (1879); *Seder ha-Simanim* (Allony 1965, כוֹרֵחַ) and *Kitāb al-Muṣawwītāt* (Allony 1963, 148–50; 1983, 106–9). See also vol. 1, §I.2.11.

➤ **II.L.3.2.5.**

Cf. *Diqduqe ha-Ṭe'amim* (ed. Dotan 1967, §7). For the exceptional cases see the discussion in vol. 1, §I.2.3.2., §I.2.11.

➤ **II.L.3.2.6.**

Cf. *Diqduqe ha-Ṭe'amim* (ed. Dotan 1967, §8). For the exceptional cases see the discussion in vol. 1, §I.2.3.2., §I.2.11.

➤ **II.L.3.2.7.**

Cf. *Diqduqe ha-Ṭe'amim* (ed. Dotan 1967, §21). Cf. vol. 1, §I.2.5.7.5.

SHORT VERSION

➤ **II.S.0.0.**

The short version begins with an authorial introduction, in which ʿAbū al-Faraj states that he has been requested to compose a short version of the longer work. As remarked in the comments above on the introduction to the long version, such an indication of a ‘request to compose’ was a standard component of introductions to Arabic works of the period and may have been fictitious, especially when, as is the case here, the requester remains anonymous.

➤ **II.S.1.7.**

In this section ʿAbū al-Faraj adds a comment on the phenomenon that he discussed a length in §II.L.1.5. of the long version. He

indicates that he now prefers not to refer to the phenomenon as 'interchange' (*tabdīl*), since it is possible that the change of letters in the forms in question expresses semantic modification.

➤ **II.S.2.9.**

The one exception that breaks this rule is אֲדֹנָי 'the Lord in them' (Psa. 68.18); cf. long version, §II.L.1.7.8.

➤ **II.S.4.2.**

For this notion of the vowels being realizations of 'soft' letters א, ה, ו, and י see vol. 1, §I.2.1.8.

➤ **II.S.5.6.**

ואעלם אן אלשווא אלמתחרך לא יקע פי אלחרף אלתאני לה סכון בתה
לאנה יתחרך לאגל חרכת אלאל באלשווא

Take note that a mobile *shewa* never occurs on a second letter (of a word) that has a silent (following letter), because it (this second letter) is mobile due to the mobility of the first letter with *shewa*.

I.e. if the first letter of a word has *shewa*, which must be mobile, the second letter cannot have a mobile *shewa*. This second letter has a vowel and this is followed by a silent letter, which is either a normal consonant, e.g. לְכַרְמִי, or a 'soft' letter inside a long vowel (see short version §II.S.4.2.), e.g. לְכוּ.

➤ **II.S.5.7.**

Both the *qameṣ* and the stressed *pataḥ* of the cited words were pronounced long, so, according to the theory of 'soft' letters (cf.

short version §II.S.4.2.), they contained an *ʾalef*, although this does not appear in the orthography.

➤ **II.S.6.11.**

The argument here seems to be that a mobile *shewa* is dependent on a mobile letter with a vowel, which, therefore, obligatorily follows a mobile *shewa*. A mobile *shewa* cannot be dependent on another mobile *shewa*. A quiescent *shewa* can come after a sequence of mobile *shewa* and a letter with a vowel, but not immediately after the initial mobile *shewa*.

REFERENCES AND ABBREVIATIONS

ABBREVIATIONS

Bod. = Bodleian Library, University of Oxford

CUL = Cambridge University Library

JRL = John Rylands Library, University of Manchester

NLR = National Library of Russia, St. Petersburg

REFERENCES

- ‘Abd al-Wāḥid ibn Muḥammad ibn ‘Abī al-Saddād al-Mālaqī. 2002. *الدر النثير والعذب النمير*. Edited by ‘Ādil ‘Aḥmad ‘Abd al-Mawjūd, ‘Alī Muḥammad Mu‘awwaḍ and ‘Aḥmad ‘Īsā al-Ma‘ṣarāwī. Beirut: Dār al-Kutub al-‘Ilmiyya.
- ‘Abū ‘Amr ‘Uthmān ibn Sa‘īd al-Dānī. 2001. *التحديد في الاتقان والتجويد*. Edited by Ghānim Qaddūrī al-Ḥamad. Amman: Dār ‘Ammār.
- Allen, W. Sidney. 1948. ‘Ancient Ideas on the Origin and Development of Language’. *Transactions of the Philological Society*, 35–60.
- Allony, Nehemiah. 1963. ‘ספר הקולות—כתאב אלמצותאא למשה בן ‘אשר’. *Lěšonénu* 29: 9–23, 136–59.
- . 1964. ‘רשימת מונחים קראית מהמאה השמינית’. In *ספר קורנגרין*, edited by Asher Weiser and Ben-Zion Luria, 324–63. Tel-Aviv: Niv.
- . 1965. ‘סדר הסימנים’. *Hebrew Union College Annual* 35: 1-40 (Hebrew section).

- . 1969a. *Ha-'Egron Kitāb 'Uṣūl al-Shi'r al-'Ibrānī by Rav Sē'adya Ga'on*. Critical Edition with Introduction and Commentary. Jerusalem: Academy of the Hebrew Language (in Hebrew).
- . 1969b. 'השיטה האנאגרמטית של המילונות העברית בספר יצירה'. *Proceedings of the World Congress of Jewish Studies* 5: 127–29.
- . 1972. 'השיטה האנאגרמטית של המילונות העברית בס' יצירה'. *Temirin* 1: 63–99.
- . 1975. 'שתי רשימות ספרים לרושם אחד במאה ה-13'. *Alei Sefer* 1: 35–58.
- . 1983. 'ספר הקולות (כתאב אלמצותאת) למשה בן אשר (קטע חדש)'. *Lěšonénu* 47: 85–124.
- Allony, Nehemiah, and Israel Yeivin. 1985. 'מספרות הקולות' (אלמצותאת) (ארבעה קטעים מגניזות קהיר—מארבעה חיבורים)'. *Lěšonénu* 48–49: 85–117.
- Bacher, Wilhelm. 1895. 'Le Grammaire Anonyme de Jérusalem'. *Revue des Études Juives* 30: 232–56.
- Baer, Seligmann, and Hermann Leberecht Strack. 1879. *Dikduke Ha-Ṭe'amim*. Leipzig: L. Pernoy.
- Basal, Nasir. 1998. 'החלק הראשון של "אלכתאב אלמשתמל" לאבו אלפרג''. *Lešonénu* 61: 191–209.
- . 1999. 'The Concept of *Hāl* in the *al-Kitāb al Muštamil* of Abū al-Faraġ Hārūn in Comparison with Ibn al-Sarrāġ'. *Israel Oriental Studies* 19: 391–408.
- . 2013. 'Latent Quiescent (Sākin Layyin)'. In *Encyclopedia of Hebrew Language and Linguistics*, edited by Geoffrey Khan,

- Shmuel Bolozky, Steven E. Fassberg, Gary A. Rendsburg, Aaron D. Rubin, Ora R. Schwartzwald, and Tamar Zewi, 2:484–90. Leiden-Boston: Brill.
- Becker, Dan. 1996. 'A Unique Semantic Classification of the Hebrew Verb Taken by the Qaraite 'Abū Al-Faraj Hārūn from the Arab Grammarian 'Ibn al-Sarrāj'. *Jerusalem Studies in Arabic and Islam* 20: 237–59.
- Campanini, Saverio. 2013. 'Cryptography'. In *Encyclopedia of Hebrew Language and Linguistics*, edited by Geoffrey Khan, Shmuel Bolozky, Steven E. Fassberg, Gary A. Rendsburg, Aaron Rubin, Ora R. Schwartzwald, and Tamar Zewi, 1:636–40. Leiden-Boston: Brill.
- Dotan, Aron. 1967. *The Diqduqé Haṭṭē'amim of Ahāron Ben Moše Ben Ašér*. Jerusalem: The Academy of the Hebrew Language (in Hebrew).
- . 1995. 'Particularism and Universalism in the Linguistic Theory of Saadia Gaon'. *Sefarad* 51: 61–76.
- . 1997. *Dawn of Hebrew Linguistics: The Book of Elegance of the Language of the Hebrews*. Jerusalem: ha-Iggud ha-'Olami le-Mada'e ha-Yahadut.
- Eldar, Ilan. 1980. 'שער בדבר מקומות החיתוך של העיצורים מתוך הדאיה'. *Lěšonenu* 45: 233-59.
- . 1983. 'עיון מחודש בשאלת חלוקת התנועות העבריות לדרך רום', 'דרך מטה ודרך ניצב מחקרי לשון: מוגשים לזאב בן-חיים בהגיעו'. In *לשון: מוגשים לזאב בן-חיים בהגיעו*, edited by Moshe Bar-Asher et al., 43–55. Jerusalem: Magnes.

- . 1987a. 'מכתצר הדאיה אלקאר': חלק הדקדוק יוצא לאור ע"פ 'קטעי גניזה בצירוף מבוא ותרגום עברי, חלק ראשון: מבוא מבווא *Lěšonénu* 50: 214–31.
- . 1987b. 'מכתצר הדאיה אלקאר': חלק הדקדוק יוצא לאור ע"פ 'קטעי גניזה בצירוף מבוא ותרגום עברי, חלק שני: הטקסט ותרגומו *Lěšonénu* 51: 3–41.
- . 1994. *The Study of the Art of Correct Reading as Reflected in the Medieval Treatise Hidāyat Al-Qāri*. Jerusalem: Academy of the Hebrew Language (in Hebrew).
- . 2018. *The Masoretic Accentuation of the Hebrew Bible According to the Medieval Treatise Horayat Haqore*. Jerusalem: Bialik Institute (in Hebrew).
- Fārābī, 'Abū al-Naṣr al-. 1960. شرح الفارابي لكتاب ارسطوطاليس في العبارة. Edited by Wilhelm Kutch and Stanley B. Marrow. Beirut: Catholic Press.
- Feldman, Louis H. 1992. 'Some Observations on Rabbinic Reaction to Roman Rule in Third Century Palestine'. *Hebrew Union College Annual* 63: 39–81.
- Freimark, Peter. 1967. 'Das Vorwort als literarische Form in der arabischen Literatur'. Ph.D. Thesis, Münster: University of Münster.
- Gallego, María Ángeles. 2003. 'Orígenes y Evolución del Lenguaje Según el Gramático y Exegeta Caraíta Abū l-Farağ Hārūn Ibn al-Farağ'. *Sefarad* 63: 43–67.
- Gil, Moshe. 1996. 'The Jewish Community'. In *The History of Jerusalem: The Early Muslim Period (638-1099)*, edited by

- Joshua Prawer and Haggai Ben-Shammai, 163–200. Jerusalem—New York: Yad Izhak Ben-Zvi and New York University Press.
- Goldstein, Miriam. 2014. ‘Arabic Book Culture in the Work of a Jerusalem Karaite: Abū l-Faraj Hārūn and His Glossary of Difficult Biblical Words’. *Zeitschrift der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft* 164: 345–73.
- Hadassi, Judah ben Elijah ha-Abel. 1836. ספר אשכול הכופר. Eupatoria: Mordechai Tirisken.
- Harviainen, Tapani. 1996. ‘The Cairo Genizot and Other Sources of the Firkovich Collection in St. Petersburg’. In *Proceedings of the Twelfth International Congress of the International Organization for Masoretic Studies*, edited by E. John Revell, 25–36. Atlanta, GA: Scholars Press.
- Hayman, A. Peter. 2004. *Sefer Yešira: Edition, Translation and Text-Critical Commentary*. Tübingen: Mohr Siebeck.
- Jastrow, Marcus. 1903. *Dictionary of the Targumim, the Talmud Babli and Yerushalmi, and the Midrashic Literature*. London: Luzac.
- Khan, Geoffrey. 1990. ‘The Opinions of al-Qirqisānī concerning the Text of the Bible and Parallel Muslim Attitudes towards the Text of the Qur’ān’. *Jewish Quarterly Review* 81: 59–73.
- . 1992. ‘The Medieval Karaite Transcriptions of Hebrew in Arabic Script’. *Israel Oriental Studies* 12: 157–76.
- . 1993. ‘On the Question of Script in Medieval Karaite Manuscripts: New Evidence from the Genizah’. *Bulletin of the John Rylands University Library of Manchester* 75: 133–41.

- . 1997. ‘Abū Al-Faraj Hārūn and the Early Karaite Grammatical Tradition’. *Journal of Jewish Studies* 48: 314–34.
- . 2000a. *Early Karaite Grammatical Texts*. Masoretic Studies 9. Atlanta: Society of Biblical Literature.
- . 2000b. *The Early Karaite Tradition of Hebrew Grammatical Thought: Including a Critical Edition, Translation and Analysis of the Diqduq of ‘Abū Ya‘qūb Yūsuf Ibn Nūḥ on the Hagiographa*. Studies in Semitic Languages and Linguistics 32. Leiden: Brill.
- . 2001. ‘Biblical Exegesis and Grammatical Theory in the Karaite Tradition’. In *Exegesis and Grammar in Medieval Karaite Texts*, edited by Geoffrey Khan, 127–49. *Journal of Semitic Studies Supplement* 13. Oxford: Oxford University Press.
- . 2007. ‘The Contextual Status of Words in the Early Karaite Tradition of Hebrew Grammar’. In *Sha’arei Lashon. Studies in Hebrew, Aramaic, and Jewish Languages Presented to Moshe Bar-Asher*, edited by Aharon Maman, Steven E. Fassberg, and Yohanan Breuer, *117-131. Jerusalem: Bialik Institute.
- . 2013a. ‘Morphology in the Medieval Karaite Grammatical Tradition’. In *Encyclopedia of Hebrew Language and Linguistics*, edited by Geoffrey Khan, Shmuel Bolozky, Steven E. Fassberg, Gary A. Rendsburg, Aaron D. Rubin, Ora R. Schwartzwald, and Tamar Zewi, 2:707–12. Leiden-Boston: Brill.
- . 2013b. ‘Root: Medieval Karaite Notions’. In *Encyclopedia of Hebrew Language and Linguistics*, edited by Geoffrey Khan,

- Shmuel Bolozky, Steven E. Fassberg, Gary A. Rendsburg, Aaron D. Rubin, Ora R. Schwartzwald, and Tamar Zewi, 3:420–24. Leiden-Boston: Brill.
- Khan, Geoffrey, María Ángeles Gallego, and Judith Olszowy-Schlanger. 2003. *The Karaite Tradition of Hebrew Grammatical Thought in Its Classical Form: A Critical Edition and English Translation of Al-Kitāb Al-Kāfī fī Al-Luġa Al-ʿIbrāniyya* by ʿAbū al-Faraj Hārūn Ibn al-Faraj. *Studies in Semitic Languages and Linguistics* 37. Leiden: Brill.
- Kretzmann, Norman. 1974. ‘Aristotle on Spoken Sound Significant by Convention’. In *Ancient Logic and Its Modern Interpretations*, edited by John Corcoran, 3–21. Boston: Reidel.
- Levin, Aryeh. 1997. ‘The Theory of al-Taqdīr and its Terminology’. *Jerusalem Studies in Arabic and Islam* 21: 142–66.
- Levy, Kurt. 1936. *Zur Masoretischen Grammatik*. Bonner Orientalistische Studien 15. Stuttgart: Kohlhammer.
- Lipschütz, Lazar. 1965. *Kitāb al-Khilaf: Mishael Ben Uzziel’s Treatise on the Differences between Ben Asher and Ben Naphtali*. Publications of the Hebrew University Bible Project 2. Jerusalem: Magnes Press.
- Loucel, Henri. 1963. ‘L’origine du Langage d’après les Grammairiens Arabes II’. *Arabica* 10: 253–81.
- Makkī ibn ʿAbī Ṭālib al-Qaysī. 1996. *الرعاية لتجويد القراءة وتحقيق لفظ التلاوة*. Edited by Aḥmad Ḥasan Farḥāt. Amman: Dār ʿAmmār.
- Morag, Shelomo. 1960. ‘שבע כפולות בגדכפר״ת’. In *ספר טור-סיני: מאמרים בחקר התנ״ך מוגש לכבוד הפרופ׳ נ״ה טור-סיני למלאת לו*

- שבעים שנה, edited by Menahem Haran and Ben-Tsiyon Lurya, 207–43. Jerusalem: Kiryath Sepher.
- Nelson, Kristina. 2001. *The Art of Reciting the Qur'an*. American University in Cairo Press.
- Peters, Johannes, R. T. M. 1976. *God's Created Speech: A Study in the Speculative Theology of the Mu'tazilî Qâdî l-Qudât Abû l-Ḥasan 'Abd al-Jabbâr bn Aḥmad al-Hamaḍânî*. Leiden: Brill.
- Pines, Shlomo. 1969. *The Guide of the Perplexed: Moses Maimonides*. Second American Edition. The University of Chicago Press.
- Polliack, Meira. 1997. *The Karaite Tradition of Arabic Bible Translation: A Linguistic and Exegetical Study of Karaite Translations of the Pentateuch from the Tenth and Eleventh Centuries C.E.* Études sur le Judaïsme Médiéval 17. Leiden: Brill.
- Posegay, Nicholas. 2020 (to appear). 'Connecting the Dots: The Shared Phonological Tradition in Syriac, Arabic, and Hebrew Vocalisation'. In *Studies in Semitic Vocalization and Reading Traditions*, edited by Geoffrey Khan and Aaron Hornkohl. Cambridge Semitic Languages and Cultures. Cambridge: University of Cambridge & Open Book Publishers.
- Saenz-Badillos, Angel. 2004. 'The Origin of the Language and Linguistic Pluralism according to Medieval Jewish Exegetes'. In *Verbum et Calamus; Semitic and Related Studies in Honour of the Sixtieth Birthday of Professor Tapani Harviainen*, edited by Hannu Juusola, Juha Laulainen, and Heikki Palva, 293–303. Helsinki: Finnish Oriental Society.

- Sklare, David. 2017. 'Mu'tazili Trends in Jewish Theology'. *İslâmî İlimler Dergisi* 12: 145–78.
- Stroumsa, Sarah. 2007. 'A Literary Genre as an Historical Document: On Saadia's Introductions to his Bible Commentaries'. In "A Word Fitly Spoken:" *Studies in Qur'an and Bible Exegesis Presented to Haggai Ben-Shammai*, edited by Meir M. Bar-Asher, Simon Hopkins, Sarah Stroumsa, and Bruno Chiesa, 193–204. Jerusalem: Ben-Zvi Institute and Hebrew University.
- Vajda, Georges. 1974. 'La Parole Créée de Dieu d'après le Théologien Karaïte Yūsuf al-Baṣīr'. *Studia Islamica* 39: 59–76.
- Vidro, Nadia. 2011. *Verbal Morphology in the Karaite Treatise on Hebrew Grammar: Kitāb al-'Uqūd fī Taṣārīf al-Luġa al-'Ibrāniyya*. *Études sur le Judaïsme Médiéval* 51. Leiden: Brill.
- . 2013a. *A Medieval Karaite Pedagogical Grammar of Hebrew: A Critical Edition and English Translation of Kitāb al-'Uqūd fī Taṣārīf al-Luġa al-'Ibrāniyya*. *Études sur le Judaïsme Médiéval* 62. Leiden: Brill.
- . 2013b. 'Mnemonics'. In *Encyclopedia of Hebrew Language and Linguistics*, edited by Geoffrey Khan, Shmuel Bolozky, Steven E. Fassberg, Gary A. Rendsburg, Aaron D. Rubin, Ora R. Schwartzwald, and Tamar Zewi, 2:650–53. Leiden-Boston: Brill.
- Weiss, Bernard G. 1974. 'Medieval Muslim Discussions of the Origin of Language'. *Zeitschrift der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft* 124: 33–41.

- Wolfson, Harry. 1979. *Repercussions of the Kalam in Jewish Philosophy*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Zimmermann, Fritz W. 1982. *Al-Farabi's Commentary and Short Treatise on Aristotle's De Interpretatione*. Classical and Medieval Logic Texts 3. London: Oxford University Press.
- Zislin, Meir N. 1990. *Me'or 'Ayin*. Moscow: Nauka.
- Zwiep, Irene E. 1997. *Mother of Reason and Revelation: A Short History of Medieval Jewish Linguistic Thought*. Amsterdam Studies in Jewish Thought 5. Amsterdam: J.C. Gieben.

INDEXES

GENERAL INDEX

(Numbers refer to pages)

‘Abd al-Jabbār al-Hamadhānī:

260, 261, 265, 266, 267

ʾAbū al-Bakr al-Bāqillānī: 285

ʾAbū al-Faraj Furqān ibn ʾAsad
(Yeshu‘a ben Yehuda): 256,
261

ʾAbū al-Faraj Hārūn: 1, 2, 3, 5,
6, 7, 10, 11, 15, 16, 254,
255, 256, 257, 259, 260,
261, 262, 264, 265, 266,
267, 268, 269, 271, 273,
274, 275, 276, 278, 279,
280, 281, 282, 283, 284,
285, 289, 290, 292, 293,
294, 302, 310

ʾAbū al-Ḥasan Dāʾūd ibn
‘Imrān ibn Levi: 256

ʾAbū al-Ḥusayn al-Baṣrī: 261

ʾAbū ‘Alī ibn Khallād: 260

ʾAbū al-Ṭayyib Samuel ibn
Manṣūr: 256

ʾAbū Hāshim al-Jubbāʾī: 260,
261

ʾAbū ʾIshāq al-ʾAsfarāʾīnī: 285
accusative: 293

ʾahl al-luḡha: 259, 272, 283

‘alāma: 289

al-Dānī, ʾAbū ‘Amr ‘Uthmān
ibn Sa‘īd: 4, 266, 305

*al-Durr al-Nathīr w-al-‘Adhb al-
Namīr*: 266

al-Fārābī: 260

ʾAlfāẓ al-Ṣa‘ba allatī li-l-Torah:
7

al-Kitāb al-Kāfi fī al-Luḡha

al-‘Ibrāniyya: 5, 6, 10, 11,
254, 256, 259, 260, 268,
269, 273, 274, 278, 280,
281, 282, 289, 293, 294,
295, 296, 300

al-Kitāb al-Muḥtawī: 265

al-Kitāb al-Mushtamil ‘alā

al-ʾUṣūl wa-l-Fuṣūl fī al-Luḡha

al-‘Ibrāniyya: 6, 269, 279

al-Mālaqī, ‘Abd al-Wāḥid ibn
Muḥammad ibn ʾAbī al-
Saddād: 266, 304

anagrammatical: 279

Arabic linguistic thought: 3

Aristotle: 260, 261, 284, 310,
313

Babylonian pronunciation
tradition: 271

- Bahshamiyya: 260
- Baṣra: 260
- conjugation: 4, 19, 20, 21, 22, 278, 281, 282, 287, 289, 290, 292, 293, 294, 296
- convention: 259, 260, 261, 262, 265, 266, 272, 277, 283, 284, 285
- De Interpretatione*: 260, 313
- Diqduq*: 256, 272, 278, 295, 300, 309
- Diqduqe ha-Ṭe'amim*: 258, 302
- genitive: 258
- Genizah: 1, 7, 10, 268, 309
- ha-ʿEgdon*: 255
- Hai Gaon: 280
- Ḥayyūj, Yahyā ibn Dāʿūd: 270, 277
- ḥireq*: 18, 20, 22, 286, 290, 291, 293, 294, 295, 297
- ḥolem*: 20, 22, 286, 290, 291, 292
- ḥurūf al-līn*: 270, 276
- Ibn Sīnā: 5
- ʾikhtišār*: 282
- imperative: 16, 275, 278, 279, 280, 281, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296
- infinitive: 17, 278, 281, 292, 293, 294, 295
- jawhar*: 279
- Jerusalem: 1, 260, 261, 262, 263, 305, 306, 307, 308, 310, 311, 312
- kalām*: 5, 265
- Karaites: 1, 10, 16, 256, 258, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 268, 270, 272, 275, 278, 279, 281, 287, 288, 290, 295, 296, 300, 308, 309, 310, 311, 313
- khafḍ*: 17, 285
- Kitāb al-ʾAlḥān*: 7, 256
- Kitāb al-Ḥāwī*: 280
- Kitāb al-Hidāya fī ʿIlm Shurūṭ al-Miqrā*: 7
- Kitāb al-Muhja*: 7
- Kitāb al-Muṣawwitāt*: 5, 299, 301
- Kitāb al-Shurūṭ*: 6
- Kitāb al-ʿUqūd fī Taṣārīf al-Luḡha al-ʿIbrāniyya*: 254, 265, 281, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 313
- Kitāb Faṣiḥ Luḡhat al-ʿIbrāniyyīn*: 280, 282
- mafʿūl muṭlaq*: 17, 293
- maṣādir mustaʿāra*: 294
- Meʾor ʿAyin*: 290, 296, 313
- mnemonic: 289, 301

- morphology: 4, 5, 6, 275, 278, 279, 281, 286, 287, 288, 289, 292
- mubtada'*: 292
- muḍāf*: 17, 275
- Mu'tazila: 260
- naṣb*: 18, 285, 286, 287
- paratext: 254, 255
- pataḥ*: 13, 18, 20, 21, 22, 286, 290, 293, 294, 296, 303
- philosophy: 2, 4, 5, 6, 260
- postface: 254, 256
- preface: 3, 254, 263
- qaṭ'*: 19, 275
- qibbuṣ*: 16
- Qur'ān: 3, 5, 264, 309
- raf'*: 19, 285, 291, 292
- resh*: 22, 270, 273, 277, 293
- revelationist: 262, 284, 285
- ribāṭ*: 289
- root: 21, 258, 261, 278, 279, 282
- Saadya: 255, 280, 282, 284, 285
- Seder ha-Simanim*: 5, 255, 301
- Sefer 'Eshkol ha-Kofer*: 262
- Sefer Yešira*: 271, 309
- segol*: 13, 19, 21, 286, 290, 293
- šere*: 18, 21, 22, 286, 289, 290, 296
- Sharḥ 'Alfāz allatī fihā Ṣu'ūba fī al-Miqrā wa-Dhīkr Ishtiqāqihā*: 7
- shewa*: 4, 6, 14, 19, 267, 297, 298, 299, 300, 303, 304
- shureq*: 22, 286, 292
- soft letters (*ḥurūf al-lin*): 16, 270, 276
- speculative theology: 5
- tafkīm*: 280
- Tafsīr 'Alfāz al-Miqrā*: 7, 254
- tajwīd*: 3, 4, 5, 266
- taqdīr*: 19, 274, 276, 282
- tav*: 13, 22, 273, 277
- transposed infinitive: 18, 294
- verbal noun: 258, 293
- vernacular: 13
- vocalization: 2, 11, 12, 13, 15, 267, 291, 299
- Yeshu'a ben Yehuda → 'Abū al-Faraj Furqān ibn 'Asad Yūsuf ibn Ibrāhīm ha-Kohen al-Bašīr: 260, 261, 265, 312
- Yūsuf ibn Nūḥ: 256, 257, 272, 278, 295, 300, 309

MANUSCRIPTS

(Numbers refer to pages)

**Cambridge, University
Library**

Mosseri I, 57.2: 10

Mosseri I, 71.1: 276

T-S D1.2: 268, 276

T-S NS 301.23: 8

T-S NS 301.84: 267

T-S NS 311.113: 7

**Manchester, John Rylands
Library**

JRL A 694: 1, 7

**New York, Jewish
Theological Seminary**

JTS 8110, EMC 829, 832: 8

Oxford, Bodleian Library

Bod. Heb. d 33, fol. 16: 276

**St. Petersburg, National
Library of Russia**

II Firkovitch, Evr.-Arab. I

2347: 9

II Firkovitch, Evr.-Arab. I

2390: 8

II Firkovitch, Evr.-Arab. I

2477: 9

II Firkovitch, Evr.-Arab. I

2478: 9

II Firkovitch, Evr.-Arab. I

2480: 9

II Firkovitch, Evr.-Arab. I

2481: 9

II Firkovitch, Evr.-Arab. I

2505: 8

II Firkovitch, Evr.-Arab. I

2528: 9

II Firkovitch, Evr.-Arab. I

2542: 9

II Firkovitch, Evr.-Arab. I

2544: 9

II Firkovitch, Evr.-Arab. I

2551: 9

II Firkovitch, Evr.-Arab. I

2557: 9

II Firkovitch, Evr.-Arab. I

2772: 9

II Firkovitch, Evr.-Arab. I

2794: 9

II Firkovitch, Evr.-Arab. I

2795: 9

II Firkovitch, Evr.-Arab. I

2813: 9

II Firkovitch, Evr.-Arab. I

2814: 9

II Firkovitch, Evr.-Arab. I
2897: 9

II Firkovitch, Evr.-Arab. I
2928: 9

II Firkovitch, Evr.-Arab. I
2941: 9

II Firkovitch, Evr.-Arab. I
2945: 9

II Firkovitch, Evr.-Arab. I
2966: 9

II Firkovitch, Evr.-Arab. I
3384: 10

II Firkovitch, Evr.-Arab. I
3944: 10

II Firkovitch, Evr.-Arab. I
4477: 8

II Firkovitch, Evr.-Arab. I
4601: 269

II Firkovitch, Evr.-Arab. II 297:
10

II Firkovitch, Evr.-Arab. II 307:
8

II Firkovitch, Evr.-Arab. II 323:
10

II Firkovitch, Evr.-Arab. II 325:
10

II Firkovitch, Evr.-Arab. II 326:
10

II Firkovitch, Evr.-Arab. II 418:
8

II Firkovitch, Evr.-Arab. II 420:
10

II Firkovitch, Evr.-Arab. II 488:
10

II Firkovitch, Evr.-Arab. II 604:
8

BIBLICAL VERSES IN HIDĀYAT AL-QĀRĪ' (LONG VERSION)

(Numbers refer to
paragraphs)

Genesis

Gen. 1.1: II.L.0.5.

Gen. 1.3: II.L.2.2.1.

Gen. 1.22: II.L.1.13.

Gen. 1.24: II.L.1.11.3.

Gen. 2.5: II.L.2.12.1.4.

Gen. 2.12: II.L.2.13.3.

Gen. 2.16: II.L.2.2.2.

Gen. 4.4: II.L.1.13.

Gen. 4.9: II.L.1.13.

Gen. 7.23: II.L.1.13.

Gen. 9.1: II.L.2.12.1.1.

Gen. 10.4: II.L.1.12.2.

Gen. 12.3: II.L.3.2.7.

Gen. 14.2: II.L.1.10.

Gen. 18.1: II.L.2.12.8.1.

Gen. 18.5: II.L.1.6.

Gen. 18.17: II.L.1.7.11.
 Gen. 18.21: II.L.1.7.3.
 Gen. 19.20: II.L.1.5.7.
 Gen. 20.5: II.L.2.12.6.
 Gen. 20.13: II.L.1.4.4.
 Gen. 23.10: II.L.2.12.1.4.
 Gen. 24.21: II.L.1.9.7.
 Gen. 24.32: II.L.1.9.7.
 Gen. 25.34: II.L.1.13.
 Gen. 26.11: II.L.2.12.3.2.
 Gen. 27.19: II.L.3.2.7.
 Gen. 27.24: II.L.1.4.8.
 Gen. 29.21: II.L.1.13.
 Gen. 32.8: II.L.1.12.2.
 Gen. 34.29: II.L.0.1.
 Gen. 39.12: II.L.1.7.9.
 Gen. 39.15: II.L.1.7.11.
 Gen. 39.19: II.L.1.7.11.
 Gen. 42.10: II.L.1.8.1.
 Gen. 43.26: II.L.1.3.2.
 Gen. 45.12: II.L.2.13.1.
 Gen. 46.3: II.L.1.11.2.
 Gen. 46.26: II.L.0.1.; II.L.0.1.
 Gen. 46.27: II.L.0.1.; II.L.0.1.
 Gen. 49.6: II.L.1.6.
 Gen. 49.11: II.L.1.4.7.
 Gen. 49.13: II.L.1.5.12.
 Gen. 49.26: II.L.3.2.7.

Exodus

Exod. 4.19: II.L.2.13.1.

Exod. 5.1: II.L.1.12.2.
 Exod. 6.27: II.L.2.12.8.2.;
 II.L.2.13.1.
 Exod. 8.20: II.L.1.10.
 Exod. 14.4: II.L.1.7.10.
 Exod. 14.30: II.L.1.7.2.
 Exod. 15.1: II.L.1.7.2.
 Exod. 15.4: II.L.3.2.1.
 Exod. 15.16: II.L.1.7.2.
 Exod. 17.6: II.L.1.5.2.
 Exod. 22.4: II.L.1.10.
 Exod. 23.31: II.L.1.11.6.
 Exod. 28.8: II.L.2.12.1.3.
 Exod. 28.43: II.L.2.12.5.
 Exod. 32.1: II.L.1.12.2.
 Exod. 32.11: II.L.3.2.3.
 Exod. 32.20: II.L.1.13.

Leviticus

Lev. 4.23: II.L.2.16.
 Lev. 5.5: II.L.1.5.12.
 Lev. 6.13: II.L.1.7.6.
 Lev. 11.15: II.L.1.10.
 Lev. 14.11: II.L.1.4.2.;
 II.L.1.4.2.
 Lev. 15.25: II.L.3.2.4.
 Lev. 19.5: II.L.1.9.7.
 Lev. 19.6: II.L.2.12.2.2.
 Lev. 20.2: II.L.1.9.7.
 Lev. 21.13: II.L.1.7.9.
 Lev. 22.13: II.L.0.1.

Lev. 23.17: II.L.1.3.2.

Lev. 24.20: II.L.2.17.

Lev. 26.34: II.L.0.3

Lev. 26.43: II.L.1.13.

Numbers

Num. 5.19: II.L.2.13.1.

Num. 9.10: II.L.1.6.

Num. 10.35: II.L.1.11.2.

Num. 10.36: II.L.1.11.2.

Num. 11.11: II.L.3.2.3.

Num. 11.15: II.L.2.12.1.1.

Num. 14.12: II.L.1.7.8.

Num. 14.19: II.L.1.11.2.

Num. 16.24: II.L.2.8.1.

Num. 17.10: II.L.2.8.1.

Num. 17.23: II.L.1.4.10.

Num. 21.1: II.L.2.12.14.

Num. 24.3: II.L.1.4.7.;
II.L.1.5.21.; II.L.1.11.3.

Num. 24.5: II.L.2.16.

Num. 25.7: II.L.2.16.

Num. 26.35: II.L.1.6.

Deuteronomy

Deut. 3.27: II.L.1.13.

Deut. 4.7: II.L.1.7.8.

Deut. 4.36: II.L.1.3.4.

Deut. 9.14: II.L.2.7.3.

Deut. 13.6: II.L.1.10.

Deut. 13.11: II.L.1.6.

Deut. 28.49: II.L.1.13.

Deut. 28.61: II.L.2.12.7.

Deut. 31.24: II.L.2.12.5.

Deut. 31.28: II.L.1.7.4.

Joshua

Josh. 1.5: II.L.1.4.10.

Josh. 1.8: II.L.1.7.4.

Josh. 2.18: II.L.1.7.4.

Josh. 4.22: II.L.2.12.2.2.

Josh. 5.1: II.L.1.7.4.

Josh. 6.2: II.L.1.7.4.

Josh. 6.9: II.L.2.12.8.1.

Josh. 6.17: II.L.1.7.6.

Josh. 7.7: II.L.1.3.4.

Josh. 7.9: II.L.1.7.4.

Josh. 8.14: II.L.2.12.4.2.

Josh. 8.28: II.L.1.9.2.

Josh. 10.4: II.L.2.12.6.

Josh. 10.6: II.L.1.13.

Josh. 10.38: II.L.1.11.2.

Josh. 13.3: II.L.1.9.7.

Josh. 15.4: II.L.1.11.2.

Josh. 15.6: II.L.2.12.1.4.

Josh. 15.18: II.L.1.7.9.

Josh. 18.27: II.L.1.9.7.

Josh. 19.35: II.L.2.12.1.4.

Josh. 19.38: II.L.2.12.7.

Josh. 24.15: II.L.2.12.1.4.

Judges

Jud. 1.27: II.L.2.12.1.1.
 Jud. 3.25: II.L.1.12.2.
 Jud. 5.12: II.L.0.1.;
 II.L.2.12.8.2.
 Jud. 5.16: II.L.2.14.
 Jud. 5.23: II.L.1.12.2.
 Jud. 5.28: II.L.3.2.1.
 Jud. 7.19: II.L.1.12.3.
 Jud. 7.25: II.L.1.10.;
 II.L.2.12.3.1.
 Jud. 11.35: II.L.1.7.11.
 Jud. 14.17: II.L.1.13.
 Jud. 15.5: II.L.1.10.
 Jud. 15.10: II.L.3.2.3.

1 Samuel

1 Sam. 1.6: II.L.1.9.6.
 1 Sam. 7.8: II.L.2.12.12.
 1 Sam. 8.7: II.L.2.12.12.
 1 Sam. 14.4: II.L.2.16.;
 II.L.3.2.4.
 1 Sam. 17.5: II.L.1.5.19.
 1 Sam. 17.15: II.L.1.9.7.
 1 Sam. 17.47: II.L.1.11.5.
 1 Sam. 18.11: II.L.1.4.9.
 1 Sam. 18.30: II.L.1.7.8.
 1 Sam. 20.4: II.L.1.7.4.;
 II.L.3.2.2.
 1 Sam. 24.19: II.L.2.16.
 1 Sam. 26.23: II.L.1.4.8.

1 Sam. 28.7: II.L.1.7.5.
 1 Sam. 28.9: II.L.3.2.3.
 1 Sam. 28.15: II.L.3.2.3.

2 Samuel

2 Sam. 3.33: II.L.2.12.12.
 2 Sam. 7.13: II.L.1.7.5.
 2 Sam. 7.29: II.L.3.2.7.
 2 Sam. 10.16: II.L.1.4.4.
 2 Sam. 12.28: II.L.2.12.6.
 2 Sam. 14.31: II.L.3.2.3.
 2 Sam. 19.28: II.L.1.5.11.
 2 Sam. 19.44: II.L.1.13.
 2 Sam. 22.12: II.L.1.5.20.
 2 Sam. 24.2: II.L.1.12.2.

1 Kings

1 Kings 1.40: II.L.2.12.12.
 1 Kings 3.23: II.L.1.7.4.
 1 Kings 4.12: II.L.2.12.9.
 1 Kings 6.9: II.L.1.13.
 1 Kings 9.15: II.L.2.12.1.1.
 1 Kings 10.2: II.L.1.11.2.
 1 Kings 15.29: II.L.1.7.11.
 1 Kings 17.2: II.L.1.6.

2 Kings

2 Kings 3.20: II.L.1.5.11.
 2 Kings 4.13: II.L.3.2.2.
 2 Kings 4.40: II.L.1.5.11.
 2 Kings 5.11: II.L.1.12.2.

2 Kings 5.26: II.L.3.2.1.
 2 Kings 6.32: II.L.1.9.6.
 2 Kings 20.17: II.L.1.11.2.
 2 Kings 25.10: II.L.1.5.15.

Isaiah

Isa. 10.9: II.L.1.7.9.
 Isa. 10.25: II.L.1.5.7.
 Isa. 10.28: II.L.1.5.12.
 Isa. 14.23: II.L.1.5.7.
 Isa. 22.7: II.L.1.5.21.
 Isa. 22.19: II.L.1.5.10.
 Isa. 24.19: II.L.1.12.2.
 Isa. 27.2: II.L.2.12.2.2.
 Isa. 29.9: II.L.1.5.6.
 Isa. 34.11: II.L.1.7.7.
 Isa. 40.12: II.L.3.2.6.
 Isa. 40.20: II.L.2.13.1.
 Isa. 41.25: II.L.1.13.
 Isa. 42.8: II.L.2.12.6.
 Isa. 42.17: II.L.1.5.3.
 Isa. 43.2: II.L.1.11.4.
 Isa. 43.7: II.L.3.2.6.
 Isa. 44.14: II.L.1.5.22.
 Isa. 47.5: II.L.1.12.2.
 Isa. 47.12: II.L.1.7.8.
 Isa. 54.12: II.L.1.7.2.
 Isa. 57.18: II.L.2.12.3.1.
 Isa. 59.10: II.L.1.5.3.
 Isa. 59.21: II.L.1.7.10.
 Isa. 60.1: II.L.1.1.5.

Isa. 60.17: II.L.1.9.2.
 Isa. 61.10: II.L.1.13.
 Isa. 65.8: II.L.3.1.

Jeremiah

Jer. 3.20: II.L.1.5.13.
 Jer. 4.1: II.L.1.12.2.
 Jer. 4.31: II.L.2.12.1.3.
 Jer. 8.15: II.L.2.7.2.
 Jer. 11.10: II.L.0.1.
 Jer. 11.15: II.L.3.2.2.
 Jer. 13.17: II.L.1.5.6.
 Jer. 15.18: II.L.3.2.3.
 Jer. 20.9: II.L.1.7.2.
 Jer. 22.23: II.L.2.12.14.
 Jer. 23.16: II.L.1.3.4.
 Jer. 38.9: II.L.2.11.2.
 Jer. 40.16: II.L.1.5.1.
 Jer. 44.28: II.L.2.12.8.1.
 Jer. 46.8: II.L.1.13.
 Jer. 46.15: II.L.1.5.17.
 Jer. 51.16: II.L.1.13.
 Jer. 51.58: II.L.1.12.3.
 Jer. 52.15: II.L.1.5.1.

Ezekiel

Ezek. 5.15: II.L.1.3.3.
 Ezek. 16.4: II.L.2.10.2.;
 II.L.2.12.14.
 Ezek. 16.47: II.L.1.11.1.

Ezek. 17.9: II.L.1.5.15.;

II.L.1.9.7.

Ezek. 20.44: II.L.1.11.1.

Ezek. 22.5: II.L.2.12.3.1.

Ezek. 23.40: II.L.2.10.4.;

II.L.2.12.14.

Ezek. 32.20: II.L.2.12.6.;

II.L.2.12.9.

Ezek. 35.15: II.L.2.12.3.2.

Ezek. 40.10: II.L.1.9.2.

Ezek. 40.34: II.L.1.4.3.

Ezek. 45.9: II.L.2.12.3.1.

Ezek. 46.14: II.L.1.12.2.

Hosea

Hos. 5.15: II.L.2.13.2.

Amos

Amos 6.3: II.L.2.13.1.

Obadiah

Obd. 1.20: II.L.1.9.7.

Zephaniah

Zeph. 2.14: II.L.1.12.3.

Zeph. 3.8: II.L.0.1.; II.L.1.1.5.

Zechariah

Zech. 11.17: II.L.1.13.

Zech. 13.9: II.L.1.9.7.

Malachi

Mal. 2.13: II.L.2.12.5.

Psalms

Psa. 2.9: II.L.1.12.2.

Psa. 3.3: II.L.1.11.2.

Psa. 8.7: II.L.1.5.21.

Psa. 17.12: II.L.1.9.7.

Psa. 18.11: II.L.1.13.

Psa. 22.3: II.L.2.6.

Psa. 22.15: II.L.3.2.6.

Psa. 25.20: II.L.2.12.9.

Psa. 27.1: II.L.0.1.

Psa. 28.7: II.L.1.11.5.

Psa. 42.10: II.L.3.2.3.

Psa. 43.2: II.L.3.2.3.

Psa. 45.12: II.L.1.13.

Psa. 47.5: II.L.3.2.5.

Psa. 49.6: II.L.3.2.3.

Psa. 50.20: II.L.2.16.

Psa. 59.12: II.L.1.11.6.

Psa. 60.2: II.L.3.2.5.

Psa. 66.6: II.L.2.12.2.2.

Psa. 66.17: II.L.1.7.7.

Psa. 68.31: II.L.1.4.4.

Psa. 68.35: II.L.1.11.1.

Psa. 72.6: II.L.1.9.7.

Psa. 73.9: II.L.1.5.21.

Psa. 74.6: II.L.1.4.9.

Psa. 82.5: II.L.1.12.2.

Psa. 88.11: II.L.1.7.5.

Psa. 89.18: II.L.1.11.6.
 Psa. 89.53: II.L.2.12.1.4.
 Psa. 92.4: II.L.1.11.4.
 Psa. 92.7: II.L.1.10.
 Psa. 92.15: II.L.1.12.2.
 Psa. 94.17: II.L.1.12.2.;
 II.L.2.6.
 Psa. 98.8: II.L.2.12.1.6.
 Psa. 100.4: II.L.1.7.7.
 Psa. 103.3: II.L.1.11.3.
 Psa. 103.5: II.L.1.11.3.
 Psa. 103.20: II.L.3.2.7.
 Psa. 107.3: II.L.1.13.
 Psa. 113.5: II.L.1.11.3.
 Psa. 114.8: II.L.1.11.3.
 Psa. 123.1: II.L.1.11.3.
 Psa. 132.1: II.L.2.12.3.1.
 Psa. 141.8: II.L.1.13.

Proverbs

Prov. 1.17: II.L.2.5.
 Prov. 1.28: II.L.2.13.2.;
 II.L.2.13.2.
 Prov. 3.4: II.L.2.12.1.4.
 Prov. 4.16: II.L.2.12.3.3.
 Prov. 6.16: II.L.3.2.4.
 Prov. 8.17: II.L.2.13.2.
 Prov. 14.28: II.L.2.12.3.1.
 Prov. 16.30: II.L.1.5.5.
 Prov. 17.3: II.L.1.9.7.
 Prov. 17.16: II.L.3.2.3.

Prov. 19.7: II.L.3.2.6.
 Prov. 20.17: II.L.1.10.
 Prov. 21.1: II.L.3.2.4.
 Prov. 25.3: II.L.2.12.8.1.
 Prov. 28.3: II.L.1.5.17.
 Prov. 31.2: II.L.1.7.4.
 Prov. 31.3: II.L.1.5.14.

Job

Job 1.1: II.L.2.12.8.1.
 Job 3.21: II.L.2.13.1.
 Job 7.11: II.L.1.12.2.
 Job 10.22: II.L.1.11.2.
 Job 16.4: II.L.1.11.4.
 Job 16.5: II.L.1.11.4.
 Job 16.12: II.L.1.12.3.
 Job 17.1: II.L.1.12.2.
 Job 18.16: II.L.1.12.2.
 Job 19.3: II.L.1.3.4.
 Job 26.11: II.L.1.5.17.
 Job 28.1: II.L.1.12.2.
 Job 31.35: II.L.3.2.4.
 Job 36.30: II.L.2.16.
 Job 37.18: II.L.1.4.8.;
 II.L.1.9.7.
 Job 40.26: II.L.1.4.8.
 Job 41.26: II.L.1.5.8.

Song of Songs

Cant. 1.11: II.L.1.9.2.
 Cant. 5.2: II.L.1.9.5.

Cant. 7.3: II.L.1.5.3.

Cant. 7.10: II.L.2.12.1.3.

Cant. 8.14: II.L.2.13.3.

Ruth

Ruth 2.6: II.L.0.1.

Lamentations

Lam. 1.4: II.L.1.9.7.

Lam. 3.23: II.L.2.17.

Ecclesiastes

Ecc. 11.9: II.L.1.4.2.

Esther

Esther 2.1: II.L.1.12.2.

Esther 5.2: II.L.1.7.11.

Esther 9.3: II.L.2.10.3.

Daniel

Dan. 3.2: II.L.1.7.2.

Dan. 3.5: II.L.1.5.9.; II.L.1.7.2.

Dan. 3.13: II.L.1.4.10.

Dan. 4.27: II.L.2.12.6.

Dan. 6.23: II.L.2.12.8.1.;
II.L.2.13.3.; II.L.2.13.3.

Dan. 7.6: II.L.1.7.6.

Dan. 9.19: II.L.1.11.2.;
II.L.1.11.2.

Dan. 10.14: II.L.1.5.5.

Dan. 12.13: II.L.1.5.14.

Ezra

Ezra 1.1: II.L.0.3

Ezra 3.7: II.L.2.12.8.1.

Ezra 4.23: II.L.1.7.9.

Ezra 8.18: II.L.1.3.2.

1 Chronicles

1 Chron. 1.6: II.L.1.5.4.

1 Chron. 1.7: II.L.1.5.4.

1 Chron. 6.6: II.L.1.7.8.

1 Chron. 6.14: II.L.1.7.8.

1 Chron. 6.29: II.L.1.3.4.

1 Chron. 8.12: II.L.2.16.

1 Chron. 12.23: II.L.2.12.8.1.

1 Chron. 12.41: II.L.1.4.9.

1 Chron. 17.11: II.L.1.12.2.

1 Chron. 19.16: II.L.1.4.4.

1 Chron. 28.11: II.L.1.9.2.

1 Chron. 28.18: II.L.1.12.2.

2 Chronicles

2 Chron. 1.12: II.L.1.5.14.

**BIBLICAL VERSES IN
HIDĀYAT AL-QĀRI'
(SHORT VERSION)**

(Numbers refer to
paragraphs)

Genesis

Gen. 9.1: II.S.6.1.1.
Gen. 18.1: II.S.6.9.
Gen. 18.5: II.S.2.1.
Gen. 18.17: II.S.2.12.
Gen. 18.21: II.S.2.4.
Gen. 34.29: II.S.0.3
Gen. 39.12: II.S.2.10.
Gen. 39.15: II.S.2.12.
Gen. 39.19: II.S.2.12.
Gen. 43.26: II.S.1.2.
Gen. 45.12: II.S.5.4.
Gen. 49.6: II.S.2.1.

Exodus

Exod. 4.19: II.S.5.4.
Exod. 6.27: II.S.5.4.
Exod. 14.4: II.S.2.11.
Exod. 14.30: II.S.2.3.
Exod. 15.1: II.S.2.3.
Exod. 15.16: II.S.2.3.
Exod. 15.21: II.S.2.3.
Exod. 28.8: II.S.6.1.3.
Exod. 28.43: II.S.6.5.

Exod. 29.34: II.S.6.1.1.

Leviticus

Lev. 5.12: II.S.7.3.
Lev. 6.13: II.S.2.7.
Lev. 7.35: II.S.6.2.1.
Lev. 19.6: II.S.6.2.2.
Lev. 21.13: II.S.2.10.
Lev. 23.17: II.S.1.2.

Numbers

Num. 5.19: II.S.5.4.
Num. 5.22: II.S.5.4.
Num. 11.15: II.S.6.1.1.
Num. 11.29: II.S.5.4.
Num. 21.1: II.S.6.12.
Num. 22.2: II.S.2.13.

Deuteronomy

Deut. 4.7: II.S.2.9.
Deut. 31.24: II.S.6.5.
Deut. 31.28: II.S.2.5.

Joshua

Josh. 1.8: II.S.2.5.
Josh. 2.18: II.S.2.5.
Josh. 6.17: II.S.2.7.
Josh. 8.28: II.S.3.0.
Josh. 15.18: II.S.2.10.
Josh. 19.38: II.S.6.7.

Judges

Jud. 4.9: II.S.6.2.1.
Jud. 5.16: II.S.7.8.
Jud. 7.25: II.S.6.3.1.
Jud. 9.13: II.S.5.4.
Jud. 11.35: II.S.2.12.

1 Samuel

1 Sam. 7.8: II.S.6.13.
1 Sam. 8.7: II.S.6.13.
1 Sam. 18.30: II.S.2.9.
1 Sam. 20.4: II.S.2.5.
1 Sam. 28.7: II.S.2.6.

2 Samuel

2 Sam. 7.13: II.S.2.6.
2 Sam. 12.28: II.S.6.6.1.

1 Kings

1 Kings 1.40: II.S.6.13.
1 Kings 3.23: II.S.2.5.
1 Kings 4.12: II.S.6.10.
1 Kings 15.29: II.S.2.12.
1 Kings 17.2: II.S.2.1.

2 Kings

2 Kings 7.8: II.S.5.4.
2 Kings 8.16: II.S.6.2.1.

Isaiah

Isa. 8.19: II.S.5.1.; II.S.5.4.
Isa. 10.9: II.S.2.10.
Isa. 27.2: II.S.6.2.2.
Isa. 34.11: II.S.2.8.
Isa. 47.12: II.S.2.9.
Isa. 59.21: II.S.2.11.
Isa. 60.1: II.S.0.3.

Jeremiah

Jer. 11.10: II.S.0.3.
Jer. 29.27: II.S.5.6.
Jer. 44.28: II.S.6.9.

Ezekiel

Ezek. 16.4: II.S.5.1.
Ezek. 16.11: II.S.6.1.6.
Ezek. 22.5: II.S.6.3.1.
Ezek. 32.20: II.S.6.6.1.
Ezek. 39.10: II.S.5.5. (2x)
Ezek. 45.9: II.S.6.3.1.

Hosea

Hos. 5.15: II.S.5.5.
Hos. 11.6: II.S.6.1.3.

Zephaniah

Zeph. 3.8: II.S.0.3

Psalms

Psa. 27.1: II.S.0.3
 Psa. 66.6: II.S.6.2.1.
 Psa. 66.17: II.S.2.8.
 Psa. 68.31: II.S.1.7.
 Psa. 72.17: II.S.6.1.4.
 Psa. 88.11: II.S.2.6.
 Psa. 89.53: II.S.6.1.4.
 Psa. 98.8: II.S.6.1.5.
 Psa. 100.4: II.S.2.8.
 Psa. 112.9: II.S.1.7.
 Psa. 132.1: II.S.6.3.1.

Proverbs

Prov. 1.28: II.S.5.5.
 Prov. 3.4: II.S.6.1.4.
 Prov. 4.16: II.S.9.0.
 Prov. 8.17: II.S.5.5.
 Prov. 14.28: II.S.6.3.1.

Job

Job 20.18: II.S.1.7.
 Job 29.22: II.S.9.0.
 Job 33.21: II.S.1.2.

Esther

Esther 5.2: II.S.2.12.

Daniel

Dan. 1.4: II.S.5.5.

Dan. 2.13: II.S.2.7.
 Dan. 3.28: II.S.6.1.5.
 Dan. 7.6: II.S.2.7.
 Dan. 12.12: II.S.5.4.

Ezra

Ezra 4.23: II.S.2.10.
 Ezra 8.18: II.S.1.2.

1 Chronicles

1 Chron. 6.6: II.S.2.9.
 1 Chron. 6.14: II.S.2.9.
 1 Chron. 12.23: II.S.6.9.
 1 Chron. 16.32: II.S.1.7.
 1 Chron. 21.3: II.S.2.4.
 1 Chron. 28.11: II.S.3.0. (2x)

2 Chronicles

2 Chron. 28.24: II.S.6.5.

TERMS AND WORDS IN**HIDĀYAT AL-QĀRĪ'****(LONG VERSION)**

(Numbers refer to lines)

⚡: 742

⚡: 741

⚡: 742

⚡: 45, 59, 1177

⚡: 767

- אֶהְיֶה: 203, 205, 295, 302, 789,
 850, 988, 1134
 אֶיִהּ: 451, 504, 510, 521, 529,
 544
 אֶלְאִיָּהּ: 435, 437, 440, 445,
 467, 471, 478, 480, 488,
 491, 494
 לֶלְאִיָּהּ: 519
 אַבְדָּאֵל: 341
 אֶלְאַבְתְּדָא: 146, 759, 1037
 אַבְתְּדָאָה: 666, 1064
 אַבְתְּדָאֵל: 400
 אֶלְאַבְתְּדִי: 1036
 אַהֵל אֶלְלָגָה: 22, 35, 301, 526,
 528 (2x), 566, 581, 608,
 943, 1058, 1176
 אַהֵל <אֶלְלָגָה>: 1175
 אֶלְאוֹאֲמֵר: 605, 779
 אוֹגִירָה: 431
 אֶלְאוֹגִירָה: 421
 אוֹגִירָה: 427
 אוֹגִירָה: 419
 אוֹגִירָה: 433
 אוֹזְאֹנָהמָא: 778
 אַחֲרָף: 198
 וּבְאַלְהֵי: 121
 אֶלְאַלְחָאָן: 21, 26, 34, 37, 57, 60,
 74, 81, 85, 91, 94, 101, 112,
 125, 172, 179, 182, 949,
 1185, 1192, 1193
 אֶלְאַלְחָאָן: 291
 לֶלְאַלְחָאָן: 20
 אֶלְף: 129, 139, 151, 152, 154,
 154, 161, 162, 189, 320,
 344, 511, 979, 987, 1170,
 1226
 אֶלְאַלְף: 7, 138, 141, 142, 164,
 209, 224, 238, 241, 244,
 244, 319, 342, 344, 77,5,
 512, 514, 640, 699, 703,
 854, 860
 בְּאַלְף: 356, 360, 367, 399
 וְאַלְף: 139
 כְּבִלְאַלְף: 1031
 אֶלְף: 130
 אֶלְפָאֵט: 580
 אֶלְאַלְפָאֵט: 579
 אֶמֶר: 16, 110, 131, 137, 167,
 172
 אֶלְאַמֵּר: 396, 426, 429, 604,
 604, 641, 750, 751, 767,
 782, 788, 793, 795
 אַנְחָא: 168, 801
 אֶלְאַנְחָא: 663
 אַנְחָאִיהֶם: 1171
 אַסְאָס: 1149, 1150, 1151, 1152,
 1152, 1153, 1154
 אַסְסָם: 306, 325, 572, 573, 693,
 787
 אֶלְאַסְסָם: 589, 592
 אֶלְאַסְמָא: 753, 769
 אַסְמָא: 770

- ואלאסמא : 594, 595, 596
 ולאסם : 778
 אסמוהא : 1131
 אסמין : 1
 אלאסמין : 332
 אספל : 722, 1141
 אסתפהאם : 327
 ואלאסתפהאם : 760
 אלאסתקבאל : 344, 605
 אעראב : 671
 אלאעראב : 717, 720, 730,
 125,11, 734, 738
 אעראבהא : 737
 ואלאעראץ : 753, 754, 770
 אלאפעאל : 610, 776
 אלאפתקאר : 182
 אלאפתקאראת : 710
 אצול : 28, 255, 284
 אלאצול : 195, 196, 417
 באלאצול : 848
 פאצול : 253
 אצולא : 195, 281, 845
 אצולהם : 912
 אצטלאח : 526
 אצטלוח : 526, 529, 993
 אצל : 34, 136, 474, 684, 684,
 1138, 1165
 אלאצל : 22, 66, 251, 503, 518,
 519, 1056, 1167, 1201,
 1202
 ואצל : 205
- ואלאצל : 188
 אצלא : 417, 714, 718
 אצלי : 320, 396, 567, 633, 634
 ואצאפה : 810
 ואצעתה : 685
 ואשתקוה : 1131
 אתא : 419, 459
 ב : 272
 ב : 273
 בא : 333, 492, 493, 511
 אלבא : 14, 18, 130, 149, 305,
 310, 347, 348, 430, 454,
 494, 512, 513, 516, 520,
 641, 725, 992, 1259
 [אלבא] : 139
 בבא : 378
 ואלבא : 142, 955
 כאלבא : 965
 פאלבא : 1101
 אלבא : 617
 באאין : 486
 אלבדל : 416
 אלבי : 243
 בית : 4, 150, 917, 988, 1265
 ובית : 206, 219, 1007, 1134
 אלביתין : 39
 הבליעה : 206, 219, 1134
 ברכה : 1259
 ברךה : 1257
 ברכו : 1261
 ברךו : 1259

- ברכות: 1267
 בְּרִכָּת: 1262
 אֵל: 76, 125, 443, 534, 727, 739
 גִּזְם: 735
 אֵלְגִזְם: 722, 743
 וְאֵלְגִזְם: 734, 743, 744
 אֵלְגִזְם: 799
 גִּמְאֵל: 130, 642
 אֵלְגִמְאֵל: 134, 139, 252, 350, 618
 בְּגִמְאֵל: 352
 וְאֵלְגִמְאֵל: 142
 וְאֵלְגִמְעַ: 1158
 גִּנִּי: 779, 790
 גִּעִי: 1189
 גִּעִיָּה: 904, 1191
 אֵלְגִעִיָּה: 853, 855, 855, 859, 862, 863, 864, 870, 918, 920, 931, 932, 934, 939, 943, 945, 1186, 1187, 1199, 1199, 1200, 1202
 בְּגִעִיָּה: 937
 בְּאֵלְגִעִיָּה: 1190
 לֵלְגִעִיָּה: 944
 פִּאֵלְגִעִיָּה: 1200
 דֵּאֵל: 154, 155, 1103
 אֵלְדֵּאֵל: 131, 135, 151, 309, 354, 618, 643, 966, 990
 אֵלְ[אֵלְדֵּ]: 553
 בְּאֵלְדֵּאֵל: 354
- וְאֵלְדֵּאֵל: 261, 971
 דִּגְשׁ: 208, 212, 213, 228, 232, 239, 483, 498, 537, 537, 928, 977, 981, 1214, 1220, 1233
 אֵלְדִּגְשׁ: 208, 213, 215, 225, 232, 237, 240, 246, 261, 262, 263, 295, 452, 454, 534, 535, 559, 926, 982, 1089
 בִּדְגִשׁ: 241
 בְּאֵלְדִּגְשׁ: 297
 וְאֵלְדִּגְשׁ: 215, 294
 דִּגְשׁ כְּבִיר: 537
 אֵלְדִּגְשׁ אֶלְכְּבִיר: 535
 דִּגְשׁהָא: 502
 דִּדְחִיק: 443, 444, 444, 520
 דִּדְחִיקָא: 419
 דִּפְסִיק: 437
 דִּפְסִיקָא: 419
 אֵלְדִּקְדֻקִּיין: 184, 631
 הָא: 10, 328, 356, 420, 465, 465, 607, 1226
 אֵלְהָא: 11, 234, 326, 356, 466, 466, 591, 606, 619, 638, 639, 641, 642, 643, 697, 861, 862, 863, 865, 1110, 1110
 וְאֵלְהָא: 212, 216, 227, 402
 לֵלְהָא: 223
 הָא: 881, 1049, 1112

- 532, 533, 536, 576, 614,
659, 668, 675, 676, 705,
728, 877, 887, 907, 908,
910, 931, 1175
- בחרוף: 290
- באלחרוף: 565
- ואלחרוף: 186, 334, 846, 846
- לחרוף: 504
- ללחרוף: 564, 675
- חרוף אללין: 190, 523, 525
- חרופה: 173, 239, 547, 548
- חרופהא: 110
- חרכאת: 719, 736
- אלחרכאת: 942
- וחרכאת: 32
- חרכה: 696, 971, 1064
- אלחרכה: 958
- בחרכה: 699
- וחרכה: 699
- חרכתה: 963
- וחרכתהא: 1139, 1143
- חרף: 6, 99, 100, 129, 143, 143,
177, 177, 189, 191, 192,
195, 198, 337, 437, 445,
445, 462, 567, 605, 615,
627, 631, 633, 667, 669,
677, 712, 788, 812, 826,
850, 874, 888, 902, 948,
950, 951, 975, 977, 981,
987, 1006, 1010, 1013,
1045, 1070, 1086, 1239,
1242
- אלחרף: 4, 35, 128, 132, 146,
147, 148, 160, 161, 163,
166, 183, 184, 214, 215,
216, 218, 226, 232, 265,
269, 477, 479, 484, 512,
636, 671, 712, 714, 722,
723, 763, 800, 807, 809,
813, 827, 830, 831, 833,
856, 879, 925, 948, 954,
956, 962, 964, 964, 968,
969, 982, 983, 984, 1011,
1040, 1041, 1047, 1051,
1057, 1079, 1085, 1089,
1090, 1113, 1115, 1223,
1245
- בחרף: 333, 670, 716
- באלחרף: 967
- ואלחרף: 569, 676, 957, 968,
970
- לחרף: 615, 627
- ללחרף: 922
- פחרף: 715
- פאלחרף: 711
- חרפא: 283, 582, 713, 845, 903,
903, 906, 913, 915, 1077
- חרפאן: 130, 144, 186, 334, 545,
616
- חרפה: 832, 833

- חרפין: 275, 420, 486, 567, 577,
 583, 587, 616, 627, 628,
 672, 1046
 אלחרפין: 192, 253, 340, 351,
 1117
 בחרפין: 517, 1085, 1087, 1090
 וחרפין: 275
 לחרפין: 616, 628
 אלחרק: 1146, 1153
 בחרק: 854, 893
 ואלחרק: 697
 תַּרְק: 478
 טית: 555
 אלטית: 366, 620, 646
 לטית: 162
 טעאם: 223
 טעם: 147, 152, 215, 449, 1125,
 1199, 1248, 1249
 אלטעם: 3, 6, 12, 15, 16, 445,
 455, 1200, 1218, 1219,
 1220, 1221, 1224, 1238,
 1242, 1245, 1258, 1260,
 1262, 1265, 1268
 בטעם: 1246, 1255
 וטעם: 148, 950
 ואלטעם: 951
 בטעמה: 160
 וטעמה: 132
 טעמין: 1266, 1267
 אלטפחה: 74
 טהור: 228, 232
 יגזם: 800
 יגזמו: 722
 פידגש: 461
 אליהא: 902
 יואצעהא: 687
 יוד: 150, 150, 324, 420, 476,
 476
 אליוד: 192, 322, 367, 477, 480,
 484, 621, 646, 697, 894,
 897, 902
 באליוד: 594, 595, 598
 ויוד: 152
 וואליוד: 268, 892
 ביודין: 937
 יחדפהא: 1187
 יחיי בן דאווד אלמגרבי: 523–524
 ינגמו: 99
 ינצב: 461
 יסכן: 807, 827, 830, 831, 954
 יסתופא: 1007
 יסתופי: 999, 1014
 יפכם: 587, 588, 589, 592, 603,
 603
 ירפיהא: 502
 יתחרד: 678, 801, 809, 832,
 861, 969, 973, 1042
 אליתיב: 980
 אלכאדם: 184
 וואלכאדם: 956
 כאדמא: 184
 כאדמין: 29, 31

- ואלכאדמין: 108
 אלכאסרה: 423, 435, 437, 441,
 443, 443, 459, 459, 465,
 469, 470, 473, 474, 476,
 482, 483, 486, 492, 493,
 497
 אלכאף: 193, 369, 621, 647,
 699, 704, 1088, 1260, 1262,
 1265, 1268
 בכאף: 350
 ואלכאף: 243, 252, 725, 972
 כאלכאף: 225
 כאפאת: 499
 כאפאת: 501
 בכאפין: 1088
 וכאפין: 486
 אלכאפצה: 728
 כאציה: 143, 144, 146, 166, 226
 אלכאציה: 136, 159, 160, 176,
 234
 אלכאציה [אל]: 156
 אלכאציה [אלכא]: 157
 באלכאציה: 140
 כאציה: 135, 143, 149, 151
 פכאציה: 134
 כאציה: 141, 215, 222, 270
 בכאציה: 233
 וכאציה: 147, 148, 1196
 כאציהמא: 142
 כבר: 327
 אלכדאם: 1192, 1193
- ואלכדאם: 949
 וכדאמהא: 126
 אלכדאדם: 598, 599
 אלכט: 510, 515
 כלאם: 707, 745
 אלכלאם: 127, 211, 216, 222,
 230, 236, 301, 318, 492,
 565, 601, 610, 662, 682,
 683, 710, 732, 929, 932,
 942, 966, 980, 1027, 1031,
 1035, 1048, 1058, 1061,
 1062, 1063, 1068, 1078,
 1092, 1095, 1097, 1100,
 1117, 1194
 באלכלאם: 667
 ואלכלאם: 847, 885
 כאלכלאם: 886
 כאלכלאם: 492
 ללכלאם: 609, 691, 718
 כלאמא: 584
 כלאמהם: 550
 כלאמי: 762
 אלכלמה: 2, 10, 10, 33, 229,
 334, 445, 467, 813, 814,
 815, 815, 1199, 1239, 1266
 אלכלף: 414, 415, 422
 אלכסדאני: 1263
 אלכסרה: 721
 כף: 876, 886
 בכף: 389
 בכף: 391

- כפיפה: 298, 862, 911, 916
 כפץ: 681
 אלכפץ: 727, 739, 785, 788,
 790, 797
 וכפץ: 734
 ואלכפץ: 721, 724, 742
 ללכפץ: 786
 לכפתהא: 911
 ואללאם: 725
 לאמד: 155
 אללוגאט: 292
 לגה: 13, 13, 319, 395, 397,
 571, 572, 574, 575, 575,
 719, 740, 773, 797, 799,
 935, 935, 936, 937, 939,
 1263
 אללגה: 22, 35, 114, 278, 292,
 301, 330, 526, 528, 528,
 566, 566, 581, 608, 639,
 684, 685, 686, 692, 729,
 734, 735, 747, 943, 1058,
 1175, 1176
 באללגה: 635, 635
 ואללגה: 314
 ללגה: 730
 אללגה: 801
 אללגוין: 609
 לחן: 60, 105, 107, 108, 463,
 980, 1180
 אללחן: 2, 7, 11, 14, 17, 32, 174,
 461, 463, 960, 962, 968,
 1112, 1115, 1183
 בלחן: 73, 76, 77, 185, 5, 1205
 באללחן: 336, 513, 1124
 ולחן: 975
 ואללחן: 956, 973
 ואללין: 524
 למאד: 138, 151
 אללמאד: 153, 317, 374, 556,
 622, 648, 868, 917, 1220,
 1222
 ולמאד: 139, 151
 ללמאד: 918
 אללסאן: 205, 250, 252, 253,
 255, 258, 261, 268, 268,
 1138, 1139, 1140
 אללפט: 177, 226, 227, 315,
 316, 320, 510, 514, 518
 באללפט: 157
 ואללפט: 4
 פאללפט: 587
 לפטאט: 423, 1120
 לפטה: 189, 425, 431, 515, 570,
 582, 763, 817, 1040, 1046
 אללפטה: 569, 777, 811
 בלפטה: 482, 672
 לפטת: 266, 267
 לפטתין: 473
 אללפטתין: 818

- לשון: 540, 542, 1189, 1189,
 1206, 1206, 1208, 1257,
 1259
 הלשון: 206, 218, 1134
 במאם: 599
 ומאם: 1049
 ואלמאם: 352, 763, 955
 ומאם: 1112
 ואלמארכה: 30
 אלמִידע: 898
 אלמאם: 622, 649, 891, 991,
 1208, 1219
 אלמאמין: 339
 מאציא: 3, 17, 702
 אלמאציה: 776
 מארכה: 78, 79, 107
 אלמארכה: 31
 המִאָרְרִים: 1114
 המִבְקָשִׁים: 1114
 מבתדא: 1033
 אלמבתדא: 1034
 מבתדאה: 1039
 אלמבתדי: 667
 אלמגזום: 723
 המִדְבָּר: 1109
 המִדְבָּרִים: 1113
 המִדְבָּרִים: 1048
 מדגוש: 513, 520, 925, 925,
 1086, 1217
 מדגושא: 475
 מדגושה: 252, 298, 501, 1228
 מדגושין: 275
 אלמדגושין: 260, 272
 למדכר: 2
 מואצעה: 22, 28
 אלמואצעה: 136, 146, 158, 684,
 687
 מוארבה: 1130
 מונת: 589
 אלמונת: 1097, 1099
 למונת: 16
 אלמונתה: 595
 מחט: 514, 813, 814, 815, 816,
 1030, 1044, 1048, 1070,
 1071, 1101
 אלמחט: 1043
 המִחְכִּים: 1116
 מחל: 202, 205, 206, 217, 219,
 236, 248, 248, 253, 255,
 271, 274, 285, 302, 302,
 302, 304, 311, 342, 347,
 352, 357, 360, 362, 366,
 372, 376, 378, 382, 385,
 388, 389, 392, 1138, 1140,
 1142, 1144, 1146, 1147
 מחלהא: 205, 1133
 המִטְהָר: 299
 המִטְהָר: 300
 מִידע: 899
 מִיודע: 900
 מים: 391, 396, 597, 1243
 אלמים: 298

- ואלמים: 165, 378
 מים: 398
 במים: 380
 אלמכבר: 345
 מכפפא: 852, 854, 858, 864,
 869
 מכרוך: 200, 200
 ואלמכרת: 394
 אלמלוך: 24, 124, 168, 170, 171,
 178, 181, 188, 662, 669,
 675, 676, 682, 701, 709,
 718, 891, 942, 1021,
 177,10, 1165
 ואלמלוך: 172, 179
 ללמלוך: 676, 1176
 מלך: 33, 41, 191, 364, 446,
 457, 490, 496, 666, 711,
 714, 715, 812, 813, 879,
 898, 912, 987, 1006, 1010,
 1092, 1243
 אלמלך: 447, 455, 456, 755,
 786, 851, 853, 996, 1006,
 1008, 1009, 1010, 1013,
 1016, 1017, 1019
 במלך: 888
 באלמלך: 715, 861
 ומלך: 715
 ואלמלך: 994, 1003
 ללמלך: 880, 932, 1015
 פאלמלך: 453
 אלמלפין: 480
 המגדים: 1116
 מנולה: 543, 558
 ואלמנולה: 553
 מנולה בין מנולתין: 543, 558
 אלמנולה בין מנולתין: 846
 ואלמנולה בין מנולתין: 553
 מנולתין: 543, 553, 558, 846
 מגך: 899
 אלמנבר: 898
 מגך: 899
 מנפרדא: 1127
 מנצובא: 725
 מסב: 795
 המסכן: 1108
 מסתופאה: 859, 863, 914
 מסתעאר: 979
 מסתקבלא: 19, 697
 אלמעאני: 164, 705
 אלמעטוף: 333
 מעני: 161, 168, 171, 183, 185,
 185, 317, 321, 351, 368,
 465, 638, 639
 אלמעני: 11, 174, 314, 317, 323,
 1189
 ומעני: 11, 207, 444
 מפיד: 745
 מפכם: 603
 מפעול: 394, 755, 761, 765
 אלמפעול: 724, 774, 775
 אלמפעול אלמטלק: 775
 מפעולה: 762, 762

- מפק: 465, 465, 470, 476
 מִפְּקָ: 419, 420, 420
 מפרד: 312
 מפתוחה: 998
 אלמצאדר: 780
 אלמצאדר אלמסתעארה: 780
 אלמצאחף: 1002
 ואלמצאחף: 1003
 מצאחפה: 502
 מצדר: 700
 אלמצדר: 775
 מצחאפא: 1179
 מצחף: 1183
 מצֶאֱף: 325, 394
 אלמצֶאֱפֶה: 147
 מצֶמֶר: 325
 מקטעה: 118
 ומקטעהא: 813
 מקמוצא: 516, 1252
 מקף: 1250, 1255
 אלמקף: 1125
 במקף: 1224, 1240, 1246, 1248,
 1252
 אלמקרא: 209, 500, 577, 928,
 1187, 1221, 1247, 1253
 מרחיק: 459
 מרפוע: 724
 מרפי: 471, 516
 מרפיא: 405
 מרפיה: 409
 אלמרפיה: 846
- מרפיין: 275
 אלמרפיין: 249, 254, 259, 273
 המרכבה: 549
 במרכבת: 550
 בקִּמְרַכְבַּת: 1212
 הקִּמְשָׁנָע: 1109
 משדד: 1086
 אלמתואצע: 688
 אלמתואצעין: 171, 282
 מתחרך: 930, 1027, 1033, 1035,
 1036, 1036, 1037, 1042,
 1043, 1061, 1061, 1063,
 1071, 1074, 1076, 1090,
 1106, 1108, 1115, 1258,
 1260, 1267
 אלמתחרך: 744, 805, 826, 839,
 841, 843, 844, 928, 961,
 977, 983, 987, 1011, 1033,
 1051, 1063, 1064, 1078,
 1079, 1080
 ומתחרך: 678, 800, 804
 ואלמתחרך: 801, 838, 953, 1081
 וללמתחרך: 805
 כאלמתחרך: 1084
 ללמתחרך: 840, 1075
 פאלמתחרך: 678
 מתחרכא: 958
 מתחרכין: 1066
 ללמתכלם: 344
 אלמתצרפה: 594
 אלמתראדפה: 340, 614

- מתראדפינ: 420, 486, 1074, 1095
 אלמתראדפינ: 1100, 1117
 ואלמתרך: 801
 באלנגם: 1196
 נגמאת: 674, 741, 968
 אלנגמאת: 662, 119, 7, 706
 ונגמאת: 957
 נגמה: 666, 677, 957, 957, 971
 ואלנגמה: 677, 958
 אלנגמה: 673
 בנגמה: 678
 נגמתאין: 740, 742
 נון: 153
 אלנון: 380, 557, 622, 649
 ואלנון: 193, 268
 אלנונין: 338
 נטק: 672
 אלנטק: 225, 233, 446, 666,
 673, 677, 1080, 1081
 נטקה: 668
 נטקהא: 910
 אלנפי: 575
 נוצב: 681
 אלנוצב: 739, 772, 773, 773, 779,
 781, 782
 ונוצב: 734
 ואלנוצב: 721, 723, 740, 797
 אלנוצב אלכביר: 779
 אלנוצב אלצייר: 773
 נקט: 857, 858, 1130, 1180,
 1207, 1208, 1211, 1243
 בנקט: 859, 865
 ואלנקט: 1183
 נקטה: 222, 227, 484, 1130,
 1211
 אלנקטה: 229, 230, 231, 234
 נקטהמא: 1213
 נקטתין: 484
 סאבן: 678, 800, 804, 812, 841,
 930, 980, 1043, 1074, 1107,
 1113, 1258, 1259, 1262,
 1265, 1268
 אלסאבן: 743, 799, 806, 807,
 815, 818, 829, 837, 838,
 840, 953, 954, 954, 957,
 958, 961, 1029, 1030, 1080,
 1089
 באלסאבן: 1081
 ואלסאבן: 679, 1064
 ללסאבן: 842, 1075
 פאלסאבן: 800
 פללסאבן: 805
 סאכנא: 809, 1077, 1092
 סאכנין: 1068, 1095
 אלסאכנין: 1066, 1072
 אלסגול: 782
 סגולה: 1161, 1162
 אלסגולה: 992, 1142, 1152
 בסגולה: 1216, 1238, 1239,
 1247
 ואלסגולה: 1022
 אלסופרים: 995, 1166, 1167

- סבון: 1039, 1051, 1079
 אלסבון: 833, 834, 1043, 1052,
 1054
 ואלסבון: 1041
 סבן: 1070, 1125
 סלסלה: 78, 79, 108
 ואלסלסלה: 31
 ללסלסלה: 109
 אלסמאך: 382, 556, 623, 650
 בסמאך: 388, 392
 אלסמוך: 1162
 אלספלאני: 1143
 אלעבר: 752, 783, 786, 790
 ואלעבר: 750, 795
 ללעבר: 778
 אלעבראני: 293, 735, 740, 799,
 1086, 1264
 אלעבראני: 729, 734, 747, 797
 אלעבראניין: 758, 767
 עורי: 14
 עורי: 14
 אלעטרף: 332
 עין: 651, 1226
 אלעין: 17, 384, 623, 651, 868,
 868, 869
 ואלעין: 212
 כאלעלם: 1136
 עקר: 206, 1134
 ועקר: 218
 עקר הלשון: 206, 1134
 ועקר הלשון: 218
 אלעראק: 61, 1170
 ללעראקיין: 62
 ללערב: 720
 ללערבי: 743
 אלערביה: 730, 735, 801
 ערץ: 1149, 1150
 וערץ: 1150, 1151, 1152, 1153,
 1153, 1154
 בערצה: 252, 268
 וערצהא: 125
 פא: 493
 אלפא: 385, 624
 ופא: 138, 420, 492
 ואלפא: 225, 305
 אלפאידה: 277, 295, 837, 896,
 1100
 פאעל: 299, 300, 704
 אלפאעל: 724, 748, 778, 787
 ואלפאעל: 795
 פאעלה: 5, 8, 606, 768
 אלפאעלין: 756, 757, 758, 759
 פאאתחה: 920, 921, 945, 1151,
 1160, 1161
 אלפאאתחה: 910, 911, 914, 923,
 924, 926, 1140
 בפאאתחה: 903, 907, 916, 1207,
 1214
 באלפאאתחה: 881
 ואלפאאתחה: 169, 922, 1022
 ללפאאתחה: 891
 פאלפאאתחה: 922

- פזר: 79, 305
 אלפסק: 442
 ואלפסק: 439
 אלפסק: 437
 פעל: 297
 אלפעל: 298, 725, 768
 ואלפעל: 592
 פעלא: 3, 702
 בפעלה: 724
 פר[ע]: 254
 פרע: 255, 284
 פרעה: 1210
 פשוטות: 196
 אלפשטה: 29
 אלפתחה: 701, 721, 741, 883,
 884
 באלפתחה: 700, 882, 885
 ואלפתחה: 741, 742
 אלפתחה אלוסטי: 741
 אלפתחה אלכברי: 741
 ואלפתחה אלצגרי: 742
 ואלצאד: 966
 אלצדי: 388, 554, 624
 אל[צ]די: 653
 בצדי: 362, 382
 ואלצדי: 164
 אלצירי: 1144
 בצירי: 1244
 אלצרי: 1152
 בצרי: 1237, 1249
 צרי: 704
 צרי: 478, 1162
 אלצמה: 720
 צמיר: 322
 קאמצה: 998, 1150, 1160
 אלקאמצה: 169, 773, 998, 999,
 1008, 1022, 1138
 בקאמצה: 863, 1251
 באלקאמצה: 893
 קאמצתהם: 1170
 אלקוף: 389, 625, 654, 990
 קטע: 439, 1099
 קמץ: 892
 אלקמץ: 699, 703, 890, 990,
 991, 1158
 ואלקמץ: 990
 אלקמץ: 326
 בקמצה: 862
 רביע: 79
 אלרבים: 1210
 ריש: 198, 541, 560, 561, 655
 אלריש: 16, 201, 391, 514, 546,
 546, 547, 551, 625, 814,
 970, 972, 1257
 בריש: 199, 364
 וריש: 560
 ואלריש: 164, 165, 309, 354,
 552
 כאלריש: 955
 פאלריש: 544, 549
 ואלריש אלכביר: 552

- ורפאה: 533
 רפאה: 503
 ואלרפה: 261
 רפי: 512, 536, 1218, 1219,
 1222, 1226
 אלרפי: 263, 504
 ואלרפי: 214, 215, 263, 294,
 296, 297, 559
 רפי: 1215
 רפע: 119, 7, 734, 757
 אלרפע: 720, 739, 747, 761,
 763, 766
 [אל]רפ[ע]: 764
 ואלרפע: 797
 ובאלרפע: 762
 פאלרפע: 723
 ורפעאה: 126
 רפעאה: 759
 אלשאם: 52
 אלשאמיין: 471
 שוא: 488, 494, 548, 561, 703,
 851, 858, 877, 888, 892,
 916, 920, 975, 1035, 1037,
 1061, 1061, 1082, 1087,
 1098
 אלשוא: 490, 496, 696, 799,
 799, 803, 804, 809, 818,
 844, 851, 853, 857, 859,
 861, 862, 863, 864, 865,
 866, 868, 870, 873, 874,
 880, 880, 890, 892, 896,
 903, 907, 912, 912, 913,
 919, 922, 923, 930, 945,
 948, 949, 950, 951, 952,
 960, 961, 963, 963, 973,
 977, 980, 981, 987, 989,
 994, 996, 997, 1003, 1006,
 1007, 1008, 1010, 1011,
 1014, 1018, 1020, 1021,
 1027, 1029, 1042, 1047,
 1047, 1051, 1057, 1069,
 1076, 1079, 1084, 1089,
 1090, 1092, 1106, 1108,
 1111, 1113, 1115, 1119,
 1125, 1126, 1257, 1259,
 1260
 באלשוא: 1064
 ושוא: 894
 שוא[ה]: 291
 ואלשוא: 923, 928, 932, 942,
 983, 1097, 1102, 1262,
 1265, 1267, 1268
 וללשוא: 745
 ללשוא: 1015
 פשוא: 893
 פאלשוא: 815, 966
 אלשוא: 743, 744
 אלשואין: 1100
 אלשופר: 29
 שין: 1233
 אלשין: 12, 165, 392, 626, 656
 בשין: 266

- ואלשין: 310, 1032
 פאלשין: 267
 שירה: 793
 שירו: 752
 אלשפתין: 271, 272, 1132, 1147
 שרק: 1130, 1131
 אלשרק: 1147, 1154
 תאואת: 538, 539
 ללתאנית: 823
 תביר: 73, 107
 תו: 515
 בתו: 366
 ותו: 151
 ואלתו: 261
 אלתו: 399, 657
 ותו: 150
 תואצע: 278
 אלת[ואצע]: 25
 תואצעו: 24, 280
 פתואצעו: 23
 אלתביר: 30
 אלתו: 516, 535, 536, 542, 555,
 626, 814, 1103
 אלתואצע: 141
 תחריק: 919
 תחרך: 1125
 לתחרך: 1111
 תלת: 122, 250, 261, 267, 538,
 734, 818, 1138, 1208, 1225
 אלתמה: 328
 תנאגימהא: 34
 ותנאגימהא: 58
 תנגים: 31, 90
 אלתנגים: 1024
 אלתנגים: 90
 תנפס: 456, 932, 1194
 אלתסכין: 983
 אלתעריף: 10
 ללתעריף: 927
 תפכים: 607, 630, 631
 אלתפכים: 602, 614, 630, 631
 ותפכים: 599
 ואלתפכים: 587
 ללתפכים: 576, 636, 638
 תפכם: 594, 595, 596, 610, 614
 ותפכם: 598
 תצאריף: 566, 748
 תצאריפהא: 791, 794, 796
 תצריף: 632, 751, 752
 אלתצריף: 633
 בתקדיר: 463
 תקדירה: 381, 600, 600, 601,
 611, 640
 ותקדירה: 324, 327, 329, 642
 תקיל: 918, 984
 ותקילהא: 124
 תקל: 918
 אלתקל: 217, 217, 533
 ותקל: 265
 ותקלה: 561
 תקלת: 1110

אלתראדף: 1083, 1098, 1098
 תראדפא: 133, 487
 תראדפהמא: 1068, 1075
 תשדיד: 232
 אלתשדיד: 243
 אלתתניה: 936, 1191
 תתקיל: 244, 1110
 אלתתקיל: 242, 242, 247, 921,
 924, 945, 1045, 1046, 1047,
 1118, 1119
 ללתתקיל: 234, 920
 פאלתתקיל: 1127
 תתקל: 235
 תתקלב: 569

**TERMS AND WORDS IN
 HIDĀYAT AL-QĀRĪ'
 (SHORT VERSION)**

(Numbers refer to lines)

א: 134, 308
 א: 134, 308
 א: 134, 308
 א: 134, 308
 א: 134, 308
 א: 134, 308
 אהחע: 27, 28, 196, 255, 263
 אויה: 50, 51

אלאיה: 65, 69, 71, 88, 92, 99,
 101, 106, 108, 113, 115,
 119, 135
 ללאיה: 66
 אלאבתדא: 227
 אלאבתדי: 278
 אוגירה: 59
 אויירה: 56
 אינת: 211
 כאלאלחאן: 339
 ללאלחאן: 23
 אלף: 122, 136, 138, 139
 אלאלף: 193, 201
 ואלאלף: 30, 33
 אנקטעת: 16
 אסמא: 307
 ו:אסמה: 309
 אסמוהא: 316, 322
 ו:אסמוהא: 319
 אסמין: 11
 אספל: 140, 217, 315, 316, 319,
 329
 אסתיפא: 181, 269
 באלאסתקבאל: 212
 אצולא: 26
 אצולהם: 234
 אצל: 327, 338
 ו:אצל: 29
 ו:אשתקאהא: 86
 ו:אשתקוה: 310

- בא: 170, 294
 כאלבא: 244
 באַזן: 104
 בי: 111, 112
 אלבי: 77, 113, 120, 122
 בבי: 46, 92
 ובי: 58
 בית: 17, 81, 83
 בבית: 88
 זובית: 28, 268, 325
 הבליעה: 28, 325
 אלג: 19, 20, 137
 געיה: 228, 228
 אלגעיה: 199, 204, 335, 336,
 344, 346
 בגעיה: 181
 ללגעיה: 341
 דגש: 30, 30, 35, 77
 אלדגש: 252
 בדגש: 127
 דדחיק: 68, 68
 וודחיק: 57
 דפסיק: 65
 וודפסיק: 56
 הא: 138, 173
 אלהא: 136, 166, 172, 202, 202,
 202
 והא: 5, 136
 הי: 15, 33, 57, 85, 86, 116,
 122, 172, 231, 316, 319,
 336
 אלהי: 31, 31, 32, 86, 87
 ואלהי: 30
 זואו: 57, 91, 91, 139, 211
 אלזואו: 142, 143, 203, 212, 322
 אלזאי: 157
 בזאי: 48
 ואלזאי: 245
 ואלג: 142
 חדף: 136, 346
 חדפת: 347
 חית: 10, 240, 265
 בחית: 4, 227, 302
 אלחית: 205
 חלם: 310
 אלחלם: 325
 אלחלקום: 29, 37
 אלחנד: 328
 חסר: 141
 חרוף: 50, 51, 53, 81, 97, 135,
 168, 169, 171, 173, 196,
 197, 199, 208, 224, 254,
 255, 260, 263
 אלחרוף: 25, 26, 29, 43, 105,
 260
 חרכה: 288
 אלחרכה: 247
 חרכה: 244, 246, 247, 269
 חרכת: 188
 וחרכתהא: 328, 330

- חרף: 10, 13, 65, 65, 69, 69, 97,
 120, 121, 129, 133, 150,
 156, 164, 197, 209, 211,
 234, 239, 254, 267, 295,
 302
 אלחרף: 54, 97, 100, 147, 148,
 157, 164, 175, 180, 187,
 191, 192, 241, 242, 242,
 244, 245, 249, 252, 252,
 282, 301
 פחרף: 132
 חרפא: 26, 230
 חרפינ: 104
 אלחרפינ: 178
 בחרפינ: 301, 303
 וחרפינ: 57
 חרק: 98, 319
 אלחרק: 333
 וחרק: 319
 טעם: 31, 32, 73, 343, 345
 אלטעם: 10, 12, 76, 240, 241,
 344
 בטעם: 181
 באלטעם: 243
 אלטפחה: 341
 וטהורהא: 86
 ידגש: 124
 פיידגש: 81
 ידגשהא: 116
 אליהא: 225
 יוד: 57, 96, 96, 217
 יוד: 140
 אליוד: 98, 101, 141, 218, 220,
 225
 יחדפהא: 338
 ייחדפו: 263
 יינצב: 80
 ייסכן: 146, 157, 242
 ייסתופא: 265
 ייסתופי: 268
 יירפי: 118
 יירפיהא: 117
 לירפע: 257
 יישד: 118
 ייתחרך: 171, 188, 241, 245
 פיתחרכא: 295
 כאדם: 129, 239, 343
 אלכאסרה: 67, 79, 85, 89, 91,
 94, 96, 104, 111, 112
 כאפאת: 116
 כאפינ: 104
 ואלכדאם: 339
 אלכט: 120
 אלכלאם: 31, 32, 111, 130, 131,
 132, 145, 165, 172, 226,
 226, 236, 277, 279, 286,
 287, 305, 324, 336
 כאלכלאם: 111
 אלכלמה: 11, 52, 53, 87, 150,
 152, 168, 178, 292, 343,
 345
 אלכלמתין: 342

- אֶלְכֵף: 63
 כֶּף: 210
 אֶלְכֶף: 161
 וְאֶלְכֶף: 161
 כִּפְיָהּ: 54
 כִּפְיָהּ: 203, 227, 232
 לְכַפְתָּהּ: 233
 אֶלְלֹגָאֵת: 311, 318
 לֶחֶן: 82, 83, 239, 343
 אֶלְלֶחֶן: 11, 13, 68, 80, 174, 246
 בֶּלְחֶן: 19, 20
 בְּאֶלְלֶחֶן: 52
 וְלֶחֶן: 129
 וְאֶלְלֶחֶן: 245
 אֶלְלֶמֶד: 160
 אֶלְלֶסָא: 29, 36, 37, 39, 327, 327, 329
 אֶלְלֶפֶט: 119
 אֶלְלֶפֶטָה: 129
 בֶּלְפֶצָה: 103
 לֶשׁוֹן: 126
 הֶלְשׁוֹן: 28, 325
 וְאֶלְמַאִילָהּ: 341
 אֶלְמַאֲצִי: 212
 בְּאֶלְמַאֲצִי: 213
 מַאֲרֵכָה: 21, 21
 מַדְגוֹשׁ: 120, 302
 מַדְגוֹשָׁהּ: 125
 לְמַדְכֶר: 11
 מוֹאֲרָבָה: 321
 לְמוֹנַת: 9
 אֶלְמוֹרְפִיִּין: 36, 38
 מַחַט: 151, 153
 מַחַל: 25, 325, 327, 329, 330, 332, 333, 334
 מַחְלָהּ: 28, 36, 38, 40, 41, 324
 מִיּוֹדַע: 222
 אֶלְמִיּוֹדַע: 221
 אֶלְמִים: 161
 וְאֶלְמִים: 173
 מַכְפָּפָא: 199
 אֶלְמֵלָא: 138
 מְלוּךְ: 273
 אֶלְמְלוּךְ: 131, 134, 143, 307, 308
 מֶלֶךְ: 18, 69, 76, 108, 115, 133, 151, 181, 191, 213, 234, 254, 267
 אֶלְמֶלֶךְ: 70, 71, 75, 198, 200, 259, 261, 264, 264, 265, 267, 269, 270
 בְּאֶלְמֶלֶךְ: 74
 וְיֶמֶלֶךְ: 133, 306
 וְאֶלְמֶלֶךְ: 221
 אֶלְמֶלְכִין: 100, 142
 אֶלְמַם: 166
 מִנְכֶר: 222
 אֶלְמִנְכֶר: 221
 מַסְתּוֹפָאָה: 236
 מַסְתְּקָבֵל: 215
 אֶלְמַסְתְּקָבֵל: 213

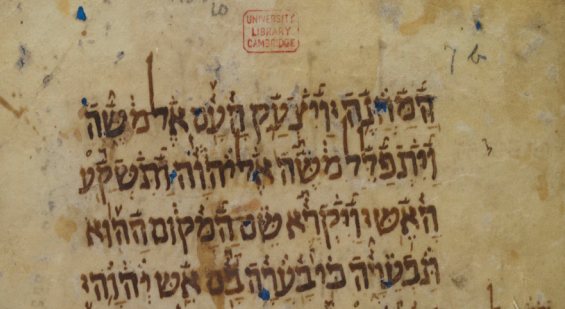
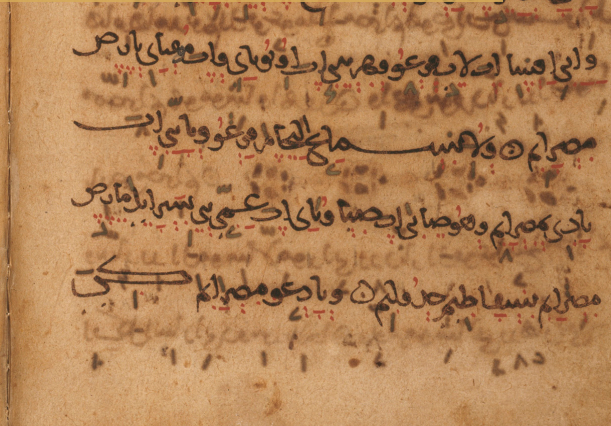
- 9: ללמעאני
 310: ומענאה
 317: ומענאהא
 68, 86: מעני
 348: אלמעני
 322: במעני
 320: ומעני
 85, 86, 91, 96: מפיק
 57, 57, 57: ומפיק
 257: אלמצאחף
 152: ומקטעהא
 344: מקף
 342: אלמקף
 345: ומקף
 8, 123: אלמקרא
 57, 79: מרחיק
 54, 92, 122: מרפי
 41: אלמרפיין
 302: משדד
 312: משתקה
 164, 165, 167, 169,
 174, 179, 182, 189, 192,
 242, 277, 286, 287, 297,
 298
 156, 159, 161, 187,
 194, 243, 249, 254, 282,
 288
 288: באלמתחרך
 146: ומתחרך
 289: מתחרכין
 166, 172: מתקל
 58, 104, 297: מתראדפיין
 178: אלמתראדפיין
 245: נגמאת
 339: בנגמה
 340: נצב
 340: בנצב
 340: ונצבהא
 70, 74: אלנטק
 315, 321: נקט
 202, 218: בנקט
 98, 319: נקטה
 31, 33, 309: אלנקטה
 217: בנקטה
 139, 140, 142: ואלנקטה
 321: נקטה
 231: נקטהא
 98, 316: נקטתין
 140: ואלנקטתין
 146, 151, 160, 163, 173,
 175, 179, 189, 240, 242,
 297, 298, 305
 146, 155, 158, 159,
 160, 241
 279: בסאכין
 289: ואלסאכין
 149: סאכנא
 292: סאכניין
 290: אלסאכניין
 315: סגולה
 330: אלסגולה

- וואלסגלה: 274
 סכון: 188, 282
 אלסכון: 193, 283
 וואלסכון: 192
 סכן: 293
 סלסלה: 21, 21
 בסמאך: 47
 אלספלאני: 331
 אלעבראני: 224, 255, 301
 אלעין: 206
 עיקר: 28
 עיקר הלשון: 28
 עקר: 325
 עקר הלשון: 325
 בערצה: 36
 אלפאתחה: 231, 235, 313, 329
 בפאתחה: 227
 וואלפאתחה: 193, 274
 ובפאתחה: 228
 אלפאתחה: 232
 אלפעל: 215
 פתח: 313
 וואלפתח: 135
 פתחה: 166
 אלפתחה: 138
 וואלצדי: 294
 צירי: 316
 אלצירי: 332
 צרי: 98
 צם: 330
 קאמצה: 312
 אלקאמצה: 193, 273, 327
 בקאמצה: 203, 204
 אלקואמץ: 215
 אלקמץ: 135, 137
 וקמץ: 312
 אלריש: 121, 152
 רפי: 249
 אלשאמיין: 92
 שוא: 106, 113, 166, 179, 198,
 240, 286, 286, 299, 303
 אלשוא: 108, 115, 145, 146,
 155, 163, 164, 167, 168,
 171, 175, 178, 184, 187,
 194, 198, 202, 202, 203,
 208, 209, 211, 213, 214,
 215, 217, 217, 220, 225,
 227, 233, 233, 235, 239,
 243, 247, 247, 249, 251,
 254, 259, 261, 264, 267,
 269, 271, 273, 277, 282,
 293, 305
 באלשוא: 160, 161, 188, 242,
 289
 וואלשוא: 241
 ללשוא: 189
 פאלשוא: 169, 173, 181
 שוואאין: 292, 297
 אלשין: 293
 וואלשין: 157

שירה: 59	תנפס: 336
אלשפתין: 41, 41, 323	תסכינהמא: 294
שרק: 322	תפתח: 313
אלשרק: 334	בתקדיר: 83
אלתאו: 152	תקילה: 204, 228
אלתבדיל: 45	תקל: 252
ותו: 294	אלתקל: 268
אלתואת: 125	בתקל: 128
תחרק: 168	אלתראדף: 299
תחרד: 161, 184	תראדפא: 105
אלתחרד: 251	תראדפהמא: 298
תיו: 126, 128	אלתתניה: 347
אלתיו: 124, 127	אלתתקיל: 183
תלת: 36, 327	באלתתקיל: 180
תנפס: 76	פאלתתקיל: 164

Cambridge Semitic Languages and Cultures

General Editor Geoffrey Khan

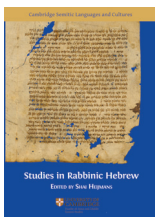
About the series

This series is published by Open Book Publishers in collaboration with the Faculty of Asian and Middle Eastern Studies of the University of Cambridge. The aim of the series is to publish in open-access form monographs in the field of Semitic languages and the cultures associated with speakers of Semitic languages. It is hoped that this will help disseminate research in this field to academic researchers around the world and also open up this research to the communities whose languages and cultures the volumes concern. This series includes philological and linguistic studies of Semitic languages and editions of Semitic texts. Titles in the series will cover all periods, traditions and methodological approaches to the field. The editorial board comprises Geoffrey Khan, Aaron Hornkohl, and Esther-Miriam Wagner.

This is the first Open Access book series in the field; it combines the high peer-review and editorial standards with the fair Open Access model offered by OBP. Open Access (that is, making texts free to read and reuse) helps spread research results and other educational materials to everyone everywhere, not just to those who can afford it or have access to well-endowed university libraries.

Copyrights stay where they belong, with the authors. Authors are encouraged to secure funding to offset the publication costs and thereby sustain the publishing model, but if no institutional funding is available, authors are not charged for publication. Any grant secured covers the actual costs of publishing and is not taken as profit. In short: we support publishing that respects the authors and serves the public interest.

Other titles of the series

Studies in Rabbinic Hebrew

Shai Heijmans (ed.)

doi.org/10.11647/OBP.0164

You can find more information about this series at:
<http://www.openbookpublishers.com/section/107/1>

The Tiberian Pronunciation Tradition of Biblical Hebrew (Vol. II)

Geoffrey Khan

The form of Biblical Hebrew that is presented in printed editions, with vocalization and accent signs, has its origin in medieval manuscripts of the Bible. The vocalization and accent signs are notation systems that were created in Tiberias in the early Islamic period by scholars known as the Tiberian Masoretes, but the oral tradition they represent has roots in antiquity. The grammatical textbooks and reference grammars of Biblical Hebrew in use today are heirs to centuries of tradition of grammatical works on Biblical Hebrew in Europe. The paradox is that this European tradition of Biblical Hebrew grammar did not have direct access to the way the Tiberian Masoretes were pronouncing Biblical Hebrew.

In the last few decades, research of manuscript sources from the medieval Middle East has made it possible to reconstruct with considerable accuracy the pronunciation of the Tiberian Masoretes, which has come to be known as the 'Tiberian pronunciation tradition'. This book presents the current state of knowledge of the Tiberian pronunciation tradition of Biblical Hebrew and a full edition of one of the key medieval sources, *Hidāyat al-Qāri* 'The Guide for the Reader', by 'Abū al-Faraj Hārūn. It is hoped that the book will help to break the mould of current grammatical descriptions of Biblical Hebrew and form a bridge between modern traditions of grammar and the school of the Masoretes of Tiberias.

Links and QR codes in the book allow readers to listen to an oral performance of samples of the reconstructed Tiberian pronunciation by Alex Foreman. This is the first time Biblical Hebrew has been recited with the Tiberian pronunciation for a millennium.

As with all Open Book publications, this entire book is available to read for free on the publisher's website. Printed and digital editions, together with supplementary digital material, can also be found at www.openbookpublishers.com

Cover image: Cambridge University Library T-S Ar. 31.61 (Hidāyat al-Qāri). Courtesy of the Syndics of Cambridge University Library. Cover design: Luca Baffa

UNIVERSITY OF
CAMBRIDGE

Faculty of Asian and Middle
Eastern Studies

OpenBook
Publishers

e book
ebook and OA editions
also available

